

การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครู
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

นางสาวลิขิตกุล กุศลรัตน์รักษ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF PROTOTYPE TEACHER EDUCATION CURRICULUM BASED ON
THE COMPETENCY FRAMEWORK FOR SOUTHEAST ASIAN TEACHER OF
THE 21ST CENTURY

Miss Likitkul Kulrattanak

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education
Department of Educational Policy Management and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
โดย	นางสาวลลิตกุล กุศลตันรักษ์
สาขาวิชา	อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยูปถัมภ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์)
.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยูปถัมภ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ)

ลิขิตกุล กุศลรัตน์รักษ์ : การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 (DEVELOPMENT OF PROTOTYPE TEACHER EDUCATION CURRICULUM BASED ON THE COMPETENCY FRAMEWORK FOR SOUTHEAST ASIAN TEACHER OF THE 21ST CENTURY) อ.ที่ปรีกษานิพนธ์หลัก: อ. ดร.อัจฉรา ไชยูปถัมภ์, อ.ที่ปรีกษานิพนธ์ร่วม: รศ. ดร.ศิริเดช สุชีวะ, 349 หน้า.

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงบรรยายมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรต้นแบบ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูและผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 383 คน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาหลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ใช้บัณฑิตเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบวิเคราะห์สาระ แบบประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรต้นแบบ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าดัชนี PNI Modified

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยสมรรถนะ 4 กลุ่ม 17 ด้าน 77 สมรรถนะ

2. ผลการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน พบว่ามีความคล้ายกันของโครงสร้างหลักสูตรและหมวดวิชา และมีความแตกต่างในการจัดระยะเวลาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและรายวิชาที่แสดงถึงบริบทและสภาพแวดล้อมของประเทศ

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 พบสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นจำนวน 31 สมรรถนะ ซึ่งสมรรถนะที่นิสิตนักศึกษาครุควรได้รับการพัฒนามากที่สุด 5 ข้อแรก คือ พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน และ พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล ตามลำดับ

4. หลักสูตรต้นแบบที่ได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สถานการณ์ภายนอกที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการพัฒนาหลักสูตร รายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครุตามรายชั้นปีที่ 1-5 โครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา ทั้งนี้ผลการวิจัยนำเสนอรายวิชาจำนวน 39 รายวิชาเพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) แนวทางพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพและการประเมินผล

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา อุดมศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรีกษาหลัก

ปีการศึกษา 2557 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรีกษาร่วม

5384251727 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORDS: CURRICULUM DEVELOPMENT / TEACHER EDUCATION / TEACHER COMPETENCY

LIKITKUL KULRATTANARAK: DEVELOPMENT OF PROTOTYPE TEACHER EDUCATION CURRICULUM BASED ON THE COMPETENCY FRAMEWORK FOR SOUTHEAST ASIAN TEACHER OF THE 21ST CENTURY. ADVISOR: ATCHARA CHAIYOOPATHAM, Ph.D., CO-ADVISOR: ASSOC. PROF. SIRIDEJ SUJIVA, Ph.D., 349 pp.

This study was based on a descriptive research design aimed at analyzing teacher education curriculum at higher education institutions in Thailand, the ASEAN region and outside the ASEAN region based on the competency framework for Southeast Asian teachers in the 21st century. The study conducted a competency requirement for Southeast Asian teachers in the 21st century, developed a teacher education curriculum based on the competency framework for Southeast Asian teachers in the 21 century and evaluated the suitability and possibility of a prototype curriculum. The sample group for the present study was composed of 383 teachers and school administrators with experts from the Faculty of Teacher Education/Education, experts in teacher profession standards, experts in curriculum development and experts in graduate employment. The instrument for the research was composed a questionnaire, interview record, content analysis form and feasibility evaluation form for the prototype curriculum. Data analysis included analyses of content, frequencies, percentages, means and PNI Modified

Research Findings:

1. The findings of the synthesis of the competency of Southeast Asian teachers in the 21st century consisted of four competency groups, 17 dimensions and 77 competencies.

2. Teacher education analysis of higher education institutions in Thailand, ASEAN countries and countries outside ASEAN discovered similarities in curriculum and subject structures with differences in time allocation for professional experience training and individual subjects reflecting the contexts and environments of individual countries.

3. The findings of the competency requirements of Southeast Asian teachers in the 21st century found 31 core competencies. The top five competencies for which teacher graduates should most be developed were foreign language communication and receiving or expanding international knowledge, educational development research production, application of research findings in improving learning, assessment of high-level thinking ranking skills in students, and development of language and culture to promote the status of international education, respectively.

4. The prototype curriculum that was developed consisted of philosophy, importance and objectives of external situations necessary to considerations for curriculum development, list of teacher graduate competency ranked by year from 1-5 and curriculum and individual subject structures. Accordingly, the research findings presented 39 individual subjects for improving teacher competency based on the teacher competency framework for Southeast Asian teachers in the 21st century, along with curriculum mapping, guidelines for professional experience processes management and outcome evaluation.

Department: Educational Policy Management and Student's Signature

Leadership Advisor's Signature

Field of Study: Higher Education Co-Advisor's Signature

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยบุณย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้แนวคิด คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ นอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการ ท่านทั้งสองยังให้กำลังใจและปล้ำงความคิดในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แก่ผู้วิจัย

กราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ ที่เป็นครูผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่ ให้ความรู้ แนวคิด สั้งสอนความเป็นนักวิชาการให้แก่ศิษย์ได้เห็นเป็นแบบอย่างของครูที่แท้จริง ท่านเหนื่อยและสละเวลาอย่างมากตลอดการทำวิจัยฉบับนี้ และกราบขอบพระคุณประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์ศักดิ์ พลสารมัย และอาจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ ที่กรุณาสละเวลา กระตุ้นเตือนให้ มีพลังและกรุณาให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่า ในความสำเร็จครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งให้ข้อมูลและข้อชี้แนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

กราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาอุดมศึกษาทุกท่านที่ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ทั้ง วิชาการและประสบการณ์ตลอดระยะเวลาการศึกษาจนถึงการสอบวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ สัมพันธ์ภาพดีๆ ของ พี่น้องสาขาศึกษาชั้น 23 และทุกรุ่นที่สร้างความทรงจำที่ดีร่วมกันตลอด ระยะเวลาที่ศึกษาและตลอดไป

กราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและสำนักงานวิจัยแห่งชาติ ที่กรุณามอบทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์

ขอบพระคุณ พลเรือตรีหญิง ดร.สุภัทรา เอื้อวงศ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสยาม และ พี่น้องสำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยสยามที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจและให้ เวลาแก่ผู้วิจัยในการทำงานวิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ท้ายที่สุดกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้องครอบครัวคุณุรักษ์และ ครอบครัวพุ่มเกษม ที่ให้กำลังใจส่งเสริมและอยู่เคียงข้างตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย แรงผลักดัน สำคัญนี้ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
คำอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	29
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
1. ประชาคมอาเซียน.....	31
2. วิชาชีพครู.....	42
3. สมรรถนะ.....	48
4. การประเมินความต้องการจำเป็น.....	58
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร.....	66
6. หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based curriculum).....	91
7. หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย.....	100

8. หลักสูตรการผลิตครูในประเทศอาเซียน	108
9. หลักสูตรผลิตครูในประเทศนอกอาเซียน	114
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	117
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	128
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	128
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	132
การเก็บรวบรวมข้อมูล	135
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	137
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	141
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	144
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	278
สรุปผลการวิจัย.....	278
อภิปรายผลการวิจัย.....	292
ข้อเสนอแนะ	302
รายการอ้างอิง	304
ภาคผนวก.....	314
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	315
ภาคผนวก ข การสังเคราะห์สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	318
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครู ศาสตร์ศึกษาศาสตร์.....	320
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	328
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	349

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของ deVaus.....	62
2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม และความเป็นเอกพันธ์ของประชากร.....	63
3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครู ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21.....	130
3.2 สรุปรอบการดำเนินงานวิจัย.....	142
4.1 สมรรถนะของครูไทย.....	147
4.2 สมรรถนะของครูจากประเทศสมาชิก 11 ประเทศจากงานวิจัยของ SEAMEO.....	148
4.3 เปรียบเทียบสาขาวิชา โครงสร้างของหลักสูตร ระยะเวลาการเรียน และ จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทย และต่างประเทศที่นำมาศึกษา.....	154
4.4 เทียบรายวิชาศึกษาทั่วไป ของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษา ไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา.....	159
4.5 เทียบรายวิชาวิชาชีพครูและวิชาเลือก การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของครูของหลักสูตร สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ที่นำมาศึกษา เปรียบเทียบรายวิชาศึกษาทั่วไป ของหลักสูตรสาขาวิชา ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา.....	161
4.6 เทียบรายวิชาเลือกอื่นๆ ของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทย และต่างประเทศที่นำมาศึกษา.....	168
4.7 เทียบรายวิชาที่แตกต่างกันของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษา ไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา.....	172
4.8 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะหลัก/พื้นฐาน.....	175
4.9 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่.....	177
4.10 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะสำหรับครูยุคใหม่.....	181

ตารางที่	หน้า
4.11 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะด้านจิตใจและมนุษยสัมพันธ์.....	183
4.12 สถานภาพส่วนบุคคลของครูดีเด่นและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์สอน วิทยฐานะตำแหน่งทางวิชาการ และภาคที่โรงเรียนตั้งอยู่.....	186
4.13 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน.....	189
4.14 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น.....	194
4.15 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน.....	195
4.16 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่นและผู้บริหารโรงเรียน.....	198
4.17 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อกำหนดรายวิชา จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ....	213
4.18 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อกำหนดรายวิชา จากผลการวิเคราะห์หลักสูตร สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์.....	215
4.19 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อกำหนดรายวิชา จากผลการศึกษาดำเนินการประเมิน ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	217
4.20 แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ของร่างหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21.....	224
4.21 ประเด็นการปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะ ของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21.....	238

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2	ผังความเชื่อมโยงของผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	151
3	รายละเอียดของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ.....	203
4	ปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร.....	204
5	ระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนและปฏิบัติการสอน.....	229

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ด้วยความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เชื่อมโลกเข้าด้วยกัน ทำให้โลกมีลักษณะที่ไร้พรมแดน เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและการปกครอง เกิดเป็นเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ใช้ฐานความรู้และนวัตกรรมเป็นองค์ประกอบในการพัฒนา ประเทศต่างๆ ในโลก จึงต้องสร้างความร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หลายภูมิภาคได้มีการรวมตัวกันเพื่อผนึกกำลัง ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังเช่น สหภาพยุโรป (European Union - EU) มีสมาชิก 27 ประเทศ ซึ่งนับเป็น 1 ใน 3 ศูนย์กลางเศรษฐกิจโลก และมีดัชนีชี้วัดผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) สูงที่สุดในโลก สำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียนก็มีแนวคิดในการรวมตัวดังกล่าวเช่นเดียวกัน “ประชาคมอาเซียน” เป็นเป้าหมายของการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศในทุกด้าน รวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ๆ ในระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาคอาเซียน เช่น ภาวะโลกร้อน การก่อการร้าย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเป็นประชาคมอาเซียน คือการทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเป็น “ครอบครัวเดียวกัน” ที่มีความแข็งแกร่งและมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยสมาชิกในครอบครัวมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ปลอดภัย และสามารถทำมาค้าขายได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น เริ่มต้นโดย ไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมความร่วมมือกันของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2504 เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

“สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN: Association of South East Asia Nations)” จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิก 5 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ได้ร่วมกันลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) หรือที่เรียกว่า ปฏิญญาอาเซียน (Asean Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ใญ่ภูมิภาค อารังไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก นับตั้งแต่วันก่อตั้ง อาเซียนได้แสดงบทบาทในการธำรงรักษาและส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคง

และความเจริญร่วมกันในภูมิภาค ตลอดจนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในการสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศสมาชิก รวมถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมจนเป็นที่ประจักษ์แก่นานาชาติ นำไปสู่การขยายสมาชิกภาพ โดยบรูไน ดารุสซาลาม เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2527 เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 ในปี พ.ศ.2538 สปป.ลาวและพม่าเข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อปี พ.ศ.2540 และกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกลำดับล่าสุดเมื่อปี พ.ศ.2542 ต่อมาในปี พ.ศ.2546 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียน หรือ ASEAN Community ขึ้นภายในปี พ.ศ.2563 (ค.ศ. 2020) โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน โดยในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้จัดตั้ง “ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน” หรือ ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC) ต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม พ.ศ.2550 ที่เซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นเป็นภายในปี ค.ศ 2015 (พ.ศ.2558) แต่เมื่อการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 21 ที่กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ระหว่างวันที่ 18-20 พฤศจิกายน 2557 ผู้นำชาติอาเซียนมีการตัดสินใจประกาศเลื่อนกำหนดการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนออกไปอีก 12 เดือน จากเดิมที่กำหนดไว้เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2558 เป็นวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 (โครงการ ASEAN Watch, 2558: ออนไลน์)

ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดการประชุมด้านการศึกษา ASEAN Permanent Committee on Socio – Cultural Activities ครั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ.2518 และเพื่อให้อาเซียนมีการปรับตัวในเชิงโครงสร้างและให้เกิดความร่วมมือในด้านต่างๆ ของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนด้านการศึกษา ASEAN Sub-Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2010)

ด้านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษากับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดให้เปิดเสรีการค้าและการบริการด้านการอุดมศึกษา รวมถึงบูรณาการการเป็นประชาคมอาเซียนให้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาเตรียมพร้อมในการรองรับให้ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ โดยสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเสริมหลักสูตรในทุกคณะและภาควิชา ให้นักศึกษาตระหนักในเรื่องของอาเซียนมากขึ้นทั้งรายวิชาอาเซียนทั่วไป รายวิชาที่เปรียบเทียบกับมิติต่างๆ ในอาเซียน รายวิชาที่เจาะลึกเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน การ

เตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษา ทั้งภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาในการทำงานของอาเซียน และภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ สกอ. ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันอุดมศึกษาใช้วางแผนยุทธศาสตร์และนโยบายต่อไป ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องมีการวางแผนในส่วนของแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งจะส่งผลให้บัณฑิตในอนาคตมีคุณภาพระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันผลิตครูต้องพยายามพัฒนาการผลิตครูให้ได้มาตรฐานระดับอาเซียน เนื่องจากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2547 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ได้กำหนดให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ หรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีดังกล่าวเป็นการเคลื่อนย้ายเฉพาะแรงงานฝีมือและต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในข้อตกลงยอมรับคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (MRAs) ซึ่งการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีจะเริ่มในปี ค.ศ. 2015 ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับคุณสมบัตินักวิชาชีพร่วมกัน (MRAs) ใน 7 สาขาด้วยกันคือ วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ แพทย์ ทันตแพทย์ และนักบัญชี ส่วนสาขาอื่นๆ ยังอยู่ระหว่างพิจารณา (ศูนย์ข้อมูลอาชีพ กรมการจัดหางาน, 2555: ออนไลน์) ดังนั้นสาขาวิชาชีพอื่นๆ ดังเช่น วิชาชีพครู จึงควรมีการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ให้ได้รับการพัฒนาคุณสมบัติและมาตรฐานเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคอาเซียนได้

การขับเคลื่อนในระยะแรกเป็นการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน เกี่ยวกับการให้ความรู้ เนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียน แต่จากผลสำรวจทัศนคติและการตระหนักรู้ของเยาวชนเกี่ยวกับอาเซียน โดยสำรวจจากจำนวนนักศึกษา 2,170 คน จากมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้ง 10 ประเทศ ในช่วงปี พ.ศ.2551-2552 พบว่า ประเทศที่ประชาชนรับรู้และเข้าใจอาเซียนมากที่สุดคือ ประเทศลาว ในขณะที่ประเทศไทยมีการรับรู้อยู่ในอันดับที่ 8 และข้อความถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ประเทศไทยได้อันดับสุดท้าย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) รวมถึงผลวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในโครงการพัฒนาบุคลากรและผลิตภาพบุคลากรเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียนในปี 2558 โดย สมพงษ์ จิตระดับ (สำนักข่าวแห่งชาติ, กรมประชาสัมพันธ์, 2555: ออนไลน์) อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ ระบุว่าบุคลากรทางการศึกษาไทยร้อยละ 80 มีความรู้เรื่องประเทศอาเซียนน้อย การวิจัยได้สอบถามนักศึกษาไทยพบว่า 8 คนจาก 10 คนไม่กล้าไปทำงานในประเทศกลุ่มอาเซียน เพราะกลัวเรื่องภาษา ส่วนนักศึกษาประเทศอื่นในอาเซียน ทุกคนต้องการเข้า

มาทำงานในประเทศไทย ในด้านภาษานั้น ศูนย์ทดสอบทางวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สํารวจพบว่า มาตรฐานภาษาอังกฤษของบัณฑิตที่จบในประเทศไทยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานสากลที่จะ ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่ใช้คะแนน TOEFL ตั้งแต่ 550 ขึ้นไป ค่าเฉลี่ยคะแนน CU-TEP ซึ่งเทียบกับคะแนน TOEFL ของบัณฑิตกลุ่มวิทยาศาสตร์เท่ากับ 450 คะแนน กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เท่ากับ 444 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าบัณฑิตจากประเทศ สิงคโปร์และประเทศฟิลิปปินส์ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนน TOEFL เกิน 550 คะแนน บัณฑิตจากประเทศ มาเลเซีย อินโดนีเซีย พม่า เวียดนาม และกัมพูชา มีค่าเฉลี่ยคะแนน TOEFL เกิน 500 คะแนน ผลการวิจัยแสดงว่า บัณฑิตไทยจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาอังกฤษอย่าง เร่งด่วนเพื่อให้มีความสามารถทันกับบัณฑิตจากประเทศเพื่อนบ้าน และทันกับการเป็นประชาคมโลก ที่สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลกับบัณฑิตจากประเทศอื่นได้ (กาญจนา ปราบพาล และ ประกายแก้ว โอภาณนทอมตะ, 2545) ซึ่งเห็นได้ว่าระบบหลักสูตรและการสอนของไทยต้องเพิ่มการ เรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลของประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนาความสามารถด้านภาษาอย่างเร่งด่วน

จากปัญหาดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาได้มีการเตรียมการสำหรับเข้าสู่การเป็นประชาคม อาเซียน ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่จะเน้นการเพิ่มการสอนหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักศึกษาจากประเทศ สมาชิกอาเซียนมีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเทศไทย (สำนักงานที่ประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2554) ดังเช่น การบรรจุวิชา “ทักษะทางภาษา” เป็นวิชาบังคับในหลักสูตร โดย นักศึกษาเลือกอย่างน้อย 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาทางการในอาเซียนอีก 2 ภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ และภาษาบาฮาซา (วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 2554) การผลิตหลักสูตรอาเซียนศึกษา การบรรจุวิชาอาเซียนศึกษา การสอนแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับ วัฒนธรรมอาเซียนในรายวิชาต่างๆ รวมถึงที่ประชุมวิชาการระดับภูมิภาคด้านการจัดการศึกษา เสนอ ให้มีการสนับสนุนหลักสูตรระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมอาเซียนในมหาวิทยาลัย (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2010) และที่ประชุม คณะกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพแห่งชาติ (กพร.ปช.) ได้ร่วมจัดทำกรอบ การพัฒนาศักยภาพแรงงานด้านภาษาและวัฒนธรรม เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ ร่วมกันศึกษาแนวทางการฝึกอบรมนําร่อง โดยการจัดทำหลักสูตรตามความต้องการของกลุ่ม อุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ กลุ่มท่องเที่ยว กลุ่มโลจิสติกส์ กลุ่มอุตสาหกรรมทั่วไป กลุ่มอุตสาหกรรม ยานยนต์ กลุ่มธุรกิจบริการทั่วไป อีกทั้งยังกำหนดรายละเอียดหลักสูตรที่จะนำมาเพิ่มสมรรถนะด้าน ภาษาและวัฒนธรรม โดยเน้นทักษะการสื่อสารเป็นหลัก สามารถรู้ศัพท์ในวิชาชีพของตนเองเป็นอย่างดี และเน้นให้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียน (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, 2555: ออนไลน์) อีกหนึ่งแนวทางการพัฒนาที่พบคือ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นที่ยอมรับใน

ระดับอาเซียน ดังเช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไอซีที ได้ร่วมมือกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิทยาการโทรคมนาคม โดยเฉพาะมาตรฐานบุคลากรด้านโทรคมนาคม เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของบุคลากร ตั้งแต่ระดับสถาบันการศึกษา ก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในอุตสาหกรรมไอซีที เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และสามารถเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอีก 3 ปี (สำนักข่าวแห่งชาติ, กรมประชาสัมพันธ์, 2555: ออนไลน์)

ท่ามกลางสภาวะเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมดังกล่าวแล้ว ปัจจัยหนึ่งซึ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยต้องพัฒนาการผลิตครูให้ได้มาตรฐานคือจากปัญหาด้านความสามารถของเด็กไทยโดยเฉลี่ยลดลงทั้งในด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความรู้ทางวิชาการ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย รวมถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ ปัญหาดังกล่าวนี้นี้สะท้อนให้เห็นคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตกต่ำลง การขาดครูเก่งและครูดี ทำให้การผลิตคนไม่เป็นไปตามเป้าหมายและผลลัพธ์ที่คาดหวัง ปัญหาคุณภาพครูที่ตกต่ำลงนั้นก็สืบเนื่องถึงกระบวนการผลิต และพัฒนาครู อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาและการฝึกหัดครู ซึ่งมุ่งถ่ายเทเนื้อหาวิชามากกว่าการพัฒนาคนให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา (ดาวรุ่ง ชะระอำ, 2547)

ปัจจุบันนี้การพัฒนาหลักสูตรได้เปลี่ยนมายึดกรอบสมรรถนะ (competencies) อันเป็นความสามารถที่จะติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิตแทน สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะนั้นเป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มวิชาชีพ หรือกลุ่มผู้ผลิตบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะ ประเด็นที่น่าสนใจคือกลุ่มประเทศในยุโรปที่รวมตัวเป็นสหภาพยุโรป (European Union: EU) ได้ใช้เกณฑ์สมรรถนะมาเป็นตัวตั้งต้นในการวางนโยบายด้านหลักสูตร ซึ่งแตกต่างจากสังคมไทย ที่เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน แต่เมื่อพิจารณาลงลึกแล้วพบว่า เป็นหลักสูตรที่อิงเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระมากกว่าสมรรถนะที่ควรจะมีและติดตัวนักเรียนไปตลอดชีวิต ดังนั้น หลักสูตรที่เหมาะสมกับกรอบแนวคิดนี้ก็คือ หลักสูตรฐานสมรรถนะ (competency-based curriculum) (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2555: ออนไลน์)

ดังความสำคัญของสมรรถนะข้างต้น ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของซีมีโอ อินโนเทค (SEAMEO INNOTECH) ครั้งที่ 52 ได้มีการวิจัยกรอบสมรรถนะของครูแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้มีความเท่าเทียมกันและเป็นมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันเพื่อการศึกษาของผู้เรียนในภูมิภาคนี้จะได้มีคุณภาพที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งศูนย์ซีมีโอ อินโนเทคได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานสมรรถนะของครูในบริบทของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การวัดและพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวแก่ครูผู้สอน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สำหรับผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลัก (Core Competency) ของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วย 11 ด้าน คือ การเตรียมการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะการจัดลำดับความคิดในระดับสูง การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การพัฒนาด้านวิชาชีพ การสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง และการจัดสวัสดิการสำหรับนักเรียน ทั้งในแต่ละด้านยังประกอบด้วยสมรรถนะเฉพาะงานอีกรวม 64 รายการ (SEAMEO INNOTECH, 2010) กรอบสมรรถนะของครูดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครูในภูมิภาคให้มีความรู้ความสามารถและให้ความสำคัญแก่กระบวนการเรียนการสอนควบคู่กับการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมและทักษะวิชาชีพ รวมถึงการประเมินผลในทุกมิติ โดยสมาชิกซีมีโอสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในประเทศของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทิศทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดให้มีระบบการพัฒนาที่เน้นสมรรถนะ (Teachers and personnels Competency) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการผนึกความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) แรงจูงใจ (Motivation) ทศนคติ (Attitude) และคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล (Attribute) เข้าด้วยกัน และแสดงออกในเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงาน ในบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่นและมีประสิทธิภาพ (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2548) สำหรับสมรรถนะของครูนั้น พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตรา 49 ได้กำหนดให้ครูต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานไว้ในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งนี้คณะกรรมการคุรุสภาได้มีการยกเลิกประกาศ คณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2549 และได้จัดทำประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับ คุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2556 ประกอบด้วย

สาระความรู้และสมรรถนะ 11 ด้านดังต่อไปนี้ คือ ความเป็นครู ปรัชญาการศึกษา ภาษาและวัฒนธรรม จิตวิทยาสำหรับครู หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ โดยครูจะต้องมีสมรรถนะครบทุกด้านจึงจะสามารถขอใบประกอบวิชาชีพครูหรือรับการประเมินเพื่อเพิ่มวิทยฐานะได้ (ราชกิจจานุเบกษา 130 ตอนพิเศษ, หน้า 43-54)

การดำเนินการเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานของไทยนั้น อยู่ในกระบวนการพัฒนาครูของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ การพัฒนาครูประจำการและการผลิตครูใหม่ ในส่วนของการผลิตครูใหม่นั้น สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูควรที่จะพัฒนาสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูให้ตรงกับความต้องการสมรรถนะของครูในอนาคต โดยการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร/ศึกษาศาสตรบัณฑิต ให้สามารถสร้างสมรรถนะตามมาตรฐานของไทย ดังข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 เนื่องจากครูต้องได้รับการรับรองมาตรฐานความรู้ของผู้ที่จะเข้าสู่วิชาชีพครู และขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพราะวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุม ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อบังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาดังนั้นสถาบันที่จะได้รับการรับรองปริญญาต้องผ่านการประเมินตามเกณฑ์ในการรับรองปริญญาประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการผลิต และมาตรฐานบัณฑิตหรือมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษา โดยคุรุสภาจะเป็นผู้ประเมินมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการผลิต และให้สถาบันเป็นผู้ประเมินมาตรฐานบัณฑิต ทั้งนี้คุรุสภาจะทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรและการผลิต ภายในระยะเวลา 2 ปี หากพบว่าการใช้หลักสูตรไม่มีประสิทธิภาพ การผลิตไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ไม่ได้มาตรฐาน คุรุสภาสามารถยกเลิกการให้การรับรองได้ (จอมพงศ์ มงคลวนิช และคณะ, 2554) ด้วยเหตุผลดังกล่าว หลักสูตรใหม่จึงต้องมีการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของคุรุสภา เพื่อให้ผู้เข้าศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาโดยได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และสามารถพัฒนาครูให้มีสมรรถนะครูตามที่คุรุสากำหนด รวมถึงต้องพัฒนาให้ได้ถึงสมรรถนะตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของครูไทยในระดับหนึ่งว่ามีแนวทางการประเมินที่สอดคล้องกับสากล และมีคุณภาพมาตรฐานทัดเทียมประเทศเพื่อนบ้าน หากครูไทยมีสมรรถนะตรงตามทีสุนัยซิมิโอะ อินโนเทค ได้ศึกษาไว้ จึงจะแสดงได้ว่าประเทศไทยพร้อมที่จะเข้าร่วมจัดการศึกษาตามกรอบความร่วมมือของภูมิภาคอาเซียน ดังนั้น การพัฒนาการผลิตครูให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานครูไทยและมาตรฐานของครูอาเซียน จึงเป็นแนวทางและโอกาสที่จะพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เพื่อให้ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะของครูตามประกาศของคณะกรรมการคุรุสภาเรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและ

ประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ฉบับใหม่ ปี พ.ศ. 2556 และเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยสร้างควมมีมาตรฐานของหลักสูตร โดยเฉพาะมาตรฐานของกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งงานวิจัยนี้ตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ระหว่างปี พ.ศ.2547-2556 ยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ การผลิตครูแนวใหม่ด้วยการเร่งรัดพัฒนาหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) รวมถึงยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ข้อที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) เพื่อให้สามารถพัฒนานิสิตนักศึกษาครูรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพสูงขึ้น สามารถแข่งขันได้อย่างทัดเทียมนานาชาติ รวมถึงการยกระดับมาตรฐานการผลิตครูไทยสู่สากลและก้าวสู่ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างเท่าเทียม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. วิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
2. ประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
3. พัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
4. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาโดยมีขอบเขตการวิจัย ครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย เป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงระหว่างปี พ.ศ.2552-2553 หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน เป็นหลักสูตรระหว่างปี ค.ศ.2011-2013 ซึ่งจะทำการศึกษาในประเด็นของโครงสร้างของหลักสูตร รายวิชา กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ฯลฯ เพื่อศึกษาระดับต่างๆ ที่บรรจุอยู่ในหลักสูตร
2. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มครูผู้ซึ่งได้รับรางวัลจากหน่วยงานในระดับประเทศ ซึ่ง

งานวิจัยนี้ ได้คัดเลือกครูผู้ซึ่งได้รับรางวัล “ครูผู้สอนดีเด่น” ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน โดยเป็นผู้บังคับบัญชาของครู ซึ่งจะสามารถเป็นผู้ประเมินผู้ใต้บังคับบัญชาได้

3. หมวดวิชาที่ศึกษาในวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาชีพครู และหมวดวิชาเลือกเสรี ส่วนรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเอกจะไม่นำมาศึกษา เนื่องจากในแต่ละสาขาวิชาเอกจะเป็นรายละเอียดเฉพาะสาขา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การพัฒนาองค์ประกอบของหลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้น หรือสมบูรณ์ขึ้นตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหารายวิชา และประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรต้นแบบ หมายถึง หลักสูตรที่สร้างขึ้นเป็นแบบฉบับ สามารถใช้เป็นต้นเค้าสำหรับสร้างหลักสูตรให้มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน หรือสำหรับเลือกใช้สาระในส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ หมายถึง หลักสูตรการผลิตครูระดับปริญญาตรีที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระยะเวลาการศึกษาในหลักสูตร 5 ปี ได้แก่ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) และหลักสูตรระดับปริญญาตรีของต่างประเทศที่นำมาศึกษา

สมรรถนะ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะที่สำคัญต่อการทำงาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และ คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes)

สมรรถนะครูไทย หมายถึง สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูที่ระบุอยู่ในประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556 หมวด 1 มี 11 ด้าน ดังนี้

1. ความเป็นครู ประกอบด้วย สมรรถนะ 9 รายการ
2. ปรัชญาการศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะ 4 รายการ
3. ภาษาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย สมรรถนะ 4 รายการ
4. จิตวิทยาสำหรับครู ประกอบด้วย สมรรถนะ 5 รายการ
5. หลักสูตร ประกอบด้วย สมรรถนะ 5 รายการ

6. การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ประกอบด้วย สมรรถนะ 7 รายการ
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย สมรรถนะ 4 รายการ
8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะ 4 รายการ
9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย สมรรถนะ 4 รายการ
10. การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะ 4 รายการ
11. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ประกอบด้วย สมรรถนะ 5 รายการ

สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง สมรรถนะครูที่ประชุมคณะกรรมการบริหารศุนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของ ซีมีโอ (SEAMEO INNOTECH) เห็นชอบกรอบสมรรถนะของครูแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก (Competency) 11 ด้าน ดังนี้

1. ส่งเสริมการพัฒนาชีวิต และทักษะวิชาชีพแก่ผู้เรียน ประกอบด้วย สมรรถนะ 6 รายการ
2. การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วย สมรรถนะ 8 รายการ
3. การเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ประกอบด้วย สมรรถนะ 8 รายการ
4. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ประกอบด้วย สมรรถนะ 6 รายการ
5. การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน ประกอบด้วย สมรรถนะ 5 รายการ
6. การพัฒนาทักษะการจัดลำดับความคิดในระดับสูง ประกอบด้วย สมรรถนะ 4 รายการ
7. การส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วย สมรรถนะ 3 รายการ
8. การวัดและประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน ประกอบด้วย สมรรถนะ 4 รายการ
9. การพัฒนาด้านวิชาชีพ ประกอบด้วย สมรรถนะ 7 รายการ
10. การสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน ประกอบด้วย สมรรถนะ 4 รายการ
11. การจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน ประกอบด้วย สมรรถนะ 5 รายการ

อาเซียน หมายถึง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nation: ASEAN) ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ คือ ไทย บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความแตกต่างระหว่างระดับความจำเป็น กับ ระดับที่เป็นอยู่ ตามความคิดเห็นของครูดีเด่นและผู้บริหารโรงเรียนต่อสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นการวิจัยโดยสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

คำอธิบายกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแบบไทเลอร์ (Tyler, 1949) แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ที่รู้จักกันดี คือ หลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรว่า ในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้นควรตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์อะไรที่สถาบันการศึกษาต้องการบรรลุ
2. จะมีวิธีการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะบรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
3. จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

4. จะประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไร

ซึ่งลักษณะเด่นของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของไทเลอร์นั้นใช้จุดประสงค์เป็นตัวกำหนดควบคุมการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962) ใช้กระบวนการศึกษาทั้ง 7 ประการ ซึ่งเริ่มการพัฒนาหลักสูตรในระดับที่เฉพาะเจาะจงแล้วปรับขยายไปสู่ระดับกว้าง โดยผู้สอนจะค่อยๆ เริ่มสร้างหลักสูตรจากหน่วยการเรียนการสอนย่อยๆ สำหรับสอนผู้เรียนที่สถานศึกษา แล้วค่อยปรับขยายเป็นหลักสูตร โดยเริ่มต้นดังนี้ คือ การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดและรวบรวมเนื้อหาสาระ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล แนวคิดของทาบ ส่วนใหญ่จะเหมือนกับไทเลอร์ แต่จะมีการปรับขยายให้สมบูรณ์ โดยมีเนื้อหาและรายละเอียดมากขึ้น

เซเลอร์ อาเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Salor, Alexander & Lewis, 1981 อ้างถึงใน วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554: 54-55) ได้เสนอแนวคิดกระบวนการวางแผนหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต (goals, objectives, and domains) นักพัฒนาหลักสูตรจะเริ่มจากเป้าหมายหลักของการศึกษาก่อน จากนั้นจึงกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายหลักของการศึกษา เซเลอร์ อาเล็กซานเดอร์ และเลวิส ได้กำหนดขอบเขตของเป้าหมายไว้ 4 ประการ คือ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ และความชำนาญเฉพาะด้าน

2. การออกแบบหลักสูตร (curriculum designing) เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต จะเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรตัดสินใจในกระบวนการออกแบบหลักสูตร โดยพิจารณาจากข้อมูลด้านอื่นๆ ได้แก่ ธรรมชาติของวิชา รูปแบบของสถาบันทางสังคมที่สัมพันธ์กับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (curriculum implementation) เมื่อออกแบบหลักสูตรเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้สอนจะมีบทบาทเกี่ยวกับการวางแผนหลักสูตร ในช่วงส่วนการเรียนการสอนจะพิจารณาเลือกวิธีการสอนที่มีส่วนสัมพันธ์กับผู้เรียนและหลักสูตร จุดเน้นของรูปแบบเหล่านี้ จะมีส่วนช่วยเสนอแนะเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้

4. การประเมินผลหลักสูตร (curriculum evaluation) เป็นขั้นสุดท้ายของการวางแผนหลักสูตร ซึ่งคณะกรรมการประเมินหลักสูตรมีจุดเน้นของการประเมินอยู่ 2 ประการ คือ

4.1 การประเมินผลรวมของการใช้หลักสูตรทั้งสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงเป้าหมายวัตถุประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในแต่ละส่วนของการจัดโปรแกรมการเรียนรู้

4.2 การประเมินหลักสูตร เป็นการประเมินกระบวนการหลักสูตรทั้งระบบ ตั้งแต่คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ตัดสินใจเกี่ยวกับการออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ว่าเป้าหมายนั้นสถานศึกษาสามารถบรรลุได้รวมทั้งวัตถุประสงค์และการจัดการเรียนการสอนว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพเพียงใด

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) จากการศึกษาหลักการและแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ผ่านมา วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้สรุปแนวคิดและขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้างและการออกแบบหลักสูตรขึ้นมา โดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ

2. ยกร่างเนื้อหาสาระ แต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแต่ละรายวิชา โดยปรึกษาหารือจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาเป็นผู้กำหนดผลการเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนการสอน ทำบันทึกการสอน ผลิตสื่อการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล

3. นำหลักสูตรที่พัฒนาได้แล้วไปทดลองใช้ในสถานศึกษานำร่อง (สถานศึกษาทดลองใช้หลักสูตรใหม่) โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดไว้ ถ้ามีข้อบกพร่องก็ทำการแก้ไขปรับปรุง โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอยู่ตลอดเวลา

4. อบรมผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจหลักสูตรใหม่ เพื่อจะได้ใช้หลักสูตรใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสม ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

5. นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษาก่อนประกาศใช้หลักสูตร สนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้สอนนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษาต่อไป ทั้ง 4 แนวคิดด้านต้นเป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะ มคอ.2 และ มคอ.3

2. อาเซียน

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งมี 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ในเวลาต่อมาได้มีประเทศต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (เป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 8 ม.ค. 2527) เวียดนาม (วันที่ 28 ก.ค. 2538) ลาว พม่า (วันที่ 23 ก.ค. 2540) และ กัมพูชา (วันที่ 30 เม.ย. 2542) ตามลำดับ จากการรับกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิก ทำให้อาเซียนมีสมาชิกครบ 10 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยวัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการบริหาร ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ

เมื่อปี พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Bali Concord 2) ได้รับรองเอกสาร “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” (ASEAN Vision 2020) ที่กำหนดเป้าหมายหลัก 4 ประการ เพื่อมุ่งพัฒนาอาเซียนไปสู่ “ประชาคมอาเซียน” (ASEAN Community) ให้เป็นผลสำเร็จภายในปี 2563 (ค.ศ. 2020) นอกจากนี้ ยังเห็นชอบให้มีการร่าง “กฎบัตรอาเซียน” ซึ่งทำหน้าที่เป็น “ธรรมนูญ” การบริหารปกครองกลุ่มอาเซียนทั้ง 10 ประเทศให้เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน แบ่งเป็นความร่วมมือ 3 ด้าน หรือ 3 เสาหลัก ได้แก่ ด้านการเมือง ให้จัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community –APSC) ด้านเศรษฐกิจ ให้จัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community–AEC) และด้านสังคมและวัฒนธรรม ให้จัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) ซึ่งต่อมาผู้นำของประเทศต่างๆ ในอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าเดิม 5 ปี ทำให้เป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนโดยสมบูรณ์จะต้องเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558)

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.

2558 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล
กลยุทธ์

1. พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยในระดับที่ใช้ในการทำงานได้
2. พัฒนาสมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคม
อาเซียน

กลยุทธ์

1. พัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะสากล
2. ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษา
3. พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล
4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพระดับสากล
5. พัฒนาวิชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ
6. พัฒนาระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เกี่ยวข้องกับสามเสาหลักในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
2. สร้างความตระหนักในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและบทบาทของอุดมศึกษาไทยในการพัฒนาประชาคมอาเซียนทั้งในด้านบวกและลบ
3. ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
4. พัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

3. สมรรถนะ

สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่สำคัญต่อการทำงาน (McClelland, 1973; Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993; Parry 1998; Shermon, 2004; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2546) ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และ คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes)

สมรรถนะของครูไทย ตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารະความรู้ สมรรถนะ และ ประสพการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 (ราชกิจจานุเบกษา 130 ตอนพิเศษ) ประกอบด้วยสารະความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ จำนวน 11 ด้าน ประกอบด้วย 55 รายการ ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นครู

- (1) สภาพงานครู คุณลักษณะ และมาตรฐานวิชาชีพครู
- (2) การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู
- (3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู
- (4) การจัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู
- (5) การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง
- (6) รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน เพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้

- (7) แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
- (8) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน
- (9) มีจิตวิญญาณความเป็นครู

2. ปรัชญาการศึกษา

- (1) ปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
- (2) แนวคิด และกลวิธีการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
- (3) ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา
- (4) วิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ภาษาและวัฒนธรรม

- (1) ภาษาและวัฒนธรรมไทยเพื่อการเป็นครู
- (2) ภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู
- (3) สามารถใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ เพื่อการสื่อความหมายอย่างถูกต้อง

- (4) ใช้ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

4. จิตวิทยาสำหรับครู

- (1) จิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์
- (2) จิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา
- (3) จิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา

- (4) สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
 - (5) ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
5. หลักสูตร
- (1) หลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร
 - (2) การนำหลักสูตรไปใช้
 - (3) การพัฒนาหลักสูตร
 - (4) วิเคราะห์หลักสูตรและสามารถจัดทำหลักสูตรได้
 - (5) ปฏิบัติการประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
6. การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน
- (1) หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง
 - (2) ทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาได้
 - (3) การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม
 - (4) การจัดการชั้นเรียน
 - (5) การพัฒนาศูนย์การเรียนในสถานศึกษา
 - (6) สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง
 - (7) สามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- (1) หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติในการวิจัย
 - (2) การใช้และผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
 - (3) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 - (4) สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน
8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- (1) หลักการ แนวคิด การออกแบบ การประยุกต์ใช้ และการประเมินสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้
 - (2) เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
 - (3) ประยุกต์ใช้ และประเมินสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้
 - (4) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- (1) หลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

- (2) ปฏิบัติการวัดและการประเมินผล
- (3) สามารถวัดและประเมินผลได้
- (4) สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

10. การประกันคุณภาพการศึกษา

- (1) หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
- (2) การประกันคุณภาพการศึกษา
- (3) สามารถจัดการคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ได้อย่าง

ต่อเนื่อง

- (4) สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

11. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

- (1) หลักธรรมาภิบาล และความซื่อสัตย์สุจริต
- (2) คุณธรรม และจริยธรรมของวิชาชีพครู
- (3) จรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด
- (4) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะ และเสียสละให้สังคม
- (5) ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก (Competency) 11 ด้าน ประกอบด้วย ภาระงาน/ความสามารถเฉพาะ 64 รายการ (SEAMEO INNOTECH, 2010) ดังนี้

1. ส่งเสริมการพัฒนาชีวิต และทักษะวิชาชีพแก่ผู้เรียน ประกอบด้วยภาระงาน และความสามารถเฉพาะ ดังนี้

1.1 ให้ความรู้ สร้างทักษะและความถนัด รวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21

1.2 ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในด้านการเรียนเพื่อให้รู้จัก ความรู้ ทักษะ ความถนัด และค่านิยม

1.3 ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในด้านการเรียนเพื่อใช้ความรู้ ทักษะ ความถนัด และค่านิยม

1.4 ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนเพื่อเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ความถนัดและค่านิยม

1.5 ส่งเสริมพัฒนาการ ของนักเรียนให้อยู่อย่างมีความรู้ ทักษะ ความถนัดและค่านิยม

1.6 ประเมินนักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ ค่านิยมและความถนัดทางการศึกษา 4 ด้าน

2. การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ
ดังนี้

2.1 สร้างความรอบรู้ในสาระวิชา
2.2 กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่าง
กระตือรือร้นของผู้เรียน

- 2.3 สื่อสารอย่างสอดคล้องกับระดับของผู้เรียน
- 2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.5 ใช้การตั้งคำถามและทักษะการปฏิสัมพันธ์
- 2.6 บูรณาการ HOTS กับบทเรียน
- 2.7 สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น
- 2.8 บริหารจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน

3. การเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ประกอบด้วย
ภาระงาน และความสามารถเฉพาะ ดังนี้

3.1 ประเมินความต้องการในการเรียนรู้ที่มีอยู่จริง
3.2 จัดระบบของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงความรู้ ทักษะ ความถนัด
และค่านิยม

- 3.3 จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และระยะเวลา
- 3.4 จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน
- 3.5 เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับผู้เรียน
- 3.6 เลือกอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
- 3.7 กำหนดมาตรการการประเมินผลที่เหมาะสม
- 3.8 นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน

4. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้

- 4.1 สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ
- 4.2 ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออาหารและเรียนรู้อย่างเป็นมิตร
- 4.3 จูงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น
- 4.4 ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้
- 4.5 เคารพในความหลากหลายของผู้เรียน
- 4.6 คงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน

5. การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้

- 5.1 แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
- 5.2 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน
- 5.3 ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
- 5.4 บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน
- 5.5 ติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

6. การพัฒนาทักษะการจัดลำดับความคิดในระดับสูง ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้

- 6.1 เตรียมสร้างทักษะและยุทธศาสตร์ HOTS (Higher order thinking skills)
- 6.2 พัฒนาทักษะ HOTS แก่ผู้เรียน
 - 6.2.1 พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 - 6.2.2 พัฒนาทักษะการคิดแบบพินิจพิเคราะห์
 - 6.2.3 พัฒนาทักษะการคิดเหตุผลตรรกะ
 - 6.2.4 พัฒนาทักษะแก้ปัญหาและตัดสินใจ
- 6.3 เสริมสร้าง HOTS ในผู้เรียน
- 6.4 ประเมิน HOTS ของผู้เรียน

7. การส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้

- 7.1 กำหนดหลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพของครูในแต่ละประเทศ
- 7.2 ยกระดับและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู
- 7.3 ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยมจริยธรรมและศีลธรรม

8. การวัดและประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้

- 8.1 คำนวณความรู้/ทักษะ เกี่ยวกับการทดสอบและประเมินผล
- 8.2 พัฒนาความรู้และรวบรวมเครื่องมือสำหรับการประเมิน
- 8.3 ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม
- 8.4 นำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้

9. การพัฒนาด้านวิชาชีพ ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้
 - 9.1 วิเคราะห์เพื่อให้ทราบความต้องการในการพัฒนา
 - 9.2 จัดเตรียมแผนการพัฒนาด้านวิชาชีพของแต่ละคน
 - 9.3 จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพ
 - 9.4 พิจารณาถึงความสอดคล้องของกิจกรรมการพัฒนาที่จัดขึ้นกับความต้องการ
 - 9.5 มีการนำไปใช้ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาด้านวิชาชีพ และการศึกษาดูงาน ฯลฯ
 - 9.6 ทำหน้าที่พี่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่
 - 9.7 ประเมินผลกระทบของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น
10. การสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้
 - 10.1 ส่งเสริมทักษะด้านการประชาสัมพันธ์
 - 10.2 พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนกับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
 - 10.3 แบ่งปันความรับผิดชอบแก่ชุมชนในการจัดการศึกษาแก่นักเรียน
 - 10.4 เข้าร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน
11. การจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้
 - 11.1 แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
 - 11.2 พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นในแบบบูรณาการ
 - 11.3 จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริม
 - 11.4 ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน
 - 11.5 ดำเนินการบริหารจัดการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum)

สมรรถนะของการพัฒนามนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาตามหลักทฤษฎีของ Competency-based Curriculum นั้นต้องอาศัยหลักของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตามกรอบของผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ซึ่งต้องใช้เครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับโครงสร้างการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้นั้นต้องอาศัยแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกระบวนการบูรณาการสาระวิชาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของนักศึกษา ประกอบด้วย การบูรณาการสาขาวิชาเอกกับการเรียนรู้ในสาระอื่น นอกจากนี้ยังมีบุคคลและองค์กรที่คาดหวังถึงสมรรถนะของนักศึกษาในภาพรวมหลายด้าน

การศึกษาเกี่ยวกับการจัดระบบหลักสูตรระดับอุดมศึกษาด้วยหลักสูตรฐานสมรรถนะในประเทศสหรัฐอเมริกา (CAEL, 2012) ได้ระบุว่า ระบบของการศึกษาระดับอุดมศึกษากำลังเผชิญหน้ากับวิกฤติของเรื่องคุณภาพ เนื่องจากนายจ้างมักจะร้องเรียนเกี่ยวกับบัณฑิตที่ขาดทักษะ และนักศึกษา มักมีคำถามเกี่ยวกับความหมายและคุณค่าของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เนื่องจากค่าเล่าเรียนมีราคาสูง รูปแบบหนึ่งสำหรับพัฒนาคุณภาพคือ การเรียนการสอนบนฐานสมรรถนะ เพื่อที่สถาบันจะได้ชี้แจงและอธิบายความคาดหวังของสมรรถนะของบัณฑิตที่จะจบการศึกษาไป กรอบสมรรถนะจะเป็นสิ่งอธิบายต่อสาธารณะได้ว่าผู้ที่จบหลักสูตรไปจะมีความรู้และสามารถทำอะไรได้บ้าง หลักสูตรฐานสมรรถนะจะเป็นประโยชน์เพื่ออธิบายกรอบสมรรถนะ ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจว่าพวกเขาจะคาดหวังว่าจะได้เรียนรู้และจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

แนวคิดที่ยึดความสามารถเฉพาะของผู้เรียนเป็นหลัก (Designs Focused on Specific Competencies) (Saylor & Alexander, 1974 อ้างถึงใน อารัง บัวศรี, 2542) ตามแนวคิดนี้ การออกแบบหลักสูตรจะมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงกระทำขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นทักษะในด้านต่างๆ จัดเรียงลำดับกันไปโดยแบ่งตามกลุ่มวิชาหรือหมวดวิชาตามแต่ละสะดวก ตามแนวคิดนี้จะได้หลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ (The Competency-Based Curriculum)

โปรแกรมครูศึกษาที่เน้นสมรรถนะ (Competency Based Teacher Education = CBTE) (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2530)

โปรแกรม CBTE หรือบางแห่งใช้ PBTE (Performance Based Teacher Education) หมายถึง โปรแกรมการเตรียมครูที่กำหนดสมรรถนะไว้ว่า ผู้ที่ผ่านการเตรียมเป็นครูจะต้องมีสมรรถนะด้านใดบ้าง หรือเป็นโปรแกรมที่กำหนดว่า พฤติกรรมการสอนของครูควรจะเป็นอย่างไร แล้วกำหนดให้มีการฝึกและประเมินไปสู่สมรรถนะที่กำหนด ซึ่ง ฮอลล์ และโจนส์ (Hall & Jones, 1974) กล่าวว่า สมรรถนะของครูที่กำหนดขึ้นนั้นควรครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ

1) สมรรถนะทางด้านความรู้ ความคิด (Cognitive competencies) เป็นความเข้าใจที่มีอยู่พร้อมที่จะแสดงออกได้โดยไม่ต้องมีการปฏิบัติ เช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ ทฤษฎีพัฒนาการของเด็ก หลักการสอน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรหรือการวิเคราะห์หลักสูตร ฯลฯ

2) สมรรถนะทางด้านเจตคติ (Affective competencies) เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม เจตคติ ความสนใจ ความเชื่อ ความซาบซึ้ง ฯลฯ ซึ่งยากที่จะกำหนดออกมาให้ชัดเจน แต่ก็อาจกำหนดออกมาในลักษณะที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ เช่น ความคาดหวังของครูที่มีต่อการสอนหรือนักเรียน ความสามารถที่จะระบุค่านิยมหรือความสนใจของตนเอง

3) สมรรถนะทางการปฏิบัติ (Performance competencies) เป็น สมรรถนะที่ครูแสดงออกมา และสามารถวัดและประเมินได้ค่อนข้างชัดเจน ซึ่งสมรรถนะด้านนี้จะรวมถึงทักษะ

เฉพาะต่างๆ ของครูแต่ละแขนงวิชาด้วย เช่น ครูพลศึกษา ครูแนะแนว หรือครูโสตทัศนศึกษา ฯลฯ เป็นต้น

4) สมรรถนะด้านผลสืบเนื่อง หรือด้านผลผลิต (Consequence or product competencies) คือ สมรรถนะหรือพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ คือ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

สำหรับการประเมินผลสมรรถนะจะประเมินตามลำดับแต่ละด้าน และประเมินรวมทั้ง 4 ด้าน เป็นการสรุปรวมในขั้นสุดท้าย

โคเวนโฮเวน (Kouwenhoven , 2009) ได้สรุปว่า ในสังคมปัจจุบันมีการเติบโตแบบซับซ้อน เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีความเข้มข้นของความรู้ ความต้องการของแรงงานนั้น ต้องการผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและมีความเชี่ยวชาญในสถานการณ์ใหม่ๆ ดังนั้นในกรณีของการให้ ความรู้กับสายอาชีพจึงต้องการความรู้และทักษะที่มีความเฉพาะ มีความว่องไวในการค้นหาความรู้ว่า อยู่ที่ไหน เมื่อไรที่เขาต้องการ การพัฒนาหลักสูตรของการเรียนการสอนที่ยึดฐานสมรรถนะนั้นจึงมีความละเอียดซับซ้อนของโครงสร้างและรายการแสดงสมรรถนะ ความรู้แกนกลางและทักษะจะต้อง กำหนดออกมาเป็นสมรรถนะที่เป็นความสามารถที่ต้องการในอาชีพนั้นๆ ผู้เรียนเรียนรู้วิธีที่จะใช้ชีวิต อยู่ในสังคม (Llearning for life) ในสถานการณ์ต่างๆ ของอาชีพ (Learning for a profession) ใน ตลาดแรงงาน (Learning for career) และในการเรียนรู้ของตนเอง (Learning to learn) ดังนั้นจึง ต้องมีการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานของหลักสูตร รวมถึงบทบาทของผู้เรียนและผู้สอน และให้ความสำคัญ กับการให้ผู้เรียนและครูเป็นผู้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competence-based curricula)

เคิร์นและคณะ (Kern, DE et al., 1998) ได้เสนอขั้นตอนพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้ (A Six-Step Approach to Curriculum Development)

1. แจกแจงขอบเขตปัญหาและประเมินความต้องการจำเป็น (Problem Identification & General Needs Assessment) เพื่อร่างการออกแบบหลักสูตร เช่น คุณลักษณะของผู้เรียนและผู้สอน ความต้องการของชุมชน เป้าหมาย จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สมรรถนะที่ ต้องการของผู้สำเร็จการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. การประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย (Targeted Needs Assessment) เช่น ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของคณะวิชา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Goals and Objectives) สมรรถนะต่างๆ จะถูก พัฒนาในขั้นตอนนี้ ซึ่งสมรรถนะนั้นจะต้องเฉพาะเจาะจงและสามารถวัดได้ โดยจะต้องตอบได้ว่า

ความรู้ ทักษะ และทัศนคติอะไรบ้างที่ผู้เรียนได้รับเมื่อจบหลักสูตร วัตถุประสงค์จะต้องไปในทิศทางเดียวกันกับสมรรถนะของหลักสูตร และต้องเชื่อมโยงวัตถุประสงค์กับการประเมินผลบนฐานสมรรถนะ

4. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Educational Strategies) เลือกกลยุทธ์การสอนที่เป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยจะต้องพิจารณาจาก จำนวนนักศึกษาและประเภทของนักศึกษา ทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น พื้นที่ เทคโนโลยี ห้องสมุด ชุมชนต่างๆ

5. การนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ (Implement) ในระยะแรกของการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้จะต้องมีการติดตามประเมินผลกระบวนการและจะต้องมีการเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายของสถาบันรายวิชาและหลักสูตร

6. ประเมินผลและให้ผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงหลักสูตร (Program Evaluation and Feedback) ขั้นตอนสุดท้ายนี้เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อปรับปรุงหลักสูตรสู่เป้าหมายของหลักสูตรและพันธกิจของคณะวิชา ข้อเสนอแนะจากอาจารย์และนักศึกษาจะถูกนำมาพิจารณาและทำให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น

5. การจัดการหลักสูตรสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ในประเทศไทย

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF:HEd) เป็นกรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น การแบ่งสายวิชา มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ การเปิดโอกาสในเทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 กำหนดให้จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขาหรือสาขาวิชาเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน เพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตในสาขาหรือสาขาวิชาของแต่ละระดับคุณวุฒิมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน กรณีจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาดังกล่าว ดังนั้นกระทรวงศึกษาจึงได้ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี), 2554)

ข้อ 1 การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่า “มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี)”

ข้อ 2 การจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ต้องมุ่งให้เกิดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต โดยมีหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และองค์ประกอบอื่นๆ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ที่แนบท้ายนี้

ข้อ 3 สถาบันอุดมศึกษาใดจัดการศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์หรือสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ต้องปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ ภายในปีการศึกษา 2555

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี)
มุ่งให้เกิดมาตรฐานการเรียนรู้ของบัณฑิต ดังนี้

1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม

1.1) แสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีคุณธรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะ เสียสละ และเป็นแบบอย่างที่ดี

1.2) สามารถจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครูเชิงสัมพัทธ์โดยใช้ดุลพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น และประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

2) ด้านความรู้

2.1) มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไป วิชาชีพครู และวิชาที่จะสอนอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และเป็นระบบ

2.2) มีความตระหนักรู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์ และการบูรณาการกับโลกแห่งความเป็นจริง

2.3) มีความเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาที่จะสอนอย่างลึกซึ้ง ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัยและการวิจัยในการต่อยอดความรู้

2.4) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านทักษะทางปัญญา

3.1) สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน การวินิจฉัย แก้ปัญหา และทำการวิจัย เพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

3.2) สามารถคิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออก และนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ

3.3) มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ และการพัฒนาศาสตร์ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างมีนวัตกรรม

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1) มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และทางสังคม

4.2) มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์

4.3) มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1) มีความไวในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูดและภาษาเขียน อันมีผลให้สามารถเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็นปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

5.2) มีความสามารถในการใช้ดุลพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5.3) มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

6.1) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal) อย่างสร้างสรรค์

6.2) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม

6.3) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่จะสอนอย่างบูรณาการ

6. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครู

ในการศึกษาว่ามีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรนั้น นอกจากจะต้องศึกษาบริบทของสังคมโดยรอบแล้ว สามารถทำการศึกษาในผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลผลิตของหลักสูตรได้อีกด้วย การจัดประเภทตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็น จำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. ความต้องการจำเป็นระดับบุคคล (Personal needs) โดยคนแต่ละคนมีความต้องการจำเป็นไม่เหมือนกัน

2. ความต้องการจำเป็นของกลุ่ม (Group needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่กำหนดจากบุคคลที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม ความต้องการจำเป็นประเภทนี้จะไม่สนใจในการนำเสนอข้อมูลเป็นรายบุคคล แต่ใช้ประโยชน์ในการวางแผนและการพัฒนากลุ่มบุคคลทั้งหมด

3. ความต้องการจำเป็นขององค์กร (Organizational needs) เป็นความต้องการของกลุ่มบุคคลหรือองค์กร ผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้รับจะสะท้อนภาพรวมขององค์กร การวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหามักเป็นการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาองค์กรมากกว่าการเสนอแนวทางการแก้ไขความต้องการจำเป็นของบุคลากรเป็นรายบุคคล

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้อธิบายความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ว่าเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมิน และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

วิธีการที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นมีหลากหลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละประเภท เช่น การวิจัยเพื่อต้องการระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว การสำรวจ กระบวนการกลุ่ม สำหรับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิควิธีที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean different method) การจัดเรียงอันดับ (Rank order) หรือการใช้ดัชนี PNI (Priority Needs Index) ในการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อวิเคราะห์เชิงสาเหตุนั้น วิธีการเก็บข้อมูลที่นิยมใช้กัน คือ การวิเคราะห์แผนภูมิแก๊งปลา (Fish boning) และถ้าต้องการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นเชิงอนาคต วิธีการที่นิยมใช้กันคือ เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) การสร้างภาพอนาคต (Scenario development) การวิเคราะห์ห่วงล้ออนาคต (Future wheel analysis)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงความต้องการจำเป็นที่แท้จริงเกี่ยวกับสมรรถนะของครูที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้ได้มาตรฐานตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
2. สถาบันผลิตครูได้หลักสูตรต้นแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
3. นิสิตนักศึกษาครูไทยรุ่นใหม่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่เทียบเคียงกับครูประชาคมอาเซียนและสามารถพัฒนาให้เทียบเคียงกับภูมิภาคอื่นต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อการพัฒนาต้นแบบหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศดังต่อไปนี้

1. ประชาคมอาเซียน
 - 1.1 ความเป็นมาของประชาคมอาเซียน
 - 1.2 ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา
 - 1.3 ปฏิญญาด้านการศึกษา
 - 1.4 นโยบายด้านการศึกษาของอาเซียน
 - 1.5 ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน
2. วิชาชีพครู
 - 2.1 การผลิตครู
 - 2.2 วิชาชีพครู
 - 2.3 มาตรฐานวิชาชีพ
3. สมรรถนะ
 - 3.1 ความหมายของสมรรถนะ
 - 3.2 องค์ประกอบของสมรรถนะ
 - 3.3 สมรรถนะครูไทย
 - 3.4 สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
 - 3.5 การพัฒนาสมรรถนะ
4. การประเมินความต้องการจำเป็น
 - 4.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 4.2 ประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 4.3 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 4.4 วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
 - 5.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
 - 5.2 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

5.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

5.4 โครงสร้างของหลักสูตร

5.5 การวิเคราะห์หลักสูตร

5.6 การประเมินหลักสูตร

6. หลักสูตรฐานสมรรถนะ

7. หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ในประเทศไทย

8. หลักสูตรผลิตครูในประเทศอาเซียน

9. หลักสูตรผลิตครูในประเทศนอกอาเซียน

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอรายละเอียดของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่ได้ศึกษามาตามลำดับของหัวข้อที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

1. ประชาคมอาเซียน

1.1 ความเป็นมาของประชาคมอาเซียน

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งมี 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ในเวลาต่อมาได้มีประเทศต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (เป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 8 ม.ค. 2527) เวียดนาม (วันที่ 28 ก.ค. 2538) ลาว พม่า (วันที่ 23 ก.ค. 2540) และกัมพูชา (วันที่ 30 เม.ย. 2542) ตามลำดับ จากการรับกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิก ทำให้อาเซียนมีสมาชิกรวม 10 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยวัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการบริหาร ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ

เมื่อปี พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Bali Concord 2) ได้รับรองเอกสาร “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” (ASEAN Vision 2020) ที่กำหนดเป้าหมายหลัก 4 ประการ เพื่อมุ่งพัฒนาอาเซียนไปสู่ “ประชาคมอาเซียน” (ASEAN Community) ให้เป็นผลสำเร็จภายในปี 2563 (ค.ศ. 2020) โดยกำหนดเป้าหมายไว้ว่า ภายในปี ค.ศ. 2020 อาเซียนจะมีลักษณะดังนี้

1. วังสมานฉันทแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต
3. มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก
4. ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร

นอกจากนี้ ยังเห็นชอบให้มีการร่าง “กฎบัตรอาเซียน” ซึ่งทำหน้าที่เป็น “ธรรมนูญ” การบริหารปกครองกลุ่มอาเซียนทั้ง 10 ประเทศให้เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน แบ่งเป็นความร่วมมือ 3 ด้าน หรือ 3 เสาหลัก ได้แก่ ด้านการเมือง ให้จัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community–APSC) ด้านเศรษฐกิจ ให้จัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community–AEC) และด้านสังคมและวัฒนธรรม ให้จัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community–ASCC) มีหลักการพื้นฐานของความร่วมมือที่น่าสนใจ 3 ประการ ได้แก่ การตัดสินใจโดยหลักฉันทามติ การไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน และเน้นการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งต่อมาผู้นำของประเทศต่างๆ ในอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าเดิม 5 ปี ทำให้เป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียนโดยสมบูรณ์จะต้องเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558)

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2550 ที่ประเทศสิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียนซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียน ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ โดยวัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ กฎบัตรจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์การระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization) กฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วยข้อบทต่าง ๆ 13 บท 55 ข้อ มีประเด็นใหม่ที่แสดงความก้าวหน้าของอาเซียน ได้แก่

- (1) การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน
- (2) การให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนสอดส่องและรายงานการทำตามความตกลงของรัฐสมาชิก
- (3) การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทต่าง ๆ ระหว่างประเทศสมาชิก
- (4) การให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีตามกฎบัตรฯ อย่างร้ายแรง

- (5) การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจได้หากไม่มีฉันทามติ
- (6) การส่งเสริมการปรึกษาหารือกันระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ร่วม
- (7) การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนเพื่อให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที
- (8) การเปิดช่องทางให้อาเซียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น และ
- (9) การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน 2 ครั้งต่อปี จัดตั้งคณะมนตรีเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละ 3 สาขาหลัก และการมีคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุงจาการ์ตา เพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประชุมของอาเซียน เป็นต้น

กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2551 หลังจากที่ประเทศสมาชิกครบทั้ง 10 ประเทศ ได้ให้สัตยาบันกฎบัตร และการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2552 ที่จังหวัดเพชรบุรีเป็นการประชุมระดับผู้นำอาเซียนครั้งแรกหลังจากกฎบัตรมีผลบังคับใช้

1.2 ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา

ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดการประชุมด้านการศึกษา ASEAN Permanent Committee on Socio – Cultural Activities ครั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม 2518 อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้าๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการและในเชิงสาระความร่วมมือ โดยในเชิงกลไกการบริหารจัดการนั้นมีความพยายามในการผลักดันให้ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียนมีลักษณะทางการและมีผลในเชิงนโยบายและในเชิงปฏิบัติมากขึ้น ต่อมาเมื่ออาเซียนมีการปรับตัวเชิงโครงสร้างเพื่อให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ ของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น มีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาตั้งแต่ปี 2532

ต่อมาในปี 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรกคู่ขนานกับการประชุมสภาซีเมระหว่างวันที่ 21-23 มีนาคม 2549 ที่ประเทศสิงคโปร์ และมีการจัดอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยจัดพร้อมกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization – SEAMEO) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของสมาชิกอาเซียนจะเข้าร่วมการประชุม เพื่อพิจารณากำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ รับทราบผลการดำเนินงาน รวมถึงอนุมัติโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของ

สมาชิก ทั้งนี้ในส่วนของประเทศไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้แทนเข้าร่วมการประชุม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 26-27) ในการดำเนินงานเพื่่มุ่งสู่การเป็นประชาคมอาเซียน และประกาศปฏิญญาว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ให้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีความรับผิดชอบทางสังคม

เรื่องของการศึกษาถูกจัดอยู่ในความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ เสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ที่ครอบคลุมเรื่อง เยาวชน การศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิทธิมนุษยชน สาธารณสุข วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สตรี แรงงาน ความยากจน สวัสดิการสังคม วัฒนธรรม/สารสนเทศ กิจการ พลเรือน การตรวจคนเข้าเมือง กองศุลกากร ยาเสพติด ภัยพิบัติ แนวคิด โดยสรุป คือ ทำนุบำรุงมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอาเซียน โดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง มียุทธศาสตร์สำคัญ 4 ด้าน

1. การสร้างสังคมที่มีความเอื้ออาทร ยกระดับคุณภาพชีวิต จัดการศึกษาทั่วถึง ขจัดปัญหาความยากจน ปัญหาเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและคนพิการ
2. การจัดการผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ
3. การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน
4. การส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน

อย่างไรก็ตาม ในอีก 2 เสาหลักของด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ การศึกษายังคงมีความสำคัญต่อการสร้างประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ มีการกำหนดให้การศึกษาเป็นหนึ่งในสินค้าบริการที่สามารถเคลื่อนย้าย สิ่งที่ตามมาคือ ต้องมีการรับรองมาตรฐานการศึกษาในระดับสากล เปิดโอกาสให้คนสามารถมีช่องทางในการไปทำงานต่างประเทศได้ และการศึกษาจะหล่อหลอมให้คนรู้จักและตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามหลักประชาธิปไตย

ในการจัดทำข้อตกลงการยอมรับร่วมกันคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangements: MRA) ของสาขาบริการ เป็นพัฒนาการล่าสุดของความร่วมมือด้านการค้าบริการของอาเซียน โดย MRA หมายถึง การที่ผู้ให้บริการที่ได้รับการรับรองคุณสมบัติวิชาชีพโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศตน จะได้รับการยอมรับโดยหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศอาเซียนอื่น โดยสอดคล้องกับกฎระเบียบภายในที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายผู้ให้บริการสาขาวิชาชีพในภูมิภาค

กรอบความตกลงการค้าบริการของอาเซียน (AFAS) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2538 ณ กรุงเทพฯ ประเทศไทย ตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มสาขาบริการโดยรวมในอาเซียน ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 5 ภายใต้ AFAS ดังนี้

“สมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศจะให้การยอมรับในวุฒิการศึกษาหรือประสบการณ์ที่ได้รับและคุณสมบัติที่เป็นไปตามข้อกำหนด หรือ ใบอนุญาต หรือ ใบรับรองที่ได้รับในประเทศสมาชิกอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการออกใบอนุญาตหรือใบรับรองให้แก่ผู้ให้บริการ การยอมรับดังกล่าวจะต้องทำอยู่บนพื้นฐานของความตกลงกับประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้อง หรืออาจให้การยอมรับโดยอิสระ”

แต่ทั้งนี้จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์อีกมาก ยังไม่ใช่การเปิดเสรีเต็มที่ ต่างจากยุโรปที่มีการพัฒนากฎเกณฑ์ ให้คล่องตัวมากขึ้น ขณะนี้อเซียนมีการพัฒนาตัวเองเอกสาร แต่ในทางปฏิบัติยังมีอุปสรรคอีกมาก แม้กระทั่งในเรื่องการศึกษามีการถกเถียงกันมานาน เช่น เรื่องหลักสูตร การศึกษา การเทียบโอนหน่วยกิต แม้ว่าเป้าหมายอาเซียนจะต้องการให้การศึกษาเป็นเนื้อเดียวกัน สามารถเคลื่อนไหวองค์ความรู้ไปได้ในภูมิภาคนี้ทั้ง 10 ประเทศ แต่ไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่ายนัก บางประเทศ เช่น สิงคโปร์ ยังไม่ยินดีที่จะเทียบมาตรฐานการศึกษาของประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียน เป็นต้น

เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network–AUN)

เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนก่อตั้งเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2538 ตามมติของที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ที่ประสงค์ในการสร้างอัตลักษณ์อาเซียนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่แล้ว ดังนั้น AUN มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้บรรลุการจัดตั้งประชาคมอาเซียน โดยอำนาจหน้าที่ของกฎบัตรอาเซียนและบันทึกข้อตกลงในการจัดตั้ง AUN คือ

1. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างนักปราชญ์ นักวิชาการ และนักวิทยาศาสตร์ ในภูมิภาค
2. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิชาการและอาชีพในภูมิภาค
3. ส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศระหว่างชุมชนนักวิชาการอาเซียน

ปัจจุบันเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเป็นที่ยอมรับในบทบาทเด่นชัดในการเป็นศูนย์รวมผู้เชี่ยวชาญและทำงานอย่างหนักเพื่อสนับสนุนการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

นับแต่ก่อตั้งในปี 2538 AUN ประสบความสำเร็จดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมโปรแกรมอาเซียนศึกษาในภูมิภาค
2. เสริมสร้างความรู้สึกร่วมในอัตลักษณ์ของภูมิภาคในระหว่างเยาวชนในอาเซียน
3. ส่งเสริมการยอมรับในคุณวุฒิวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยในภูมิภาค

4. สนับสนุนความร่วมมือด้านงานวิจัยและการสร้างเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศในกิจกรรมที่อยู่ในลำดับความสำคัญเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ของอาเซียนเพื่อการบูรณาการอย่างใกล้ชิดในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงและสังคมและวัฒนธรรม

1.3 ปฏิญญาด้านการศึกษา

ปฏิญญา ชะอำ-หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทร และแบ่งปัน

ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ที่ชะอำ-หัวหิน เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2552 ประกอบด้วย ประมุขรัฐและหัวหน้ารัฐบาลของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ของบรูไน ดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ได้เห็นชอบปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน เพื่อยืนยันภารกิจในการสนับสนุนการก่อตั้งประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม ทั้ง 3 เสาหลักต่างสนับสนุนซึ่งกันและกันให้สำเร็จภายในปี 2558 ตามที่ได้ตกลงกันโดยผู้นำในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2550 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2552 ก) ดังมีรายละเอียดดังนี้

ปฏิญญาหัวหิน-ชะอำ ว่าด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (พ.ศ.2552-2558) ประกอบด้วยร่างแผนงานของ 3 ประชาคม และแผนปฏิบัติงานสำหรับข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียนฉบับที่ 2 ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในฐานะเป็นกุญแจสำคัญต่อการพัฒนาประชาคมอาเซียนโดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาการเมืองและการมั่นคง ได้แก่การสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของกฎบัตรอาเซียน การส่งเสริมหลักการของประชาธิปไตย การส่งเสริมการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน ตระหนักถึงคุณค่าและค่านิยมทางวัฒนธรรมการสร้างเครือข่ายผู้บริหารโรงเรียน เพื่อบูรณาการความร่วมมือด้านการศึกษา การจัดงานฉลองวันอาเซียนในประเทศสมาชิก ในเดือนสิงหาคม ซึ่งเป็นวันสถาปนาอาเซียน

2. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาเศรษฐกิจ ได้แก่ การจัดทำกรอบการพัฒนาทักษะในอาเซียน การพัฒนากรอบทักษะในการถ่ายโอนนักเรียน การเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีความชำนาญการในภูมิภาค การพัฒนามาตรฐานอาชีพที่เน้นศักยภาพในอาเซียนที่สนองตอบความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

3. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอัตลักษณ์อาเซียน การวิจัยและพัฒนาของอาเซียน การสร้างความ

ตระหนักถึงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน การจัดทำเนื้อหาอาเซียนร่วมกัน ตลอดจนการแบ่งปันทรัพยากรและจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาค

ปฏิญญาดังกล่าวจึงเป็นกรอบการดำเนินงานของอาเซียน ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านเสาหลักอาเซียนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันโดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพของแรงงานและการจัดระบบรองรับมาตรฐานฝีมือแรงงาน ที่เน้นความสามารถของแรงงานอาเซียน (ASEAN Workforce Competency)

1.4 นโยบายด้านการศึกษาของอาเซียน

ยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี ด้านการศึกษาของอาเซียน (ASEAN 5-Year Plan on Education 2011 –2015)

ที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 6 ได้รับรอง แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี ด้านการศึกษาของอาเซียนเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานด้านการศึกษาของอาเซียน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างอัตลักษณ์อาเซียนผ่านความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน

อาเซียนมีเป้าหมายในการเสริมสร้างอัตลักษณ์อาเซียน ด้วยการสร้างความตระหนักในคุณค่าการเป็นพลเมืองอาเซียนในสังคมทุกระดับทั้งในสาขาการศึกษายุทธศาสตร์ ในการดำเนินการดังกล่าวประกอบด้วย การจัดทำคู่มืออาเซียนเพื่อส่งเสริมการสร้างความตระหนักและค่านิยมร่วมระหว่างนักเรียน การส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำโครงการอาเซียนศึกษาในภูมิภาค การสนับสนุนให้มีการจัดทำหลักสูตรอาเซียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักการศึกษา ครูและบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 คุณภาพและโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ย่อยดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 2.1 การเสริมสร้างโอกาสในการได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ในปี 2558

ยุทธศาสตร์ที่ 2.2 การเพิ่มคุณภาพการศึกษา การจัดมาตรฐานการศึกษา การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาอาชีพ ด้วยการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษา ส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต และการมีระบบการตอบแทนครูที่มีผลงานเป็นเลิศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนและการจัดการศึกษาให้มีความเป็นสากล โดยการจัดการศึกษาในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสภาพเศรษฐกิจของโลกยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะและความชำนาญสูงและสามารถเคลื่อนย้ายข้ามภูมิภาคได้

2. การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านคุณภาพการให้บริการในสาขาต่างๆ ที่มีทางเลือกอย่างหลากหลายและมีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ

3. สภาพสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ทำให้ทุกประเทศต้องการแรงงานที่มีความรู้ความชำนาญสูงและต้องได้รับการพัฒนาเฉพาะด้านอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลของประเทศต่างๆ จึงตั้งเป้าหมายเพื่อจัดการศึกษาข้ามพรมแดน ส่งผลให้การพัฒนาการศึกษา ต้องคำนึงถึงคุณภาพ การเสริมสร้างเศรษฐกิจ และประสานสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรรายสาขาอื่นๆ เพื่อพัฒนาการศึกษา เช่น สนับสนุนการศึกษาด้านสภาพแวดล้อม การจัดการด้านความเสี่ยง ภัยพิบัติ การจัดการศึกษาเพื่อสิทธิมนุษยชน การจัดการศึกษาเพื่อป้องกัน HIV/AIDS

กระทรวงศึกษาธิการในประเทศไทย มีบทบาทในการขับเคลื่อนและพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษา เพื่อนำอาเซียนก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยตระหนักถึงการมีอัตลักษณ์อาเซียนท่ามกลางความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม จากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียน สู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนใน ปี 2558 ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบร่างนโยบายเพื่อดำเนินงานตามปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ด้านการศึกษา 5 นโยบาย ดังนี้

นโยบายที่ 1 การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2558

นโยบายที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมและการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชนรวมทั้งการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน

นโยบายที่ 3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา ครู และอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาลดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

นโยบายที่ 4 การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

นโยบายที่ 5 การพัฒนาเยาวชน เพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับโครงการและภารกิจสำคัญที่องค์กรหลักต่างๆ ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการอยู่แล้ว เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาทุกระดับ ทั้งในระบบ การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนาศักยภาพประชาชนคนไทย ให้เข้าสู่การสร้างประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

1.5 ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ การระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยยึดกรอบการพัฒนาของอาเซียน โดยเฉพาะการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เป็นหลัก และได้วิเคราะห์บทบาทของการอุดมศึกษากับเงื่อนไขการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ศักยภาพของการอุดมศึกษาไทยในการแข่งขันกับประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงแนวพื้นที่เชื่อมต่อทางเศรษฐกิจและเส้นทางเศรษฐกิจที่สำคัญในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่มีผลต่อการอุดมศึกษาไทย ตลอดจนสังเคราะห์ข้อมูลในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาจัดทำยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล

กลยุทธ์

1. พัฒนาศมรรถนะด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยในระดับที่ใช้ในการทำงานได้
 2. พัฒนาศมรรถนะด้านการประกอบวิชาชีพและการทำงานข้ามวัฒนธรรมของบัณฑิตไทย
- มาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

1. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและระบบวัดผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การศึกษาระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษา

2. ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาอาจารย์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ รวมทั้งภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

3. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนและความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษาและการวิจัย ด้านอาเซียนศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

4. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษาโดยสนับสนุนการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโลกทัศน์และเปิดโอกาสให้นักศึกษาไทยได้แสดงความสามารถในเวทีระดับนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับอาเซียน รวมถึงกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักในการเป็นพลเมืองอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์

1. พัฒนาอาจารย์ให้มีสมรรถนะสากล
2. ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษา
3. พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพระดับสากล
4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพระดับสากล
5. พัฒนาวิชาการและการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ
6. พัฒนาระบบอุดมศึกษาแห่งอาเซียน

มาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

1. ส่งเสริมให้สัดส่วนอาจารย์ระดับปริญญาเอกให้สูงขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้อาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการโดยเฉพาะในระดับศาสตราจารย์

2. สร้างเครือข่ายด้านการวิจัยระหว่างศูนย์ความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและในอาเซียนในสาขาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและทิศทางของอาเซียน

3. สนับสนุนทุนวิจัยระดับปริญญาเอก ทุนพัฒนาอาจารย์ และทุนสนับสนุนเพื่อผลิตงานวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิจัย

4. ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักวิชาการไทยและอาเซียน

5. ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรนานาชาติในสาขาที่ประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญและเป็นที่ต้องการของตลาดงานในอาเซียน

6. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นสองภาษา เช่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

7. ส่งเสริม/สนับสนุน/จัดสรรงบประมาณให้อาจารย์ชาวต่างประเทศที่มีความรู้ความสามารถ และความชำนาญสูง มาสอนบรรยายและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่อุดมศึกษาไทยและ/หรือทำวิจัยใน สถาบันอุดมศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษาไทย

8. ส่งเสริมกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและ สถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน

9. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ

10. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและ สภาพแวดล้อมที่มีความเป็นนานาชาติทั้งในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์

11. ส่งเสริมการสร้างความกลมกลืน (Harmonization) ของการอุดมศึกษาในอาเซียน โดยเฉพาะในด้านคุณภาพและคุณวุฒิทางการศึกษา ผ่านกลไกความร่วมมือระดับอุดมศึกษาที่มีอยู่ เช่น SEAMEO RIHED, AUN เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมบทบาทความเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่เกี่ยวข้องกับสามเสาหลักในการ สร้างประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเสาด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

2. สร้างความตระหนักในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและบทบาทของอุดมศึกษาไทยใน การพัฒนาประชาคมอาเซียนทั้งในด้านบวกและลบ

3. ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

4. พัฒนาศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

มาตรการที่ควรพิจารณาดำเนินการ

1. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน และความเคลื่อนไหวในการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาในอาเซียนและระหว่างอาเซียน กับประเทศคู่เจรจาแก่สถาบันอุดมศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

2. ส่งเสริมการสร้างความตระหนักในเรื่องเอกลักษณ์ของไทยและประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนประชาคมอุดมศึกษาและเยาวชนอาเซียน

3. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมการเพื่อใช้ประโยชน์และป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามชาติ เช่น การระบาดของโรค ยาเสพติด และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

4. จัดทำ Mapping สถาบันอุดมศึกษาแกนหลักในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นความต้องการของเขตพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ โดยเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีความเชี่ยวชาญและตอบสนองต่อการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ กับสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

5. ส่งเสริมให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยไปสอน/วิจัย/ให้บริการวิชาการ/ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแก่สถาบันอุดมศึกษาในอาเซียน

การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ระดับภูมิภาค

- 1) การทำ Mutual Recognition Arrangement (MRA)
- 2) การพัฒนาระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตในภูมิภาค

ระดับประเทศ

- 1) การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา
- 2) การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

ระดับกระทรวง

- 1) การจัดทำยุทธศาสตร์รองรับการเป็นประชาคมอาเซียน
- 2) การส่งเสริมการแลกเปลี่ยน

ระดับสถาบัน

- 1) การพัฒนาหลักสูตร
- 2) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

2. วิชาชีพครู

2.1 การผลิตครู

ในประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนที่ผลิตครู ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น 72 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่เข้าร่วมโครงการผลิตครู 5 ปี และมีองค์กรต่างๆ เพียงไม่กี่องค์กรที่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตดังกล่าว โดยคุรุสภามีหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยมีหน้าที่รับผิดชอบในทุกองค์ประกอบของระบบการผลิต ทั้งการรับนักเรียนเข้ามาเรียนครู กระบวนการผลิต และการออกไปทำหน้าที่ครูรุ่นใหม่ รวมทั้งสภาพแวดล้อมของระบบ คณะกรรมการกำกับดูแลมีหน้าที่กำหนดเกณฑ์การรับและจำนวนนักเรียนที่จะเข้าใหม่ อนุมัติหลักสูตรและสิ่งอำนวยความสะดวก/การเรียนต่างๆ จัดสรรงบประมาณ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการ

บริหารจัดการบุคลากร และกำกับดูแลการบริหารงานโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัย คณะกรรมการกำกับดูแลแต่ละคนมีความเป็นอิสระในการทำงาน แต่ต้องมีการปรึกษาหารือกันถึงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่องค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดขึ้นประกอบการตัดสินใจในทุกกรณี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่กำกับดูแลการบริหารงานทั่วไปของมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู เช่น มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะ เงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ การสรรหาบุคลากร การแต่งตั้ง การโอนย้าย การพัฒนา รวมถึงเรื่องระเบียบวินัย ตลอดจนการเลิกจ้าง และเรื่องราวร้องทุกข์ของข้าราชการครู นอกจากนี้คณะกรรมการยังมีหน้าที่กำหนดฐานเงินเดือนสำหรับบัณฑิตที่จบหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และยังรับผิดชอบการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการสอบบรรจุเข้าเป็นครูด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภา, 2554)

ผลลัพธ์ของระบบการผลิตครูไทย คือคุณภาพและปริมาณของบัณฑิตครุศาสตร์ ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา พบว่าระบบการผลิตครูไทยผลิตบัณฑิตได้มากเกินความต้องการของระบบโรงเรียน ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ.2551 มหาวิทยาลัยทั้ง 72 แห่งผลิตบัณฑิตได้ประมาณ 11,413 คน ในขณะที่ระบบโรงเรียนต้องการครูจบใหม่ในปีนั้นประมาณ 4,213 คน มีบัณฑิตที่จบในปี 2553 ประมาณ 7,000 คนที่ยังไม่มีงานทำ จากการสอบบรรจุเข้าเป็นครูในโรงเรียนของรัฐในเดือน พฤษภาคม 2553 พบว่ามีบัณฑิตครุศาสตร์เข้าสอบแข่งขันในตำแหน่งครูผู้สอนประมาณ 6,424 ตำแหน่ง จำนวนกว่า 120,000 คน ทำให้ช่องว่างระหว่างจำนวนบัณฑิตครุศาสตร์และอัตราที่ว่างในโรงเรียนของรัฐกว้างขึ้นเนื่องจากจำนวนนักเรียนใหม่ที่สมัครเข้ามาเรียนกับจำนวนครูที่จะปลดเกษียณ ในอีก 10 ปีข้างหน้าจะเป็นไปในทิศทางที่ตรงข้ามกัน จากปี พ.ศ.2558 ตัวเลขครูปลดเกษียณอาจเพิ่มขึ้นมากกว่า 20,000 คนต่อปี

มหาวิทยาลัยควรผลิตครูตามความต้องการของผู้ใช้ โดยใช้ตัวเลขข้างต้น รวมถึงมหาวิทยาลัยควรประสานกับผู้ใช้ครูอย่างใกล้ชิด มิฉะนั้นจะทำให้บัณฑิตครุศาสตร์ไม่มีงานทำกันเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังจะทำให้นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลการเรียนสูงไปเลือกเรียนคณะอื่นๆ แทนที่จะมาเลือกเรียนศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์เป็นอันดับแรก

ในอดีตที่ผ่านมาพบว่ามี การขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และภาษาอังกฤษ เนื่องจากทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ครูขาดการประสานกัน ในการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าในบางรายวิชานักเรียนสอบได้คะแนนไม่ตึ๊ง ทำให้ประชาชนเกิดความสงสัยในความสามารถของครู นอกจากนี้ยังเกิดความสงสัยเกี่ยวกับคุณภาพของครูผู้สอนในมหาวิทยาลัยและคุณภาพของบัณฑิตครุศาสตร์ในอนาคตด้วย

คุณภาพของบัณฑิตครุศาสตร์ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนของคณาจารย์เป็นอย่างมาก มหาวิทยาลัยบางแห่งมีสาขาวิชาที่มีคุณภาพสูงและตรงตามความต้องการ และมีครูผู้สอนที่มี

ความสามารถเป็นอย่างมาก คณาจารย์ได้จัดทำหลักสูตรเป็นอย่างดีและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง มีรูปแบบการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย เพิ่มเติมเข้าไปด้วยสภาพการเรียนการสอนที่มีความแตกต่างกันเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อนักศึกษาคณะครุศาสตร์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ทุกคนต้องผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกการสอนเป็นเวลา 1 ปี ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและในการเรียนสาขาครุศาสตร์ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ คณะครุศาสตร์ไม่ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนเท่าที่ควร เนื่องจากคณะครุศาสตร์ต้องการส่งนักศึกษาไปฝึกในโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกับครูต้นแบบ แต่ครูต้นแบบกลับต้องการสอนนักเรียนของพวกเขามากกว่า เนื่องจากพวกเขาไม่ได้อะไรจากนักศึกษาฝึกสอนมากนัก ดังนั้น นักศึกษาฝึกสอนจึงแทบจะไม่ได้ประโยชน์จากการฝึกสอนเลย

สถาบันการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการผลิตครู สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูพันธุ์ใหม่ควรมีลักษณะเหล่านี้คือ

1. มีระบบการรับเข้าศึกษาที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้ได้นักศึกษาที่มีคุณภาพสูง
2. มีหลักสูตรการผลิตครูซึ่งตอบสนองต่อความต้องการครูของผู้ใช้ และการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อมศึกษา
3. คณาจารย์ต้องได้ปริญญาเอกหรืออย่างน้อยต้องได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาโทในสาขาวิชาที่ขาดแคลน
4. มีโรงเรียนสาธิตที่มีคุณภาพเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกสอน
5. มีสถานที่ต่างๆ ที่นักศึกษาสามารถเข้ารับการฝึกอบรมด้านศิลปกรรม และจริยธรรมซึ่งจะทำให้พวกเขาสามารถพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของพวกเขาได้
6. มีกิจกรรมบริการวิชาการต่างๆ ที่ครูหรือนักการศึกษาสามารถเข้าร่วมเพื่อศึกษาเพิ่มเติมและจะทำให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติด้วย

2.2 วิชาชีพครู

วิชาชีพทางการศึกษาหรือวิชาชีพครู นอกจากจะเป็นวิชาชีพชั้นสูงประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก ฯลฯ แล้ว ยังมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ คือ

- สร้างพลเมืองดีของประเทศ โดยการให้การศึกษาค้นพื้นฐานที่จะทำให้ประชาชนเป็นพลเมืองดีตามที่ประเทศชาติต้องการ
- พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสนองตอบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

- สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติ จากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ให้มีการรักษาความเป็นชาติไว้อย่างมั่นคงยาวนาน

จากบทบาทและความสำคัญดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานกำกับดูแลรักษาและพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา โดยกำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก วันที่ 19 สิงหาคม 2542: 15) ซึ่งต่อมาพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกว่า ครูสภา เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว นอกจากนี้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษา ยังได้กำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม อันประกอบด้วยวิชาชีพครู วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา วิชาชีพผู้บริหารการศึกษา และวิชาชีพควบคุมอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง และกำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(ก) คุณสมบัติ

1. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
2. มีวุฒิปริญญาทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือมีคุณวุฒิอื่นที่ครูสภารับรอง
3. ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาดำเนินการไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการครูสภากำหนด

(ข) ลักษณะต้องห้าม

1. เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
2. เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
3. เคยต้องโทษจำคุกในคดีที่ครูสภาเห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 52 ก วันที่ 11 มิถุนายน 2546)

การกำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม นับเป็นความก้าวหน้าของวิชาชีพทางการศึกษาและเป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพให้สูงขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อผู้รับบริการทางการศึกษาที่จะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งจะทำให้วิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา มีเกียรติ และศักดิ์ศรีในสังคม

2.3 มาตรฐานวิชาชีพ

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติ

ตาม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพได้ว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพ ตอบสังคมได้ว่าการที่กฎหมายให้ความสำคัญกับวิชาชีพทางการศึกษา และกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมนั้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้ทักษะความรู้ และความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ซึ่งการกำหนดระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพดังกล่าวต้องเป็นไปตามข้อบังคับของคุรุสภา และต้องจัดให้มีการประเมินระดับคุณภาพของผู้รับใบอนุญาตอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ และความชำนาญการตามระดับคุณภาพของมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คุรุสภากำหนด (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 52 ก วันที่ 11 มิถุนายน 2546)

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ตั้งแต่วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ อันถือเป็นเป้าหมายหลักของการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพให้สมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและได้รับการยอมรับยกย่องจากสังคม

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์อาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงผลดีกรรมกรการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนให้มีทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3) มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึง จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้น เป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 76 ง วันที่ 5 กันยายน 2548)

สำหรับรายละเอียดของมาตรฐานวิชาชีพครูแต่ละด้าน ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 (ราชกิจจานุเบกษา 130 ตอนพิเศษ) มีดังนี้

1. มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วยความรู้ ดังต่อไปนี้

- (1) ความเป็นครู
- (2) ปรัชญาการศึกษา
- (3) ภาษาและวัฒนธรรม
- (4) จิตวิทยาสำหรับครู
- (5) หลักสูตร
- (6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน
- (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- (8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- (9) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้
- (10) การประกันคุณภาพการศึกษา
- (11) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

1.2 มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) การฝึกวิชาชีพระหว่างเรียน
- (2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน
5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ โดยเน้น

ผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
10. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์

11. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

12. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน ผู้ประกอบวิชาชีพ ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติตนตามข้อบังคับ
คุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ

จะเห็นได้ว่า มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และ
ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้หรือจัดการศึกษา ซึ่งกำหนดไว้สำหรับผู้ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพ
ครู ว่าจะต้องมีความรู้และมีประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพได้

ดังนั้น หลักสูตรครุศาสตร/ศึกษาศาสตรบัณฑิตควรต้องออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับ
มาตรฐานข้างต้น เพื่อการรับรองคุณวุฒิจากคุรุสภา โดยคุรุสภาจะทำหน้าที่รับรองหลักสูตรและ
กระบวนการผลิตของบุคคลนั้นๆ สอดคล้องกับหลักสูตรและกระบวนการผลิตที่คุรุสภาให้การรับรอง
มาแล้ว ว่าสามารถนำไปใช้ประกอบเป็นหลักฐานในการขอขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพครูได้ การ
รับรองคุณวุฒิจะพิจารณาจากใบปริญญาและใบรับรองคะแนน โดยนำมาเทียบกับมาตรฐานความรู้
วิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด

สำหรับผู้มีคุณวุฒิปริญญาอื่นๆ ที่มีชื่อทางการศึกษาที่คุรุสภารับรอง หากประสงค์ที่จะเข้าสู่
วิชาชีพครู ต้องการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู จะต้องให้คุรุสภารับรองความรู้และ
ประสบการณ์ทางวิชาชีพ รวมทั้งความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติสภาครูและ
บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตรา 9(8) ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยการรับรองความรู้และ
ประสบการณ์วิชาชีพเพื่อประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พ.ศ.2550 ได้ให้ความหมายของ “การรับรอง
ความรู้” หมายความว่า การรับรองความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์ของผู้ประสงค์ประกอบ
วิชาชีพทางการศึกษาว่ามีความรู้ความสามารถเทียบได้กับมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู ผู้บริหาร
สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ โดยการเทียบโอน การทดสอบ การฝึกอบรม วิธีใด
วิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีร่วมกัน และกำหนดวิธีการรับรองความรู้ ประกอบด้วย การเทียบโอน การ
ทดสอบ และการฝึกอบรม (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2554)

3. สมรรถนะ

ความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยฐานสมรรถนะนั้น เกิดขึ้นในช่วงต้นศตวรรษ
ที่ 1970 ซึ่งตรงกับ พ.ศ.2513 เริ่มจากแมคเคลแลนด์ (David C. McClelland) เป็นผู้เสนอวิธีการใหม่
ที่จะวัดคุณสมบัติพิเศษที่แตกต่างที่มีในแต่ละบุคคล ปัจจุบันนี้ องค์กรต่างๆที่มีบุคลากรมากกว่า 300
คนจะใช้การบริหารทรัพยากรบุคคลด้วยฐานสมรรถนะ บริษัทที่ปรึกษาอย่างเช่น เฮย์กรุ๊ป (The Hay

Group, Development Dimensions International) ซึ่งได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและประเมินสมรรถนะให้กับบริษัทขนาดเล็กรวมกว่า 1,000 แห่ง (Boyatzis, 2008)

แมคเคลแลนดได้แสดงแนวคิดของเขาในเรื่องสมรรถนะ (Competency) ไว้ในบทความชื่อ Testing for Competence Rather Than Intelligence ว่า “IQ (ประกอบด้วยความถนัด หรือ ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ ความรู้ และความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ) ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่ดีของผลงานและความสำเร็จโดยรวม แต่สมรรถนะกลับเป็นสิ่งที่สามารถคาดการณ์ความสำเร็จในงานได้ดีกว่า” ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า “ผู้ที่ทำงานเก่ง” มิได้หมายถึง “ผู้ที่เรียนเก่ง” แต่ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการหรือวาทกรรมที่มีอยู่ในตัวเองนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ในงานที่ตนทำ จึงจะกล่าวได้ว่าบุคคลผู้นั้นมีสมรรถนะจากจุดกำเนิดของสมรรถนะดังกล่าว ทำให้นักการศึกษาและนักวิชาการหลายสำนักได้นำวิธีการของแมคเคลแลนดมาเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องสมรรถนะในเวลาต่อมา

3.1 ความหมายของสมรรถนะ

การศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะมีผู้ให้ความหมายของสมรรถนะต่างๆ ไว้มากมาย ซึ่งในการศึกษานี้ได้ยกมาพอสังเขป ดังนี้

แมคเคลแลนด (McClelland, 1973) ให้ความหมายของสมรรถนะ คือ ความสามารถที่จะประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Abilities) พฤติกรรม (Behaviors) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristics) ในการปฏิบัติงานได้อย่างประสบความสำเร็จ

โบายาตซีส (Boyatzis, 1982) ให้ความหมายของสมรรถนะว่า ความสามารถในระดับสูงสุดที่เชื่อว่าจะปรากฏขึ้นเมื่อบุคคลนั้นมีความต้องการในอาชีพหรือมีความต้องการในสิ่งแวดล้อมขององค์กรนั้นๆ

สเปนเซอร์และสเปนเซอร์ (Spencer & Spencer, 1993) ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ว่า คือ คุณลักษณะของบุคคลที่เชื่อมโยงถึงเหตุผลกับผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล หรือสูงกว่าสามารถอ้างอิงกับเกณฑ์มาตรฐานของงานหรือสถานการณ์หนึ่งๆ ได้ โดยได้อธิบายขยายความจากความหมายออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

1. คุณลักษณะที่สำคัญ (Underlying characteristic) ของบุคคล หมายถึงคุณลักษณะภายในของแต่ละบุคคลที่แสดงถึงความเป็นตัวตนหรือบุคลิกภาพ ซึ่งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมในลักษณะและสถานการณ์ต่างๆ อย่างหลากหลายและกว้างขวาง

2. ความเชื่อมโยงระหว่างเหตุและผล (Causally related) กับผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล หมายถึงลักษณะที่สามารถคาดหมาย หรือเป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรมและผลการปฏิบัติงาน

3. การอ้างอิงกับเกณฑ์มาตรฐาน (Criterion-referenced) ของงานหรือสถานการณ์ หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานจากมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้

แพร์รี่ (Parry , 1998) ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะเป็นกลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Attitudes) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Personal characteristics) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนหนึ่งของงาน มีความสัมพันธ์กับการบรรลุความสำเร็จของงาน สามารถวัดได้เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน และเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้โดยการผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา

เชอร์มอน (Shermon, 2004) กล่าวว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะของบุคคลซึ่งทำให้สามารถปฏิบัติงานที่เหนือกว่า หรือความสามารถในการปฏิบัติในบทบาทและสถานการณ์ต่างๆ โดยที่สมรรถนะมีความสัมพันธ์ใน 2 ประเด็น ได้แก่

1. ความสามารถของบุคคลในการที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ (Perform effectively)
2. ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน (Effective performance)

ศิริชัย กาญจนวาสี (2546) กล่าวว่า สมรรถนะเป็นลักษณะของกลุ่มความรู้ ทักษะและบุคลิกลักษณะที่จำเป็นต่อความพึงพอใจและความสำเร็จของการปฏิบัติงานหรือการดำรงตำแหน่ง และให้ความหมายของสมรรถนะด้านต่างๆ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจดจำ เข้าใจ หลักการ ทฤษฎี แนวคิด ข้อเท็จจริง สามารถคิดวิเคราะห์ขั้นสูง และนำไปใช้ในการแก้ปัญหา สมรรถนะด้านนี้จึงเป็นความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่จำเป็นต้องรู้ ต้องเข้าใจเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

2. สมรรถนะด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการลงมือทำหรือปฏิบัติการด้วยความคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพ สมรรถนะด้านนี้จึงเป็นทักษะการปฏิบัติการต่างๆ ที่สำคัญและจำเป็นต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน

3. สมรรถนะด้านบุคลิกลักษณะ หมายถึง คุณลักษณะภายในที่สำคัญสำหรับแสดงออกเพื่อสนับสนุนความรู้ ทักษะ และประสานสัมพันธ์กับบริบท และผู้เกี่ยวข้องจนบรรลุผลความสำเร็จของงาน

จากความหมายที่หลากหลายของนักวิชาการต่างๆ ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความหมายของ “สมรรถนะ” คือ คุณลักษณะสำคัญต่อการทำงาน ที่ทำให้บุคคลผู้นั้นทำงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าผู้อื่น

ระดับของสมรรถนะ

ระดับของสมรรถนะหมายถึง ระดับความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (เทื่อน ทองแก้ว, มปป.: ออนไลน์) คือ

1. แบบกำหนดเป็นสเกล (Scale)

สมรรถนะแต่ละตัวจะกำหนดระดับความรู้ ทักษะและคุณลักษณะแตกต่างกันตามปัจจัย จะกำหนดเป็นตัวชี้บ่งพฤติกรรม (Behavioral indicator) ที่สะท้อนถึงความสามารถในแต่ละระดับ (Proficiency scale) โดยกำหนดเกณฑ์การจัดระดับความสามารถไว้ 5 ระดับคือ

- (1) ระดับเริ่มต้น (Beginner)
- (2) ระดับมีความรู้บ้าง (Novice)
- (3) ระดับมีความรู้สูง (Intermediate)
- (4) ระดับมีความรู้สูง (Advance)
- (5) ระดับผู้เชี่ยวชาญ (Expert)

ในแต่ละเกณฑ์ความสามารถมีตัวชี้วัดพฤติกรรมดังนี้

เกณฑ์ความสามารถ	ตัวชี้วัดพฤติกรรม
1. ระดับเริ่มต้น	- มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎี
2. ระดับมีความรู้บ้าง	- สามารถประยุกต์แนวคิดทฤษฎีมาใช้ในการงาน
3. ระดับมีความรู้ปานกลาง	- สามารถนำความรู้ ทักษะ มาใช้ให้เป็นรูปธรรม
4. ระดับมีความรู้สูง	- สามารถแปลงทฤษฎีมาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติและผู้อื่นสามารถนำเครื่องมือไปปฏิบัติได้จริง
5. ระดับผู้เชี่ยวชาญ	- สามารถกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการในเรื่อง ความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องให้แก่หน่วยงานได้

ในการแปลความหมายของเกณฑ์ข้างต้นเมื่อเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้จะมีดังนี้

1. ระดับเริ่มต้น = ยังไม่สามารถทำได้ตามมาตรฐาน (Not meet standard)
2. ระดับมีความรู้บ้าง = ทำได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้บางส่วน (Partially meet standard)
3. ระดับที่สามารถทำได้ตามมาตรฐานที่กำหนด (Meet standard)
4. ระดับที่สามารถทำได้สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด (Exceeds standard)

5. ระดับที่สามารถทำได้สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดมาก (Substantially exceeds standard)

ตัวอย่างเกณฑ์สมรรถนะในการแก้ปัญหา

เกณฑ์ความสามารถ	ดัชนีชี้วัดพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหา
สมรรถนะในการแก้ปัญหาระดับที่ 1	- สามารถแก้ไขปัญหาร่วมกับผู้อื่นได้
สมรรถนะในการแก้ปัญหาระดับที่ 2	- สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้บ้าง
สมรรถนะในการแก้ปัญหาระดับที่ 3	- สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้เป็นส่วนใหญ่
สมรรถนะในการแก้ปัญหาระดับที่ 4	- สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองจนประสบผลสำเร็จ
สมรรถนะในการแก้ปัญหาระดับที่ 5	- สามารถแก้ไขปัญหาและสามารถวางแผนป้องกันปัญหาที่จะไม่ให้เกิดขึ้นอีก

2. แบบไม่กำหนดเป็นสเกล

เป็นสมรรถนะที่เป็นพฤติกรรมเชิงความรู้สึก หรือเจตคติที่ไม่ต้องใช้สเกล เช่น ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา เป็นต้น

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังได้กำหนดตัวชี้วัดของแต่ละสมรรถนะไว้อย่างชัดเจน

3.4 สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของซีมีโอ (SEAMEO INNOTECH) ครั้งที่ 52 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 29 กันยายน – 1 ตุลาคม 2552 ที่ประเทศฟิลิปปินส์ โดยสมาชิก SEAMEO (องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Organization หรือเรียกโดยย่อว่า ซีมีโอ) เป็นองค์การระหว่างประเทศส่วนภูมิภาค ซึ่งมีประเทศสมาชิก 11 ประเทศ (ประเทศสมาชิก ASEAN 10 ประเทศและสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต) โดยมีการเห็นชอบกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ที่ Dr.Erlinda C.Pefianco ผู้อำนวยการศูนย์ซีมีโออินโนเทคโนโลยีได้แจ้งผลการวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานสมรรถนะของครูในบริบทเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะหลัก (Competency) 11 ด้าน และภาระงาน/ความสามารถเฉพาะ 64 รายการ (SEAMEO INNOTECH, 2010) ดังนี้

1. ส่งเสริมการพัฒนาชีวิต และทักษะวิชาชีพแก่ผู้เรียน ประกอบด้วยภาระงาน และความสามารถเฉพาะ ดังนี้

1.1 ให้ความรู้ สร้างทักษะและความถนัด รวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21

1.2 ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในด้านการเรียนเพื่อให้รู้จัก ความรู้ ทักษะ ความถนัด และค่านิยม

1.3 ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในด้านการเรียนเพื่อใช้ความรู้ ทักษะ ความถนัด และค่านิยม

1.4 ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนเพื่อเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ความถนัดและค่านิยม

1.5 ส่งเสริมพัฒนาการ ของนักเรียนให้อยู่อย่างมีความรู้ ทักษะ ความถนัดและค่านิยม

1.6 ประเมินนักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ ค่านิยมและความถนัดทางการศึกษา 4 ด้าน

2. การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้

2.1 สร้างความรู้ในสาระวิชา

2.2 กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของผู้เรียน

2.3 สื่อสารอย่างเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

2.5 ใช้การตั้งคำถามและทักษะการปฏิสัมพันธ์

2.6 บูรณาการ HOTS กับบทเรียน

2.7 สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น 2.8 บริหารจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน

3. การเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ประกอบด้วยภาระงาน และความสามารถเฉพาะ ดังนี้

3.1 ประเมินความต้องการในการเรียนรู้

3.2 จัดระบบของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงความรู้ ทักษะ ความถนัด และค่านิยม

3.3 จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และระยะเวลา

3.4 จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

3.5 เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับผู้เรียน

3.6 เลือกอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

3.7 กำหนดมาตรการการประเมินผลที่เหมาะสม

3.8 นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน

4. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้
 - 4.1 สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ
 - 4.2 ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออาทรและเรียนรู้อย่างเป็นมิตร
 - 4.3 จงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น
 - 4.4 ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้
 - 4.5 เคารพในความหลากหลายของผู้เรียน
 - 4.6 คงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แบบร่วมมือกัน
5. การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้
 - 5.1 แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
 - 5.2 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน
 - 5.3 ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
 - 5.4 บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน
 - 5.5 ติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน
6. การพัฒนาทักษะการจัดลำดับความคิดในระดับสูง ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้
 - 6.1 เตรียมสร้างทักษะและยุทธศาสตร์ HOTS (Higher order thinking skills)
 - 6.2 พัฒนาทักษะ HOTS แก่ผู้เรียน
 - 6.2.1 พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 - 6.2.2 พัฒนาทักษะการคิดแบบพินิจพิเคราะห์
 - 6.2.3 พัฒนาทักษะการคิดเหตุผลตรรกะ
 - 6.2.4 พัฒนาทักษะแก้ปัญหาและตัดสินใจ
 - 6.3 เสริมสร้าง HOTS ในผู้เรียน
 - 6.4 ประเมิน HOTS ของผู้เรียน
7. การส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้
 - 7.1 กำหนดหลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพของครูในแต่ละประเทศ
 - 7.2 ยกย่องและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู
 - 7.3 ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยมจริยธรรมและศีลธรรม

8. การวัดและประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ
ดังนี้
- 8.1 คำนวณความรู้/ทักษะ เกี่ยวกับการทดสอบและประเมินผล
 - 8.2 พัฒนาความรู้และรวบรวมเครื่องมือสำหรับการประเมิน
 - 8.3 ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม
 - 8.4 นำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้
9. การพัฒนาด้านวิชาชีพ ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถเฉพาะ ดังนี้
- 9.1 วิเคราะห์เพื่อให้ทราบความต้องการในการพัฒนา
 - 9.2 จัดเตรียมแผนการพัฒนาด้านวิชาชีพของแต่ละคน
 - 9.3 จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพ
 - 9.4 พิจารณาถึงความสอดคล้องของกิจกรรมการพัฒนาที่จัดขึ้นกับความต้องการ
 - 9.5 มีการนำไปใช้ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรม
พัฒนาวิชาชีพ และการศึกษาดูงาน ฯลฯ
 - 9.6 ทำหน้าที่พี่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่
 - 9.7 ประเมินผลกระทบของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น
10. การสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน ประกอบด้วยภาระงาน
และความสามารถเฉพาะ ดังนี้
- 10.1 ส่งเสริมทักษะด้านการประชาสัมพันธ์
 - 10.2 พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนกับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
 - 10.3 แบ่งปันความรับผิดชอบให้กับชุมชนในการจัดการศึกษาแก่นักเรียน
 - 10.4 เข้าร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน
11. การจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน ประกอบด้วยภาระงานและความสามารถ
เฉพาะ ดังนี้
- 11.1 แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
 - 11.2 พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นในแบบบูรณาการ
 - 11.3 จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริม
 - 11.4 ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน
 - 11.5 ดำเนินการบริหารจัดการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.5 การพัฒนาสมรรถนะ

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะสามารถสรุปประเด็นจากการศึกษาได้ดังนี้ เซอร์มอน (Shermon, 2004) สรุปกระบวนการพัฒนาสมรรถนะของบุคคลในองค์กรไว้ว่า ประกอบด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้

1. การพรรณนาลักษณะงานและการจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนา
2. การจัดทำพรรณนางาน
3. การจัดทำแผนกลยุทธ์และความสามารถหลักในการพัฒนาสมรรถนะตามกระบวนการ
4. การจัดทำมาตรฐานสมรรถนะและการเทียบเคียงสมรรถนะ
5. การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานการดำเนินการ

วิศรุต รักษ์ณภาพงษ์ (2551) สรุปวิธีการพัฒนาสมรรถนะไว้มีดังนี้

1. การศึกษาด้วยตนเอง (Self study)
2. การทัศนศึกษา หรือการศึกษาดูงาน (Site tour)
3. การฟังสรุปจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert briefing)
4. ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring)
5. การฝึกอบรมในชั้นเรียน (Classroom training)
6. กิจกรรมกลุ่ม (Team based activities)
7. การฝึกอบรมในงาน (On the job training)
8. การมอบหมายให้ทำโครงการ (Project assignment)
9. การฝึกปฏิบัติงาน (Work shadowing)
10. การจัดทำศูนย์กลางความรู้ (KM portal)
11. การสรุปจากตำรา (Book briefing)
12. การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง
13. การจัดโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะ (Competency training program)

ในการพัฒนาวิชาชีพครูยุคใหม่ภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษานั้น สิ่งบ่งชี้ที่สำคัญของการพัฒนาคือ ความสามารถในการในเชิงสมรรถนะเป็นฐานในการทำงานทางวิชาชีพ (Competencies-Based Development) และในการพัฒนาวิชาชีพครูนั้น มีสมรรถนะพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานโดยเฉพาะการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered Learning) และที่ผ่านมามีการปฏิรูปการศึกษาไทยได้มีการศึกษาวิจัยโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งมลรัฐควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย พบประเด็นสำคัญที่ครูไทยมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาเชิงสมรรถนะทางวิชาชีพในด้านต่างๆดังต่อไปนี้ (Queensland University of Technology, 2002)

1. ในด้านรูปแบบขององค์ความรู้แนวใหม่ (Types of New Knowledge) เป็นตัวแบบใหม่ๆ ที่จะส่งผลสำเร็จต่อการเรียนรู้ ครูต้องได้รับทักษะความรู้ที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่จะนำไปจัดกระบวนการเรียนการสอนและในขณะเดียวกันครูต้องมีความสามารถที่จะจำแนกองค์ความรู้ใหม่ๆ เหล่านั้นเพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนการสอนได้อีกด้วย

2. ในด้านกลยุทธ์การสอนแบบใหม่ (New Learning Strategies) ทักษะความรู้ในเชิงยุทธศาสตร์แนวใหม่สำหรับการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเช่น ยุทธศาสตร์การสอนแบบสร้างความรู้ (Constructivism) การสอนแบบสะท้อนคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Reflection) หรือการสอนแบบถ่ายโยงองค์ความรู้ (Transformation) เป็นต้น

3. การวัดและประเมินผล (Assessment and Evaluation) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและรูปแบบขององค์ความรู้ที่สอน สามารถนำไปสู่การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลต่อการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมได้

4. การสอนในเชิงบูรณาการ (Integrated Teaching) ครูต้องการเพิ่มเติมและขยายขอบข่ายแนวคิดในการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ให้มีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทั้งในลักษณะการบูรณาการแบบรายวิชาหรือแบบสหวิชา

5. สมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT Competency) ครูต้องการเพิ่มสมรรถนะทางการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐานในกระบวนการเรียนรู้ (ICT-based Learning) เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. ระบบการนิเทศติดตามช่วยเหลือ (Mentoring) ครูต้องการทักษะการสร้างระบบการนิเทศติดตามและช่วยเหลือเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน รวมทั้งบทบาทใหม่ของครูในลักษณะของผู้อำนวยความสะดวก (Facilitators) ต่อนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นสิ่งที่ครูต้องสร้างให้เกิดขึ้นคือสมรรถนะในเชิงผู้นิเทศและช่วยเหลือที่ทรงประสิทธิภาพ

7. การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ครูต้องมีสมรรถนะของการเป็นนักวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทั้งครูและนักเรียนให้บังเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

4. การประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นการจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการวางแผนและการพัฒนาองค์กร สามารถให้คำตอบแก่บุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการนำทรัพยากรไปใช้ในการพัฒนางาน และสร้างความมั่นใจว่าสิ่งที่ได้ปฏิบัติจะสนองความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริง เนื่องจากมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่รองรับการตัดสินใจ เป็นการป้องกันปัญหาการลงทุนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ได้ข้อมูลที่ชี้ความต้องการและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง โดยมีปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกทำการประเมินความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

คอฟแมน และ อิงลิช (Kaufman & English, 1979) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความต้องการที่จำเป็นที่จะนำมาวางแผนพัฒนา หากเลือกเรื่องไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องจะกลายเป็นที่มาของการจัดการศึกษาที่ผิดพลาดจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องมีความแม่นยำในการเลือกใช้เครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็น เทคนิควิธีการ และกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อที่จะพัฒนาการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

4.1 ความหมายและประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็น

ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)

คอฟแมน และ อิงลิช (Kaufman & English, 1979) ได้ให้นิยามการประเมินความต้องการจำเป็นว่าเป็นการวิเคราะห์ที่เป็นระบบซึ่งแสดงความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับผลลัพธ์ (outcome) ที่พึงปรารถนาในอนาคต จากนั้นทำการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

วิทกิน (Witkin, 1984 อ้างถึงในสุวิมล ว่องวานิช, 2550) ได้ให้แนวคิดน่าสนใจเกี่ยวกับการนิยามประเมินความต้องการจำเป็น โดยมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่รวมส่วนของการวิเคราะห์เหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น และนิยามที่โดดเด่นในยุคนี้ คือการเน้นความสำคัญของการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น นิยามของการประเมินความต้องการจำเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป คือ กระบวนการที่เป็นระบบซึ่งใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง ส่วนใหญ่จะเน้นที่ความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) จากนั้นมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้

ไปวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็น ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้น ปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลง ในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

ประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็น

การจัดประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็นมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดประเภทตามช่วงเวลาในการดำเนินงานขององค์กร การจัดประเภทตามวิธีการที่ใช้ในการประเมิน หรือการจัดประเภทตามแนวคิดของการแก้ปัญหา การจัดประเภทตามแหล่งที่มาของข้อมูล การจัดประเภทตามลักษณะของข้อมูล และการจัดประเภทตามองค์กรผู้รับหรือผู้ให้บริการ เป็นต้น

การจัดประเภทตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็น ได้จำแนกไว้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ความต้องการจำเป็นระดับบุคคล (Personal needs) โดยคนแต่ละคนมีความต้องการจำเป็นไม่เหมือนกัน
2. ความต้องการจำเป็นของกลุ่ม (Group needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่กำหนดจากบุคคลที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม
3. ความต้องการจำเป็นขององค์กร (Organizational needs) เป็นความต้องการของกลุ่มบุคคลหรือองค์กร

การจัดประเภทความต้องการจำเป็นตามผลลัพธ์ของการดำเนินการ เป็นแนวคิดของคอฟแมน (Kaufman, 1987 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2550) แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับกลาง (Middle) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
2. ระดับรวบยอด (Comprehensive) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับผลิตผลหรือบริการ เป็นความต้องการจำเป็นระดับองค์กร ซึ่งให้บริการกับลูกค้าขององค์กร
3. ระดับกลยุทธ์ (Strategic) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นระดับองค์กรรวม โดยรวมความต้องการจำเป็นทั้งสองระดับแรกไว้ด้วยกัน

4.2 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

1. การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification)
2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุ

3. การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution)

กระบวนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจากแนวคิดของแมคคิลลิป (McKillip, 1987), คอฟแมน (Kaufman, 1987), คอฟแมน, โรเจอร์และเมเยอร์ (Kaufman, Rojas & Mayer, 1993), โรลดา และคูซี (Rouda and Kusy, 1995), อัลส์ชูดและวิทกิน (Altschuld & Witkin, 2000), NCREL (2002), ไรอัน ไรท์ (Ryan White, 2002) ได้ขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัย
2. การกำหนดคำถามการวิจัยและขอบเขตของการวิจัย
3. การกำหนดกรอบการวิจัย
4. การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
5. การกำหนดเทคนิคหรือวิธีการประเมินความต้องการจำเป็น
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การกำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
8. การจัดทำรายงาน
9. การใช้ผลการประเมิน

4.3 วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น

วิธีการที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นมีหลากหลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยแต่ละประเภท เช่น การวิจัยเพื่อต้องการระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว การสำรวจ กระบวนการกลุ่ม สำหรับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิควิธีที่ใช้ได้แก่ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean different method) การจัดเรียงอันดับ (Rank order) หรือการใช้ดัชนี PNI (Priority needs index) ในการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อวิเคราะห์เชิงสาเหตุนั้น วิธีการเก็บข้อมูลที่นิยมใช้กัน คือ การวิเคราะห์แผนภูมิก้างปลา (Fish boning) และถ้าต้องการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นเชิงอนาคต วิธีการที่นิยมใช้กันคือ เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) การสร้างภาพอนาคต (Scenario development) การวิเคราะห์วงล้ออนาคต (Future wheel analysis)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิควิธีการสำรวจ และการจัดทำลำดับความสำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การสำรวจ

การสำรวจเป็นวิธีที่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น ไม่ว่าจะเพื่อระบุความต้องการจำเป็น เพื่อวิเคราะห์สาเหตุ หรือเพื่อหาทางเลือกที่จะใช้ในการแก้ปัญหา วิธีการวิจัยโดยการสำรวจนี้ ไม่เหมาะถ้าจะนำไปใช้กับการประเมินความต้องการจำเป็นระดับบุคคล (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการวิจัยโดยการสำรวจต้องการสรุปอ้างอิงผลการวิจัยไปยังประชากรมากกว่าการใช้เพื่อระบุความต้องการจำเป็นรายบุคคล การระบุความต้องการจำเป็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลขนาดเล็กจะไม่คุ้มค่า เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการสำรวจ และข้อตกลงของการวิจัยสำรวจเพื่อให้ได้ความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งทำให้ผลการวิจัยสำรวจน่าเชื่อถือ ได้แก่ ผู้ตอบเข้าใจคำถามตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการถาม ผู้ตอบมีความรู้พอที่จะตอบและให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และคำตอบที่ให้ต้องไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาเดียวกันที่ทำการเก็บข้อมูล

ซูซาน (Susan, 1996) ชี้ว่าวิธีการสำรวจนี้เป็นวิธีที่ใช้บ่อยมากที่สุดในการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น และจะใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากเมื่อเป็นความต้องการแบบทั่วไปของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ ขั้นตอนในการสำรวจจะต้องใช้การสุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพ เครื่องมือการสำรวจที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การดำเนินการสำรวจที่มีมาตรฐานเช่น ส่งจดหมาย การโทรศัพท์หรือสอบถามเป็นรายบุคคล ระดับการตอบกลับที่สามารถทำให้แน่ใจในการวัด และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้อง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการประเมินความต้องการจำเป็น

1. ความถูกต้องในการวัดสิ่งที่ต้องการวัด

การกำหนดระดับความถูกต้องในการวัดลักษณะที่สนใจศึกษา กำหนดเป็นค่าร้อยละ เรียกว่า ความคลาดเคลื่อนจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง (Sampling error) ความคลาดเคลื่อนนี้จะช่วยประมาณค่าความถูกต้องของค่าพารามิเตอร์ เช่น หากพบว่าครูมีความเข้าใจในสมรรถนะของครู 50% โดยมีความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มประมาณ 5% แสดงว่าอัตราส่วนของครูที่มีความเข้าใจในสมรรถนะของครูน่าจะมีค่าอยู่ระหว่าง 50% บวกหรือลบ 5% คืออยู่ระหว่าง 45%-55% โดยทั่วไประดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มที่ยอมรับกันมีค่าประมาณ 3%-5%

2. ระดับความแตกต่างในลักษณะที่ต้องการวัดของกลุ่มประชากร

ค่าสถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ ระดับความเชื่อมั่นในการประมาณค่าความถูกต้อง (Confidence level) โดยปกติจะกำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% หรือ 99% ตารางที่ 2.1 แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มในระดับที่ต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดของกลุ่มตัวอย่างขึ้นอยู่กับข้อตกลงเบื้องต้นว่า ประชากรมีความแตกต่างตามตัวแปรหรือสิ่งที่สนใจศึกษาแบบ 50/50 หมายความว่า มีประชากรประมาณครึ่งหนึ่งที่มีลักษณะเป็นไปตามข้อตกลงที่กำหนด อีกครึ่งหนึ่งไม่ใช่ นั่นคือประชากรนี้มีความแตกต่างของลักษณะที่ศึกษา

เรียกว่า มีลักษณะเป็นวิวิธพันธ์ (heterogeneity) และหากประชากรมีลักษณะแบบเดียวกัน เรียกว่า มีความเป็นเอกพันธ์ (homogeneity) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างก็ยิ่งจะเล็กลง

ตารางที่ 2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของ deVaus (1990 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ร้อยละของความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละของความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
1.0	10,000	5.5	330
1.5	4,500	6.0	277
2.0	2,500	6.5	237
2.5	1,600	7.0	204
3.0	1,100	7.5	178
3.5	816	8.0	156
4.0	625	8.5	138
4.5	494	9.0	123
5.0	400	9.5	110
		10.0	100

จากตารางที่ 2.1 หากใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 100 คน ผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้จะคลาดเคลื่อนไปจากความจริงประมาณร้อยละ 10 สมมติว่าจากการสำรวจความต้องการจำเป็นพบว่า มีครูประมาณ 40% ระบุว่าไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะของครู แสดงว่าสามารถเชื่อมั่นได้ 95% ว่าประชากรจะมีครูประมาณ 50%-60% ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะครู แต่หากใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 400 คน ระดับความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าจะลดเหลือเพียงร้อยละ 5

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับความเป็นเอกพันธ์ของประชากรตามตารางที่ 2.2 หากมีการวิจัยพบว่า ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะของครู มีประมาณ 70% แสดงว่าประชากรมีลักษณะเป็นเอกพันธ์ คือ ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างก็จะเล็กลง ในทางปฏิบัติอาจไม่มีข้อมูลที่จะคาดคะเนได้ว่า ประชากรเป้าหมายมีลักษณะเช่นใด มีความเป็นเอกพันธ์เพียงใด ดังนั้นหากอิงตัวเลขในตารางที่ 2.2 ก็จะเป็นการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ซึ่งเป็นขนาดที่ปลอดภัย ไม่ได้เสี่ยงต่อการกำหนดขนาดตัวอย่างที่น้อยเกินไป

ตารางที่ 2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มและความเป็นเอกพันธ์ของประชากร

ร้อยละของความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มที่ยอมให้เกิด	ร้อยละของประชากรที่มีลักษณะตามที่กำหนด					
	5/95	10/90	20/80	30/70	40/60	50/50
1%	1,900	3,600	6,400	8,400	9,600	10,000
2%	479	900	1,600	2,100	2,400	2,500
3%	211	400	711	933	1,066	1,100
4%	119	225	400	525	600	625
5%	76	144	256	336	370	400
6%	-	100	178	233	267	277
7%	-	73	131	171	192	204
8%	-	-	100	131	150	156
9%	-	-	79	104	117	123
10%	-	-	-	84	96	100

ที่มา : สุวิมล ว่องวานิช, 2550

หมายเหตุ : 1. ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดในตารางอยู่ภายใต้ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. ขนาดกลุ่มตัวอย่างหากน้อยกว่านี้จะเล็กเกินไปที่จะทำให้การวิเคราะห์มีความหมาย

จากตารางที่ 2.2 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทราบระดับความเป็นเอกพันธ์ของประชากร โดยมีระดับของความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มที่ยอมให้เกิดเป็นตัวกำหนดด้วย หากไม่รู้ว่าลักษณะของประชากรมีความเป็นเอกพันธ์มากน้อยเพียงใด ก็สามารถกำหนดให้ลักษณะของประชากรที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด คือ ระดับ 50/50 (Heterogeneity) ดังนั้นที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม 1% ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 10,000 คน แต่หากยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5% ใช้กลุ่มตัวอย่างเพียง 400 คน หากมีข้อมูลก่อนหน้านี้นี้ว่าในประเด็นที่สนใจศึกษาคนส่วนใหญ่จะมีลักษณะเหมือนกันประมาณ 80% (ร้อยละของประชากรที่มีลักษณะตามที่กำหนด 20/80) และถ้าหากยอมให้คลาดเคลื่อนจากการสุ่มที่ยอมให้เกิดได้เท่ากับ 5% ก็จะใช้กลุ่มตัวอย่างขนาด 256 คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำส่งผลต่อการสรุปผลการประเมินความต้องการจำเป็นภายใต้ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดและการประมาณค่าที่แท้จริงของประชากร ในทางปฏิบัติจริงแม้จะวางแผนเก็บข้อมูลตามขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำตามตัวเลขที่ปรากฏในตารางก็เป็นไปได้ที่อัตราการตอบกลับไม่ถึง 100% ทำให้ไม่ได้กลุ่มตัวอย่างตามขนาดที่กำหนด ส่งผลต่อการประมาณค่าพารามิเตอร์ในประชากร ดังนั้นนักวิจัยจะกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดสูงกว่าที่เป็นจริงเพื่อชดเชยกลุ่มที่ไม่ตอบ

การใช้แบบสอบถามในการสำรวจ

การใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมินความต้องการจำเป็นว่ามีข้อตกลงที่สำคัญได้แก่ ผู้ตอบต้องมีความสามารถในการอ่านเข้าใจความหมายของข้อความหรือคำถามผู้ตอบต้องมีข้อมูลหรือความรู้พอที่จะตอบคำถามได้ และผู้ตอบต้องมีความเต็มใจ ตั้งใจที่จะตอบ

ประเภทของคำถามที่จะใช้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ คำถามปลายปิด (Close-ended Question) โดยมีข้อความหรือคำตอบให้ผู้ตอบเลือก ผู้ตอบมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นได้น้อย อีกประเภทคือ คำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เป็นคำถามที่ให้อิสระแก่ผู้ตอบในการแสดงความคิดเห็น

การศึกษาวิจัยนี้ได้ใช้แบบสอบถามประเภทปลายปิด โดยมีรูปแบบของการตอบคำถาม คือ รูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-response Format) เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปแบบมาตรฐานค่าโดยให้ตอบข้อมูลสองชุด ที่ระบุสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น ข้อมูลที่มาจากการตอบสนองคู่ เป็นข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างต้องตอบข้อมูลสองส่วน ตามนิยามความแตกต่าง (Discrepancy definition) ผู้ให้ข้อมูลต้องให้คำตอบในเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานค่า โดยระบุความสำคัญ (I: Importance) และระดับประสิทธิผล (D: degree of success) วิธีการกำหนดน้ำหนักความสำคัญจากข้อมูลที่มาจากการตอบสนองคู่ จะใช้กับการจัดลำดับความต้องการจำเป็นเท่านั้น ไม่นำไปใช้กับการจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น หรือการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ดังตัวอย่าง

ข้อความ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่ควรจะเป็น				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

หมายเหตุ 1=น้อยที่สุด 2=น้อย 3=ปานกลาง 4=มาก 5=มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เป็นการแสดงความคิดเห็นที่ใช้มาตรฐานค่ามีวิธีการวิเคราะห์ 2 แนว คือ ถ้าผู้วิจัยเชื่อว่าระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อยจัดอยู่ในมาตราการวัดแบบจัดอันดับ (Ordinal scale) โดยช่วงห่างของตัวเลขในมาตรฐานค่ามีค่าไม่เท่ากัน จะใช้สถิติที่เป็นความถี่ ร้อยละ หรือค่ามัธยฐานในการวิเคราะห์ แต่ผู้วิจัยบางคนสร้างข้อตกลงว่าข้อมูลที่ได้จากมาตรฐานค่าถือว่าจัดอยู่ในช่วงหรืออันตรภาค (Interval scale) จะใช้การหาค่าเฉลี่ยในการบอกถึงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างและแสดงการกระจายของการตอบโดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การจัดลำดับความสำคัญ

การจัดลำดับความสำคัญ (Priority setting) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำมาจัดเรียงลำดับตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็น ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า อะไรเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด มีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อนภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่

รูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบสนองคู่ (Dual-response Format) มักปรากฏในรูปแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตรฐานค่า โดยให้ระบุข้อมูลทั้งสองชุด คือ ระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น รูปแบบนี้สร้างขึ้นโดยมีพื้นฐานแนวคิดของการนิยามความต้องการจำเป็นตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) เทคนิคนี้แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ และแต่ละกลุ่มมีวิธีการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นอีกหลายวิธี ได้แก่

1. กลุ่มวิธีที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง วิธีการคำนวณระดับความต้องการจำเป็น ได้แก่ วิธี Mean Difference Method (MDF) วิธี Priority Needs Index (PNI) วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis)
2. กลุ่มวิธีใช้หลักการของการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลายส่วนประกอบ (Multi-Component Data Analysis) ได้แก่ Del-Na, Del-Nb, Del-Nc, Del-Nd และ Del-Ne
3. กลุ่มวิธีกำหนดน้ำหนักความต้องการจำเป็น (Weighted Needs Index) ได้แก่ WN1a, WN1b, WN1c, WN1d และ WN1e

โดยในแต่ละกลุ่มวิธีมีหลักการและวิธีการในการคำนวณ เพื่อจัดอันดับความสำคัญที่แตกต่างกันไป การนำไปใช้นอกจากจะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับงานวิจัยแต่ละประเภทแล้ว ยังต้องพิจารณาในเรื่องทรัพยากรที่มีด้วย ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การจัดลำดับ Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{modified}) จึงขอเสนอรายละเอียดดังนี้

Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{modified})

เป็นวิธีการที่มีรากฐานมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้โมเดลความแตกต่าง โดยเป็นการหาค่าผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

ตัวอย่างการกำหนดความต้องการจำเป็นโดยวิธี PNI_{modified}

ข้อความ	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่ควรจะเป็น (I)	ค่าเฉลี่ยของ สภาพที่เป็น จริง (D)	(I-D)	(I-D)/D	ลำดับ
1. การให้ความรู้ สร้างทักษะและความถนัดรวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียน	4.50	3.50	1.00	0.29	1
2. การส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	2.50	2.00	0.50	0.25	2
3. การเคารพในความหลากหลายของผู้เรียน	4.00	3.60	0.40	0.11	3

จากตัวอย่างจะพบว่าค่า PNI_{modified} ของข้อ 1, 2 และ 3 เท่ากับ 0.29, 0.25, 0.11 ตามลำดับ การแปลความหมายของค่า PNI_{modified} ของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในด้านการให้ความรู้ สร้างทักษะและความถนัด รวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียน จะได้อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพที่เป็นอยู่ไปยังสภาพที่ควรจะเป็น คิดเป็นร้อยละ 29 ในขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของสมรรถนะครูด้านการเคารพในความหลากหลายของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 11 แสดงให้เห็นว่า สมรรถนะครูที่มีความต้องการจำเป็นในด้านการให้ความรู้ สร้างทักษะและความถนัด รวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียน มากกว่าด้านการเคารพในความหลากหลายของผู้เรียน

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

5.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นภารกิจสำคัญและกว้างขวาง จึงมีผู้ให้ความหมายของคำว่า การพัฒนาหลักสูตรไว้หลายกรณี เช่น

เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Salor & Alexander, 1974) ให้คำจำกัดความของการพัฒนาหลักสูตรว่า หมายถึงการจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมก่อน การพัฒนาหลักสูตรอาจหมายถึงการสร้างเอกสารอื่นๆ สำหรับนักเรียนด้วย ซึ่งจะสอดคล้องกับทาบ (Taba, 1962) ซึ่งได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การเปลี่ยนแปลง

และปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ โดยใช้กระบวนการวางแผนและพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผู้เรียน ประกอบด้วย การตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกจุดมุ่งหมายสำหรับหลักสูตร การเลือกกิจกรรม และ ประสบการณ์การเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอน วิธีการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุเป้าหมาย และ ประเมินความสำเร็จของหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

ความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรจึงต้องมีการวางแผนจัดเนื้อหา และประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีปฏิบัติ สื่อ และการประเมินผลที่สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างบรรลุเป้าหมาย (Ornstein & Hunkins, 2004) รวมทั้งการพิจารณาเนื้อหา บทบาท ความคาดหวัง ทรัพยากร ระยะเวลา และช่วงเวลา สิ่งเหล่านี้เป็นการวางแผนในการสร้างหลักสูตร (Uys & Gwele, 2005)

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือจัดทำหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น โดยวางแผน และตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ที่ ประกอบด้วย การวางแผนจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร การใช้หลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตรให้มี ประสิทธิภาพและคุณภาพ

5.2 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะรูปแบบของการ พัฒนาหลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนพิมพ์เขียว (Blue print) ที่จะดำเนินการต่อไป ถ้าเราได้พิมพ์เขียวที่ ชัดเจนมากเท่าใดก็จะเป็นข้อบ่งชี้ต่อการพัฒนาหลักสูตรได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทยมีอยู่น้อยมาก การศึกษาหารูปแบบนี้จะต้อง อาศัยแนวคิดจากต่างประเทศ แนวความคิดและกระบวนการเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตรที่ดีเยี่ยมใน สหรัฐอเมริกามีอยู่ประมาณ 28 แนวคิด ฮาโรลด์ จี.เชน (Harold G.Shane) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ หนังสือการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ.1906-1981 จำนวน 100 เล่ม โดยสอบถามไปยังศาสตราจารย์ทางด้านหลักสูตรและการสอน ผลปรากฏว่ามีอยู่ 13 เล่ม ที่อยู่ใน อันดับสูง และที่ได้คะแนนสูงสุดคือหนังสือ “Basic Principles of Curriculum and Instruction by Ralph. W. Tyler” ที่เขียนขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 แต่ก็ยังเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler, 1949) ที่รู้จักกันดีคือ หลักการและเหตุผล ในการสร้างหลักสูตร (Tyler rationale) ว่าในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้นควรจะตอบคำถาม พื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์อะไรที่สถาบันการศึกษาต้องการบรรลุ
2. จะมีวิธีการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะบรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
3. จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ
4. จะประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไร

ลักษณะเด่นของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของไทเลอร์นั้นใช้จุดประสงค์เป็นตัวกำหนด ควบคุมการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนั้นการกำหนดจุดประสงค์จึงมี 2 ขั้นตอน ในตอนแรกจะเป็นการกำหนดจุดประสงค์ชั่วคราวขึ้นมาก่อนแล้วจะต้องหาวิธีการและเกณฑ์จากทฤษฎีการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาสังคมมาถ่วงถ่วงจุดประสงค์ชั่วคราวนั้น เพื่อให้ได้มาเป็นจุดประสงค์แท้จริงของหลักสูตร ในกระบวนการนี้ พื้นฐานทางจิตวิทยาและปรัชญาในการพัฒนาหลักสูตรจะเข้ามามีบทบาทและช่วยในการตรวจสอบเพื่อความชัดเจนของหลักสูตรได้มาก ขั้นนี้เพื่อตอบคำถามและหาความชัดเจนว่า การจัดหลักสูตรเพื่อตอบสนองใคร ควรจะตอบสนองผู้เรียนหรือสังคม หรือตอบสนองผู้สอนเพื่อให้มีงานทำ ถ้าเราจัดหลักสูตรเพื่อสนองสังคม การกำหนดจุดประสงค์จะนำไปสู่การกำหนดโครงสร้างและกระบวนการวิชาได้ชัดเจน

ดังนั้นไทเลอร์จึงมีความเห็นว่า ในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้น ควรจะตอบคำถามที่เป็นพื้นฐาน 4 ประการให้ได้เสียก่อน และจะต้องถามเรียงกันลงมาตามลำดับ ฉะนั้นการตั้งจุดประสงค์ในข้อแรกจึงสำคัญที่สุด เพราะคำถามอีก 3 ข้อนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ข้อแรกที่กำหนดไว้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า (Taba, 1962) อิลดาทาบ่าเป็นนักการศึกษาอีกผู้หนึ่งที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นรูปแบบที่มีขั้นตอนคล้ายรูปแบบของไทเลอร์ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs) สสำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคมและผู้เรียน
2. กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objectives) กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนหลักจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแล้ว
3. เลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content) จุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วจะมีส่วนช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งนอกจากจะต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย วย และความสามารถของผู้เรียนแล้ว ยังต้องมีความเชื่อถือได้ และมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ด้วย
4. จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of Content) เนื้อหาสาระที่เลือกได้ ยังต้องนำมาจัดลำดับโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง และความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences) ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences) ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง

7. กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of Doing it) คือการตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไรเพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร

การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดของทาบา จะเริ่มที่จุดใดจุดหนึ่งก่อนก็ได้ตามที่ถนัดและสนใจ แต่เมื่อเริ่มที่จุดใดแล้ว จะต้องทำการศึกษาให้ครบกระบวนการทั้ง 7 ของแนวคิดที่เสนอไว้ อนึ่งทาบาและไทเลอร์ได้เคยร่วมกันเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรต่อที่ประชุมสัมมนาการวางแผนหลักสูตรเมื่อปี ค.ศ.1930 และได้พยายามที่จะเสนอแนวคิดการพัฒนาทางด้านหลักสูตรและการสอนให้มีความหมายที่กว้างขึ้นและมีความสมบูรณ์มากขึ้น จากความหมายของหลักสูตรที่ใช้อยู่เดิมในแนวแคบ เช่น “หลักสูตรคือรายการของสิ่งต่างๆ ที่เด็กจะต้องเรียนรู้เมื่ออยู่ในโรงเรียน” ทาบาให้แนวคิดว่าหลักสูตรจะมีรูปร่างอย่างไรก็ตาม ควรมีองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ประการด้วยกันคือ

1. วัตถุประสงค์ (ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร หรือวัตถุประสงค์เฉพาะรายวิชา)
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนคาบการเรียนการสอนของแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอนหรือกิจกรรม
4. การประเมินผลตามวัตถุประสงค์

แนวคิดของทาบาส่วนใหญ่จะเหมือนกับไทเลอร์ แต่จะมีการปรับขยายให้สมบูรณ์โดยมีเนื้อหาและรายละเอียดมากขึ้น เช่น การเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ หลักสูตรแบบรายวิชา หลักสูตรแบบหมวดวิชา หลักสูตรที่เน้นพื้นฐาน หลักการเพื่อชีวิตและสังคม หลักสูตรแบบกิจกรรมและประสบการณ์ หลักสูตรแบบแกนวิชา

นักพัฒนาหลักสูตรได้ศึกษาแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์และทาบาเพื่อปรับขยายรูปแบบให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander) ได้มองเห็นประโยชน์เกี่ยวกับเทคนิควิธีการกำหนดจุดประสงค์การเลือกเนื้อหาประสบการณ์ รวมทั้งวิธีการพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่เน้นความสำคัญของการประเมินผล ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการประเมินผลรวม (summative evaluation) ที่ให้ความสำคัญแก่การ ประเมินผลสัมฤทธิ์และรวมทั้งความเหมาะสมของโปรแกรม แต่ในด้านการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

มีน้อยเกินไป เซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ ได้นำแนวคิดนี้มาสานต่อและพัฒนาในรูปแบบหลักสูตรและการสอนของเขา เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้นดังนี้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander, 1981) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. การกำหนดเป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ (Goals and objectives) นักพัฒนาหลักสูตรควรกำหนดเป้าประสงค์ทางการศึกษาซึ่งเป็นหลักกว้าง ๆ ก่อน จากนั้นจึงกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะที่ต้องการได้บรรลุเป้าประสงค์หลักนั้น ๆ โดยพยายามให้เป้าประสงค์ทางการศึกษาคอบคลุม 4 ประเด็นคือ การพัฒนาการส่วนบุคคล (Personal development) การศึกษาช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ในประสบการณ์เพื่อนำไปแก้ปัญหาในแต่ละบุคคล สมรรถภาพทางสังคม (Social competence) เป้าหมายของการศึกษาเพื่อความสุขภาวะทางสังคม ยกระดับทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (Continued learning skills) เป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization) เป็นเรื่องที่ทำหลักสูตรค่อนข้างยาก เพราะเป็นการเตรียมโอกาสในความก้าวหน้าในอาชีพ อย่างไรก็ตาม อาจจะมีขอบเขตที่สำคัญอื่น ๆ อีก ซึ่งนักพัฒนาหลักสูตร หรือผู้วางแผนหลักสูตรอาจจะพิจารณาตามความเหมาะสมกับผู้เรียน ลักษณะของสังคมเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขตต่าง ๆ จะได้รับการคัดเลือกจากการพิจารณาตัวแปรภายนอก (External variables) อย่างรอบคอบ ตัวแปรดังกล่าวได้แก่ ทัศนคติ และความต้องการของสังคมข้อบังคับทางกฎหมายของรัฐ ข้อค้นพบจากงานวิจัยต่าง ๆ ปรัชญาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร เป็นต้น

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum design) หลังจากที่ได้กำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องวางแผนออกแบบหลักสูตร ตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือก และจัดเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ได้เลือกมาแล้ว ในการออกแบบหลักสูตรบางครั้งต้องมีความยืดหยุ่นในการเลือกเนื้อหา และกิจกรรมที่บรรลุวัตถุประสงค์อย่างครอบคลุม และออกแบบการเรียนการสอน และวิธีการประเมินที่มีความเป็นไปได้ นอกจากนี้เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส (Saylor, Alexander & Lewis (1981) แนะนำว่าการออกแบบหลักสูตรต้องสามารถตอบคำถามดังต่อไปนี้

- 2.1 ผู้เรียนเป็นใคร
- 2.2 วัตถุประสงค์ย่อยคืออะไร
- 2.3 ประเภทของประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะต้องเตรียมคืออะไร
- 2.4 ขอบเขตประสบการณ์การเรียนรู้คืออะไร
- 2.5 การมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ผู้สอนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องคืออะไร
- 2.6 ระยะเวลาในแต่ละด้านคืออะไร

2.7 ใช้เกณฑ์อะไรในการประเมิน

อย่างไรก็ตาม รูปแบบของหลักสูตรที่เลือกแล้วควรจะให้เหมาะสม และสอดคล้องกับ เป้าหมาย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน และลักษณะของสังคม ตลอดจน ข้อกำหนดต่าง ๆ ของสังคม และปรัชญาทางการศึกษา

3. การใช้หลักสูตร (Curriculum implement) หลังจากที่ได้ตัดสินใจเลือกรูปแบบหลักสูตร แล้ว ก็จะเป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้โดยผู้สอนควรวางแผนและจัดทำแผนการสอนใน รูปแบบต่าง ๆ ครูผู้สอนจะต้องเลือกวิธีการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum evaluation) การประเมินผลหลักสูตรเป็นขั้นตอน สุดท้าย นักพัฒนาหลักสูตร และผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกเทคนิคการประเมินที่สามารถตรวจสอบ ความสำเร็จของหลักสูตร หรือบอกได้ว่าหลักสูตรบรรลุตามเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หรือไม่ การประเมินต้องประเมินระหว่างการเรียนการสอน และประเมินรวบยอด การประเมิน ระหว่างการเรียนจะช่วยให้พิจารณาการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการตัดสินใจปรับปรุงใน กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนการประเมินรวบยอดเป็นการประเมินการวางแผนใช้หลักสูตร ทั้งหมด เพื่อตัดสินใจในการทบทวนปรับปรุง และประยุกต์ใช้ในกลุ่มประชากรอื่น ๆ ดังนั้นการ ประเมินหลักสูตรจึงเน้นที่การประเมินตัวหลักสูตร คุณภาพของการสอน และพฤติกรรมทางการเรียน ของผู้เรียน ผลจากการประเมินจะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตรตัดสินใจได้ว่ายังคงใช้หลักสูตรนี้ต่อไป ควรปรับปรุงแก้ไข หรือควรยกเลิกหลักสูตรดังกล่าว

ส่วนหลักของการพัฒนาหลักสูตร บุญชม ศรีสะอาด (2546) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ใช้พื้นฐานจากประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคม จิตวิทยา และวิชาความรู้ต่างๆ
2. พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม
3. พัฒนาให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
4. พัฒนาให้สอดคล้องกับหลักของการเรียนรู้
5. ในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องพิจารณาความเหมาะสมในด้าน ความยากง่าย ลำดับก่อนหลัง ความต่อเนื่อง และบูรณาการของประสบการณ์ต่างๆ
6. พัฒนาในทุกจุดอย่างประสานสัมพันธ์กัน ตามลำดับจากจุดประสงค์ สาระความรู้ และประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล
7. พิจารณาถึงความเป็นไปได้สูงในทางปฏิบัติ
8. พัฒนาอย่างเป็นระบบ
9. พัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง

10. มีการวิจัยติดตามผลอยู่ตลอดเวลา
11. ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ
12. อาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร (Integrated Curriculum Development) หมายถึง ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร ทั้งสามระบบนี้จะสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เพื่อให้เกิดภาพรวมที่เป็นเอกภาพของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีรายละเอียดแต่ละระบบร่างหลักสูตร ซึ่งใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ ดังนี้

ระบบร่างหลักสูตร

การร่างหลักสูตรมีอยู่ 4 ชั้น ได้แก่ สิ่งกำหนดหลักสูตร รูปแบบหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และการปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้

1. สิ่งกำหนดหลักสูตร คือ การเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตร จุดเริ่มการพัฒนาหลักสูตรอาจเริ่มจากคณะกรรมการชุดหนึ่งทำการศึกษาหรือวิจัย เพื่อทราบข้อเท็จจริงหลายๆ อย่างเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม เช่น ต้องการสภาพการศึกษาในปัจจุบัน แนวโน้มของสังคมและความต้องการการศึกษาในอนาคต ข้อมูลเหล่านี้ควรจะได้อามาด้วยวิธีการวิจัยมากกว่าอาศัยประสบการณ์คณะกรรมการหลักสูตร การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดหลักสูตรอาจแบ่งได้เป็น 3 ประการคือ

- 1) สิ่งกำหนดทางวิชาการ
- 2) สิ่งกำหนดทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ
- 3) สิ่งกำหนดทางการเมือง

สิ่งกำหนดทางวิชาการ จะมีอิทธิพลมากในการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย องค์คณะบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญและความชำนาญเฉพาะสาขาวิชาแต่ละด้าน จะมองเห็นความสำคัญในสาระวิชาของตน เมื่อพิจารณาเนื้อหาสาระของวิชาที่จะบรรจุลงในหลักสูตร จึงพยายามที่จะนำรายวิชาที่ตนคิดว่าสำคัญ และจำเป็นบรรจุลงในหลักสูตรมากเกิดความจำเป็น โดยมองข้ามหลักการสัดส่วนของโครงสร้างหลักสูตร และสิ่งกำหนดหลักสูตรในด้านอื่นไป จนบางครั้งทำให้ไม่สามารถบรรจุรายวิชาอื่นได้ตามสัดส่วนโครงสร้างของหลักสูตร เมื่อความแตกต่างของหลักการเรียนรู้และความเชื่อเกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ครั้งใด ความขัดแย้ง ความไม่สบายใจ ความสับสนกังวล ย่อมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และสิ่งกำหนดทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร นักพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องเผชิญกับความสับสนและความขัดแย้งทั้งหลายเหล่านี้ และพยายามหาทุกวิถีวิธีปรับความหลากหลายทาง

ความคิด และความสำคัญของสาระวิชาต่างๆ ให้มีเอกภาพ และเลือกสาระวิชาที่บรรจุในหลักสูตรได้ตามหลักการ โครงสร้างของหลักสูตรที่กำหนดไว้

สิ่งกำหนดทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เป็นสิ่งกำหนดที่นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ของสิ่งเหล่านี้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ด้วยวิธีการวิจัย ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม ความคาดหวังของสังคม ความต้องการการจัดการศึกษา และหลักสูตรที่จะพัฒนาในอนาคต ผู้ที่สำเร็จการศึกษาของหลักสูตรนี้จะมีคุณลักษณะและบทบาทอย่างไร ในสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านนี้ ถ้ากระทำอย่างเป็นระบบและได้คำตอบที่ชัดเจน จะช่วยให้การกำหนดรูปแบบโครงสร้าง รายวิชาบังคับ รายวิชาเลือก ระยะเวลาที่ใช้ศึกษารวมทั้งมาตรฐานการศึกษาได้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรที่จะพัฒนา

สิ่งกำหนดทางการเมือง จะบ่งชี้เกี่ยวกับงบประมาณ ระยะเวลา และคุณภาพของการจัดการศึกษา เช่น ประเทศที่กำลังพัฒนาและภาวะเศรษฐกิจไม่ขยายตัว มีฐานะค่อนข้างยากจน มักจะประสบปัญหาทางการเมืองกับประเทศเพื่อนบ้าน งบประมาณของประเทศส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่การป้องกันประเทศ มากกว่าจะนำมาจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้จะบ่งชี้ถึงระยะเวลาของการศึกษาของหลักสูตร บางสาขาวิชาจะต้องปรับระยะเวลาให้สั้นลง เพื่อความเหมาะสมและความจำเป็นตามสภาวะแวดล้อม ส่วนมาตรฐานทางวิชาการของแต่ละหลักสูตรนั้น จะต้องนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ข้อมูลทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของแต่ละประเทศที่เป็นสิ่งกำหนดหลักสูตรของตน มิใช่ให้นำหลักสูตรไปเปรียบเทียบกับหลักสูตรของประเทศอื่น เพราะเป็นการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาภายใต้เงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ดังนั้นเกณฑ์การพิจารณามาตรฐานหลักสูตรจึงจะต้องตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างสำคัญ

2. รูปแบบหลักสูตร เมื่อคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากสิ่งกำหนดหลักสูตรแล้ว ประการต่อมาคือ การตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตร เช่น หลักสูตรแบบรายวิชา หลักสูตรแบบบูรณาการ หลักสูตรแบบแกนวิชา และหลักสูตรระบุเกณฑ์ความสามารถพื้นฐาน เป็นต้น รูปแบบหลักสูตรโดยส่วนรวมจะประกอบด้วยโครงสร้าง และองค์ประกอบหลักสูตร ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นภาพรวมและมาตรฐานการศึกษาของแต่ละหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาอาจจะดูได้จากโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) โครงสร้างแบบรายปี คือ การวางรูปแบบหลักสูตร โดยการแบ่งเนื้อหาวิชาตามลำดับก่อนหลัง และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เพิ่มพูนสัมพันธ์กัน สำหรับรายวิชาที่จัดในโครงสร้างแบบนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นรายวิชาบังคับ เนื่องจากวิชาหนึ่งจะเป็นพื้นฐานของวิชาถัดไป ผู้เรียนจะเรียนวิชาถัดไปไม่ได้ ถ้าไม่เรียนวิชาบังคับมาก่อน การประเมินผลจะมีการสอบปลายปีเพื่อเลื่อนชั้น ถ้าผู้ใดสอบตกวิชาใดจะต้องเรียนซ้ำชั้นอีก ผลการเรียนจะแจ้งเป็นเปอร์เซ็นต์ รูปแบบการเรียนรู้นี้มีข้อจำกัด เช่น ถ้าผู้เรียนสอบตกวิชาใดวิชาหนึ่งจะต้องเรียนซ้ำชั้น และเรียนซ้ำวิชาที่

สอบผ่านมาแล้วด้วย ซึ่งทำให้ผู้เรียนจบการศึกษาช้าเป็นไป ผู้เรียนไม่สามารถเลือกเรียนรายวิชาตามที่ตนเองมีความถนัดได้

2) โครงสร้างแบบหน่วยกิต คือ การจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ตามหน่วยกิตที่กำหนด โครงสร้างหลักสูตรแบบนี้เริ่มขึ้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากมูลนิธิคาร์เนกีได้ให้ทุนสถาบันการศึกษาต่างๆ และต้องการความมั่นใจว่า สถาบันการศึกษาที่ได้รับเงินไปแล้วนั้นมีมาตรฐานดีพอสมควร เกณฑ์การพิจารณาคือ รายวิชาที่เปิดสอน คุณสมบัติของอาจารย์และลักษณะปริญญาที่ให้กับบัณฑิต เกี่ยวกับรายวิชาที่เปิดสอนได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการสอนเรียกว่า Carnegie unit of instruction หมายความว่า หนึ่งหน่วยกิตมีค่าเท่ากับการสอนหนึ่งชั่วโมงในชั้นเรียน โครงสร้างแบบหน่วยกิตจะมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. ภาคการศึกษา
2. การแบ่งหมวดวิชา
3. การแบ่งลักษณะวิชา
4. จำนวนหน่วยกิต
5. ประมวลวิชา
6. การประเมินผล

3. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เมื่อคณะกรรมการร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จะต้องตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขบางส่วนก่อนนำไปใช้จริง การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรทำได้หลายวิธี เช่น ใช้วิธีการประชุมสัมมนา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้นตรวจสอบ นอกจากนี้วิธีตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) การทดลองใช้หลักสูตรนำร่อง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตร รวมทั้งมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรแต่ละระยะอย่างมีระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาสังเคราะห์ สำหรับการปรับแก้ก่อนจะนำไปใช้ต่อไป

4. การปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้ การปรับแก้หลักสูตรจะต้องจัดทำระบบข้อมูลที่ชัดเจน จะทำให้การปรับแก้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ การสังเคราะห์ข้อมูลควรทบทวนพิจารณาให้รอบคอบว่าข้อมูลนี้ จะนำไปใช้ปรับแก้ในส่วนของหลักสูตร และเมื่อปรับแก้แล้วไปกระทบหลักการและโครงสร้างของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด รวมทั้งการชี้ทางปฏิบัติให้ชัดเจนขึ้นหรือไม่

จากการศึกษาหลักการและแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ผ่านมา วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ได้สรุปแนวคิดและขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้างและการออกแบบหลักสูตรขึ้นมา โดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ

2. ยกร่างเนื้อหาสาระ แต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแต่ละรายวิชา โดยปรึกษาหารือจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาเป็นผู้กำหนดผลการเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนการสอน ทำบันทึกการสอน ผลิตสื่อการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล

3. นำหลักสูตรที่พัฒนาได้แล้วไปทดลองใช้ในสถานศึกษานำร่อง (สถานศึกษาทดลองใช้หลักสูตรใหม่) โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดไว้ ถ้ามีข้อบกพร่องก็ทำการแก้ไขปรับปรุง โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอยู่ตลอดเวลา

4. อบรมผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจหลักสูตรใหม่ เพื่อจะได้ใช้หลักสูตรใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสม ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

5. นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษาก่อนประกาศใช้หลักสูตร สนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้สอนนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษาต่อไป

ปทีป เมธาคณวุฒิ (2545) กล่าวว่า ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ควรประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการและภูมิหลังของผู้เรียน
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
3. เลือกเนื้อหาที่จะจัดบรรจุไว้ในหลักสูตร
4. จัดเนื้อหาวิชา
5. เลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน
7. กำหนดวิธีการประเมินผล

เมื่อพิจารณารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของนักการศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่านักการศึกษาได้พัฒนาและเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรในหลายลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไปในรายละเอียด แต่แท้จริงความแตกต่างในทางปฏิบัติมีไม่มากนัก สรุปในภาพรวมของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแล้วสามารถกล่าวได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรมีอยู่ 5 ขั้นตอนสำคัญคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดเนื้อหาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงหรือ

เปลี่ยนแปลงหลักสูตร หรือพัฒนาหลักสูตรเฉพาะส่วนที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรรายวิชา หรือพัฒนาในส่วนของ การนำหลักสูตรไปใช้ หรือการจัดการเรียนการสอน

5.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร (Curriculum component) นับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ครบถ้วน มีนักวิชาการ และนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

อนสไตน์และฮันคินส์ (Ornstein and Hunkins, 2004) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย (2) เนื้อหา (3) ประสบการณ์การเรียนรู้ และ (4) การประเมินผล

চারিং บัวศรี (2532) กล่าวว่า สำหรับหลักสูตรนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญและขาดไม่ได้อย่างน้อย 6 อย่างคือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims)
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives)
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences)
4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies)
5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials)
6. การประเมินผล (Evaluation)

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544) ได้อธิบาย เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน โดยองค์ประกอบแต่ละส่วนจะมีบทบาทในการกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาในหลักสูตร สองส่วนแรกได้แก่ การศึกษาทั่วไป (General Education) และการศึกษาวิชาเฉพาะ (Specialized Education) ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาคนและกำลังคนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา อีกสองส่วนคือ การศึกษาเพิ่มเติม (Exploratory Education) และการศึกษาเสริม (Enrichment Education) สองส่วนนี้มักพัฒนาเป็นหมวดวิชาเลือกเสรี

การศึกษาเพิ่มเติม เป็นการจัดรายวิชาในหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนวิชาที่ตนสนใจนอกเหนือจากวิชาเฉพาะในสายวิชาชีพของตน ส่วนการศึกษาเสริม เป็นการจัดวิชาที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอื่นๆ ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการเข้าร่วมชุมนุม หรือกิจกรรมต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ดนตรี ชมรมอาสาสมัคร เป็นต้น

พิสนุ ฟองศรี (2549) และสุนีย์ ภูพันธ์ (2546) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum aims) หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสำคัญ เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทาง และขอบเขตในการให้ศึกษา ช่วยในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนใช้มาตรการอย่างหนึ่งในการประเมินผล จุดมุ่งหมายของการศึกษามีอยู่หลายระดับ ได้แก่ จุดมุ่งหมายระดับหลักสูตรซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่บอกให้ผู้เกี่ยวข้องรู้เป้าหมายของหลักสูตรนั้น ๆ จุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชา วิชาแต่ละกลุ่มจะสร้างคุณลักษณะที่แตกต่างกันให้กับผู้เรียน ดังนั้นแต่ละกลุ่มวิชาจึงมีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ต่างกัน จุดมุ่งหมายรายวิชาเป็นจุดมุ่งหมายที่ละเอียดจำเพาะเจาะจงกว่าจุดมุ่งหมายกลุ่มวิชา ผู้สอนรายวิชาจะกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนเนื้อหาแต่ละบทแต่ละตอนขึ้นในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

2. เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้ (Content) เลือกเนื้อหาประสบการณ์ การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการตั้งแต่การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมทั้งการกำหนด เวลาเรียนที่เหมาะสม

3. การนำหลักสูตรไปใช้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Curriculum implementation) เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน แนวการสอน และแบบเรียน เป็นต้น ต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดโต๊ะเก้าอี้ ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ในการเรียน จำนวนครูและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การดำเนินการสอน เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในขั้นนำหลักสูตรไปใช้ เพราะหลักสูตรจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครู ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ การวัดและประเมินผล จิตวิทยาการสอน ตลอดจนปรัชญาการศึกษาของแต่ละระดับ จึงทำให้การเรียนของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

4. การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) เป็นการหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุ การประเมินผลหลักสูตรเป็นงานใหญ่ มีขอบเขตกว้าง ผู้ประเมินต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบหลักสูตรจะเป็นสิ่งกำหนดแนวคิด ระบบ และความสอดคล้องของเอกสารหลักสูตรและการสอน ซึ่งจะช่วยให้คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาหลักสูตรทั่วไป และการวางแผนออกแบบหลักสูตรใหม่

5.4 โครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตร หมายถึง แผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชา หรือกลุ่มวิชา หรือ กลุ่มประสบการณ์ โดยเป็นการสรุปภาพรวมของหลักสูตรว่าประกอบด้วยเนื้อหาสาระอะไรบ้าง และ

เนื้อหาสาระนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร (อำรง บัวศรี, 2542) เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ได้ระบุว่า โครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี มีหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ประกอบไปด้วย (1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต (2) หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต และ (3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2548)

อย่างไรก็ดีในขณะที่สถาบันการศึกษาได้มีการเพิ่มหลักสูตรวิชาชีพหรือวิชาเอกต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาดงานนั้น สถาบันการศึกษาควรให้ความสนใจกับวิชาแกนบังคับและวิชาเลือกเสรีมากขึ้น และควรให้น้ำหนักกับหมวดวิชาทั้งสองเท่า ๆ กัน เนื่องจากสภาพสังคมยุคใหม่ต้องการผู้ที่มีคุณสมบัติที่สามารถปรับตัวได้ ทำงานได้ และ เปลี่ยนงานได้เมื่อมีความจำเป็นหรือมีความต้องการใหม่ ๆ เกิดขึ้น อีกทั้งการเรียนวิชา เอกเดี่ยวอาจเป็นการปิดกั้นโอกาสในการหางานทำของบัณฑิต การเรียนวิชาเอกคู่หรือวิชาเอก-โท น่าจะมีความสำคัญมากกว่า นอกจากนี้ในทุก ๆ ส่วนของโครงสร้างหลักสูตรควรสอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรม ความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทักษะชีวิตและสังคม รวมทั้งทักษะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะและบุคลิกลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนสามารถเผชิญสถานการณ์ทุกรูปแบบในชีวิตจริงได้อย่างมั่นใจ (เสริมศรี ไชยสร และคนอื่น ๆ, 2543)

รายวิชาและเนื้อหาของหลักสูตร

นิภา เพชรสม (2542) กล่าวว่า เนื้อหาสาระของหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี หรืออาจกล่าวได้ว่า เนื้อหาของหลักสูตรเป็นความพยายามที่จะตอบคำถามว่า เรียนอะไรบ้าง

เกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชา การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรจำเป็นต้องพิจารณาว่า เนื้อหาวิชาเหล่านั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ ซึ่งในจุดมุ่งหมายหนึ่ง ๆ อาจมีเนื้อหาสาระมากมาย ดังนั้นการเลือกเนื้อหาวิชาของหลักสูตรจะต้องมีเกณฑ์ในการคัดเลือก เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระที่นำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปเกณฑ์การเลือกเนื้อหาวิชาไว้สอดคล้องกัน ได้แก่ (1) เป็นเนื้อหาวิชาที่มีความถูกต้องทันสมัย (2) มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับการศึกษานั้น และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียน (3) สอดคล้องกับความต้องการของสังคม (4) อยู่ในความสนใจของผู้เรียน (5) สามารถเรียนรู้ได้ และ (6) ครอบคลุมความรู้หลาย ๆ ด้าน (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

นอกจากนี้ การจัดเนื้อหาและรายวิชาในหลักสูตรระดับปริญญาตรีนั้น ในหมวดวิชาเฉพาะด้านควรมีรายวิชาที่ส่งเสริมการบูรณาการความรู้และความคิด เช่น วิชาสัมมนาการทำโครงการต่าง ๆ และส่งเสริมวิชาที่มีคณาจารย์จากหลายวิชามาร่วมกันจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์หลากหลาย สามารถใช้มุมมองหลายมิติในการคิดและการทำงานได้ อีกทั้งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น การจัดเนื้อหาวิชาอาจจัดในลักษณะกลุ่มวิชาหรือหมวดย่อย (modules) เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียนตามความสนใจและความสะดวกในการใช้ระยะเวลาเรียนมากขึ้น (เสริมศรี ไชยศร และคนอื่น ๆ, 2543)

เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548) ปรับปรุงจากเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2542 เพื่อให้มีความเหมาะสมในการรักษามาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชานั้นๆ โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ หมั่นแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รวมทั้งให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม

2. ระบบจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา ปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อนให้กำหนดระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตโดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาค ให้ถือแนวทางดังนี้

ระบบไตรภาค 1 ปีการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 12 สัปดาห์

ระบบจตุรภาค 1 ปีการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ภาคการศึกษาปกติ 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 สัปดาห์

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระบบอื่น ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้น รวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตกับระบบทวิภาคไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจนด้วย

3. การคิดหน่วยกิต

3.1 รายวิชาภาคทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.2 รายวิชาภาคปฏิบัติที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.3 การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

3.4 การทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนรู้อื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย ที่ใช้เวลาทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตระบบทวิภาค

4. จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา

4.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 10 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 15 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่เกิน 18 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

4.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และอย่างมากไม่เกิน 6 ปีการศึกษา สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรี และจะต้องสะท้อนปรัชญาและเนื้อหาสาระของหลักสูตรนั้นๆ โดยครบถ้วนและให้ระบุคำว่า “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บต่อท้ายชื่อหลักสูตร

ทั้งนี้ให้นับเวลาศึกษาจากวันที่เปิดภาคการศึกษาแรกที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตรนั้น

5. โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้

5.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถ

คิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใดๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

อนึ่ง การจัดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) อาจได้รับการยกเว้นรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา ทั้งนี้ จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่ได้รับการยกเว้นดังกล่าว เมื่อนับรวมกับรายวิชาที่จะศึกษาเพิ่มเติมในหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

5.2 หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมดังนี้

5.2.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต

5.2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต

5.2.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 144 หน่วยกิต

5.2.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดหมวดวิชาเฉพาะในลักษณะวิชาเอกเดี่ยว วิชาเอกคู่หรือวิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และวิชาโทต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต ในกรณีจัดหลักสูตรแบบวิชาเอกคู่ต้องเพิ่มจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกอีกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต

5.3 หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใดๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถที่สามารถวัด

มาตรฐานได้ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตรและเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเทียบโอน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

6. จำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ซึ่งมีคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 คน และในจำนวนนั้นต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คน ทั้งนี้ อาจารย์ประจำในแต่ละหลักสูตรจะเป็นอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้

7. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

7.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี 5 ปี และไม่น้อยกว่า 6 ปี) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

7.2 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรือระดับอนุปริญญา (3 ปี) หรือเทียบเท่า ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัยหรือตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอนุปริญญา พ.ศ.2548

8. การลงทะเบียนเรียน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต และไม่เกิน 22 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา และจะสำเร็จการศึกษาได้ดังนี้

8.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 6 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 14 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 17 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 10 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 20 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

8.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 4 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

สำหรับการลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต หากสถาบันอุดมศึกษาใดมีเหตุผลและความจำเป็น การลงทะเบียนเรียนที่มีจำนวนหน่วยกิตแตกต่างไปจากเกณฑ์ข้างต้นก็อาจทำได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ ต้องเรียนให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร

9. เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดเกณฑ์การวัดผลเกณฑ์ขั้นต่ำของแต่ละรายวิชา และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โดยต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า จึงถือว่าเรียนจบหลักสูตรปริญญาตรี

สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผลและการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

10. ชื่อปริญญา สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้นในกรณีที่มีปริญญาใดยังมีได้กำหนดชื่อไว้พระราชกฤษฎีกา หรือกรณีที่มีสถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

11. การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรให้ชัดเจน ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ

11.1 การบริหารหลักสูตร

11.2 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

11.3 การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา

11.4 ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

12. การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะๆ อย่างน้อยทุกๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี

13. ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวได้ หรือมีความจำเป็นต้องปฏิบัติ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่จะพิจารณาและให้ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นเป็นที่สุด

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี)

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 ข้อ 6 ระบุให้สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร และรายวิชา รวมทั้ง

รายงานผลการดำเนินการให้เป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด และข้อ 10 ระบุให้เริ่มใช้กับหลักสูตรใหม่ปีการศึกษา 2553 และหลักสูตรเดิมต้องปรับปรุงภายในปีการศึกษา 2555 รวมถึงประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) 3 มิถุนายน 2554 ทั้งนี้การกำหนดดังกล่าวเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน เพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตในสาขาหรือสาขาวิชาของแต่ละระดับคุณวุฒิมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนี้

- 1) มีคุณลักษณะ มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู และมีความรับผิดชอบสูงต่อวิชาการ วิชาชีพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 2) มีความอดทน ใจกว้างและมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการทำงานร่วมกับผู้เรียนและผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม
- 3) มีความรอบรู้และมีความสามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎี และระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่
- 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา และข้อโต้แย้งโดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมและปฏิบัติได้
- 5) มีความสามารถในการพิจารณาแสวงหา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการ วิชาชีพและสังคมอย่างมีเหตุผลที่สมเหตุสมผล โดยการบูรณาการศาสตร์แบบสหวิทยาการ และพหุวิทยาการเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 6) มีความสามารถในการติดตามพัฒนาการของศาสตร์ทั้งหลาย และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสมรรถนะของตนอยู่เสมอ

มาตรฐานผลการเรียนรู้

- 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม
 - 1.1) แสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีคุณธรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะ เสียสละ และเป็นแบบอย่างที่ดี
 - 1.2) สามารถจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครูเชิงสัมพัทธ์ โดยใช้ดุลพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น และประโยชน์ของสังคมส่วนรวม
- 2) ด้านความรู้
 - 2.1) มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไป วิชาชีพครู และวิชาที่จะสอนอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และเป็นระบบ

2.2) มีความตระหนักรู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์ และการบูรณาการกับโลกแห่งความเป็นจริง

2.3) มีความเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาที่จะสอนอย่างลึกซึ้งตระหนักถึงความสำคัญ

2.4) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านทักษะทางปัญญา

3.1) สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน การวินิจฉัย แก้ปัญหา และทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานและพัฒนาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

3.2) สามารถคิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออก และนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ

3.3) มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ และการพัฒนาศาสตร์ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างมีนวัตกรรม

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1) มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และทางสังคม

4.2) มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์

4.3) มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1) มีความไวในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูดและภาษาเขียน อันมีผลให้สามารถเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็นปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

5.2) มีความสามารถในการใช้ดุลพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5.3) มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

6.1) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-Formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal) อย่างสร้างสรรค์

6.2) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการ พิเศษอย่างมีนวัตกรรม

6.3) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่จะสอนอย่างบูรณาการ

5.5 การวิเคราะห์หลักสูตร

การวิเคราะห์คือ การศึกษารายละเอียดสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีระบบมีหลักเกณฑ์ ด้วยความระมัดระวังมีเหตุผลและมีเทคนิค ให้ความสนใจต่อรายละเอียดโดยวางแผนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน พยายามรวบรวมข้อมูลให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ก่อนการตัดสินใจ มีวิธีการใช้เกณฑ์หรือกรอบของการวิเคราะห์เข้ามาจำแนก สิ่งที่เราต้องการศึกษาวิเคราะห์ให้แจ่มชัดขึ้น การตรวจสอบสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

วัลลภ กันทรพย (2536) ให้ความหมายของการวิเคราะห์หลักสูตรคือ การทำความเข้าใจกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ว่าจะเป็นรูปธรรม หรือนามธรรมอย่างมีจุดประสงค์เฉพาะและอย่างมีระบบหรือมีขั้นตอนโดยการเลือกใช้เกณฑ์ต่างๆ เข้ามาจัดจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่ต้องการรู้อีกนั้น จนในที่สุดสามารถนำผลการจัดจำแนกหรือจัดประเภทด้วยเกณฑ์ต่างๆ นั้นมาสรุปเป็นคำพรรณาส่งที่ที่ต้องการทำความเข้าใจนั้นได้อย่างชัดเจนและสอดคล้อง หรือตอบรับกับจุดประสงค์เฉพาะที่กำหนดได้

กรอบการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ปัญหาการใช้หลักสูตรและข้อเฉลยของปัญหาที่มีประสิทธิผลนั้นจะต้องมีกรอบ แนวความคิด หรือกรอบทฤษฎี กรอบแนวความคิดนี้จะช่วยให้เห็นสภาพของปัญหาอย่างชัดเจน และโดยอาศัยตรรกวิทยาของกระบวนการวิเคราะห์จะช่วยให้ได้ข้อเฉลยของปัญหาที่เหมาะสมดังกล่าว การวิเคราะห์จึงเป็นระบบภายในกรอบของแนวความคิดได้เลือกใช้ ในสภาพที่ตรงกันข้าม การขาดกรอบทฤษฎีในการวิเคราะห์ปัญหามักจะทำให้ผู้วิเคราะห์หลงทิศทางได้ง่าย

การวิเคราะห์หลักสูตรจำเป็นจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะทำการวิเคราะห์ที่ชัดเจนและแน่นอน เพื่อที่จะได้เลือกใช้หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ได้ถูกต้องเหมาะสม เพราะจุดประสงค์ในการวิเคราะห์หลักสูตรมีหลายประการ เช่น การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อประเมินการเรียนรู้อของผู้เรียน และการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อประเมินและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นต้น

การวิเคราะห์หลักสูตรส่วนใหญ่ที่กระทำกันในปัจจุบันนี้ได้มุ่งเน้นอยู่ 2 ประการใหญ่ๆ คือ การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อพัฒนาการสอน และการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการประเมินและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตรเชิงระบบของการพัฒนาการเรียนการสอน มีดังต่อไปนี้คือ

1. การวิเคราะห์จุดประสงค์และการประเมินผล
2. การวิเคราะห์เนื้อหา
3. การวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน

การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการประเมินหลักสูตร มีดังต่อไปนี้คือ

1. การประเมินเอกสารหลักสูตร
2. การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร
3. การประเมินผลผลิตของหลักสูตร
4. การประเมินระบบหลักสูตรหรือการประเมินโครงการทั้งหมด

চার্জ বাক্স (2542) ให้ความหมายว่า การวิเคราะห์หลักสูตร คือ การประเมินหลักสูตรอย่างหนึ่ง จุดประสงค์การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรมีข้อบกพร่อง ถ้าสมมติ ไม่สนองตอบความต้องการผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนไป รวมทั้งข้อดีของหลักสูตรที่ยังมีอยู่เพื่อเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งเพื่อการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากเป็นการเปรียบเทียบกับสภาพเดิม จึงไม่ชี้ชัดลงไปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงตามข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น จะเหมาะสมกับสภาพการณ์ใหม่ โดยเฉพาะสภาพการณ์ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมมาก

สิ่งที่ต้องวิเคราะห์ในการวิเคราะห์หลักสูตร

- 1) การวิเคราะห์ตัวหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ได้แก่ การวิเคราะห์
 - 1.1) จุดหมายของหลักสูตร
 - 1.2) จุดประสงค์การเรียนการสอน
 - 1.3) เนื้อหา
 - 1.4) โครงสร้างของเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้
 - 1.5) คู่มือผู้สอน
 - 1.6) คำแนะนำในการใช้วัสดุอุปกรณ์
 - 1.7) คำแนะนำในการจัดชั้นเรียนและการประเมินผลการเรียน
- 2) กระบวนการใช้หลักสูตร
 - 2.1) วิธีสอน
 - 2.2) บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน
 - 2.3) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

2.4) ความพร้อมของผู้สอน ผู้เรียน บุคลากรอื่นๆ

2.5) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

2.6) อาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้

3) ผลการใช้หลักสูตร

3.1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2) จำนวนผู้เรียนที่สำเร็จ

3.3) ความรู้สึกของผู้เรียนและผู้สอนที่มีต่อหลักสูตร

3.4) ประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตร

3.5) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่างๆ ของผู้เรียน ผู้สอนและบุคลากรอื่นที่

เกี่ยวข้อง

3.6) บรรยากาศในโรงเรียนและในชุมชนใกล้เคียง

4) โครงการประเมินผลหลักสูตร

4.1) ปัญหา อุปสรรค

4.2) การใช้ทรัพยากรและค่าใช้จ่าย

ขั้นตอนการวิเคราะห์

การวิเคราะห์หรือทำความเข้าใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะต้องมีขั้นตอนเรียงตามลำดับดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่จะทำให้ความรู้จักให้ชัดเจน นั่นคือ ต้องตอบคำถามให้ชัดเจนว่าจะวิเคราะห์อะไร

2. กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนว่า จะวิเคราะห์เพื่ออะไร หมายถึง การกำหนดว่าเมื่อทำความเข้าใจสิ่งนั้นด้วยเกณฑ์ต่างๆ ดีแล้ว จะนำผลไปทำอะไรหรือจะทำอะไรกับสิ่งนั้นต่อไป

3. เลือกเกณฑ์ที่จะนำมาใช้จำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่ต้องการรู้จักหรือวิเคราะห์ สามารถเลือกได้หลายๆเกณฑ์ และจากกลุ่มใดก็ได้ แล้วแต่จุดประสงค์ของการวิเคราะห์ และสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ การเลือกใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการวิเคราะห์ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์

4. ลงมือจำแนกหรือจัดประเภท คือ ลงมือจำแนกหรือจัดประเภทสิ่งที่ทำความเข้าใจที่ละเกณฑ์จนครบเกณฑ์ที่เลือกไว้ ขั้นตอนนี้จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสามารถหาข้อมูลมาได้ครบถ้วนตามที่ต้องการใช้เกณฑ์แต่ละเกณฑ์ ดังนั้นในขั้นตอนนี้อาจมีการตัดเกณฑ์บางเกณฑ์ออกเพราะหาข้อมูลไม่ได้ หรือไม่ก็ต้องปรับเกณฑ์ให้ลดความละเอียดลงเท่าที่ข้อมูลจะเอื้อได้ และอาจต้องเพิ่มเติมเกณฑ์บางเกณฑ์เพราะเห็นสมควรเพิ่มเติม

5. สรุปผลจากการใช้เกณฑ์ทั้งหมด ขั้นตอนนี้ควรประกอบด้วย การนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จากเกณฑ์ต่างๆ ในรูปแบบที่เห็นชัดและเข้าใจง่ายๆ ถ้าเป็นการวิเคราะห์ที่ใช้เกณฑ์มากอาจนำเสนอในรูปแบบของตารางหรือแผนภาพต่างๆ ตามความเหมาะสม และอีกขั้นตอนหนึ่งคือการเอาผลการใช้เกณฑ์ทุกเกณฑ์มารวมสรุปเป็นคำพรรณนา จะโดยละเอียดหรือโดยย่อก็แล้วแต่ต้องการ เพื่อให้ได้คำตอบตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ขั้นตอนนี้จะสำเร็จหรือไม่เพียงใดขึ้นกับขั้นตอนการใช้เกณฑ์ประการหนึ่ง กับขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความรอบคอบในการสรุปของผู้วิเคราะห์อีกประการหนึ่ง

โดยสรุปคือ การวิเคราะห์หลักสูตรเป็นการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ มีจุดประสงค์การวิเคราะห์ และเลือกใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีความชัดเจน ซึ่งแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ เกณฑ์ตามธรรมชาติ เกณฑ์ตามมาตรฐานของสังคม และเกณฑ์ตามแนวคิดหรือทฤษฎีหรือความเชื่อ

5.6 การประเมินหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรโดยทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อหาคูณค่าของหลักสูตร โดยตรวจสอบดูว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่
2. เพื่อวัดผลดูว่าการวางเค้าโครงและรูปแบบระบบของหลักสูตร รวมทั้งวัสดุประกอบหลักสูตร และการบริหารและบริการหลักสูตร เป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่
3. การประเมินผลจากผู้เรียนเอง หรือการประเมินผลผลิตเพื่อตรวจสอบดูว่ามีลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า โดยทั่วไปการประเมินหลักสูตรใดๆ ก็ตามจะมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่คล้ายคลึงกันดังนี้คือ

เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร
เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปอีกหรือควรยกเลิกการใช้หลักสูตรเพียงบางส่วนหรือยกเลิกทั้งหมด

เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตรหลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้ว

ระยะของการประเมินหลักสูตร (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546)

ระยะที่ 1 การประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ (Project analysis)

ในช่วงระหว่างที่มีการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร อาจมีการดำเนินการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการจัดทำ นับแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายไปจนถึงการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียน ซึ่งทำได้ 2 ลักษณะคือ 1) ประเมินหลักสูตรเมื่อสร้างหลักสูตรฉบับร่างเสร็จแล้วก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จริง ควรมีการประเมินตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่าง และองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร การประเมินหลักสูตรในระยะนี้ต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาหลักสูตรทางด้านเนื้อหาวิชาทางด้านวิชาชีพครู ทางด้านการวัดผล หรือจะให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หรือพิจารณาก็ได้ 2) ประเมินหลักสูตรในขั้นทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ขาดตกบกพร่องหรือเป็นปัญหาให้มีความสมบูรณ์เพื่อประสิทธิภาพในการนำไปใช้ต่อไป

ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร (Formative evaluation) ในขณะที่มีการดำเนินการใช้หลักสูตรที่จัดทำขึ้น ควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใดหรือบกพร่องในจุดไหน จะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

ระยะที่ 3 การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร (Summative evaluation) หลังจากที่มีการใช้หลักสูตรมาแล้วระยะหนึ่ง หรือครบกระบวนการเรียบร้อยแล้ว ควรจะประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ซึ่งได้แก่การประเมินองค์ประกอบด้านต่างๆ ของหลักสูตรทั้งหมดเพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรจะดำเนินการใช้ต่อไป หรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นหรือควรจะยกเลิก

การเสนอหลักสูตรปรับปรุง

หลักสูตรปรับปรุง แบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ หลักสูตรฉบับปรับปรุง และหลักสูตรปรับปรุงเล็กน้อย ซึ่งมีแนวปฏิบัติสำหรับการเสนอหลักสูตรปรับปรุงดังนี้

1. หลักสูตรฉบับปรับปรุง หมายถึง หลักสูตรที่มีการปรับปรุงในสาระสำคัญของหลักสูตร อาทิ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร ชื่อหลักสูตร ชื่อปริญญา เนื้อหาสาระสำคัญในหมวดวิชาเฉพาะและระบบการศึกษา
2. หลักสูตรปรับปรุงเล็กน้อย หมายถึง หลักสูตรที่มีการปรับปรุงในระดับรายวิชา อาทิ การเปลี่ยนชื่อรายวิชา การเปลี่ยนรหัสรายวิชา การเพิ่มรายวิชาเลือก และการปรับคำอธิบายรายวิชา โดยไม่กระทบโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาสาระในหมวดวิชาเฉพาะ
3. หลักสูตรปรับปรุงต้องผ่านการพิจารณาก่อนกรอง จากคณะกรรมการยกกว้าง คณะกรรมการวิชาการประจำคณะ คณะกรรมการวิพากษ์หลักสูตร สภาวิชาการ และได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยก่อนการเปิดสอน

4. ผู้รับผิดชอบหลักสูตรทุกหลักสูตร ต้องมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินการหลักสูตร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพื่อพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง โดยทุก 5 ปี จะต้องจัดทำหลักสูตรฉบับปรับปรุงเพื่อเสนอมหาวิทยาลัยอนุมัติ

5. การจัดทำหลักสูตรปรับปรุง ต้องมีโครงสร้างและมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติหรือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของสาขา(ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.2 รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายและ/หรือหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการและมหาวิทยาลัยกำหนด และต้องทำ มคอ.3 มคอ.4 ก่อนการเปิดสอน

6. การจัดทำหลักสูตรฉบับปรับปรุง ควรมีการทบทวนความสอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ นโยบายของรัฐบาล มหาวิทยาลัย และความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงานและสังคม ศักยภาพ และความพร้อมในการดำเนินการหลักสูตร ทั้งด้านคณาจารย์ ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอน งบประมาณและปัจจัยเกื้อหนุนอื่นๆ และรายชื่อคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร อย่างน้อย 5 คน ซึ่งประกอบไปด้วยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาซึ่งเป็นบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 2 คนและหากมีองค์กรวิชาชีพให้มีผู้แทนองค์กรวิชาชีพร่วมเป็นกรรมการด้วยอย่างน้อย 1 คน ให้สภาวิชาการพิจารณาอนุมัติก่อนการจัดทำหลักสูตรปรับปรุง เพื่อให้สภาวิทยาลัยพิจารณาหลักสูตร

6. หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based curriculum)

Competency-based curriculum ในหนังสือและงานวิจัยหลายเรื่องได้แปลความหมายไว้หลากหลาย เช่น หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ หลักสูตรตามความสามารถ หลักสูตรอิงสมรรถนะ หลักสูตรการฝึกที่เน้นสมรรถนะ หรือหลักสูตรฐานสมรรถนะ แต่จัดทำขึ้นโดยความมุ่งหมายเดียวกัน คือเพื่อความแน่ใจว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับหนึ่งๆ นั้น จะมีทักษะและความสามารถในด้านต่างๆ ตามที่ต้องการ เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหา ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่จะมุ่งในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติและค่านิยม อันจะมีประโยชน์ต่อชีวิตปัจจุบันและอนาคตของผู้เรียนในอนาคตถึงแม้ว่าความรู้จะเปลี่ยนแปลงพัฒนาไป แต่ผู้เรียนซึ่งเติบโตออกไปในสังคมก็ยังคงสามารถปรับตัวทันความต้องการของสังคมได้

หลักสูตรนี้มีโครงสร้างซึ่งแสดงให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีในแต่ละระดับการศึกษาและในแต่ละชั้นเรียน ทักษะและความสามารถในแต่ละชั้นเรียนจะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่ได้รับการฝึกอบรมเบื้องต้นเป็นฐานสำหรับการเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในอันดับต่อไป

ที่มาของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

หลักสูตรฐานสมรรถนะ เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 1970 ในประเทศสหรัฐอเมริกา นิยมใช้ในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรม (Competency-based training) เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ เกาหลี ออสเตรเลีย เพื่อควบคุมคุณภาพของบุคลากรในอาชีพต่างๆ เพื่อเพิ่มการแข่งขันกับนานาชาติ เช่น ประเทศออสเตรียมีคณะกรรมการฝึกอบรมระดับชาติ (The National Training Board) เป็นผู้กำหนดมาตรฐานสมรรถนะระดับชาติ (National Competency Standards) ให้นโยบาย และแนวทางการดำเนินงานฝึกอบรม โดยคาดหวังสิ่งที่ผู้เข้าอบรมจะสามารถปฏิบัติ (Performance) ได้เมื่อจบหลักสูตร เช่น การฝึกอบรมด้านภาษาอังกฤษเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ เช่น ด้านอาหาร การโรงแรม ท่องเที่ยว

การเรียนการสอนโดยยึดหลักสมรรถนะนั้น (Competence-Based Education: CBE) มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังที่ โคเวนโฮเวน (Kouwenhoven, 2003 อ้างถึงใน Kouwenhoven, 2009) ได้รวบรวมไว้ ดังเช่น

CBE จะมุ่งไปยังการฝึกฝนการเข้าสู่อาชีพบนพื้นฐานการทำงานในอนาคต ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องบูรณาการการทำงานในอาชีพเป็นแกนกลาง (Boyatzis et al., 1996)

CBE เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีกระบวนการเรียนรู้เป็นแกนกลางบนพื้นฐานของสมรรถนะที่จะได้รับ CBE จะใช้เวลาในการสอนที่มีความยืดหยุ่นและมีความต่อเนื่องในการรับการตอบสนองจากผู้เรียน (Field & Drysdale, 1991)

CBE มีจุดเน้นที่สภาพแวดล้อมที่จะพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน หลักสูตรจะมีเนื้อหาไม่มาก แต่สมรรถนะจะได้รับการพัฒนาในท้ายสุดของโปรแกรม ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรแบบย้อนกลับ เนื่องจากความรู้และทักษะจะอธิบายโดยสมรรถนะที่ต้องการในอาชีพ ไม่ใช่จากเนื้อหาความรู้ (Kirschner et al., 1997)

ด้านการศึกษาโดยใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในประเทศไทยนั้น อารง บัวศรี (2531) ได้ระบุว่าในการกำหนดทักษะและความสามารถทั้งหมดที่ต้องการในแต่ละระดับการศึกษานั้น นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องกำหนดกลุ่มหรือหมวดวิชาต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เสียก่อน ซึ่งจำเป็นต้องผ่านกระบวนการของการจัดทำหลักสูตรหลายขั้นตอน อาทิเช่น การศึกษาสภาพความต้องการและปัญหาของสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน การกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา การกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาแต่ละระดับ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ฯลฯ เมื่อเลือกกลุ่มหรือหมวดวิชาได้แล้ว จึงกำหนดว่า ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มีอะไรบ้าง ทั้งนี้โดยกำหนดเกณฑ์ขึ้นและแจกแจงความสามารถพื้นฐานในแต่ละชั้นเป็นขั้นเป็นตอนต่อไป ความสามารถพื้นฐานที่กำหนดขึ้นนี้จะถูกกำหนดในรูปของพฤติกรรมซึ่งสังเกตเห็นได้

การนำหลักการสมรรถนะ (Competency-based approach) มาใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลในภาครัฐของประเทศไทยได้รับการยอมรับมากขึ้น หลังจากที่สำนักงาน ก.พ. ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในองค์กรทางราชการและปัจจุบันได้กำหนดไว้เป็นหลักการสำคัญสำหรับข้าราชการพลเรือน รวมทั้งภาคการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำหลักการนี้มาปรับใช้เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

สมรรถนะของการพัฒนามนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาตามหลักทฤษฎีของ Competency-based curriculum นั้นต้องอาศัยหลักของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตามกรอบของผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ซึ่งต้องใช้เครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับโครงสร้างการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้นั้นต้องอาศัยแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกระบวนการบูรณาการสาระวิชาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของนักศึกษา ประกอบด้วย การบูรณาการสาขาวิชาเอกกับการเรียนรู้ในสาระอื่น นอกจากนั้นยังมีบุคคลและองค์กรที่คาดหวังถึงสมรรถนะของนักศึกษาในภาพรวมหลายด้าน

แนวคิดที่ยึดความสามารถเฉพาะของผู้เรียนเป็นหลัก (Designs Focused on Specific Competencies) (Saylor & Alexander, 1974 อ้างถึงใน อ่างถึงใน อ่าง บัศวศรี, 2542) ตามแนวคิดนี้ การออกแบบหลักสูตรจะมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงกระทำขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นทักษะในด้านต่างๆ จัดเรียงลำดับกันไปโดยแบ่งตามกลุ่มวิชาหรือหมวดวิชาตามแต่ละสะดวก ตามแนวคิดนี้จะได้หลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ (The Competency-Based Curriculum)

สมรรถนะของการพัฒนามนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาตามหลักทฤษฎีของ Competency-based curriculum นั้นต้องอาศัยหลักของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตามกรอบของผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ซึ่งต้องใช้เครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับโครงสร้างการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้นั้นต้องอาศัยแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกระบวนการบูรณาการสาระวิชาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของนักศึกษา ประกอบด้วย การบูรณาการสาขาวิชาเอกกับการเรียนรู้ในสาระอื่น นอกจากนั้นยังมีบุคคลและองค์กรที่คาดหวังถึงสมรรถนะของนักศึกษาในภาพรวมหลายด้าน

โปรแกรมครุศึกษาที่เน้นสมรรถนะ (Competency Based Teacher Education = CBTE) (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2530)

โปรแกรม CBTE หรือบางแห่งใช้ PBTE (Performance Based Teacher Education) หมายถึง โปรแกรมการเตรียมครูที่กำหนดสมรรถนะไว้ว่า ผู้ที่ผ่านการเตรียมเป็นครูจะต้องมีสมรรถนะด้านใดบ้าง หรือเป็นโปรแกรมที่กำหนดว่า พฤติกรรมการสอนของครูควรจะเป็นอย่างไร แล้ว

กำหนดให้มีการฝึกและประเมินไปสู่สมรรถนะที่กำหนด ซึ่ง ฮอลล์ และโจนส์ (Hall & Jones, 1974) กล่าวว่า สมรรถนะของครูที่กำหนดขึ้นนั้นควรจะครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ

1) สมรรถนะทางด้านความรู้ ความคิด (Cognitive competencies) เป็นความเข้าใจที่มีอยู่พร้อมที่จะแสดงออกได้โดยไม่ต้องมีการปฏิบัติ เช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ ทฤษฎีพัฒนาการของเด็ก หลักการสอน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรหรือการวิเคราะห์หลักสูตร ฯลฯ

2) สมรรถนะทางด้านเจตคติ (Affective competencies) เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม เจตคติ ความสนใจ ความเชื่อ ความซาบซึ้ง ฯลฯ ซึ่งยากที่จะกำหนดออกมาให้ชัดเจน แต่ก็อาจกำหนดออกมาในลักษณะที่สัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ เช่น ความคาดหวังของครูที่มีต่อการสอนหรือนักเรียน ความสามารถที่จะระบุค่านิยมหรือความสนใจของตนเอง

3) สมรรถนะทางการปฏิบัติ (Performance competencies) เป็น สมรรถนะที่ครูแสดงออกมา และสามารถวัดและประเมินได้ค่อนข้างชัดเจน ซึ่งสมรรถนะด้านนี้จะรวมถึงทักษะเฉพาะต่างๆ ของครูแต่ละแขนงวิชาด้วย เช่น ครูพลศึกษา ครูแนะแนว หรือครูโสตทัศนศึกษา ฯลฯ เป็นต้น

4) สมรรถนะด้านผลสืบเนื่องหรือด้านผลผลิต (Consequence or product competencies) คือ สมรรถนะหรือพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ คือ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

สำหรับการประเมินผลสมรรถนะจะประเมินตามลำดับแต่ละด้าน และประเมินรวมทั้ง 4 ด้านเป็นการสรุปรวมในขั้นสุดท้าย

การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับความสนใจในสมรรถนะและการวัดการเรียนรู้เฉพาะทางนั้นกระจายอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก ดังเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ก่อตั้งคณะกรรมการมาตรฐานด้านทักษะระดับชาติ และก่อให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาปี 1994 ที่กำหนดมาตรฐานด้านทักษะของประเทศรวมทั้งในประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลียเช่นเดียวกัน ส่วนประเทศนิวซีแลนด์ได้บรรจุสมรรถนะที่เป็นเป้าหมายไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับชาติซึ่งมี 8 ระดับ ซึ่งกรอบนี้ทำให้แน่ใจได้ว่านักเรียนนักศึกษาจะได้รับมาตรฐานตามที่สถาบัน สังคม รัฐบาล และสถานประกอบการต่างๆ นั้นต้องการ เริ่มแรกนั้นสมรรถนะได้ถูกกำหนดเป็นแกนหลักของการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และยังไม่ได้ใช้ในระดับอุดมศึกษา ต่อมาจึงมีตัวอย่างสถาบันในประเทศสหรัฐอเมริกาและในยุโรปนำไปใช้และสามารถชี้ทางในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ฐานสมรรถนะในระดับอุดมศึกษา เช่น King College, Northwest Missouri State University, Western Governors University และ Alverno College ซึ่งพบว่าสถาบันต่างๆ เหล่านี้ได้ถูกนำไปอ้างอิงเกี่ยวกับรูปแบบของการเรียนการสอนโดยใช้ฐานสมรรถนะในระดับอุดมศึกษาอยู่บ่อยครั้ง รูปแบบของการใช้ฐานสมรรถนะนั้น

คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยให้ความเห็นว่า การกำหนดสมรรถนะเป็นจุดมุ่งหมายนั้นทำให้นักศึกษาเห็นแผนที่ที่ชัดเจนที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมาย และสมรรถนะมีความเป็นตรรกะและชัดเจน สามารถวัดผลการเรียนรู้เพื่อการรับรองได้ดีกว่าการใช้การเรียนการสอนโดยใช้ฐานรายวิชา (Course-based Learning) (Voorhees, 2001)

โคเวนโฮเวน (Kouwenhoven, 2009) ได้สรุปไว้เกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาว่า ในสังคมปัจจุบันมีการเติบโตแบบซับซ้อน เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีความเข้มข้นของความรู้ ความต้องการของแรงงานนั้น ต้องการผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและมีความเชี่ยวชาญในสถานการณ์ใหม่ๆ ดังนั้นในกรณีของการให้ความรู้กับสายอาชีพจึงต้องการความรู้และทักษะที่มีความเฉพาะ มีความว่องไวในการค้นหาความรู้ว่าอยู่ที่ไหน เมื่อไรที่เขาต้องการ การพัฒนาหลักสูตรของการเรียนการสอนที่ยึดฐานสมรรถนะนั้นจึงมีความละเอียดซับซ้อนของโครงสร้างและรายการแสดงสมรรถนะ ความรู้แกนกลางและทักษะจะต้องกำหนดออกมาเป็นสมรรถนะที่เป็นความสามารถที่ต้องการในอาชีพนั้นๆ ผู้เรียนเรียนรู้วิธีที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคม (Learning for life) ในสถานการณ์ต่างๆ ของอาชีพ (Learning for a profession) ในตลาดแรงงาน (Learning for career) และในการเรียนรู้ของตนเอง (Learning to learn) ดังนั้นจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานของหลักสูตร รวมถึงบทบาทของผู้เรียนและผู้สอน และให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนและครูเป็นผู้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competence-based curricula)

การศึกษาเกี่ยวกับการจัดระบบหลักสูตรระดับอุดมศึกษาด้วยหลักสูตรฐานสมรรถนะในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสมาคมการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (Council for Adult and Experiential Learning: CAEL, 2012) ได้ระบุไว้ว่า เนื่องจากระบบของการศึกษาระดับอุดมศึกษากำลังเผชิญหน้ากับวิกฤติของเรื่องคุณภาพ รวมถึงนายจ้างมักจะร้องเรียนเกี่ยวกับบัณฑิตที่ขาดทักษะ รวมถึงนักศึกษามักมีคำถามเกี่ยวกับความหมายและคุณค่าของการศึกษาระดับอุดมศึกษาเนื่องจากค่าเล่าเรียนมีราคาสูง รูปแบบหนึ่งสำหรับพัฒนาคุณภาพคือ การเรียนการสอนบนฐานสมรรถนะ เพื่อที่สถาบันจะสามารถชี้แจงและอธิบายความคาดหวังของสมรรถนะของบัณฑิตที่จะจบการศึกษาไป กรอบสมรรถนะจะเป็นสิ่งอธิบายต่อสาธารณะได้ว่าผู้ที่จบหลักสูตรไปจะมีความรู้และสามารถทำอะไรได้บ้าง หลักสูตรฐานสมรรถนะจะเป็นประโยชน์เพื่ออธิบายกรอบสมรรถนะ ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจว่าพวกเขาจะคาดหวังว่าจะได้เรียนรู้และจะนำสิ่งที่เรียนรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร

การนำกรอบสมรรถนะมาสู่โปรแกรมฐานรายวิชา (Competency Frameworks within Traditional Course-Based Programs) การออกแบบหลักสูตรในหลายสถาบันของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกแบบรายวิชาและจำนวนหน่วยกิตตามกรอบสมรรถนะ ซึ่งจะเห็นว่าบางสถาบันได้นำจุดมุ่งหมายพื้นฐานอธิบายไว้ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของบัณฑิต ชุดรายวิชามักจะมีการใช้ภาษา

อย่างเช่น “นักศึกษาของเราจะมีความรู้และมีความสามารถที่จะปฏิบัติได้หลังจากจบการศึกษา” หรือ “นักศึกษาจะได้รับวุฒิการศึกษาและสมรรถนะต่างๆ” หลายๆสถาบันบรรจุจุดมุ่งหมายลงในระดับรายวิชา เชื่อมต่อกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงที่นักศึกษาคาดหวังเมื่อเรียนจบรายวิชา

สถาบันอุดมศึกษาจำนวนหนึ่งกำลังพัฒนาในการใช้สมรรถนะเข้าสู่หลักสูตร เช่น มหาวิทยาลัยแบรนแมน (Brandman University) ซึ่งอยู่ในรัฐแคลิฟอร์เนียและวอชิงตัน และมหาวิทยาลัยแมริลเฮิร์ส (Marylhurst University) ในรัฐโอเรกอน หรือการใช้กรอบสมรรถนะเพื่อปรับปรุงหลักสูตร เช่น วิทยาลัยเวสต์มินสเตอร์ (Westminster College) รัฐยูทาห์ และมหาวิทยาลัยเซาท์เทอร์น นิวแฮมป์เชียร์ (Southern New Hampshire University) รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งใช้การประเมินสมรรถนะเพื่อการให้วุฒิการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเดอพอล (DePaul University) และมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นกอฟเวอร์เนอร์ (Western Governors University)

กรณีศึกษาของมหาวิทยาลัยเซาท์เทอร์น นิวแฮมป์เชียร์ (Southern New Hampshire University) ซึ่งได้วิเคราะห์รายวิชาของหลักสูตรบริหารธุรกิจและปรับปรุงหลักสูตรโดยการออกแบบโมดูลสมรรถนะ ผลของนวัตกรรมฐานสมรรถนะนี้ออกมาเป็น หลักสูตรปริญญาตรี 3 ปี ซึ่งสามารถช่วยนักศึกษาประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการรับวุฒิการศึกษา

มหาวิทยาลัยเซาท์เทอร์น นิวแฮมป์เชียร์ (Southern New Hampshire University) ปรับปรุงหลักสูตรปริญญาตรีสาขาบริหารธุรกิจขึ้นมาใหม่บนฐานสมรรถนะ สามารถลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพดีขึ้น รวมถึงระยะเวลาการศึกษาสามารถจบภายใน 3 ปี แทนที่ 4 ปี ซึ่ง แบริดเลย์ ซีดแมนและเพนชวด (Bradley, Seidman & Painchaud, 2012) ได้กล่าวไว้ว่า “สมรรถนะสามารถตอบสนองเนื้อหาทั้งหมดภายในหลักสูตร เพราะการพัฒนาสมรรถนะสามารถปรากฏในระดับที่หลากหลายภายใน 3 ปี กลยุทธ์สำคัญคือการวางแผนข้อมูลสำหรับประสบการณ์แต่ละครั้ง ซึ่งจะบรรจุสมรรถนะระหว่างการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น ในหลักสูตรจะรวมถึงการประเมินผลที่จะทำให้มั่นใจได้ว่านักศึกษาได้เรียนรู้และไปสู่จุดมุ่งหมาย” หลังจากที่หลักสูตรฐานสมรรถนะได้ถูกพัฒนาขึ้น มหาวิทยาลัยได้ค้นพบว่านักศึกษาได้รับความรู้และทักษะภายใน 3 ปีเท่ากับที่เคยได้รับในหลักสูตรเดิมแบบ 4 ปี ซึ่งทำให้นักศึกษาจบการศึกษาเร็วขึ้นและมีค่าใช้จ่ายเพียง 3 ปี หรือค่าใช้จ่ายลดลง 25 เปอร์เซ็นต์

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นกอฟเวอร์เนอร์ (Western Governors University) เป็นตัวอย่างที่ดีของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ในแต่ละหลักสูตร สถาบันได้แจกแจงขอบเขตหลัก (domains) ของหลักสูตร และแต่ละขอบเขตได้บรรจุขอบเขตย่อย (sub-domains) ซึ่งเป็นรายการสมรรถนะเฉพาะ ซึ่งนักศึกษาจะต้องพิสูจน์ก่อนได้รับวุฒิการศึกษา ขอบเขตหลักและขอบเขตย่อยได้พัฒนาโดยทีมผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้บัณฑิต มหาวิทยาลัยจะมีทีมที่ปรึกษาที่จะรวบรวมแหล่งเรียนรู้เพื่อที่นักศึกษาจะใช้เพื่อรับความรู้และทักษะ นักศึกษาจะต้องสาธิตสมรรถนะของตนเองเพื่อให้ได้รับคุณวุฒิผ่านวิธีการ

ประเมินหลายรูปแบบ เช่น งานการแก้ปัญหา ข้อสอบมาตรฐาน เรียงความเกี่ยวกับกรณีศึกษา โครงการพิเศษ และงานวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวกับสาขาที่ศึกษา จำนวนหน่วยกิตที่นักศึกษาได้เรียนนั้น แสดงในรูปแบบของหน่วยสมรรถนะ (Competency units: Cus)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฐานสมรรถนะ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร/การฝึกอบรมฐานสมรรถนะ (Competence-based Training) คือ การพัฒนาความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน/ผู้เรียนในสหราชอาณาจักร คำว่า “กำลังคนที่มีสมรรถนะ” ประกอบไปด้วยคนที่มีความสามารถในการทำงานได้อย่างคงเส้นคงวา (Consistently) ตามมาตรฐานของข้อกำหนดในการทำงานภายใต้ขอบเขตของบริษัทหรือเงื่อนไขของงานนั้น แต่ในสหรัฐอเมริกาคำว่า “สมรรถนะ” ไม่ได้หมายถึงภาระงานในการทำชิ้นงานนั้น แต่หมายถึงสิ่งที่ทำให้บุคคลมีความสามารถในการปฏิบัติภาระงานนั้นๆ ได้ด้วย ดังนั้น การฝึกอบรมฐานสมรรถนะหรือการฝึกอบรมบนฐานความสามารถ หมายถึง การใช้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการทำงานมาใช้เป็นฐานของการจัดฝึกอบรม หรือนำมาใช้เป็นเนื้อหาของการฝึกอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถตามเนื้อหานั้น เรียกให้กระชับสั้นๆ ว่า “การฝึกอบรมฐานสมรรถนะ” นอกจากนี้ยังมีการนำแนวคิดไปใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรอีกด้วย เพราะหลักสูตรและการสอนรวมทั้งการฝึกอบรมเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกันเสมอ เมื่อใดมีการสอนหรือการฝึกอบรมก็มักต้องมีหลักสูตรอยู่ด้วย

ข้อดีของการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะ

1. กำหนดผลการเรียนรู้อย่างชัดเจนว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้เมื่อจบหลักสูตร (Course Outcomes/Performance Outcomes)
2. ใช้มาตรฐานสมรรถนะเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดเนื้อหา วางแผนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ทำให้การเรียนการสอนเชื่อมโยงกับการประเมินผล และการรับรองคุณวุฒิ
3. มีเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) เพื่อใช้ในการประเมินผลผู้เรียนที่แน่นอน

กรอบมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standard) (กลุ่มงานพัฒนาระบบการฝึก, กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2554)

มาตรฐานสมรรถนะ เป็นข้อกำหนดความรู้และทักษะ และการนำความรู้และทักษะนั้นๆ ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้น ดังนั้น การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในหลักสูตรฐานสมรรถนะจึงต้องมีกรอบมาตรฐานความสามารถหรือสมรรถนะ เป็นตัวกำหนดความรู้

และทักษะที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติภาระงาน/กิจกรรมต่างๆ ได้เมื่อเรียนจบหลักสูตร และสามารถวัดและประเมินผลได้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนด

ในการปฏิบัติงานในอาชีพ จะกำหนดสมรรถนะที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้ ประกอบด้วย

- หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence/Competency) เป็นขอบข่ายกว้างๆ (Broad Area) ของงาน (Job) ในอาชีพหนึ่งๆ ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ โดยใช้ความรู้และทักษะหรืออาจารย์รวมถึง เจตคติ

- สมรรถนะย่อย (Element of Competence) เป็นภาระงานย่อย (Task) ที่ประกอบขึ้น ภายใต้งานในหน่วยสมรรถนะนั้นๆ

- เกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) เป็นกิจกรรมย่อยๆ (Sub-task) ภายใต้อสมรรถนะย่อย ซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้เมื่อเรียนจบหลักสูตร

- เงื่อนไข/ขอบเขตการปฏิบัติ (Conditions/Range of Variables) การปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด อาจารย์รวมถึง วัสดุ (Materials) เครื่องมือ (Tools) หรืออุปกรณ์ต่างๆ (Equipment) ที่กำหนดให้ (หรือไม่ให้ใช้) เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นสำเร็จ

เมื่อได้กรอบมาตรฐานสมรรถนะแล้วการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน จะสร้างขึ้นภายใต้กรอบมาตรฐานสมรรถนะที่กำหนด และจะเชื่อมโยงกับการวัดและประเมินผล ซึ่งอาจเรียกว่า การทดสอบวัดตามสมรรถนะ (Competency Test)

การประยุกต์ Competency ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

แนวทางในการประยุกต์ Competency ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร (ทั้งบน ท้องแก้ว, ออนไลน์) อาจดำเนินการดังนี้

1. แต่งตั้งหรือกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้ Competency เป็นฐาน ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมติดตามการพัฒนา Core competency และ Core products

2. คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ผู้ประกอบการ และ นักวิชาการ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญด้านกำหนด Competency มาช่วยกำหนดความสามารถเกี่ยวกับหน้าที่ของงาน โดยการระดมสมองวิเคราะห์หน้าที่หลัก (Functional analysis) เพื่อคัดเลือกหน้าที่หลัก วัตถุประสงค์หลักของงานตามเนื้อหาของงานนั้นๆ

3. เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาสำคัญ อาจใช้วิธีการที่เรียกว่า Critical incident technique ได้แก่ การมอบหมายให้ระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน และตอบปัญหาเป็นข้อๆ นำคำตอบมาสรุปรวมเป็นหน้าที่หลัก

4. การกำหนด Core competency ซึ่งเป็นความสามารถหลักที่เป็นความรู้ ทักษะ และลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งนวัตกรรมจนทำให้เกิดเอกลักษณ์ที่โดดเด่นขององค์กร ในการกำหนด Core competency ผู้บริหารระดับสูงที่จะวางยุทธศาสตร์และกำหนดคุณลักษณะ ทักษะ และความรู้หลัก เพื่อนำไปสู่การกำหนดคุณลักษณะของอาชีพ เพื่อการออกแบบหลักสูตรให้รองรับ Competency

5. ออกแบบหลักสูตรเพื่อให้รองรับ Competency และนำไปสู่การวิพากษ์หลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ จากกรอบเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

6. กำหนดแนวการสอนโดยพิจารณาจาก Competency เป็นหลัก

7. นำหลักสูตรไปใช้และประเมินผล

ด้านสมาคมการวิจัยและการเรียนการสอนสาขาการพยาบาล (Association for Prevention Teaching and Research, Columbia School of Nursing Center for Health Policy, 2008) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) ซึ่งเป็นที่น่าสนใจเรียนรู้ไว้ 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือกสมรรถนะที่จะพัฒนา
2. กำหนดนิยามสมรรถนะที่จะพัฒนาให้ชัดเจน
3. อธิบายพฤติกรรมแสดงออกที่เป็นเป้าหมายของหลักสูตร
4. จัดลำดับสมรรถนะที่จะพัฒนา
5. กำหนดวัตถุประสงค์หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการของแต่ละสมรรถนะ
6. เชื่อมโยงกระบวนการประเมินสู่วัตถุประสงค์การเรียนรู้
7. ประมวลเนื้อหาแต่ละสมรรถนะที่สัมพันธ์กันจากทฤษฎีและแนวปฏิบัติ
8. วางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้
9. ประเมินการเรียนรู้หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น

ขั้นตอนพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของเคิร์นและคณะ (Kern, DE et al.: 1998) เสนอไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้ (A Six-step approach to curriculum development)

1. แยกแยะขอบเขตปัญหาและประเมินความต้องการจำเป็น (Problem identification & General needs assessment) เพื่อร่างการออกแบบหลักสูตร เช่น คุณลักษณะของผู้เรียนและผู้สอน ความต้องการของชุมชน เป้าหมาย จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สมรรถนะที่ต้องการของผู้สำเร็จการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. การประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย (Targeted needs assessment) เช่น ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของคณะวิชา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Goals and objectives) สมรรถนะต่างๆ จะถูกพัฒนาในขั้นตอนนี้ ซึ่งสมรรถนะนั้นจะต้องเฉพาะเจาะจงและสามารถวัดได้ โดยจะต้องตอบได้ว่า ความรู้ ทักษะ และทัศนคติอะไรบ้างที่ผู้เรียนได้รับเมื่อจบหลักสูตร วัตถุประสงค์จะต้องไปในทิศทางเดียวกันกับสมรรถนะของหลักสูตร และต้องเชื่อมโยงวัตถุประสงค์กับการประเมินผลบนฐานสมรรถนะ

4. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Educational strategies) เลือกลักษณะการสอนที่เป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ในหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยจะต้องพิจารณาจาก จำนวนนักศึกษาและประเภทของนักศึกษา ทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น พื้นที่ เทคโนโลยี ห้องสมุด ชุมชนต่างๆ

5. การนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ (Implement) ในระยะแรกของการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้จะต้องมีการติดตามประเมินผลกระบวนการและจะต้องมีการเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายของสถาบัน รายวิชา และหลักสูตร

6. ประเมินผลและให้ผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงหลักสูตร (Program evaluation and feedback) ขั้นตอนสุดท้ายนี้เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อปรับปรุงหลักสูตรสู่เป้าหมายของหลักสูตรและพันธกิจของคณะวิชา ข้อเสนอแนะจากอาจารย์และนักศึกษาจะถูกนำมาพิจารณาและทำให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น

7. หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย

คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาและวิชาชีพครู โดยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการและแสวงหาวิธีการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสร้างสรรค์สังคมที่สันติสุขอย่างแท้จริง และในฐานะที่เป็นองค์การที่มีบทบาทสำคัญโดยตรงในการผลิต และพัฒนาครูให้ได้ครูที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545) จึงต้องมีบทบาทและภาระงานในหลายด้านที่พัฒนาครูให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานของหลักสูตร คือ ต้องมีความรู้แท้ในเนื้อหาวิชา ความสามารถที่จะปฏิบัติได้ นอกจากนี้ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่จะประกอบวิชาชีพและมาตรฐานการปฏิบัติตน คือ ต้องเป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณ นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่บริการชุมชนทางวิชาการให้กับคณะครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา องค์กรในท้องถิ่น เพื่อการประสานงานร่วมกันที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา และพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งอันเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป โดยมีเป้าหมายหลักคือ 1) จัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิตทางการศึกษาที่เป็นคนดี มีความสุข และมีความเป็นเลิศ 2) สร้างผลงานวิจัยทางวิชาการทั้งที่เป็นองค์

ความรู้และนวัตกรรมใหม่ให้เป็นแหล่งอ้างอิงของแผ่นดินในด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 3) จัดบริการทางวิชาการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอ้างอิงในการจัดการศึกษาแนวใหม่สำหรับครู อาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 4) ส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนถึงแวดล้อมของท้องถิ่นและสังคมโดยรวม

ในที่นี่ได้ยกหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นตัวอย่างของหลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย เนื่องจากทั้งสองหลักสูตรมาจากมหาวิทยาลัยซึ่งมีรากฐานจากโรงเรียนฝึกหัดครู ซึ่งที่ได้รับความนิยมสูงของประเทศด้านการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นผู้นำด้านการศึกษา เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาและเป็นสถาบันเก่าแก่ที่มีชื่อเสียง รวมถึงเป็นต้นแบบในการผลิตครูให้กับสังคมไทยมาเป็นเวลายาวนาน

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2552)

การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต แบ่งออกเป็น 4 ภาควิชา ได้แก่ 1) ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา 2) ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา 3) ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา และ 4) ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา และแบ่งเป็น 8 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาประถมศึกษา สาขาวิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน สาขาวิชาธุรกิจศึกษา และสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา การแนะแนวและการศึกษาพิเศษ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, 2552)

ต่อมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้กำหนดทิศทางและกลยุทธ์การบริหารมหาวิทยาลัยในช่วงปี พ.ศ.2547-2551 โดยกลยุทธ์ที่ 1 ได้กำหนดที่จะสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการและการวิจัยแนวทางหนึ่งคือการพัฒนารูปแบบโครงสร้างหลักสูตรโปรแกรมเกียรตินิยม โดยได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่ 643 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2546 ได้ให้ความเห็นชอบในหลักการที่จะจัดทำโครงการหลักสูตรเกียรตินิยม (Honors Program) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เปิดให้กับผู้ที่มีความสามารถพิเศษโดยเฉพาะ เนื้อหารายวิชาและการเรียนการสอนมีความเข้มข้นมากกว่าหลักสูตรปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย

คณะครุศาสตร์มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาบัณฑิตที่เข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ โปรแกรมปกติ ในชั้นปีที่ 1 และมีผลการเรียนดีเยี่ยมให้สามารถพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาการและการวิจัยได้ด้วย เหตุผลดังกล่าวจึงได้เพิ่มโปรแกรมเกียรตินิยมในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตเพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตได้มีการพัฒนาตนเองด้านวิชาการและการวิจัยควบคู่กันไปกับโปรแกรมปกติ หลักสูตรโปรแกรม

เกียรตินิยมของคณะครุศาสตร์ นิสิตสามารถเลือกสาขาวิชาที่นิสิตสนใจและนิสิตมีความสามารถอันโดดเด่นในสาขาวิชาที่เลือก โปรแกรมเกียรตินิยมเน้นให้นิสิตรู้จักค้นคว้า สามารถคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ดังนั้นนิสิตจึงต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชาเอกที่ศึกษาในทุกภาค การศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าโปรแกรมหรืออาจลงทะเบียนเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาแทนวิชาเอกที่ศึกษา จำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกที่ศึกษาหรือวิชาระดับบัณฑิตศึกษา ดังนี้

- รายวิชาเอกที่ศึกษาหรือรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษา	12 หน่วยกิต
- ปริญญาโทในชั้นปีที่ 4	8 หน่วยกิต
รวม	20 หน่วยกิต

(ปริญญาโทนี้อาจเป็นงานวิจัยที่เป็นการบูรณาการของวิชาเอกที่นิสิตเลือก หรืออาจจะเป็นงานวิจัยเฉพาะสาขาในเชิงลึก)

หลักการและเหตุผล

ครูเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของชาติ ปัจจุบันมีความพยายามอย่างมากในการยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าทัดเทียมกับวิชาชีพอื่น การกำหนดให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพควบคุมถือเป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับวิชาชีพครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 53 ที่กำหนดให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่นทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งเป็นหลักฐานการอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพควบคุม รวมทั้งห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพควบคุมโดยไม่ได้รับใบอนุญาต จากข้อกำหนดดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานอย่างจริงจังในการพัฒนาวิชาชีพครู นอกจากนี้ ในปี พ.ศ.2546 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้กำหนดหลักเกณฑ์การรับรองความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ และการรับรองปริญญาทางการศึกษา การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานของคุรุสภาดังกล่าว ทำให้สถาบันผลิตครูทั่วประเทศต้องหันมาพิจารณากระบวนการผลิตครูของตนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด เพื่อให้ปริญญาทางการศึกษาของสถาบันได้รับการรับรองจากคุรุสภา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2552 เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ การเรียนรู้แนวใหม่ มีความเป็นครู และเป็นนักวิชาการที่พร้อมด้วยคุณธรรมแล้วยังมีคุณลักษณะพึง ประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานที่คุรุสภากำหนด อันจะทำให้บัณฑิตครูและบุคลากรทางการศึกษาของ คณะครุศาสตร์ ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้เมื่อสำเร็จการศึกษา

ปรัชญาของหลักสูตร

การศึกษาตามหลักสูตรนี้ เป็นการเตรียมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำหรับสังคมโลกในอนาคต ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงเป็นสภาวะ และการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ คือ การเป็นสังคมฐานความรู้และสังคมที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ มีสังคมที่อยู่ดีมีสุข การศึกษาจึงควรเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ผู้เรียน และสังคมไปสู่สภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ มีความเป็นครูและเป็นนักวิชาการที่พร้อมด้วยคุณธรรม บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความรอบรู้ ใฝ่รู้ในศาสตร์หลายสาขา สามารถจัดการความรู้ในเชิงสหวิทยาการอย่างสร้างสรรค์ สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความรู้และความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยใช้หลักประสานประโยชน์ตามวิถีประชาธิปไตย
2. มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความศรัทธาในวิชาชีพ มีความชำนาญในการจัดการเรียนการสอน สามารถวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพจริง ตลอดจนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา
3. มีความรู้และความตระหนักในคุณค่าของศาสตร์ในวิชาเอก สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมได้อย่างเหมาะสม สร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีจิตสำนึกในการทำงานเพื่อสังคม

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

- หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า ทั้งในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียน และมีคุณสมบัติอื่นตามระเบียบของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

- โปรแกรมเกียรตินิยม

คัดเลือกเข้าโปรแกรมเกียรตินิยมในชั้นปีที่ 2 โดยมีคะแนนสะสมเมื่อเรียนจบชั้นปีที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 3.5 และไม่มีรายวิชาใดได้สัญลักษณ์ F หรือ U หากผู้เข้าศึกษาโปรแกรมเกียรตินิยม ได้แต้มเฉลี่ยสะสมไม่ถึง 3.5 ติดต่อกันสองภาคการศึกษา สามารถย้ายไปเรียนในหลักสูตรปกติได้

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	170 หน่วยกิต
1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30 หน่วยกิต
1.1 ตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย	24 หน่วยกิต
1.2 กลุ่มพิเศษ	6 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ	130 หน่วยกิต
2.1 วิชาครู	54 หน่วยกิต
2.1.1 รายวิชาบังคับ	52 หน่วยกิต
2.1.2 รายวิชาเลือก	2 หน่วยกิต
2.2 วิชาเอก	76 หน่วยกิต
2.2.1 วิชาเอกเดี่ยว	76 หน่วยกิต
2.2.2 วิชาเอกคู่ (วิชาเอกละ 38 หน่วยกิต)	76 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	10 หน่วยกิต

โปรแกรมเกียรตินิยม

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	170 หน่วยกิต
1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30 หน่วยกิต
1.1 ตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย	24 หน่วยกิต
1.2 กลุ่มพิเศษ	6 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ	130 หน่วยกิต
2.1 วิชาครู	54 หน่วยกิต
2.1.1 รายวิชาบังคับ	52 หน่วยกิต
2.1.2 รายวิชาเลือก	2 หน่วยกิต
2.2 วิชาเอก	76 หน่วยกิต
2.2.1 วิชาบังคับ	
- วิชาเอก (ตามวิชาเอกหลักสูตรปกติ)	
- เอกัตศึกษา/รายวิชาระดับบัณฑิตศึกษา	12 หน่วยกิต
- ปริญญาโท	8 หน่วยกิต
เป็นโครงการใหญ่โครงการเดียว	8 หน่วยกิต
ทำปริญญาโทในชั้นปีที่ 4	
ภายใต้การควบคุมของสาขาวิชา/ภาควิชา	
2.2.2 รายวิชาเลือกในเอก	0-25 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	10 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	หมวดวิชา	หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (30 นก.)			หมวดวิชาเฉพาะ (130 นก.)				รวม	หมวด วิชา เลือกเสรี (10 นก.)	รวม ตลอด หลักสูตร
		บังคับตามข้อกำหนด	รวม	วิชาครู			วิชา เอก				
				บังคับ	เลือก	รวม					
1. การศึกษาปฐมวัย	เอกเดี่ยว	24	6	30	52	2	54	76	130	10	170
2. ประถมศึกษา	เอกเดี่ยว	24	6	30	52	2	54	76	130	10	170
3. มัธยมศึกษา	เอกเดี่ยว	24	6	30	52	2	54	76	130	10	170
	เอกคู่	24	6	30	52	2	54	38,38	130	10	170
4. สุขศึกษาและพลศึกษา	เอกคู่	24	6	30	52	2	54	38,38	130	10	170
5. เทคโนโลยีการศึกษา	เอกคู่	24	6	30	52	2	54	38,38	130	10	170
6. ศิลปศึกษา	เอกเดี่ยว	24	6	30	52	2	54	76	130	10	170
7. ดนตรีศึกษา	เอกเดี่ยว	24	6	30	52	2	54	38,38	130	10	170
8. การศึกษานอกระบบโรงเรียน	เอกคู่	24	6	30	52	2	54	38,38	130	10	170
9. ธุรกิจศึกษา	เอกเดี่ยว	24	6	30	52	2	54	76	130	10	170
10. จิตวิทยาการศึกษา การแนะแนว และการศึกษาพิเศษ	เอกคู่	24	6	30	52	2	54	38,38	130	10	170

หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2553)

การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต แบ่งออกเป็น 7 ภาควิชา ได้แก่ 1) ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา 2) ภาควิชาการบริหารการศึกษา 3) ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา 4) ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา 5) ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ 6) ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 7) ภาควิชาการศึกษาพิเศษ โดยแบ่งเป็น 5 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาประถมศึกษา สาขาวิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาการอุดมศึกษา และสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะศึกษาศาสตร์, 2553)

นิสิตเรียนรายวิชาหมวดการศึกษาทั่วไปจากสำนักการศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย เรียนรายวิชาชีพรูจากคณะศึกษาศาสตร์ และเรียนรายวิชาเอกจากคณะที่นิสิตสังกัด โดยหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ มีความร่วมมือกับคณะร่วมผลิตในการสอนวิชาชีพรู ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะพลศึกษา ดังนี้

1. คณะศึกษาศาสตร์

- วิชาเอกการประถมศึกษา (กศ.บ. 5 ปี)
- วิชาเอกเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา (กศ.บ. 5 ปี)
- วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว (กศ.บ. 5 ปี)

2. คณะสังคมศาสตร์

- วิชาเอกสังคมศึกษา (กศ.บ. 5 ปี)

3. คณะมนุษยศาสตร์

- วิชาเอกภาษาไทย (กศ.บ. 5 ปี)
- วิชาเอกภาษาอังกฤษ (กศ.บ. 5 ปี)

4. คณะศิลปกรรมศาสตร์

- วิชาเอกศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา
 - สาขาทัศนศิลป์ศึกษา (กศ.บ. 5 ปี)
 - สาขาดนตรีศึกษา-ดนตรีไทย (กศ.บ. 5 ปี)
 - สาขาดนตรีศึกษา-ดนตรีสากล (กศ.บ. 5 ปี)
 - สาขาศิลปะการแสดงศึกษา (กศ.บ. 5 ปี)

5. คณะวิทยาศาสตร์

- วิชาเอกคณิตศาสตร์ (กศ.บ. 5 ปี)
- วิชาเอกวิทยาศาสตร์ - ชีววิทยา (กศ.บ. 5 ปี)
- วิชาเอกวิทยาศาสตร์ - ฟิสิกส์ (กศ.บ. 5 ปี)
- วิชาเอกวิทยาศาสตร์ - เคมี (กศ.บ. 5 ปี)
- วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป (กศ.บ. 5 ปี)

6. คณะพลศึกษา

- วิชาเอกพลศึกษา (กศ.บ. 5 ปี)
- วิชาเอกสุขศึกษา (กศ.บ. 5 ปี)

ปรัชญาของหลักสูตร

ครูที่มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรมแห่งความเป็นครูอย่างแท้จริงสามารถขับเคลื่อนสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เข้มแข็ง และพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยธรรมาภิบาลวิชาชีพครูไทยให้มั่นคงสืบไป

ความสำคัญของหลักสูตร

ครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม กอบกู้วิกฤต ผ่านการพัฒนาคน ด้วยการสร้างคน สร้างความรู้ เพื่อผลของการพัฒนาทั้งปวง ครูทั่วโลกมีพันธกิจและภารกิจร่วมกัน ในการแก้วิกฤตโลก โดยการให้การศึกษาที่ดีที่สุด เพื่อสร้างคนดี คนเก่ง คนมีความสุขที่เป็นพลเมืองและพลโลก เพื่อพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรการศึกษาบัณฑิตมุ่งผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ เพื่อไปทำหน้าที่ให้ความรู้ สามารถจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ตลอดจนให้การอบรมปมนิสัย ให้แก่เยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนทั่วประเทศ ให้บัณฑิตครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการร่วมคิด ร่วมใจ ร่วมทำ

กับคนในชุมชน ในสังคม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการหล่อหลอมเยาวชนให้เกิดการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน อย่างเต็มตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อการดำรงตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ บัณฑิตครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง ในการสร้างคน สร้างชาติ โดยการพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนของประเทศ หลักสูตรนี้จำเป็นต้องสร้างให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม สอดคล้องกับนโยบายและแผนการศึกษาชาติ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ มีความเป็นครูและเป็นนักวิชาการที่พร้อมด้วยคุณธรรม บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความรู้ ใฝ่รู้ครอบคลุมทั้งในศาสตร์หลายสาขาและศาสตร์สาขาวิชาเฉพาะ สามารถจัดการความรู้ในเชิงสหวิทยาการอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และนวัตกรรมได้อย่างเหมาะสม สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้เกิดความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ
2. มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพจริง ตลอดจนมีความคิด ริเริ่ม และสร้างสรรค์ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา
3. มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา มีจิตสำนึกในการทำงานเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยใช้หลักประสานประโยชน์ส่วนรวมตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ธารรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาไทย

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

- เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ/หรือเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์การคัดเลือกภายใต้โครงการพิเศษ เช่น โครงการนิสิตเพชร ในตม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า

160 หน่วยกิต

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

30 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน

124 หน่วยกิต

2.1 วิชาชีพครู

50 หน่วยกิต

2.1.1 วิชาชีพรูบังคับ	48 หน่วยกิต
2.1.1.1 รายวิชาชีพรู	30 หน่วยกิต
2.1.1.2 รายวิชาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพรูระหว่างเรียน (เรียนปี 2,3,4 (วิชาละ 2 หน่วยกิต))	6 หน่วยกิต
2.1.1.3 รายวิชาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพรู	12 หน่วยกิต
2.1.2 วิชาชีพรูเลือก	2 หน่วยกิต
2.2 วิชาเอก (เลือกจัดตามความเหมาะสม)	74 หน่วยกิต
2.2.1 วิชาเอกเดี่ยว หน่วยกิต
2.2.2 วิชาเอก-โท หน่วยกิต
2.2.3 วิชาเอกคู่ หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	6 หน่วยกิต

8. หลักสูตรการผลิตครูในประเทศอาเซียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตครูของต่างประเทศ โดยเฉพาะของประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรในงานวิจัย โดยได้คัดเลือกหลักสูตรผลิตครูของประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย เนื่องจากประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนที่อยู่ในอันดับ 1 ใน 5 จากโครงการประเมินผลนักเรียนระหว่างชาติ (Programme for International Student Assessment-PISA) จัดทำโดยองค์กรเพื่อการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development – OECD) รวมถึงการจัดอันดับความสามารถด้านการศึกษาโดยสถาบันการพัฒนาระหว่างประเทศ (International Institute for Management Development -IMD) ในปี 2555 พบว่าไทยอยู่ในอันดับ 52 จาก 59 ประเทศทั่วโลก ส่วนประเทศสิงคโปร์อยู่ในอันดับ 6 และประเทศมาเลเซียอยู่ในอันดับ 33 ซึ่งทั้งสองประเทศมีผลการประเมินการศึกษาในภาพรวมในระดับสูงกว่าประเทศไทย ดังจะเห็นได้ว่าระบบการศึกษาสามารถสะท้อนถึงคุณภาพของครูผู้สอน

ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับหลักสูตรผลิตครู ซึ่งเป็นปัจจัยความสำเร็จหนึ่ง ด้านการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย ดังนี้

หลักสูตรการผลิตครูในประเทศสิงคโปร์

ตัวอย่างของหลักสูตรประเทศสิงคโปร์ที่ได้นำมาเสนอ คือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขา การสอนประถมศึกษาศึกษา (Bachelor of Education (Primary)) ฉบับปี ค.ศ.2012 เป็นหลักสูตร 4 ปี ของสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (The National Institute of Education: NIE) ซึ่งมีมาตรฐานคุณภาพ

การศึกษาในระดับแถวหน้าของโลก และเพื่อผลิตบุคลากรสายอาชีพครู สังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี南洋 (Nanyang Technological University) ของประเทศสิงคโปร์ เวลาในการศึกษาอย่างต่ำ 3 ปีครึ่ง และไม่เกิน 6 ปี (The National Institute of Education (NIE), 2012-2013)

NIE มีโปรแกรมสำหรับครูที่มีประสบการณ์การสอนอย่างต่ำ 2 ปี และปฏิบัติหน้าที่การสอน แต่ไม่มีปริญญา เพื่อเข้าศึกษาเป็นบัณฑิตเมื่อเรียนครบหลักสูตร โดยไม่ต้องเรียนเต็มเวลา (มีหนึ่งเทอมเท่านั้นที่ต้องเรียนเต็มเวลา) ซึ่งได้คำนึงถึงว่า โปรแกรมนี้จะสามารถให้ประโยชน์สูงสุดกับนักศึกษาซึ่งพอมีประสบการณ์การสอนในห้องเรียนพอสมควร และสามารถสร้างความมั่นใจได้ว่า โครงสร้างของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตรจะมีความสัมพันธ์กันระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติจริงในการสอน ผู้ที่ต้องการศึกษาหลักสูตรนี้จึงจำเป็นต้องมีจดหมายจากผู้บริหารโรงเรียนที่ทำการสอนอยู่

หลักสูตรที่เปิดสอน มี 3 หลักสูตร คือ

1. ครุศาสตรบัณฑิต (สาขาศิลปศาสตร์) [Bachelor of Arts (Education), B.A (Ed)] (Full Time)
2. ครุศาสตรบัณฑิต (สาขาวิทยาศาสตร์) [Bachelor of Science (Education), B.Sc (Ed)] (Full Time)
3. ครุศาสตรบัณฑิต [Bachelor of Education, B.Ed] (Part Time)

หลักการและเหตุผล

NIE ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะของครู และได้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเรื่อยมา เพื่อจะเป็นสถาบันผลิตครูที่มีศักยภาพสูงเช่นเดียวกับสถาบันอื่นๆ ทั่วโลก รูปแบบของ NIE ถูกสร้างขึ้นจากรากฐานทางทฤษฎีที่จะสร้าง “ครูที่คิดเป็น” ในขณะที่ด้านปฏิบัติ ทางสถาบันมีความร่วมมือที่ดีกับทางโรงเรียนต่างๆ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ที่จะทำให้มั่นใจถึงความแข็งแกร่งของการพัฒนาการสอนและความเป็นจริงทางสายอาชีพ นอกจากนี้ จุดเด่นของ NIE อยู่ที่ความรู้ทางด้านวิชาการและศิลปะการสอน พร้อมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับศูนย์วิจัยทางการศึกษา

ท่ามกลางความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของระบบและการพัฒนาของการศึกษาในประเทศสิงคโปร์และในขอบข่ายของการศึกษาโลก จึงต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งที่มีอยู่เพื่อที่จะนำไปสู่การเรียนการสอนในทางที่ดีขึ้น รวมถึงทำให้ผู้เข้ามาศึกษาได้เข้าถึงหัวใจสำคัญของเป้าหมายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 “ผู้เล่าเรียนในศตวรรษที่ 21 เรียกร้องหาครูศตวรรษที่ 21” คือแรงขับเคลื่อนของการยกระดับโปรแกรม (PRE) ในปี 2008-2009 NIE ได้ค้นหาวิธีการต่างๆ สำหรับการยกระดับโปรแกรมที่ขึ้นอยู่กับการวิจัย ความพยายามต่างๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดรูปแบบของการเรียนการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21 (TE)

ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรของ NIE ให้ความรู้แก่นักศึกษาและทำให้เป็นครูในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาของเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้ การแลกเปลี่ยนข่าวสารที่รวดเร็วด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารที่ว่องไว ซึ่งสร้างความต้องการใหม่ๆ ในระบบการศึกษาทั่วโลกในศตวรรษที่ 21 นี้ การศึกษาจะเน้นไปที่คุณธรรม สติปัญญา กายภาพ สังคมและสุนทรียภาพ โดยได้รับความรู้ ทักษะ และพัฒนาอุปนิสัยเพื่อที่จะให้ดำรงอยู่และประสบความสำเร็จในฐานะส่วนบุคคล และในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนและประชาชนในชาติ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตครูที่มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ พร้อมจะเข้าใจเด็กในวันข้างหน้า และพร้อมที่จะคิดวิเคราะห์การศึกษาในปัจจุบันได้อย่างเป็นรูปธรรม เมื่อจบการศึกษาบัณฑิตจะมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้ในสาขาวิชาที่เรียนอย่างแท้จริงทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถอบรมนักเรียน ให้ความรู้ที่มีคุณภาพแก่นักเรียน มีความใฝ่รู้ทั้งด้านวิชาการ ความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความคิดริเริ่ม การสอนที่สร้างสรรค์และการเน้นอนาคตภาพ
2. มีความเป็นผู้นำและมีความสามารถในการจัดการและบริหารงาน สามารถชนะใจคน มีความเข้าใจในสภาพแวดล้อม สามารถพัฒนาผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทั้งผู้ปกครองของนักเรียน และทำงานเป็นทีมกับผู้อื่น
3. มีประสิทธิภาพเฉพาะตัว สามารถเข้าใจตัวเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่น มีความจริงใจและให้ความเคารพผู้อื่น มีความอ่อนนุ่มถ้อยและยืดหยุ่นเพื่อจะแก้ไขและเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ไปในทางที่ดี

โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	138 หน่วยกิต
1. หมวดวิชาทางการศึกษา (Education Studies: ES)	
1.1 วิชาการศึกษา (ระดับที่ 1) : Education Studies (level 1)	10 หน่วยกิต
1.2 วิชาการศึกษา (ระดับที่ 2) : Education Studies (level 2)	12 หน่วยกิต
2. หมวดความรู้ในสาขาวิชา (Subject Knowledge: SK)	12 หน่วยกิต
3. หมวดหลักสูตรและการสอนในรายวิชาต่างๆ (Curriculum Studies: CS)	24 หน่วยกิต
4. หมวดวิชาด้านศิลปะการสอน และ/หรือการศึกษา (Pedagogical Content Knowledge Subject Areas and/or Inclusive Education: PCK)	45 หน่วยกิต
5. หมวดวิจัยและการบูรณาการ (Essential Courses: EC)	9 หน่วยกิต

6. ทักษะด้านภาษาเสริมและวาทกรรม (Language Enhancement and Academic Discourse Skills: LEADS) 5 หน่วยกิต
7. ฝึกประสบการณ์สอน (Practicum) 21 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (นอกเวลา)

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร **69 หน่วยกิต**

1. หมวดวิชาทางการศึกษา (ระดับที่ 2) (Education Studies: ES) 12 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาด้านศิลปะการสอน และ/หรือการศึกษา (Pedagogical Content Knowledge Subject Areas and/or Inclusive Education: PCK) 45 หน่วยกิต
3. หมวดวิจัยและการบูรณาการ (Essential Courses: EC) 6 หน่วยกิต
4. ทักษะด้านภาษาเสริมและวาทกรรม (Language Enhancement and Academic Discourse Skills: LEADS) 3 หน่วยกิต
5. ฝึกประสบการณ์สอน (Practicum) 3 หน่วยกิต

กระทรวงศึกษาธิการสิงคโปร์ กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นครู (สุภัทรา เอื้อวงศ์ และคณะ, 2556: 187) ดังนี้

1. ครูที่สอนในระดับประถมศึกษา ต้องสำเร็จการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้
 - 1) สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา (Diploma 2 ปี)
 - 2) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) ด้านศิลปศาสตร์/วิทยาศาสตร์ศึกษา (Art/Science Education)
2. ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา ต้องสำเร็จการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้
 - 1) สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา (Diploma 2 ปี) และเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมที่ NIE
 - 2) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) ด้านศิลปศาสตร์/วิทยาศาสตร์ศึกษา (Art/Science Education)
 - 3) สำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี (1 ปี)
3. ครูที่สอนระดับวิทยาลัยเทคนิค ต้องสำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา (Postgraduate Diploma in Education) หลักสูตร 1 ปี
4. ครูที่สอนวิชาการพิเศษ เช่น พลศึกษา ดนตรี กีฬา ศิลปกรรม ฯลฯ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อาจจะเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือระดับปริญญาตรีที่มีความเชี่ยวชาญในวิชาการเหล่านั้น

หลักสูตรการผลิตครูในประเทศมาเลเซีย

ตัวอย่างของหลักสูตรประเทศสิงคโปร์ที่ได้นำมาเสนอ คือ หลักสูตรครุศาสตร์ (Bachelor of Education) ฉบับปี ค.ศ.2011-2012 ของมหาวิทยาลัยมาลายา (University of Malaya) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแรกของประเทศและเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นเรื่องการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่เลือกวิชาชีพครูซึ่งมีส่วนช่วยเหลือการพัฒนาภาคการศึกษาในประเทศมาเลเซีย (University of Malaya, Malaysia, 2012)

หลักสูตรที่เปิดสอน มี 3 หลักสูตร คือ

1. ครุศาสตร์บัณฑิต (Bachelor of Education (Teaching English as a Second Language: TESL)) สาขาที่เปิดสอนนักเรียนต่างชาติด้วย
2. ครุศาสตร์บัณฑิต (สาขาปฐมวัย) (Bachelor of Early Childhood Education)
3. ครุศาสตร์บัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) (Bachelor of Counselling)

นอกจาก 3 หลักสูตรข้างต้นแล้ว ยังมีหลักสูตรที่สอนร่วมกับคณะวิทยาศาสตร์ คือ วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขาการสอน) (Bachelor of Science with Education) และสถาบันการเรียนของอิสลาม คือ ครุศาสตร์บัณฑิต (สาขาการสอนอิสลาม) (Bachelor of Islamic Education)

หลักการและเหตุผล

มหาวิทยาลัยเน้นการฝึกฝนด้านการสอนให้เชี่ยวชาญ ด้านภาษาอังกฤษ ศิลธรรมและจริยธรรม ด้านวิชาการ และสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับบุคคลอื่นได้ในอนาคต เนื่องจากเล็งเห็นว่าบุคลากรด้านการศึกษาที่มีความสำคัญต่อประเทศในการพัฒนาเด็กในวันนี้และวันข้างหน้าให้เติบโตโดยมีทั้งความรู้ คุณธรรมและจริยธรรมที่จะสามารถพัฒนาประเทศและโลกต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ที่เป็นเลิศทั้งทางด้านวิชาการ การพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคล การค้นคว้า ความคิดสร้างสรรค์ และการเป็นที่ปรึกษาทางการศึกษา พร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีสมรรถนะความเป็นครูพร้อมที่จะให้ความรู้ในโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีพร้อมที่เปิดใจรับความรู้ใหม่ๆ รวมถึงการยอมรับและแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

2. มีจริยธรรม คุณธรรมและศีลธรรม รวมถึงความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความชำนาญในการสอน มีความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมและบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิของผู้อื่น และสามารถเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้

3. มีความสามารถในการวางแผน ทำการวิจัย สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	134 หน่วยกิต
1. วิชาพื้นฐานของมหาวิทยาลัย (University Courses)	21 หน่วยกิต
2. วิชาการศึกษาระดับพื้นฐาน (Basic Courses)	21 หน่วยกิต
3. วิชาหลักการเบื้องต้น 1 (First Method)	36 หน่วยกิต
4. วิชาหลักการ 2 (Second Method) โดยเลือกสาขาใดสาขาหนึ่งในด้านศิลปศึกษา, ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านวรรณคดีศึกษา	24 หน่วยกิต
5. วิชาภาษาอังกฤษขั้นสูง (English Language Proficiency)	21 หน่วยกิต
6. วิชาวรรณกรรมอังกฤษ (English Literature)	12 หน่วยกิต
7. ฝึกประสบการณ์สอน (Teaching Practice)	8 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (สำหรับชาวต่างชาติ)

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	132 หน่วยกิต
1. วิชาพื้นฐานของมหาวิทยาลัย (University Courses)	19 หน่วยกิต
2. วิชาการศึกษาระดับพื้นฐาน (Basic Courses)	21 หน่วยกิต
3. วิชาหลักการเบื้องต้น 1 (First Method)	36 หน่วยกิต
4. วิชาหลักการ 2 (Second Method) โดยเลือกสาขาใดสาขาหนึ่งในด้านศิลปศึกษา, ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านวรรณคดีศึกษา	24 หน่วยกิต
5. วิชาภาษาอังกฤษขั้นสูง (English Language Proficiency)	21 หน่วยกิต
6. วิชาวรรณกรรมอังกฤษ (English Literature)	12 หน่วยกิต
7. ฝึกประสบการณ์สอน (Teaching Practice)	8 หน่วยกิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (Education ACT 1996) ได้กำหนดผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครู ต้องมีคุณสมบัติ 1) ได้ขึ้นทะเบียนครูกับกระทรวงศึกษาธิการแล้ว 2) มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปี 3) มีใบแสดงหลักฐานวุฒิทางการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง 4) ไม่เป็นผู้ทุพพลภาพทางร่างกาย หรือจิตใจ หรือเจ็บป่วยจนเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ 5) ไม่เป็นผู้มีความเสื่อมเสียทางศีลธรรมและจริยธรรม (สุภัทรา เอื้อวงศ์ และคณะ, 2556)

ครูที่สอนระดับอนุบาลศึกษาต้องมีวุฒิประกาศนียบัตร (Diploma) จากสถาบันที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยผ่านการตรวจสอบรับรองจากคณะกรรมการรับรองแห่งชาติ (National Accreditation Board: LAN)

ครูที่สอนระดับประถมศึกษา ต้องมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา (Bachelor Degree in Education) หลักสูตร 4 ปี จากสถาบันฝึกอบรมครู

ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา ต้องมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา (Bachelor Degree in Education/Integrated Bachelor Degree with Education) หลักสูตร 4 ปี หรือประกาศนียบัตรหลังปริญญาตรี (Post-graduate Diploma: DPLI) หลักสูตร 1 ปี จากมหาวิทยาลัย

9. หลักสูตรผลิตครูในประเทศนอกอาเซียน

การวิจัยนี้ได้ศึกษาหลักสูตรการผลิตครูของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด เนื่องจากมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดได้รับการจัดอันดับอยู่ในอันดับที่ 2 ด้านการศึกษา ของ QS World University Ranking by Subject 2012: Social Sciences & Management: Education (อันดับที่ 1 คือมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด แต่เนื่องจากมีเฉพาะหลักสูตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต จึงไม่ได้นำมาศึกษา) ทั้งนี้ได้เลือกหลักสูตรที่นำมาศึกษา คือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (Undergraduate Program in Education) ฉบับปี ค.ศ.2013 ของวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford Graduate School of Education)

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (The Stanford GSE) เป็นมหาวิทยาลัยระดับแนวหน้าของโลกที่ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและทั่วโลกว่าผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณสมบัติเหมาะสมกับสายวิชาชีพทางการศึกษา นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังคงเดินหน้าในการพัฒนาศักยภาพของการศึกษาอย่างไม่หยุดยั้งเพื่อรักษาคุณภาพ โดยมีหลักสูตรที่เปิดสอนตั้งแต่หลักสูตรปริญญาเอก หลักสูตรปริญญาโท และหลักสูตรปริญญาตรี

หลักการและเหตุผล

ด้วยความเข้าใจในสังคมปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ความอ่อนไหวของครอบครัว การเรียนรู้ภายในสถานการศึกษา บริบทการเรียนการสอน รวมถึงสภาพแวดล้อมรอบตัว สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดแนวโน้มทั้งทางดีและไม่ดีต่อสังคม มหาวิทยาลัยจึงมุ่งมั่นที่จะปลูกฝังความเป็นผู้นำให้กับครูซึ่งจะมีส่วนร่วมในการช่วยพัฒนาเด็กไปในทางที่ดี ทั้งด้านศีลธรรมและจริยธรรม ความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันของเด็ก และความอุทิศตนเพื่อพัฒนาศักยภาพและความเป็นเลิศของนักเรียนทุกคน หลักสูตรนี้จะนำไปสู่การเข้าถึงการเรียนการสอน มุ่งเน้นด้านความต้องการและการพัฒนาของเด็กด้านความคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาต่างๆได้ มหาวิทยาลัยพยายามที่จะเตรียมความพร้อมและสนับสนุนนักศึกษาให้ทำงานร่วมกับนักเรียนเพื่อให้เด็กๆมีสติปัญญา มีความรู้ทางวิชาการ เข้าใจมาตรฐานสังคม รวมถึงมหาวิทยาลัยได้เปิดให้มีโปรแกรมเกียรตินิยม เนื่องจากได้เล็งเห็นคุณค่าของการวิจัยและการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อจะได้นำไปพัฒนาตนเองต่อไปในอนาคต

ปรัชญาของหลักสูตร

หลักสูตรนี้เตรียมความพร้อมให้ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเผชิญกับความท้าทายด้านสติปัญญาในสายอาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนในปัจจุบันที่มีความหลากหลาย และเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในสายอาชีพได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

คุณลักษณะที่ต้องการจากบัณฑิตคือ ศักยภาพในสายอาชีพ ทั้งทางด้านความรู้ทางวิชาการ พร้อมทั้งมีจริยธรรม ศีลธรรม และคุณธรรม ความพร้อมที่จะเรียนรู้ เปิดรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเมื่อจบการศึกษาแล้ว บัณฑิตจะมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การเรียนการสอน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนในอนาคตได้เป็นอย่างดี
2. มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าการสอนเป็นงานที่ใช้สติปัญญาและความเอาใจใส่ดูแลนักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม มีความเชี่ยวชาญที่จะเผยแพร่ความรู้ไปสู่ผู้อื่นให้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง มีศิลปะด้านการสอนที่เชี่ยวชาญและมีความสามารถในการถ่ายทอด สามารถนำสิ่งต่างๆ มาเป็นส่วนประกอบของการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เช่น เทคโนโลยีการสื่อสาร อุปกรณ์ประกอบการสอนต่างๆ
3. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความพยายามที่จะทำความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความสามารถในการช่วยเหลือและขอความช่วยเหลือ รู้จักการวางแผน จัดระเบียบ และบริหารงานได้อย่างเหมาะสม

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มี 2 หลักสูตร คือ ครุศาสตรบัณฑิต และครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมเกียรตินิยม รายวิชาแบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่

1. หมวดวิชาบังคับ เกี่ยวกับพื้นฐานของการเรียนการสอน และประเด็นต่างๆทางการศึกษารวมถึงการสังเกตและดูงานในสถานศึกษา ส่วนใหญ่จะเน้นการอ่านและการเขียน
2. หมวดวิชาพื้นฐาน นักศึกษาจะต้องเลือกเรียน 1 ใน 6 วิชาที่กำหนดไว้ ดังนี้
 - 1) ทฤษฎีทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ลักษณะทางเชื้อชาติ ความหลากหลายของภาษาในห้องเรียน
 - 2) สังคมวิทยาทางการศึกษา เช่น โครงสร้างทางสังคมภายในโรงเรียน
 - 3) การศึกษากับสังคม
 - 4) ประวัติศาสตร์ของการศึกษาในอเมริกา
 - 5) มานุษยวิทยาทางการศึกษา
 - 6) จิตวิทยาพื้นฐานทางการศึกษา

3. หมวดวิชาเลือก นักศึกษาจะต้องเรียนรายวิชาในกลุ่มวิชาที่เลือก จากกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) การเรียนและการสอน มี 12 รายวิชา
- 2) การวิจัยทางการศึกษาและนโยบายทางการศึกษา มี 10 รายวิชา
- 3) เทคโนโลยีทางการศึกษา มี 9 รายวิชา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตจะให้ความรู้พื้นฐานทางด้านการศึกษาที่หลากหลาย และเน้น การศึกษาด้านการวิจัยการศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความเข้าใจประเด็นหลักของ นักวิชาการและนักวางแผนและนโยบายทางการศึกษา อีกทั้งเป็นหลักสูตรเพื่อเชื่อมต่อกับสาขาวิชา หลัก และเตรียมตัวศึกษาในสาขาการศึกษาในระดับปริญญาโท

ทั้งนี้ในโปรแกรมเกียรตินิยมนั้น นักศึกษาจะต้องลงเรียนวิชาเพิ่มเติมจากข้างต้น อย่างน้อย 1 รายวิชาจาก 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 1) นโยบายการศึกษาและประวัติศาสตร์ทางการศึกษา กลุ่ม 2) ประเด็นปัญหาร่วมสมัยทางการศึกษา และกลุ่ม 3) วิชาพื้นฐานทางการศึกษา และนักศึกษาโปรแกรม เกียรตินิยมจะต้องทำวิทยานิพนธ์ส่งในปีที่ 4 ระหว่างปีสุดท้ายนั้นนักศึกษาจะต้องลงทะเบียนวิชา สัมมนาวิทยานิพนธ์ (3 หน่วยกิต) เพื่อพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ และลงทะเบียนวิชาสัมมนา วิทยานิพนธ์ (1 หน่วยกิต) อีก 2 ครั้ง ระหว่างการพบที่ปรึกษา รวมถึงการนำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ เมื่อเสร็จสิ้น

เมื่อจบหลักสูตรปริญญาตรีนี้จะได้ใบอนุญาตการสอน หากนักศึกษาสนใจที่จะศึกษาต่อ นั้น มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดมีหลักสูตร STEP (The Stanford Teacher Education Program) ซึ่งเป็นหลักสูตรเพื่อการเตรียมและสนับสนุนผู้นำทางการศึกษาเพื่อทำงานกับผู้เรียนที่หลากหลายให้ได้มี สติปัญญาสูง มีความเป็นนักวิชาการ และมีมาตรฐานทางสังคม สามารถสร้างสรรค์ห้องเรียนและ โรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ หลักสูตรนี้ใช้เวลา 12 เดือน ผู้ที่จบการศึกษาจะได้รับวุฒิปริญญาโท ทางการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดและใบอนุญาตการสอนในรัฐแคลิฟอร์เนียในสาขาวิชา เฉพาะ หากจบการศึกษาจาก STEP สาขาประถมศึกษาจะได้รับใบอนุญาตการสอนสหวิชา หากจบ STEP สาขามัธยมศึกษาจะได้รับใบอนุญาตการสอนวิชาเอก เช่น ประวัติศาสตร์-สังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา เคมี โลกศาสตร์ ฟิสิกส์) ภาษาอังกฤษ หรือภาษาโลก (ภาษา ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น แมนดาริน หรือสเปน)

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานวิจัยเรื่อง หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับปริญญาตรี โดย เสริมศรี ไชยศร, สุรพล บัวพิมพ์ และสุนทรี คนเที่ยง (2543) ได้สรุปแนวคิดต่างๆ ที่ได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพิจารณาหรือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี ดังนี้

1. หลักเกณฑ์ของหลักสูตร

1.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

(1) หลักสูตรที่ดี ควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหรือเสริมความเป็นคนที่สมบูรณ์ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะชีวิตและสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งมีความรู้เฉพาะด้านเพื่อให้บัณฑิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในสังคมยุคใหม่ โดยการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนบทบาทของวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่มีต่อการพัฒนาสังคม

(2) หลักสูตรที่ดีต้องมุ่งเตรียมความพร้อมทางสติปัญญา ความสามารถเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด รู้คุณค่าของความคิด วิชาการและสรรพสิ่ง โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความลึกซึ้งทางปัญญา และรู้จักใช้ความคิดขั้นสูง

(3) หลักสูตรที่ดีต้องให้ความสำคัญกับทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในสังคมข้อมูลข่าวสาร เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาที่เป็นสากล ความสามารถใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการทำงาน

(4) หลักสูตรที่ดีต้องส่งเสริมการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวิชาแกนบังคับทั่วไปหรือการศึกษาทั่วไป ควรมีรายวิชาหรือกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในเรื่องนี้ให้กับผู้เรียน

(5) หลักสูตรที่ดีควรมุ่งพัฒนาความเป็นสากล เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศในเชิงวิชาการ เนื้อหาและประสบการณ์ รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องทันสมัย รวมถึงการให้ความสำคัญในเรื่องความสามารถใช้ภาษาสากลในการเรียนการสอน เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ วัฒนธรรม ความคิดระหว่างผู้เรียนต่างวัฒนธรรม อันจะทำให้เกิดการสร้างชุมชนหรือเครือข่ายการเรียนการสอนระดับที่กว้างขึ้นด้วย เรื่องราวข่าวสารสำคัญทางวิชาการ และปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมควรได้รับการเอาใจใส่ทันที่

1.2 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร

(1) สถาบันการอุดมศึกษาจำเป็นต้องจัดประสบการณ์ หรือส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตามโครงสร้างหลักสูตรที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปตามธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ซึ่งต้องมีความเหมือนกัน และความแตกต่างกัน โครงสร้างหลักสูตรดังกล่าว คือ (1) ส่วนประสบการณ์ที่

ผู้เรียนทุกคนของสถาบันการศึกษาควรได้รับ เรียกว่า วิชาแกนบังคับทั่วไป (General core courses หรือ Core experiences หรือ General education) (2) ส่วนประสบการณ์ที่ผู้เรียนเลือกที่จะมีความรู้ความสามารถเฉพาะเพื่อการประกอบอาชีพ เรียกว่า วิชาเฉพาะด้านหรือวิชาเอก-โท (Majors-Minors หรือ Concentration areas) (3) ส่วนประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ หรือเลือกเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์บางประการให้ตนเอง (Electives) (4) ส่วนประสบการณ์ที่ผู้เรียนเป็นผู้จัดดำเนินการเองนอกเหนือจากรายวิชาต่างๆ ตามโครงสร้างหลักสูตร ภายใต้การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำของคณาจารย์เพื่อเสริมความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่างๆ พัฒนาจิตสำนึกและค่านิยมของผู้เรียน ที่เรียกว่า กิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Student activities หรือ Co-curricular activities)

(2) ในขณะที่มีการเพิ่มหลักสูตรวิชาชีพ หรือวิชาเอกต่างๆ ตามความต้องการของตลาดแรงงาน โครงสร้างหลักสูตรในส่วนวิชาแกนบังคับทั่วไป ซึ่งจัดไว้สำหรับผู้เรียนทุกคน และในส่วนวิชาเลือกเสรี ควรได้รับน้ำหนักหรือความเอาใจใส่มากขึ้น เนื่องจากสภาพของสังคมยุคใหม่ต้องการผู้ที่คุณสมบัติที่สามารถปรับตัวได้ ทำงานได้ และเปลี่ยนงานได้ เมื่อมีความจำเป็นและมีความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้น

(3) การจัดให้ผู้เรียนเรียนวิชาที่เป็นแกนบังคับทั่วไปนั้น ไม่จำเป็นต้องจัดเป็นวิชาพื้นฐานทั้งหมด เนื่องจากทักษะหรือเนื้อหาสาระบางอย่างจะเรียนได้อย่างมีความหมายและเหมาะสมก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ศึกษาวิชาต่างๆ ไปมากพอสมควรแล้ว การวิเคราะห์เนื้อหาสาระบางเรื่องบางประเด็นให้ได้ผลอาจต้องอาศัยวุฒิภาวะและประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย ในแง่ของทักษะสังคม การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนไปศึกษาวิชาเฉพาะด้านของตนระยะหนึ่ง และกลับมาเรียนวิชาแกนบังคับทั่วไปร่วมกับผู้เรียนจากต่างสาขาวิชา จะทำให้บทเรียนมีความหมายขึ้น และผู้เรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกันหรือการแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้ที่มีประสบการณ์ต่างกันมากขึ้น

(4) ทุกส่วนของโครงสร้างหลักสูตร ควรสอดแทรกการสอนคุณธรรมจริยธรรม ความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน และทักษะชีวิตและสังคม รวมทั้งทักษะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะและบุคลิกลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน (Character building) ทำให้ผู้เรียนสามารถเผชิญสถานการณ์ทุกรูปแบบในชีวิตจริงได้อย่างมั่นใจ

1.3 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นหลักเกณฑ์ที่ส่งเสริมการจัดหลักสูตรการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

(1) การจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชาหรือโปรแกรม ควรต้องมีลักษณะยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมกับกาลเวลา และบริบทของสังคม ทั้งนี้เพื่อฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ความเป็นผู้ทันเหตุการณ์ ทันสมัย การรู้จักตัดสินใจ และการค้นพบตนเอง

(2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาความรู้กับชีวิตจริง ด้วยวิธีการเรียนที่เน้นประสบการณ์ตรง กระบวนการคิด และการมีส่วนร่วม เพื่อการเรียนรู้ทั้งแบบลึก และกว้าง รวมทั้งเพื่อส่งเสริมความสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีและการปฏิบัติ

(3) การจัดการเรียนการสอนควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งในด้านสติปัญญา ความสนใจ ความถนัดเป็นสำคัญ

1.4 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประเมินและมาตรฐานหลักสูตร

- (1) หลักสูตรต้องมีการประเมินและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ
- (2) การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรต้องอาศัยข้อมูลการประเมินจากหลายฝ่าย
- (3) ควรมีการพัฒนาดัชนีชี้บ่งมาตรฐานคุณภาพของหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ของหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการติดตามประเมินและประกันคุณภาพ
- (4) สถาบันที่มีความพร้อมที่จะเปิดหลักสูตรนานาชาติ ควรได้รับการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่าย และการแข่งขันทางวิชาการ อันจะส่งผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนและการพัฒนาคณาจารย์ไปด้วย

2. รูปแบบของหลักสูตร

2.1 รูปแบบการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

(1) โดยภาพรวม สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือเนื้อหาสาระเป็นรายวิชา (Courses) แต่ละรายวิชาอาจจัดเป็นแบบเน้นเฉพาะสาขาวิชาเดียว (Discipline-based curriculum) ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับวิธีการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีลักษณะสหวิทยาการหรือบูรณาการ (Interdisciplinary หรือ Integrated curriculum) เพิ่มขึ้นในทุกส่วนของโครงสร้างของหลักสูตร โดยอาจจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของคณาจารย์ที่จะจัดทำหลักสูตรลักษณะนี้ในระดับต่างๆ กัน เช่น พัฒนาขึ้นมาเป็นหน่วยสหวิทยาการสำหรับการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเป็นกิจกรรมสหวิทยาการซึ่งอาจจะเป็นรูปของโครงการ หรือพัฒนาเป็นรายวิชาสหวิทยาการ หรือโปรแกรม (วิชาเอก) สหวิทยาการ ก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้มีประสบการณ์แบบองค์รวม ประยุกต์ใช้หรือเห็นความสัมพันธ์ของความรู้จากหลากหลายวิชาได้

(2) การจัดประสบการณ์ให้ยืดหยุ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible learning) อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดเนื้อหาจากรายวิชาต่างๆ ให้เป็นหน่วยย่อยๆ (Units หรือ Modules) เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียนตามความสนใจและความสะดวกในการใช้ระยะเวลาเรียนมากขึ้น

2.2 รูปแบบการบริหารหลักสูตร

หลักสูตรระดับปริญญาตรีในสังคมยุคใหม่ ควรต้องจัดให้ยืดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย เหมาะสมกับหลักการศึกษทั้งในระบบ นอกระบบ ตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต เช่น

(1) จัดให้มีการศึกษาแบบเต็มเวลา (Full-time) และการศึกษาแบบไม่เต็มเวลา (Part-time) ในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะวิชาเอกที่เป็นที่ต้องการของสังคม ตลาดแรงงานและหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องการใช้บัณฑิต

(2) หลักสูตรมีความยืดหยุ่น เปิดให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตหรือวิชาเรียนระหว่างสถาบัน (Credit/course transfer) ทำให้หลักการของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตลอดชีวิตได้รับการสนับสนุน

(3) การใช้ระบบเทคโนโลยีการสอนแบบใหม่ จะช่วยให้หลักสูตรการเรียนการสอนสนองต่อความต้องการ และความจำเป็นของผู้เรียนที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การศึกษาที่เกิดขึ้นได้หลายสถานที่และหลายวิธีการ รวมถึงการศึกษาทางไกลด้วย

เทพนคร นาคง (2546) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดที่อิงมาตรฐาน ในรายวิชาเสริมสมรรถภาพในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร ได้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับรายวิชาเสริมสมรรถภาพในการสอนภาษาอังกฤษ ในกลุ่มวิชาเลือก หมวดวิชาเฉพาะด้านของหลักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏ โดยมีการกำหนดมาตรฐานครุภาษาอังกฤษ ซึ่งครอบคลุม ขอบข่ายสาระมาตรฐาน 4 ขอบข่าย มาตรฐานด้านเนื้อหา 13 มาตรฐาน และมาตรฐานด้านความสามารถ 88 มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถทางภาษาอังกฤษ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และมีคุณลักษณะของครุภาษาอังกฤษที่พึงประสงค์

2. การประเมินหลักสูตร ในการประเมินคุณภาพของหลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้รับการประเมินในระดับดีและในการประเมินโดยการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นกับนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ สายครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษ คะแนนความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ คะแนนความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และคะแนนคุณลักษณะของครุภาษาอังกฤษ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ร้อยละ 23.46, 14.28, 22.95 และ 5.56 ตามลำดับ และสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีความ

คิดเห็นว่าเนื้อหาที่เรียนตามหลักสูตรสอดคล้องกับความจำเป็นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ทักษะ หรือการปฏิบัติเพิ่มขึ้นมากจากการเรียนตามหลักสูตรนี้ ยกเว้นมีทักษะทางด้านการพูดเพิ่มขึ้นปานกลาง กลุ่มทดลองให้สัมภาษณ์ว่าหลักสูตรนี้เป็นการทบทวนความรู้เดิม และเป็นการเตรียมตัวสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ศิริพงษ์ เพี้ยศิริ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรบสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตด้วยกิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน โดยผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดของหลักสูตรฝึกอบรบ หลักสูตรฝึกอบรบฉบับต้นแบบ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปใช้ทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน ทำการเลือกแบบเจาะจง ชั้นตอนแรกศึกษากรอบแนวคิดของหลักสูตรฝึกอบรบ ชั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรบ ชั้นตอนที่ 3 ทดลองและวิเคราะห์ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรบ และชั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรบ โดยผ่านการประเมินประสิทธิภาพจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาด้วยกิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะในการผลิตผลงาน และแนวทางการจัดการศึกษาด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน รูปแบบ IBCPA Model ประกอบด้วย 1.ขั้นกระตุ้นจินตนาการ (Imagine) 2.ขั้นระดมสมอง (Brainstorming) 3.ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (Creating) 4. ขั้นนำเสนอผลงาน (Presenting) และ 5.ขั้นประเมินผล (Assessing) เป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดฝึกอบรบ ซึ่งผลการพัฒนาทำให้ได้เอกสารหลักสูตรฝึกอบรบซึ่งประกอบด้วย แผนการสอนจำนวน 16 แผน คู่มือผู้สอน คู่มือผู้เรียน และแบบประเมินต่างๆ

2. คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลังการฝึกอบรบสูงกว่าก่อนการฝึกอบรบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรบสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกอบรบ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรบ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70

การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรปริญญาบัณฑิตสาขากายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้ ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน โดย รุ่งเพชร สงวนพงษ์ (2550) ทำการศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้ให้และผู้ให้บริการกายภาพบำบัด เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ วิเคราะห์คุณลักษณะของ

นักร่างกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ตามความต้องการของผู้ให้และผู้ให้บริการ และพัฒนาหลักสูตรปริญญาบัณฑิตสาขาสุขภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพโดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรฯ ที่ได้พัฒนาขึ้น กับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของชาติ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสุขภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพโดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐานดำเนินการโดยนำคุณลักษณะของนักร่างกายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ใช้แนวคิด SPICES model, PRISMS model และหลักสูตรแฝง บูรณาการสาระสำคัญของความรู้ทางวิชาชีพสุขภาพบำบัดและการส่งเสริมสุขภาพในการกำหนดแผนการสอนและเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ หลักสูตรฯ ที่ได้พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับนโยบายของชาติด้านการสาธารณสุขที่มุ่งพัฒนาให้ประชาชนทั้งที่มีสุขภาพดีและผู้ที่เจ็บป่วยมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเอง เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรมีความครอบคลุมความรู้ที่กำหนดในมาตรฐานนักร่างกายภาพบำบัดของไทย พร้อมทั้งมีการบูรณาการการส่งเสริมสุขภาพ แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องชื่อของรายวิชาที่ยังไม่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ และระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติในชุมชนที่ควรจัดให้มากขึ้น

อริยพร คุโรดะ (2550) ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า จากการสำรวจความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 252 ฉบับ นั้น อาจารย์ประจำหลักสูตร และนักศึกษามีความเห็นด้วย ในระดับมากในด้านจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา การจัดกระบวนการเรียนการสอน และอาจารย์ผู้สอน แต่ในด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ครูศิลปะหรือครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของนิสิตนักศึกษาในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนอยู่ในระดับมากในด้านความรู้ทางวิชาการ เจตคติ และการจัดกระบวนการเรียนการสอน ส่วนด้านความสามารถในการวัดประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตมีคุณภาพอยู่ในระดับมากในด้านทักษะ ความสามารถ ทักษะคติในการทำงาน และบุคลิกภาพมนุษยสัมพันธ์ แต่ด้านความรู้เห็นว่ายู่ในระดับปานกลาง ผู้ปกครองของนิสิตนักศึกษามีความคาดหวังในการเข้าศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับมากทุกด้านคือ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม บัณฑิตที่จบจากหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความพึงพอใจในการเข้าศึกษาในหลักสูตรในระดับปานกลางในด้านโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และการประเมินตนเองเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ ส่วนด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและด้านอาจารย์ผู้สอน มีความพึงพอใจในระดับมาก

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน และ 20 ตัวบ่งชี้ คือ มาตรฐานที่ 1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ตัวบ่งชี้

คือ หลักสูตรวิชาเฉพาะทางด้านศิลปะ วิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษา และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานที่ 2 ด้านผู้สอน มาตรฐานที่ 3 ด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

งานวิจัยของบัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2550) เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู ในวัตถุประสงค์และขั้นตอนแรกของการวิจัยได้ ศึกษาสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยนักศึกษาครูจำนวน 960 คน และอาจารย์นิเทศก์จำนวน 130 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 7 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะด้านการเตรียมการสอนและการวางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาครูเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากรุวรรณ รัตนโกศา (2551) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาวิชาชีพหัตถกรรมโดยภูมิปัญญาไทย เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะในวิชาชีพหัตถกรรมโดยภูมิปัญญาไทยในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง และเพื่อพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพหัตถกรรม มีวิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน 1) ศึกษาความคิดรวบยอด การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ ทำการศึกษาค้นคว้าโดยวิเคราะห์บริบททางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัย นำมาสังเคราะห์กำหนดประเด็นการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ 2) ศึกษาสภาพการจัดการความรู้วิชาชีพหัตถกรรมในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง จากหัวหน้าสาขาศิลปกรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 48 แห่ง 3) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้วิชาชีพหัตถกรรม โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มอาชีพ เพื่อร่างรูปแบบการจัดการความรู้วิชาชีพหัตถกรรมและประเมินรูปแบบการจัดการความรู้วิชาชีพหัตถกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ 4) พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพหัตถกรรม และทำการประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรับปรุงตามรูปแบบการจัดการความรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพโดยภูมิปัญญาไทย 5) ประเมินรูปแบบโดยวิธีการสัมมนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และใช้วิธีการอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship Model) เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการความรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพโดยภูมิปัญญาไทยที่พัฒนาขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วยด้านการจัดการความรู้ 3 ท่าน และด้านวิชาชีพหัตถกรรม 4 ท่าน เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการความรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพหัตถกรรมเครื่องถมโดยภูมิปัญญาไทย ผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบการจัดการความรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะ วิชาชีพหัตถกรรมโดยภูมิปัญญาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 6 รูปแบบได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการความรู้ วิชาชีพหัตถกรรม 2) รูปแบบ

ปฏิสัมพันธ์การจัดการความรู้วิชาหัตถกรรม 3) รูปแบบการจัดการ ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร วิชาหัตถกรรม 4) รูปแบบการจัดการความรู้การสร้างชุดฝึกอบรมวิชาหัตถกรรม 5) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาหัตถกรรม 6) รูปแบบ ความสัมพันธ์การจัดการความรู้ หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency - based Learning : CBL) วิชาหัตถกรรมซึ่งหลักสูตร ฐานสมรรถนะวิชาหัตถกรรม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวทางของ รูปแบบการจัดการความรู้มีความ เป็นไปได้และเหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดหลักสูตรวิชาหัตถ ทยะ สัน สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดสามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับชุมชน องค์กร และประเทศ

พิมพ์ฉัตร เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แซ่จั้น (2551) ได้วิจัยเอกสารเกี่ยวกับการศึกษา สมรรถนะ ของครูและแนวทางการพัฒนาครูของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยรวบรวมจากเอกสารของ กระทรวงศึกษาธิการ และใช้การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยและ ต่างประเทศกำหนดกรอบแนวคิดสมรรถนะครูสอดคล้องกัน 15 ด้าน ได้แก่ (1) ความรู้ในเนื้อหาวิชา (2) การสื่อสารและการใช้ภาษา (3) การพัฒนาหลักสูตร (4) การจัดการเรียนรู้ (5) การจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (6) การบริหารจัดการชั้นเรียน (7) การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและนวัตกรรม การศึกษา (8) การวัดและประเมินผล (9) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (10) จิตวิทยาสำหรับ ครู (11) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (12) คุณธรรม จริยธรรมและ จรรยาบรรณในวิชาชีพ (13) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม (14) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ และ (15) การพัฒนาคุณลักษณะ ของผู้เรียน สมรรถนะแต่ละด้านมีรายละเอียดแตกต่างกันเล็กน้อยตามบริบทสังคม

วิทยานิพนธ์ของ ภัทร์ธิดา บุญเสริมสง (2554) เรื่อง การนำเสนอรูปแบบหลักสูตรและการ จัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวโน้มของหลักสูตร และการจัดการเรียน การสอน สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา วิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สาขาวิทยาศาสตร์การ กีฬาทั้งในและต่างประเทศ พัฒนารูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์ การกีฬา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และเสนอแนะแนวทางการประเมิน คุณภาพการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การ กีฬาพบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล การประเมินผลการสอน สภาพแวดล้อมและคุณลักษณะของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก รายวิชาที่มี ประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในการทำงานมากที่สุด ได้แก่ วิชาสรีรวิทยาออกกำลังกาย วิชากายวิภาค ศาสตร์ วิชาจิตวิทยาการกีฬา แต่ในภาพรวมความพึงพอใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตอยู่ใน

ระดับปานกลาง บัณฑิตมีความรู้ทางวิชาการน้อย มีปัญหาเรื่องภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้สอน บัณฑิตที่จบ และการคัดเลือกผู้เรียน

แนวโน้มหลักสูตร พบว่า ชื่อสาขาควรเป็นวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา ควรเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่นๆ มีความรู้ทักษะในการใช้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์การกีฬา และสามารถซ่อมบำรุงได้

2. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์พบว่ามี 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิพิสัย เช่น มีความรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาเทียบเคียงกับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ 2) ด้านจิตพิสัย เช่น มีจิตสำนึกในการทำงานเพื่อส่วนรวม 3) ด้านทักษะพิสัย เช่น มีความรู้ความสามารถใช้อุปกรณ์ เครื่องมือวิทยาศาสตร์การกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เป็นรูปแบบในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร มาตรฐานผลการเรียนรู้ เงื่อนไขการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล กลยุทธ์การสอน และทรัพยากรการเรียนการสอน

4. แนวทางการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย ด้านผู้สอน ได้แก่ ใช้แบบประเมินความพึงพอใจ สุ่มสัมภาษณ์ และด้านผู้เรียน ได้แก่ ใช้การสังเกตและสัมภาษณ์ ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ใช้สมุดบันทึกการเรียน

ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2555) ได้ดำเนินการวิจัย การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 5 ปี ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และข้อเสนอแนะสำหรับหลักสูตรครู 6 ปี ผลการวิจัยส่วนหนึ่งเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรผลิตครู 5 ปี ดังนี้

1. ควรคัดเลือกผู้เรียนที่รักในความเป็นครู และปลูกฝังความเป็นครู จรรยาบรรณ ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 โดยส่งเสริมให้ได้รับประสบการณ์ตรง เช่น การสังเกตการสอน การร่วมกิจกรรมของชั้นเรียน เป็นต้น

2. ควรลดรายวิชาที่มีความซ้ำซ้อน โดยการรวมรายวิชาที่มีเนื้อหาคล้ายกัน แล้วเพิ่มจำนวนหน่วยกิต เพื่อให้หนีติมีรายวิชาแต่ละภาคการศึกษาน้อยลง และมีความลุ่มลึกกับรายวิชาที่เรียนมากขึ้น

3. เพิ่มเติมรายวิชาเรียน เช่น วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชากฎหมายสำหรับครู วิชาการวิจัยในชั้นเรียน และวิชาเอกเลือกเสรี

4. กิจกรรมเสริมความเป็นครู มีมากเกินไป ควรมีการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ของกิจกรรมให้ชัดเจนว่าแต่ละกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ใด เพื่อลดความซ้ำซ้อน และช่วยให้กิจกรรมสามารถส่งเสริมความเป็นครูและจิตวิญญาณความเป็นครูยิ่งขึ้น

เบนเดอร์ (Bender, 2002) ได้สำรวจการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาครูทั้งในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในรัฐแมสซาชูเซตส์ เพื่อค้นหาคำตอบว่าผู้สอนได้ใช้มาตรฐานของครูในการเตรียมตัวครูในอนาคตหรือไม่ ซึ่งมาตรฐานครูดังกล่าวกำหนดโดย คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพการสอนแห่งชาติ (National Board of Professional Teaching Standards) และคณะกรรมการการสอนและอนาคตของอเมริกาแห่งชาติ (The National Commission on Teaching and American's Future) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อระบุว่าผู้สอนได้มีการจัดลำดับและบูรณาการมาตรฐานของครูในการวางแผนและลักษณะการนำเสนอในหลักสูตรด้วย ผลการวิจัยทำให้ผู้วิจัยตระหนักอย่างชัดเจนถึงความสำคัญของการใช้มาตรฐานของครูในการให้การศึกษาแก่นักศึกษาครูผู้ซึ่งจะเป็นครูในอนาคต

โคเวนโฮเวน (Kouwenhoven, 2009) ได้สรุปการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้ฐานสมรรถนะไว้ในบทความวิชาการเรื่องหนึ่งชื่อ Competence-based curriculum development in Higher Education: a globalised concept ระบุว่าในสังคมปัจจุบันที่มีการเติบโตแบบซับซ้อน มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีความเข้มข้นของความรู้ ทำให้ความต้องการของแรงงานจึงต้องการผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและมีความเชี่ยวชาญในสถานการณ์ใหม่ๆ ดังนั้นในกรณีของการให้ความรู้กับสายอาชีพจึงต้องการความรู้และทักษะที่มีความเฉพาะ มีความว่องไวในการค้นหาความรู้ว่าอยู่ที่ไหน และเมื่อไรที่เขาต้องการ การพัฒนาหลักสูตรของการเรียนการสอนที่ยึดฐานสมรรถนะนั้น จึงมีความละเอียดซับซ้อนของโครงสร้างและรายการแสดงสมรรถนะ ความรู้แกนกลางและทักษะ จะต้องกำหนดออกมาเป็นสมรรถนะที่เป็นความสามารถที่ต้องการในอาชีพนั้นๆ ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้วิธีที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคม (Learning for life) ในสถานการณ์ต่างๆ ของอาชีพ (Learning for a profession) ในตลาดแรงงาน (Learning for career) และในการเรียนรู้ของตนเอง (Learning to learn) ดังนั้นจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานของหลักสูตร รวมถึงบทบาทของผู้เรียนและผู้สอน และให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนและครูเป็นผู้ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competence-based curricula)

สรุปภาพรวมจากการศึกษาและสืบค้นเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าเอกสารด้านการพัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่อยู่ในระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา และเป็นหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เช่น รายวิชาต่างๆ หรือรายวิชาเลือก หลักสูตรท้องถิ่น และหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา สำหรับการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรรายวิชาหรือหลักสูตรฝึกอบรมที่สถาบันการศึกษาต้องการให้ความรู้ความเข้าใจหรือเพื่อฝึกทักษะประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับ

การพัฒนาหลักสูตร (โปรแกรมการศึกษาระดับปริญญา) สำหรับระดับปริญญาบัณฑิตยังมีการศึกษาวิจัยที่น้อย ทั้งที่ควรเป็นกระบวนการที่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาโดยภาพรวมอย่างจริงจังในทุกๆ รอบ 5 ปี รวมถึงงานวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้น ส่วนใหญ่เป็นการประเมินหลักสูตรในสาขาวิชาต่างๆ โดยมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ประเมินลักษณะของหลักสูตร ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลสนับสนุนเพื่อการพัฒนาหลักสูตร แต่การพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องการข้อมูลที่สำคัญจำเป็นมากกว่านี้ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวไว้ในระบบร่างหลักสูตรว่า ต้องมีการศึกษาแนวโน้มของสังคมและความต้องการการศึกษาในอนาคต ข้อมูลเหล่านี้ควรจะได้มาด้วยวิธีการวิจัยมากกว่าอาศัยประสบการณ์คณะกรรมการหลักสูตร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะค้นคว้าวิจัยข้อมูลต่างๆ ที่มีความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรผลิตครู โดยใช้สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกรอบในการพัฒนา ในลักษณะของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ทั้งนี้เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษารุ่นใหม่มีสมรรถนะที่ตอบสนองต่อความต้องการของทั้งสังคมไทยและในประชาคมอาเซียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ รวมถึงประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

กลุ่มข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทต่างๆ ที่กระทบต่อหลักสูตรการผลิตครู และสมรรถนะของครูจากแหล่งต่างๆ หนังสือ บทความ เว็บไซต์ วิทยานิพนธ์ เอกสารการพัฒนาหลักสูตร และรายงานการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. ข้อมูลที่ใช้ในการสังเคราะห์สมรรถนะของครู ใช้ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 และผลการวิจัยโดยสมาชิก SEAMEO เรื่อง มาตรฐานสมรรถนะของครูในบริบทเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Teaching Competency Standards in Southeast Asian Countries)

3. ข้อมูลเอกสารหลักสูตรที่ใช้มีดังนี้

- 3.1 หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ที่เปิดสอนในประเทศไทย ได้เลือกเอกสารหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีสาขาวิชาหลากหลาย โดยในการวิจัยนี้ได้คัดเลือกหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ค.บ.) และหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (กศ.บ.)

3.2 หลักสูตรผลิตครูที่เปิดสอนในประเทศอาเซียน ในการวิจัยนี้ได้เลือกศึกษาหลักสูตรผลิตครูของประเทศสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย เนื่องจากประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนที่อยู่ในอันดับ 1 ใน 5 จากโครงการประเมินผลนักเรียนระหว่างชาติ (Programme for International Student Assessment-PISA) จัดทำโดยองค์กรเพื่อการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development –OECD) รวมถึงการจัดอันดับความสามารถด้านการศึกษาโดยสถาบันการพัฒนากิจการระหว่างประเทศ (International Institute for Management Development -IMD) ในปี 2555 พบว่า ไทยอยู่ในอันดับ 52 จาก 59 ประเทศทั่วโลก ส่วนประเทศสิงคโปร์อยู่ในอันดับ 6 และประเทศมาเลเซียอยู่ในอันดับ 33 ซึ่งทั้งสองประเทศมีผลการประเมินการศึกษาในภาพรวมในระดับสูงกว่าประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับที่ ดิเรก พรสีมา ประธานคณะกรรมการคุรุสภาให้การยอมรับทั้งสองประเทศว่า “...การผลิตครูของไทยถือว่าอยู่ในระดับกลางๆ ของอาเซียน ต่างจากประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซียที่อยู่ในระดับสูง...” (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 2555: ออนไลน์) รวมถึงงานวิจัยหลายฉบับที่ต้องการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น จะคัดเลือกศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์เป็นอันดับหนึ่ง และมาเลเซียเป็นอันดับสอง เช่น “การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาของประเทศไทย มาเลเซียและสิงคโปร์” (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ, 2550: ออนไลน์) ดังจะเห็นได้ว่าระบบการศึกษาสามารถสะท้อนถึงคุณภาพของครูผู้สอน โดยได้เลือกหลักสูตรที่นำมาศึกษาดังนี้

ประเทศสิงคโปร์: หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education) ของสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (The National Institute of Education: NIE) ซึ่งสังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยาง (Nanyang Technological University: NTU)

ประเทศมาเลเซีย: หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education) ของมหาวิทยาลัยมาลายา (University of Malaya)

3.3 เอกสารหลักสูตรผลิตครูที่เปิดสอนในประเทศนอกอาเซียน การวิจัยนี้จะศึกษาหลักสูตรการผลิตครูของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักสูตรของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด เนื่องจากได้รับการจัดอันดับอยู่ในอันดับที่ 2 ของ QS World University Ranking by Subject 2012: Social Sciences & Management – Education (อันดับที่ 1 คือมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด แต่เนื่องจากมีเฉพาะหลักสูตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต จึงไม่ได้นำมาศึกษา) ทั้งนี้ การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ทราบบริบทของหลักสูตรผลิตครูของประเทศนอกอาเซียน โดยได้เลือกหลักสูตรที่นำมาศึกษา คือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (Undergraduate Program in Education) ของวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University, School of Education)

กลุ่มข้อมูลบุคคล ประกอบด้วย

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 แบ่งประชากรเป็น 2 กลุ่มคือ 1) ครูดีเด่นที่ได้รับรางวัลจากหน่วยงานระดับประเทศ ซึ่งการวิจัยนี้เลือกครูผู้ที่ได้รับรางวัล “ครูผู้สอนดีเด่น” จากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ปี 2556 จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 2,703 คน (ประกาศการคัดเลือกครูผู้สอนดีเด่น: ออนไลน์) และ 2) ผู้บริหารโรงเรียนทั่วประเทศ จำนวน 32,085 โรงเรียน (ข้อมูลจำนวนสถานศึกษา ได้จากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาสำหรับผู้บริหาร ปี 2549 ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ออนไลน์)

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการประเมินความต้องการจำเป็น (de Vaus, 1990 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2550) จะกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาความเป็นเอกพันธ์ของกลุ่มประชากร เนื่องจากประชากรที่จะศึกษามีความเป็นเอกพันธ์สูง หมายถึง คนส่วนใหญ่ในกลุ่มประชากรมีลักษณะเหมือนกัน โดยประมาณความเป็นเอกพันธ์ไว้ที่ 80% (ร้อยละของประชากรที่มีลักษณะตามที่กำหนด 20/80) และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มที่ยอมให้เกิดได้เท่ากับ 5% จึงได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บข้อมูล กลุ่มละ 256 คน จากนั้นแบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยจัดกลุ่มออกเป็น 6 ภาค และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ภาค	ครูดีเด่น		ผู้บริหารโรงเรียน		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
เหนือ	21	21	21	21	84
ตะวันออกเฉียงเหนือ	21	21	21	21	84
ตะวันออก	21	21	21	21	84
ตะวันตก	21	21	21	21	84
กลาง	22	22	22	22	88
ใต้	22	22	22	22	88
รวม	256		256		512

2. กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์สำหรับความคิดเห็นเชิงลึกเพื่อร่างต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชา ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 6 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

2.1 อาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ หรืออาจารย์ประจำหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาที่มีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี

2.2 ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา)

3. กลุ่มตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) ต้นแบบหลักสูตร สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนทั้งสิ้น 12 คน แบ่งผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 4 ด้าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คัดเลือกของทั้งสี่กลุ่ม ดังนี้

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถหรือ มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาครูและด้านมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต เป็นผู้มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท

3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ใช้บัณฑิต (ผู้บริหารโรงเรียน) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารโรงเรียน และมีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์โครงสร้างและรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย สถาบันอุดมศึกษาประเทศในอาเซียน และสถาบันอุดมศึกษาประเทศนอกอาเซียน เป็นลักษณะของตารางเทียบสาระสำคัญของประเด็นที่ทำการศึกษา ได้แก่ โครงสร้างของหลักสูตร ระยะเวลาการเรียน ระบบการจัดการศึกษา รายวิชา ลักษณะกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ ฯลฯ รวมถึงแนวปฏิบัติที่ดีที่ควรนำมาบูรณาการใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต้นแบบ

2. แบบวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย สถาบันอุดมศึกษาประเทศในอาเซียน และสถาบันอุดมศึกษาประเทศนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบวิเคราะห์สมรรถนะจากรายวิชาที่บรรจุอยู่ในหลักสูตร โดยกำหนดคำสำคัญที่กำหนดเป็นเกณฑ์ ขั้นตอนคือ นำสมรรถนะมากำหนดความหมายพร้อมคำอธิบายสมรรถนะที่แสดงออกเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ต่อมาคือพิจารณาคำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในคำอธิบายรายวิชาต่างๆ ว่าตรงกับเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ โดยการตีความตามคำสำคัญ โดยเฉพาะคำสำคัญที่คลุมเครือหรือคำที่ใกล้เคียงกันกับเกณฑ์ เพื่อพิจารณาว่ามีความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถ้าตรง ถือว่ามีเนื้อหาที่สอนเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะนั้นๆ

3. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยนำคำอธิบายสมรรถนะที่แสดงออกเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม และนำมาสร้างข้อคำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด มีรูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบตอบคำถามสองชุด ที่ให้ระบุ ระดับความจำเป็น และระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่ มีรูปแบบการตอบ 2 ลักษณะคือ

1) ตรวจสอบรายการ วิธีการตอบให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ให้ตรงตามความเป็นจริง ในส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2) มาตรวัดประมาณค่า มีพิสัยการตอบ 5 ช่วง โดยลักษณะของคำถามแบ่งเป็นสองชุด (dual-response format) ซึ่งผู้ตอบจะตอบถึงการปฏิบัติที่ตรงกับ ระดับความจำเป็น และสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่ ในระดับ (1) น้อยที่สุด (2) น้อย (3) ปานกลาง (4) มาก (5) มากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความ จำเป็นต่อการเป็นครู ในอาเซียน อยู่ใน ระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วน ใหญ่ในปัจจุบัน มี สมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ท่านคิดว่าครูมีสมรรถนะตามข้อความต่อไปนี้ ในระดับใด										
0. การเคารพในความหลากหลายของผู้เรียน		✓								✓

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) เกณฑ์คือ ค่าดัชนี IOC ต้องมากกว่า .05 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับโครงสร้างและนิยามที่ต้องการจะวัด และความเหมาะสมในการนำไปใช้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินความต้องการจำเป็น และด้านการพัฒนาครูหรือด้านสมรรถนะครู จำนวน 5 ท่าน เพื่อคำนวณค่า IOC เป็นรายข้อ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีข้อคำถามจำนวน 8 ข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จากนั้นปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยผ่านความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ได้ข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 77 ข้อ ทดลองใช้แบบสอบถามกับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยใช้เกณฑ์ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่เชื่อถือได้ คือ ค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Joseph and Rosemary, 2003) ซึ่งได้เท่ากับ 0.982 และค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบสอบถามเมื่อใช้จริง จำนวน 383 ฉบับ ได้เท่ากับ 0.983

4. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับความคิดเห็นเชิงลึกเพื่อร่างหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชา ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วย อาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิตหรืออาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา) โดยจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์หลักสูตรทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมกับข้อมูลสมรรถนะที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น มากำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ กำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ แล้วจัดทำ

เป็นร่างประเด็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ มีแนวทางในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) วิชาที่ท่านสอนตอบสนองสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด (กรณีรับผิดชอบการสอนในหลักสูตรปริญญาตรี)

2) ท่านได้พัฒนาสมรรถนะครูสำหรับนิสิตนักศึกษาครูด้านใด และอย่างไร

3) ท่านคิดว่าสมรรถนะครูด้านใดบ้างที่ควรพัฒนาให้กับนิสิตนักศึกษาครูไทยเพื่อให้มีสมรรถนะครูแห่งอาเซียนและสู่สากลได้

4) ท่านคิดว่าปัจจุบันหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์มีความเหมาะสมหรือไม่

5) ท่านคิดว่าหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ควรพัฒนาในส่วนใด และควรปรับปรุงเพิ่มเติมอะไร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นไปให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมตรวจสอบความครอบคลุมและความเหมาะสมของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมก่อนนำไปใช้

5. แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการบันทึกการอภิปรายในการประชุมสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีแนวคำถาม คือ

1) ความสอดคล้องของหลักสูตรกับสภาพสังคมปัจจุบัน

2) ความเหมาะสมของรายละเอียดในหัวข้อต่างๆ ของหลักสูตร

2.1) ปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.2) สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาใน

การพัฒนาหลักสูตร

2.3) รายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูตามรายชั้นปีที่ 1-5

2.4) โครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา

2.5) แนวทางกระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ

2.6) การประเมินผลนิสิตนักศึกษา

3) ความเป็นไปได้ของการนำหลักสูตรไปใช้

4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกาศ ข้อบังคับ หนังสือ บทความ เว็บไซต์ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครู และรายงานการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เอกสารหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิตของมหาวิทยาลัยของรัฐที่เข้าร่วมโครงการผลิตครู 5 ปี และเอกสารหลักสูตรการผลิตครูของต่างประเทศ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยหลักสูตรของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ใช้การสืบค้นข้อมูลหลักสูตรทางอินเทอร์เน็ต ส่วนหลักสูตรของประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้วิธีขอข้อมูลจากประธานหลักสูตรปริญญาบัณฑิต (School of Education, Standford University) ผ่านทางอีเมล

2. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวนกลุ่มละ 256 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 512 ฉบับ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบประเมินพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งแนบของจดหมายติดแสตมป์เพื่อให้ส่งกลับผู้วิจัย และทำการรวบรวมติดตามแบบประเมินที่จัดส่งไป ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน สรุปจำนวนที่ได้รับกลับคืน 402 ฉบับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่สมบูรณ์มีจำนวน 383 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.81 โดยเป็นแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากกลุ่มครูดีเด่น จำนวน 199 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.73 และแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 184 ฉบับ คิดเป็น 71.87 เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์หาสมรรถนะที่มีความสำคัญจำเป็นต่อการนำมาพัฒนาใน (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ

3. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิตหรืออาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา) มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานกับผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการเพื่อชี้แจงข้อมูล อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวทางการสัมภาษณ์ การนัดหมาย วันเวลาสถานที่ที่จะให้สัมภาษณ์ และวิธีการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจึงขอความอนุเคราะห์คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

3.2 ส่งหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญพร้อมแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลา สถานที่ที่นัดหมาย และขออนุญาตบันทึกเทปการสัมภาษณ์และการเผยแพร่ข้อมูลในงานวิจัย

4. การเก็บข้อมูลจากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้รวมถึงข้อเสนอแนะต่อ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบ สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทั้ง 4 กลุ่ม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านอุดมศึกษาในคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้าน มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต และ ผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ใช้บัณฑิต (ผู้บริหารโรงเรียน) จำนวน 12 คน แบบไม่เป็นทางการเพื่ออธิบาย วัตถุประสงค์ของงานวิจัย วัตถุประสงค์ของการสนทนา แนวทางและประเด็นการอภิปราย และขอ เรียนเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม รวมทั้งนัดหมายวันเวลาและสถานที่ประชุม

4.2 ขอความอนุเคราะห์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำหนังสือถึง ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอเชิญเข้าร่วมประชุมอย่างเป็นทางการ

4.3 ผู้วิจัยส่งจดหมายเชิญพร้อมเค้าโครงการวิจัย (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชา ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และ ประเด็นประชุม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิใช้ประกอบการพิจารณา (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ ก่อนวันประชุม จริงประมาณ 2 สัปดาห์

4.4 ผู้วิจัยจัดประชุมสนทนากลุ่มตามวัน เวลาและสถานที่ที่ได้นัดหมายไว้ และได้เสนอ ความเป็นมา ความสำคัญของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย ผลจากการวิจัยในส่วนต้น และนำเสนอ ประเด็นในการพิจารณาเพื่อขอความคิดเห็นต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และ ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปผลการประชุมและข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกเทปการ ประชุมสนทนากลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อนำเสนอหลักสูตรต้นแบบ สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์สมรรถนะครูและวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียนตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

1.1 สังเคราะห์สมรรถนะของครูจากประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556 และงานวิจัยของ SEMEO INNOTECH ซึ่งระบุกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 การสังเคราะห์ รายการสมรรถนะเพื่อหาความสอดคล้องของสมรรถนะ ขั้นตอนนี้ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

1.2 วิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อศึกษาปรัชญา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อการวิเคราะห์สภาพของ หลักสูตรในปัจจุบันของประเทศไทย รวมถึงวิเคราะห์หลักสูตรผลิตครูของประเทศสิงคโปร์ ประเทศ มาเลเซีย และประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาปรัชญา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา การจัดประสบการณ์วิชาชีพ ฯลฯ เพื่อศึกษาสาระต่างๆ ที่บรรจุ อยู่ในหลักสูตร และแนวปฏิบัติที่ดีที่ควรนำมาบูรณาการใช้ในการพัฒนาต้นแบบหลักสูตรฯ โดยใช้ แบบวิเคราะห์ที่พัฒนาขึ้น

1.3 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย หลักสูตรผลิตครูประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ที่สังเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 1.1 เพื่อศึกษาว่าหลักสูตรที่นำมาศึกษานั้นมี เนื้อหาที่สอนได้บรรจุเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ใน รายวิชาใด

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

2.1 สร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยนำผลการสังเคราะห์สมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 แสดงเป็นคำอธิบายสมรรถนะที่แสดงออกเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม และนำมาสร้างข้อคำถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด รูปแบบการตอบข้อมูลเป็นแบบสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) ในรูปแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมในการนำไปใช้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินความต้องการจำเป็น และด้านการพัฒนาครูหรือด้านสมรรถนะครู จำนวน 5 ท่าน จากนั้นปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยผ่านความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

2.2 ประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยแบบสอบถาม กับครูดีเด่นและผู้บริหารโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการส่งไปรษณีย์ทำการติดตามรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาสังเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนา (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

3.1 จากขั้นตอนที่ 1-2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสร้างข้อคำถามสำหรับสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม คือ 1) อาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต หรืออาจารย์ประจำหลักสูตร 2) ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา) ซึ่งผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นและนำข้อเสนอแนะของแต่ละกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำมาร่างหลักสูตรต้นแบบฯ

3.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผลการวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน และข้อมูลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครู รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสร้าง (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีหัวข้อ ดังนี้

หัวข้อที่ 1) ปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หัวข้อที่ 2) สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการพัฒนาหลักสูตร

หัวข้อที่ 3) รายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูตามรายชั้นปีที่ 1-5

หัวข้อที่ 4) โครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา

4.1 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร

4.2 โครงสร้างหลักสูตร แบ่งตามหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาเลือกเสรี

4.3 รายวิชาพร้อมคำอธิบายรายวิชา โดยมีการปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหา รายวิชา รวมทั้งเสนอรายวิชาใหม่ที่เน้นสมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาชีพครู หมวดวิชาเลือกเสรี

4.4 แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) โดยแสดงให้เห็นถึงรายวิชาในหลักสูตรรับผิดชอบต่อสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 รายการใดบ้าง โดยระบุว่าเป็นความรับผิดชอบหลักหรือรับผิดชอบรอง ซึ่งบางรายวิชาอาจไม่นำสู่สมรรถนะบางรายการก็ได้

หัวข้อที่ 5) แนวทางพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู (การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา)

หัวข้อที่ 6) การประเมินผลนิสิตนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษาในคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ใช้บัณฑิต (ผู้บริหารโรงเรียน) จำนวน 10 ท่าน ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ โดยนำ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิก่อนวันประชุมประมาณ 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยจัดประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และเป็นผู้ดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง เริ่มต้นด้วยการแนะนำตนเอง แนะนำผู้เข้าร่วมสนทนา แจงจุดมุ่งหมายของการประชุมสนทนากลุ่ม นำเสนอสาระสำคัญของโครงการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย ผลจากการวิจัยในส่วนต้น และประเด็นในการพิจารณาเพื่อขอความคิดเห็นต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนและสื่อให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของสมรรถนะครูหรือไม่ เพียงใด
 - 2) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในรูปแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและสถานการณ์ภายนอกหรือไม่
 - 3) รายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1-5 มีความเหมาะสมกับนิสิตนักศึกษาครูแต่ละชั้นปีหรือไม่
 - 4) โครงสร้างของหลักสูตร รายวิชา เนื้อหาสาระ มีความเหมาะสมหรือไม่ และสามารถตอบสนองการพัฒนาสมรรถนะของครูหรือไม่ รวมทั้งแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของรายวิชาในหลักสูตรต่อสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ถูกต้องหรือไม่ เพียงใด
 - 5) แนวทางพัฒนากระบวนการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครู มีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด
 - 6) การประเมินผล มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เพียงใด
 - 7) ความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปใช้
 - 8) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร
- ทั้งนี้ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเทปการประชุมสนทนากลุ่ม และจดบันทึกเพื่อให้ได้ข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

4.3 สรุปผลการประชุมและข้อเสนอแนะที่ได้จากการบันทึกรายงานการประชุมและการถอดเทปการสนทนาของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนข้อคิดเห็นเพิ่มเติม นำมาแก้ไขปรับปรุง (ร่าง) ต้นแบบหลักสูตรฯ เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบหลักสูตรฯ ฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและงานวิจัย โดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (พรชูลี อาชวอรุ่ง, 2547: 1) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มคำที่ปรากฏและนำมาแยกแยะ จัดประเภท ลำดับความสำคัญ วิเคราะห์เป็นกลุ่มต่างๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดประเด็นหลักและประเด็นรอง สุดท้ายนำประเด็นที่ได้มารวมกลุ่มและหาความสัมพันธ์โดยมีการพิจารณาในหลายๆ มิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

2.1) ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2.2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

2.2.1) หาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่ต้องการ (Importance: I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (degree of success: D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ คือ $PNI_{modified} = (I-D)/D$

2.2.2) จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนี PNI_{modified} จากมากไปหาน้อย ค่าดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจพัฒนา มากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ย PNI_{modified} ของแต่ละกลุ่มผู้ระบุความต้องการจำเป็นถือว่ามี ความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งรูปแบบคำตอบที่ได้จากคำถาม ปลายเปิด ใช้การจัดกลุ่มข้อความ และการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จากการถอดเทปคำสนทนา และทำเครื่องหมายหรือใช้สัญลักษณ์ในข้อมูลของผู้สนทนาแต่ละคน แล้วพิจารณาโดยใช้หมวดหมู่ตามประเด็นที่ใช้ในการสนทนา วิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ศึกษา โดยพิจารณาความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ตารางที่ 3.2 สรุปกรอบการดำเนินงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	กลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. วิเคราะห์หลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียนตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	ศึกษาความสอดคล้องระหว่างสมรรถนะของครูไทยกับครูอาเซียน โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์สมรรถนะของทั้งสองแหล่ง	เอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะครูของประเทศไทย, งานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะครูอาเซียนของ SEMEO INNOTECH	แบบวิเคราะห์เนื้อหา	การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยโดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหา	ได้สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
	วิเคราะห์สภาพหลักสูตรของประเทศไทย ประเทศอาเซียน และประเทศนอกอาเซียน เพื่อศึกษาปรัชญา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้าง รายวิชา กระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ	เอกสารหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิตของประเทศไทย (จุฬาฯ และ มศว) ประเทศอาเซียน (สิงคโปร์และ มาเลเซีย) และ ประเทศนอกอาเซียน (อเมริกา)	แบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต ซึ่งเป็นแบบสรุปสาระสำคัญของประเด็นที่ทำการศึกษา	การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารหลักสูตรฯ โดยใช้กระบวนการในการวิเคราะห์สาระ	1. ได้ข้อมูลสมรรถนะที่นิสิตนักศึกษาครูได้รับจากหลักสูตรปัจจุบันของไทย และแนวปฏิบัติที่ดีอื่นๆของต่างประเทศ 2. ได้ประเด็นในการจัดทำกรอบของหลักสูตรต้นแบบฯ
2. ประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูฯ และส่งเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์	ครูดีเด่นที่ได้รับรางวัล “ครูผู้สอนดีเด่น” จากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ปี 2556 และผู้บริหารโรงเรียน	แบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามค่าใช้การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้เทคนิค PNI modified และจัดลำดับความสำคัญ	ได้ข้อมูลของสมรรถนะครูที่นิสิตนักศึกษาครูได้รับ การพัฒนาจากหลักสูตรต้นแบบฯ

สิ่งกำหนดหลักสูตรและรูปแบบหลักสูตร

ตารางที่ 3.2 สรุปกรอบการดำเนินงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์
ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
(ต่อ)

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	กลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
3.พัฒนา (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบ สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	1.สร้างแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1.กลุ่มอาจารย์ 2.กลุ่มผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร 3.ผู้ทรงคุณวุฒิจากสภาวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา)	แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง	ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา	ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการพัฒนา (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ
	2.สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ				ได้ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ
4.ประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรต้นแบบ สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	ประเมินความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ โดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) เพื่อตรวจสอบ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ	กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 1.ด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 2.ด้านการพัฒนาครูหรือด้านมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา 3.ด้านการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิต 4.ผู้ใช้บัณฑิต (ผู้บริหารโรงเรียน)	แบบบันทึกการสนทนาเพื่อเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ	ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา	ได้ข้อสรุปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
	ปรับแก้ (ร่าง) ต้นแบบหลักสูตรฯ				หลักสูตรต้นแบบฯ

*รูปแบบหลักสูตร

*ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

*ปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้

* ขั้นตอนของระบบร่างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. กำหนดหลักสูตร 2. รูปแบบหลักสูตร 3. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และ 4. การปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 4 ประการ คือ 1) วิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 2) ประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 3) พัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และ 4) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการสังเคราะห์สมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) เทียบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา และ 2) การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

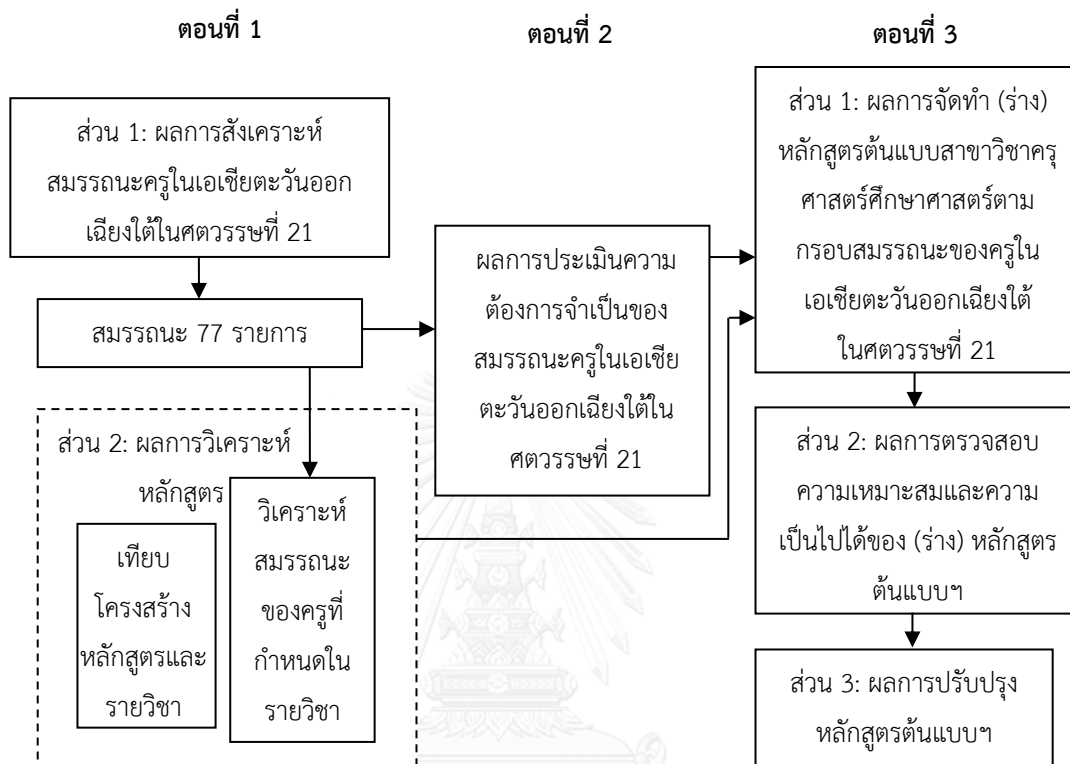
ตอนที่ 3 ผลการจัดทำ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการจัดทำ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ส่วนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ส่วนที่ 3 ผลการปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบ
สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

แสดงเป็นแผนผังความเชื่อมโยงของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน ดังนี้

แผนภาพที่ 2 ผังความเชื่อมโยงของผลการวิเคราะห์ข้อมูล

**ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย
และต่างประเทศ ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่
21**

**ตอนที่ 1 ส่วนที่ 1 ผลการสังเคราะห์สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษ
ที่ 21**

การสังเคราะห์สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ทำ
การสังเคราะห์สมรรถนะของครูไทย จากประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารระความรู้
สมรรถนะ และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร
การศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 และกรอบ
สมรรถนะของครูแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นงานวิจัยของ SEMEO
INNOTECH เกี่ยวกับกรอบสมรรถนะของครูจากประเทศสมาชิก 11 ประเทศ ดังแสดงในตารางที่
4.1 และตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 สมรรถนะของครูไทย

1. ความเป็นครู		6.2	ทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาได้
1.1	สภาพงานครู คุณลักษณะ และมาตรฐานวิชาชีพครู	6.3	การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม
1.2	การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู	6.4	การจัดการชั้นเรียน
1.3	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู	6.5	การพัฒนาศูนย์การเรียนในสถานศึกษา
1.4	การจัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู	6.6	สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติ
1.5	การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง	6.7	สามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้
1.6	รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน เพื่อให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้	7. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	
1.7	แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้เพื่อให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลง	7.1	หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติในการวิจัย
1.8	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ ผู้เรียน	7.2	การใช้และผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
1.9	มีจิตวิญญาณความเป็นครู	7.3	สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
2. ปรัชญาการศึกษา		7.4	สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนา ผู้เรียน
2.1	ปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม	8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	
2.2	วิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	8.1	หลักการ แนวคิด การออกแบบ การประยุกต์ใช้และ การประเมินสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้
2.3	ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา	8.2	เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
2.4	วิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	8.3	ประยุกต์ใช้ และประเมินสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้
3. ภาษาและวัฒนธรรม		8.4	สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
3.1	ภาษาและวัฒนธรรมไทยเพื่อการเป็นครู	9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	
3.2	ภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู	9.1	หลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมิน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
3.3	สามารถใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย และภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อความหมายอย่างถูกต้อง	9.2	ปฏิบัติการวัดและการประเมินผล
3.4	ใช้ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ	9.3	สามารถวัดและประเมินผลได้
4. จิตวิทยาสำหรับครู		9.4	สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
4.1	จิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์	10. การประกันคุณภาพการศึกษา	
4.2	จิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา	10.1	หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษา
4.3	จิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา	10.2	การประกันคุณภาพการศึกษา
4.4	สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	10.3	สามารถจัดการคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และ พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4.5	ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เต็มศักยภาพ	10.4	สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมประเมินคุณภาพการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้
5. หลักสูตร		11. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	
5.1	หลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร	11.1	หลักธรรมมาภิบาล และความซื่อสัตย์สุจริต
5.2	การนำหลักสูตรไปใช้	11.2	คุณธรรม และจริยธรรมของวิชาชีพครู
5.3	การพัฒนาหลักสูตร	11.3	จรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด
5.4	วิเคราะห์หลักสูตรและสามารถจัดทำหลักสูตรได้	11.4	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะ และ เสียสละให้สังคม
5.5	ปฏิบัติการประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการ พัฒนาหลักสูตร	11.5	ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
6. การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน			
6.1	หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผน การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อ การเรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง		

ตารางที่ 4.2 สมรรถนะของครูจากประเทศสมาชิก 11 ประเทศจากงานวิจัยของ SEAMEO

A	ส่งเสริมการพัฒนาชีวิตและทักษะวิชาชีพแก่ผู้เรียน	E	การพัฒนาและใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน
A1	ให้ความรู้ สร้างทักษะและทัศนคติรวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21	E1	แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
A2	ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนเพื่อให้รู้จักความรู้ ทักษะ ทัศนคติและค่านิยมของศตวรรษที่ 21	E2	พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน
A3	ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในด้านการเรียนเพื่อใช้ความรู้ ทักษะ ทัศนคติและค่านิยมของศตวรรษที่ 21	E3	ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
A4	ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนเพื่อเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ทัศนคติและค่านิยมของศตวรรษที่ 21	E4	บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน
A5	ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนให้อยู่อย่างมีความรู้ ทักษะ ทัศนคติและค่านิยมของศตวรรษที่ 21	E5	ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน
A6	ประเมินนักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ ทัศนคติและค่านิยมทางการศึกษา 4 ด้าน	F	การพัฒนาทักษะการจัดการจัดการคิดระดับสูง (HOTS)
B	การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้	F1	เตรียมสร้างทักษะและยุทธศาสตร์ HOTS
B1	สร้างความรอบรู้ในสาขาวิชา	F2	พัฒนาทักษะ HOTS แก่ผู้เรียน
B2	กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่สอดคล้องรูปแบบและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของผู้เรียน	F3	เสริมสร้าง HOTS ในผู้เรียน
B3	สื่อสารอย่างเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	F4	ประเมิน HOTS ของ ผู้เรียน
B4	ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	G	การส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม
B5	ประยุกต์การตั้งคำถามและทักษะการปฏิสัมพันธ์	G1	กำหนดหลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ
B6	บูรณาการ HOTS กับบทเรียน	G2	ยกระดับและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู
B7	สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น	G3	ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยมจริยธรรมและศีลธรรม
B8	บริหารจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน	H	การวัดและประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน
C	การเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน	H1	ค้นคว้าความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการทดสอบ และประเมินผล
C1	ประเมินความต้องการในการเรียนรู้	H2	พัฒนาความรู้และรวบรวมเครื่องมือสำหรับการประเมิน
C2	จัดระบบของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึง ความรู้ ทักษะ ความถนัด และค่านิยม	H3	ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม
C3	จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและระยะเวลา	H4	นำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้
C4	จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน	I	การพัฒนาด้านวิชาชีพ
C5	เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับผู้เรียน	I1	วิเคราะห์เพื่อให้ทราบความต้องการในการพัฒนา
C6	เลือกอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	I2	จัดเตรียมแผนการพัฒนาด้านวิชาชีพของแต่ละคน
C7	กำหนดมาตรการการประเมินผลที่เหมาะสม	I3	จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพ
C8	นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน	I4	พิจารณาถึงความสอดคล้องของกิจกรรมการพัฒนาที่จัดขึ้นกับความต้องการ
D	การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	I5	ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ ฯลฯ
D1	สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ	I6	ทำหน้าที่ที่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่
D2	ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออาหารและเรียนรู้อย่างเป็นมิตร	I7	ประเมินผลกระทบของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพ
D3	จงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	J	การสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครอง
D4	ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้	J1	ส่งเสริมทักษะด้านการประชาสัมพันธ์
D5	เคารพในความหลากหลายของผู้เรียน	J2	พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง
D6	คงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	J3	แบ่งปันความรับผิดชอบให้แก่ชุมชนในการจัดศึกษา
		J4	ร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน
		K	การจัดสวัสดิการและการกินแก่นักเรียน
		K1	แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
		K2	พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นในแบบบูรณาการ
		K3	จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริม
		K4	ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน
		K5	ดำเนินการ บริหารจัดการที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์สมรรถนะ ผู้วิจัยได้กำหนดหมายเลขให้กับรายการสมรรถนะครูไทย แสดงหัวข้อเป็น เลข 1-11 ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะย่อยจำนวน 55 รายการ และกำหนดตัวอักษรให้กับรายการสมรรถนะของครูจากประเทศสมาชิก 11 ประเทศจากงานวิจัยของ SEAMEO แสดงหัวข้อเป็น A-K ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะย่อยจำนวน 64 รายการ จากการสังเคราะห์สมรรถนะด้วยการสรุปรวมสาระ หาความสัมพันธ์เชื่อมโยงของสมรรถนะที่มีความใกล้เคียงกัน และตัดรายการสมรรถนะที่มีความซ้ำซ้อน (ดังแสดงในภาคผนวก ก) สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยจำนวนสมรรถนะ 77 รายการ และผู้วิจัยได้จัดกลุ่มของสมรรถนะใหม่ตามลักษณะของประเภทของสมรรถนะ (Competency Categories) ซึ่งพิจารณาสมรรถนะร่วมของกลุ่มงาน แบ่งได้เป็น 4 กลุ่มและเรียงลำดับหัวข้อใหม่ ได้หัวข้อใหม่จำนวน 17 ด้าน 77 สมรรถนะ ดังนี้

สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

1. สมรรถนะหลัก/พื้นฐาน (Core – Bases of Competency)

- 1) ความเป็นครู
 - 1.1) รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน
 - 1.2) รอบรู้ในกลยุทธ์การสอน
 - 1.3) รอบรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู คุณลักษณะและมาตรฐานวิชาชีพครู
 - 1.4) รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู
 - 1.5) สร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง
 - 1.6) แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
 - 1.7) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน
- 2) ปรัชญาการศึกษา
 - 2.1) รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา
 - 2.2) รอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 3) ภาษา วัฒนธรรม และค่านิยมของศตวรรษที่ 21
 - 3.1) พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล
 - 3.2) พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่สากล
 - 3.3) พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21

4) จิตวิทยาสำหรับครู

- 4.1) ครอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์
- 4.2) ครอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา
- 4.3) ครอบรู้ในจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา
- 4.4) ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

2. สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency)

1) หลักสูตร

- 1.1) ครอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร
- 1.2) นำหลักสูตรไปใช้อย่างเหมาะสม
- 1.3) ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

2) การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

- 2.1) ครอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง
- 2.2) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2.3) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 2.4) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ
- 2.5) จูงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น
- 2.6) ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้
- 2.7) เข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน
- 2.8) จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ

3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

- 3.1) นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 3.2) ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- 4.1) ครอบรู้ในหลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 4.2) นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
- 4.3) ค้นคว้าความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการทดสอบ ประเมินและประเมินผล
- 4.4) ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม

5) การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา

- 5.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
- 5.2) รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
- 5.3) นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้
- 5.4) สร้างกลยุทธ์การสร้างร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเพื่อ

พัฒนาผู้เรียน

6) การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้

- 6.1) กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 6.2) สื่อสารกับผู้เรียนได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน
- 6.3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
- 6.4) ประยุกต์การตั้งคำถามและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน
- 6.5) สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น
- 6.6) บริหารจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน

7) การเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน

- 7.1) ประเมินความต้องการในการเรียนรู้
- 7.2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึง ความรู้ ทักษะ ความถนัด และค่านิยม
- 7.3) จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและระยะเวลา
- 7.4) จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน
- 7.5) เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับผู้เรียน
- 7.6) กำหนดมาตรการการประเมินผลที่เหมาะสม
- 7.7) นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน

3. สมรรถนะครูยุคใหม่ (New Generation Teachers Competency)

1) นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน

- 1.1) ออกแบบ ประยุกต์ใช้ และอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
- 1.2) รอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
- 1.3) แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
- 1.4) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน
- 1.5) ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
- 1.6) บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน
- 1.7) ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน

- 2) การพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS)
 - 2.1) พัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน
 - 2.2) บูรณาการการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน
 - 2.3) ประเมินการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน
- 3) การพัฒนาด้านวิชาชีพ
 - 3.1) วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน
 - 3.2) จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
 - 3.3) ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ฯลฯ
 - 3.4) ทำหน้าที่พี่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่
 - 3.5) ประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น

4. สมรรถนะด้านจิตใจและมนุษยสัมพันธ์ (Affective Competency)

- 1) การส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม
 - 1.1) เรียนรู้ ตระหนักและประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู
 - 1.2) เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ
 - 1.3) ยกระดับและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู
 - 1.4) ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยม จริยธรรมและศีลธรรม
- 2) การสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน
 - 2.1) พัฒนาทักษะด้านการประชาสัมพันธ์
 - 2.2) พัฒนาความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง
 - 2.3) รู้วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบให้แก่ชุมชนต่อการจัดการศึกษา
 - 2.4) ร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน
- 3) การจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน
 - 3.1) แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
 - 3.2) พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง
 - 3.3) จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริม
 - 3.4) ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน

ผลการจากสังเคราะห์สมรรถนะที่ได้ 77 รายการ ผู้วิจัยได้นำไปสร้างเป็นเครื่องมือ 2 ฉบับ คือ 1) แบบวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย สถาบันอุดมศึกษาในประเทศในอาเซียน และสถาบันอุดมศึกษาประเทศนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และ 2) แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 1 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

การวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน มีวิธีดำเนินการ 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 เทียบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียนที่นำมาศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

รายละเอียดการดำเนินการทั้ง 2 ขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เทียบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียนที่นำมาศึกษา

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเป็นตารางเทียบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียนที่นำมาศึกษาจำนวน 5 หลักสูตร คือ

1) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2552) ประเทศไทย

2) หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2553) ประเทศไทย

3) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education) ฉบับปี ค.ศ.2011-2012 (พ.ศ.2554-2555) ของมหาวิทยาลัยมาลายา (University of Malaya) ประเทศมาเลเซีย

4) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education) ฉบับปี ค.ศ.2012 (พ.ศ.2555) ของสถาบันการศึกษาแห่งชาติ (The National Institute of Education: NIE) ซึ่งสังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยาง (Nanyang Technological University: NTU) ประเทศสิงคโปร์

5) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (Undergraduate Program in Education) ฉบับปี ค.ศ.2013 (พ.ศ.2556) ของวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยแสตนฟอร์ด (Stanford University, School of Education) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ลักษณะของตารางจะเทียบสาระสำคัญของประเด็นที่ทำการศึกษา โดยในตารางที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบสาขาวิชา โครงสร้างของหลักสูตร ระยะเวลาการเรียน และจำนวนหน่วยกิต ตารางที่ 4.4 แสดงการเทียบรายวิชาศึกษาทั่วไป ตารางที่ 4.5 แสดงการเทียบรายวิชาชีพครูและวิชาเลือก การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และโปรแกรมเกียรตินิยม ตารางที่ 4.6 แสดงการเทียบรายวิชาเลือกอื่นๆ และตารางที่ 4.7 แสดงการเทียบรายวิชาที่แตกต่างกัน รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร ระยะเวลากการเรียน และจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา

หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย	
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (จุฬาฯ) (หลักสูตร พ.ศ.2552)	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (มศว) (หลักสูตร พ.ศ.2553)	หลักสูตรของ NIE, Nanyang Technological U. (ปี ค.ศ.2012)	หลักสูตรของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ปี ค.ศ.2012-2013)	หลักสูตรของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ปี ค.ศ.2011-2012)	หลักสูตรของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ปี ค.ศ.2013)	หลักสูตรการผลิตครูของอเมริกา Undergraduate Program in Education (Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ.2013)	
หลักสูตร 5 ปี ปรับปรุง พ.ศ.2552 เปิดสอน 10 สาขาวิชา และโปรแกรมเกียรตินิยม	หลักสูตร 5 ปี หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2553 เปิดสอน 23 สาขาวิชา	หลักสูตร 4 ปี (2012-2013) มี 3 หลักสูตร คือ B.Ed.TESL, B.Ed.(Early Childhood) และ B.Ed.(Counselling)	หลักสูตร 4 ปี (2012-2013) มี 3 หลักสูตร คือ BA(Ed) 2 สาขา, B.Sc.(Ed) 2 สาขา และ B.Ed.(Part-time)	หลักสูตร 4 ปี (2011-2012) มี 3 หลักสูตร คือ B.Ed.TESL, B.Ed.(Early Childhood) และ B.Ed.(Counselling)	หลักสูตร 4 ปี (2012-2013) มี 2 หลักสูตร คือ Undergraduate Honors in Education และ Undergraduate Minor in Education	4 years	
เวลาเรียนปกติ 5 ปี (ไม่ต่ำกว่า 9 ภาค และไม่เกิน 10 ภาค)	เวลาเรียนปกติ 5 ปี	Over 8 semester (4 years)	เวลาเรียนปกติ 4 ปี (Min 3.5 ปี, Max 6 ปี)	Over 8 semester (4 years)	4 years	4 years	
ไม่น้อยกว่า 170 หน่วยกิต	ไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต	138 Academic Units & above	138 Academic Units & above	134 credit hours	20-30 units of course work	20-30 units of course work	
-หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต -หมวดวิชาเฉพาะ 130 หน่วยกิต (วิชาครู 54 หน่วยกิต และวิชาเอก 76 หน่วยกิต) -หมวดวิชาเลือก 10 หน่วยกิต (จาก 36 รายวิชา)	-หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต -หมวดวิชาเฉพาะ 124 หน่วยกิต (วิชาครู 50 หน่วยกิต และวิชาเอก 74 หน่วยกิต) -หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต (จาก 26 รายวิชา)	(a) Education Studies (Level1) (b) Education Studies (Level2) (c) Curriculum Studies (General/Chinese/Malay/PESS) (d) Subject Knowledge (e) Pedagogical Content Knowledge Subject Areas and/or Inclusive Education (f) Essential Courses (g) Language Enhancement and Academic Discourse Skills (h) Practicum	(a) Education Studies (Level1) (b) Education Studies (Level2) (c) Curriculum Studies (General/Chinese/Malay/PESS) (d) Subject Knowledge (e) Pedagogical Content Knowledge Subject Areas and/or Inclusive Education (f) Essential Courses (g) Language Enhancement and Academic Discourse Skills (h) Practicum	-University Courses (21 credits) -Basic Course (21 credits) -Major Courses & Minor Courses จะแตกต่างกันไปตามหลักสูตร B.Ed.TESL -Major Courses -Minor Courses (a) Art Education, (b) Moral Education, (c) Literature in English Education -English Language -English Literature B.Ed.(Early Childhood) -Major Courses -Minor Courses (Special Ed., Instructional Technology) B.Ed.(Counselling) -Compulsory Courses -รายวิชาเลือกต่าง 3 วิชา -Teaching Practice (8 credits)	-Core Course (วิชาหลัก) -Foundation Courses (วิชาพื้นฐาน) -Subfield Course ประกอบด้วย (1) Teaching and Learning (2) Education Research and Policy (3) Educational Technology	-Core Course (วิชาหลัก) -Foundation Courses (วิชาพื้นฐาน) -Subfield Course ประกอบด้วย (1) Teaching and Learning (2) Education Research and Policy (3) Educational Technology	

หัวข้อที่ 1 สาขาวิชา โครงสร้างของหลักสูตร ระยะเวลาการเรียน และจำนวนหน่วยกิต

1.1 สาขาวิชา

1) หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทยที่นำมาวิเคราะห์คือ หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนสาขาวิชาจำนวน 10 สาขาวิชา หลักสูตรการศึกษาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดสอนสาขาวิชาจำนวน 23 สาขาวิชา สาขาวิชาที่เหมือนกันคือ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาประถมศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน และสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา การแนะแนวและการศึกษาพิเศษ โดยพบว่า สาขาวิชามัธยมศึกษาเพียงสาขาเดียวของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น แต่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้แยกออกเป็น 8 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาสังคมศึกษา นักศึกษาจะไปสังกัดกับคณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และสาขาวิชาภาษาไทย นักศึกษาจะไปสังกัดกับคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาวิทยาศาสตร์-เคมี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์-ชีววิทยา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์-ฟิสิกส์ และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ นักศึกษาจะไปสังกัดกับคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษาได้แยกออกเป็น 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา-ทัศนศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา-ดนตรีศึกษา-ดนตรีไทย สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา-ดนตรีศึกษา-ดนตรีสากล และสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา-ศิลปการแสดงศึกษา นักศึกษาจะสังกัดกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ สำหรับสาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแยกออกเป็น 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาสุขศึกษา และสาขาวิชาพลศึกษา นักศึกษาจะสังกัดกับคณะพลศึกษา โดยทั้งวิชาเอกและวิชาการสอนจะเรียนที่คณะวิชาที่สังกัด ส่วนรายวิชาशिพครูเรียนจากคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิชาเอกจะเรียนที่คณะอื่น ส่วนวิชาการสอนจะเรียนที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับสาขาวิชาที่แตกต่างกันคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีสาขาวิชาธุรกิจศึกษา ส่วนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีสาขาวิชาการศึกษาผู้สูงอายุ สาขาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา

2) หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศในอาเซียน ดังเช่นหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนยางของประเทศสิงคโปร์ ได้แบ่งสาขาวิชาของหลักสูตรเป็น 2 สาขาหลัก คือ ศิลปะ (B.A.(Ed)) และ วิทยาศาสตร์ (B.Sc.(Ed)) และแบ่งย่อยออกเป็น 2 ระดับ คือ ประถมศึกษา (B.A.(Ed) (Primary) Programme, B.Sc.(Ed) (Primary) Programme) และมัธยมศึกษา (B.A. (Ed) (Secondary) Programme, B.Sc.(Ed) (Primary) Programme) สำหรับหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซีย ได้แบ่งสาขาวิชาของหลักสูตรเป็น 3 สาขา คือ ครุศาสตร์บัณฑิต (สาขาการสอนภาษาอังกฤษ) (Bachelor of Education

(Teaching English as a Second Language: TESL) ครุศาสตรบัณฑิต (สาขาปฐมวัย) (Bachelor of Early Childhood Education) และครุศาสตรบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) (Bachelor of Counselling) นอกจากนี้ 3 หลักสูตรข้างต้นแล้ว ยังมีหลักสูตรที่สอนรวมกับคณะวิทยาศาสตร์ คือ วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขาการศึกษา) (Bachelor of Science with Education) และสถาบันการเรียนของอิสลาม คือ ครุศาสตรบัณฑิต (สาขาอิสลามศึกษา) (Bachelor of Islamic Education)

3) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันพอร์ตของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้แบ่งเป็นสาขาวิชา ซึ่งจะมีเพียง 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมเกียรตินิยม

1.2 โครงสร้างของหลักสูตร

1) หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย ทั้งหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรไว้เป็นหมวดวิชาเหมือนกันคือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นหมวดของรายวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล เข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ มีเหตุผล ใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม สามารถดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้ แบ่งเป็นกลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ และกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ สำหรับหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วย วิชาครู ซึ่งเป็นรายวิชาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และวิชาเอกตามสาขาวิชาเอกของผู้เรียน และหมวดวิชาเลือก เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล

2) หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศในอาเซียน ดังเช่นหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์ได้กำหนดเป็นกลุ่มวิชาหลัก (Core Course) ประกอบไปด้วย 7 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาทางการศึกษา (Education Studies: ES) กลุ่มหลักสูตรและการสอนในรายวิชาต่างๆ (Curriculum Studies: CS) กลุ่มความรู้ในสาขาวิชา (Subject Knowledge: SK) กลุ่มวิจัยและการบูรณาการ (Essential Courses: EC) กลุ่มวิชาด้านศิลปะการสอนและ/หรือการศึกษา (Pedagogical Content Knowledge Subject Areas and/or Inclusive Education: PCK) กลุ่มวิชาทักษะด้านภาษาเสริมและวาทกรรม (Language Enhancement and Academic Discourse Skills: LEADS) และฝึกประสบการณ์สอน (Practicum)

สำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซียได้กำหนดกลุ่มวิชา 7 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มวิชาพื้นฐานของมหาวิทยาลัย (University Courses) กลุ่มวิชาการศึกษาขั้น

พื้นฐาน (Basic Courses) กลุ่มวิชาวิธีการเบื้องต้น 1 (First Method) กลุ่มวิชาวิธีการ 2 (Second Method) กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ (English Language Proficiency) กลุ่มวิชาวรรณกรรมอังกฤษ (English Literature) และกลุ่มฝึกประสบการณ์สอน (Teaching Practice)

3) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศอเมริกา ได้กำหนดเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มวิชาแกน (Core Courses) เกี่ยวกับพื้นฐานของการเรียนการสอน และประเด็นต่างๆ ทางการศึกษา รวมถึงการสังเกตและดูงานในสถานศึกษา ส่วนใหญ่จะเน้นการอ่านและการเขียน กลุ่มวิชาพื้นฐาน (Foundation Courses) และกลุ่มวิชาเลือก (Subfield Courses) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัยทางการศึกษาและนโยบายทางการศึกษา และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.3 ระยะเวลาการเรียน และจำนวนหน่วยกิต

หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย ทั้งหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กำหนดหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรจำนวน 160-170 หน่วยกิต ซึ่งมีจำนวนหน่วยกิตมากกว่าหลักสูตรจากประเทศในอาเซียน คือหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์ และหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซีย) มากกว่า 30-40 หน่วยกิต และมากกว่าหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดจากประเทศสหรัฐอเมริกา ประมาณ 80 หน่วยกิต จึงทำให้ระยะเวลาในการเรียนของประเทศไทยกำหนดไว้ที่ 5 ปีการศึกษา ซึ่งต่างจากประเทศอื่นๆ กำหนดไว้เป็น 3 ปีครึ่ง-4 ปีการศึกษา สำหรับเวลาการเรียนปกติและพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาเรียนเพียง 20-30 หน่วยกิต ซึ่งถือว่ามีความน้อย แต่มีข้อสังเกตคือเมื่อจบหลักสูตรปริญญาตรีนี้จะยังไม่ได้ใบอนุญาตการสอน หากนักศึกษาสนใจที่จะศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกามีหลักสูตร STEP (The Stanford Teacher Education Program) หลักสูตรนี้ใช้เวลา 12 เดือน ผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรนี้จะได้รับวุฒิปริญญาโททางการศึกษาและได้ใบอนุญาตการสอนในรัฐแคลิฟอร์เนียในสาขาวิชาเฉพาะ หากจบการศึกษาจาก STEP สาขาประถมศึกษาจะได้รับใบอนุญาตการสอนสหวิชา หากจบ STEP สาขามัธยมศึกษาจะได้รับใบอนุญาตการสอนวิชาเอก เช่น ประวัติศาสตร์-สังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา, เคมี, โลกศาสตร์, ฟิสิกส์) ภาษาอังกฤษ หรือภาษาโลก (ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น แมนดาริน หรือสเปน) หากเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เมื่อนับจำนวนปีการศึกษาพบว่า ต้องเรียน 5 ปีการศึกษาเท่ากันเพื่อให้ได้ใบอนุญาตการสอน ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เรียนจะได้รับวุฒิปริญญาโท แต่สำหรับประเทศไทย ผู้เรียนได้รับวุฒิปริญญาตรี

หน่วยกิตสำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำหนดให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นปีที่ 5 จำนวนรวมทั้งสิ้น 16 หน่วยกิต หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน ในปีการศึกษาที่ 2, 3, 4 โดยเรียนวิชาละ 2 หน่วยกิต และฝึกปฏิบัติการสอนในปีการศึกษาที่ 5 จำนวน 12 หน่วยกิต รวมทั้งสิ้น 18 หน่วยกิต สำหรับประเทศในอาเซียน ดังเช่น หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์ ได้กำหนดหน่วยกิตสำหรับการฝึกประสบการณ์สอน (Practicum) ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 (2 สัปดาห์, 5 สัปดาห์, 5 สัปดาห์ และ 10 สัปดาห์ ตามลำดับชั้นปี) จำนวนรวม 21 หน่วยกิต สำหรับหลักสูตรครุศาสตร-บัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซียจะกำหนดให้มีการฝึกประสบการณ์สอน (Teaching Practice) โดยเป็นครูผู้ช่วยและศึกษาดูงานในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 7 วัน ในภาคการศึกษาที่ 1 ของชั้นปีที่ 4 และจะฝึกสอนในภาคการศึกษาที่ 2 ของชั้นปีที่ 4 จำนวนรวม 8 หน่วยกิต และสำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ได้กำหนดหน่วยกิตในการฝึกสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี แต่จะพบในหลักสูตรระดับปริญญาโท

ตารางที่ 4.4 เทียบรายวิชาศึกษาทั่วไป ของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา

หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของอเมริกา
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (อหฺษาฯ) (หลักสูตร พ.ศ.2552)	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (มศว) (หลักสูตร พ.ศ.2553)	Bachelor of Education สิงคโปร์ (NIE, Nanyang Technological U.) (ปี ค.ศ.2012)	Bachelor of Education มาเลเซีย (Malaya U.) (ปี ค.ศ.2011-2012)	Undergraduate Program in Education (Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ.2013)
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	หมวดวิชาศึกษาทั่วไป			
วิชาสังคมศาสตร์	วิชาสังคมศาสตร์	Geography, History	Philosophical and Educational Foundations in Malaysia	History of Education in the United States History of Higher Education in U.S. From Local to Global: Collaborations for International Environmental Education
วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	Biology, Chemistry, Mathematics, Physics		
วิชามนุษยศาสตร์	วิชามนุษยศาสตร์			The Anthropology of Education
วิชาสหศาสตร์	วิชาบูรณาการ			
วิชาภาษาต่างประเทศ	วิชาภาษาต่างประเทศ	English, Chinese, Malay	English Communication Programme	
วิชาภาษาไทย	วิชาภาษาไทย			
วิชาพลศึกษา	วิชาพลศึกษา	Physical Education and Sport Science (PESS)	Basic Physical Education, Health and Co-Curriculum	
วิชาสุนทรียศิลป์		Music, Art, Drama		
	วิชาสารสนเทศ		Information Skills	

* การเทียบรายวิชานี้ มีแนวโน้มแต่จะวิชาเอกมาเทียบ เนื่องจากเป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาความรู้เฉพาะสาขาวิชาเอก

หัวข้อที่ 2 รายวิชาศึกษาทั่วไป

2.1 ลักษณะของรายวิชา

1) หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย ทั้งหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เน้นรายวิชาพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล เข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ มีเหตุผล ใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม สามารถดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้ (เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548) จึงได้กำหนดให้บัณฑิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีและเลือกเรียนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป แบ่งเป็นกลุ่มวิชาต่างๆ 8 กลุ่มวิชา พบว่า กลุ่มวิชาที่เหมือนกัน คือ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสหศาสตร์หรือวิชาบูรณาการ กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาภาษาไทย และกลุ่มวิชาพลศึกษา ส่วนกลุ่มวิชาที่แตกต่างกันคือ กลุ่มวิชาสุนทรียนิยม มีในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับ กลุ่มวิชาสารสนเทศ มีในหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2) หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศในอาเซียน ดังเช่น หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้กำหนดเป็นหมวดวิชา Academic Subject (AS) ซึ่งมีลักษณะกลุ่มวิชาคล้ายกับประเทศไทย แต่ไม่พบวิชากลุ่มมนุษยศาสตร์ และกลุ่มวิชาสหศาสตร์หรือวิชาที่บูรณาการระหว่างวิชา ส่วนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาเลเซียของประเทศไทยไม่มีการแบ่งเป็นกลุ่มวิชา แต่พบวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น วิชาสังคมศาสตร์ (Philosophical and Educational Foundations in Malaysia) วิชาพลศึกษา (Basic Physical Education, Health and Co-Curriculum) และวิชาสารสนเทศ (Information Skills)

3) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแสตนฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ได้กำหนดหมวดรายวิชาศึกษาทั่วไป แต่มีรายวิชาที่มีลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป คือ วิชา History of Education in the United States, วิชา History of Higher Education in U.S., วิชา From Local to Global: Collaborations for International Environmental Education และ วิชาด้านมนุษยศาสตร์ คือ วิชา The Anthropology of Education

2.2 วิชาที่มีความคล้ายกัน

กลุ่มรายวิชาที่มีความคล้ายกันทั้ง 5 สถาบัน คือ วิชาด้านสังคมศาสตร์ และวิชาด้านมนุษยศาสตร์ และกลุ่มรายวิชาที่มีความคล้ายกันจำนวน 4 สถาบัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัย มาเลเซีย) คือ วิชาด้านภาษาศาสตร์ และวิชาด้านพลศึกษา

ตารางที่ 4.5 เปรียบรายวิชาที่พหุครูและวิชาเลือก การมีเอกประสมการณวิชาชีพอของครู ของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา

หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของอเมริกา	
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (จุฬาฯ) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2552)	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (มศว) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2553)	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (มศว) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2553)	หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย สิงคโปร์ (NIE, Nanyang Technological U.) (ปี ค.ศ.2012)	Bachelor of Education มาเลเซีย (Malaya U.) (ปี ค.ศ.2011-2012)	Undergraduate Program in Education (Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ.2013)		
การออกแบบและการจัดการเรียนการสอน (Design and Management in Instructional)	วิธีการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (Methodologies for Creating Integrated Learning)	วิธีการจัดการเรียนรู้อิงบูรณาการ (Methodologies for Creating Integrated Learning)	Teaching and Managing Learners at the Primary Level Teaching and Managing Learners at the Secondary Level	-	Designing Learning Spaces Understanding Learning Environment Imagining the Future of Learning		
การพัฒนาหลักสูตรต้นน้ำ (Introduction to Curriculum Development)	วิธีวิทยาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Methodologies for School-Based Curriculum Development)	วิธีวิทยาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Methodologies for School-Based Curriculum Development)	* ไม่มีวิชาแกนกลาง มีบางสาขาวิชาเอกที่มีวิชาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เช่น Music Curriculum, Curriculum and Pedagogy for Primary Science และมีวิชาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรใน B.Ed. (Part-time)	* ไม่มีวิชาแกนกลาง แต่มีวิชาเกี่ยวกับหลักสูตรในวิชาหมวด Minor Courses	Curriculum Construction		
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (Local Curriculum Development)*	ภาษาไทยเพื่อการเรียนรู้อิง (Thai Language for Learning Development)	ภาษาไทยเพื่อการเรียนรู้อิง (Thai Language for Learning Development)	Chinese Language Malay Language English Language	Fundamentals of English English for Academic Purposes Professional Writing in English Effective Presentation Skills	Theory & Issues in the Study of Bilingualism		
ภาษาอังกฤษสำหรับครู (English for Teachers)	ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (English Language for Learning Development)	ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (English Language for Learning Development)	Critical Perspectives on Education Problems and Issues in Singapore Education	-	Introduction to Teaching and Learning addresses foundation issues in Education and requires field observations in school sites		
ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ (English for Learning Skills)	กระบวนทัศน์ทางการศึกษา (Consciousness and Ethics for Professional Teacher)	กระบวนทัศน์ทางการศึกษา (Consciousness and Ethics for Professional Teacher)					
พื้นฐานการศึกษาและวิชาชีพครู (Foundations of Education and Teaching Profession)							

ตารางที่ 4.5 เปรียบรายวิชาที่พหุครูและวิชาเลือก การมีบทบาทการนิเทศวิชาชีพของครู ของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา (ต่อ)

หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย	
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (จุฬาฯ) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2552)	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (มศว) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2553)	Bachelor of Education สิงคโปร์ (NIE, Nanyang Technological U.) (ปี ค.ศ.2012)	Bachelor of Education มาเลเซีย (Malaya U.) (ปี ค.ศ.2011-2012)	หลักสูตรการผลิตครูของอเมริกา Undergraduate Program in Education (Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ.2013)	
เทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา (Educational Technology and Information) การผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา (Electronic Media Production for Education) การออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บ (Designing Web-Based Instruction)	สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการสื่อสารการศึกษา (Media Innovation Technology for Educational Communication) การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี (Work, Career and Technology)	ICT for Meaningful Learning Design ICT-Based Constructivist Activities Facilitating and Managing ICT- Supported Interdisciplinary and Collaborative Projects	Principles of Instructional Technology	Design & Research of Technology: Integrated Curriculum Child development and New Technologies	
การศึกษากับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน (Education and Sustainable Social Development)	การศึกษาและการพัฒนาชุมชน (Education and Community Development) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และเครือข่าย การเรียนรู้ (Development of Learning Resource and Learning Network)	The Social Context of Teaching and Learning *Group Endeavors in Service Learning เป็นลักษณะของการใน รูปแบบ service-learning community ที่นักศึกษา กลุ่มละ ประมาณ 20 คน ต้องทำให้สำเร็จก่อนจบ การศึกษา	Sociology of Schooling	Sociology of Education: The Social Organization of Schools Education and Society Service Learning as an Approach to Teaching	
การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (Research for Learning and Teaching Development)	การวิจัยทางการศึกษาเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอน (Educational Research for Learning and Teaching Development) การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research)	* ไม่มีขណากลาง แต่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้อง การวิจัยทางการศึกษาอยู่ในหมวด Academic Subject (AS)	Action Research	Good Schools: Research, Policy & Practice The Conduct of research in Communities Introduction to Education Research for Undergraduates	

ตารางที่ 4.5 เที่ยบรายวิชาที่พบครูและวิชาเลือก การมีประสบการณ์การวิจัยที่ของครู ของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา (ต่อ)

หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของอเมริกา	
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ดูพา)	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (ยศว)	Bachelor of Education	Bachelor of Education	Bachelor of Education	Undergraduate Program in Education	Undergraduate Program in Education	Undergraduate Program in Education
(หลักสูตร ปี พ.ศ.2552)	(หลักสูตร ปี พ.ศ.2553)	สิงคโปร์ (NIE, Nanyang Technological U.) (ปี ค.ศ.2012)	สิงคโปร์ (NIE, Nanyang Technological U.) (ปี ค.ศ.2012)	มาเลเซีย (Malaya U.) (ปี ค.ศ.2011-2012)	(Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ.2013)	(Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ.2013)	(Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ.2013)
การวัดและประเมินผลทางการศึกษา (Educational Measurement and Evaluation)	การวัดประเมินผลทางการศึกษา (Education Assessment)	Basic Assessment Literacy	Basic Assessment Literacy	* ไม่มีวิชาแกนกลาง แต่มีวิชา เกี่ยวกับประสบการณ์การเรียน การสอนในวิชา หมวด Major Courses	Topics in Cognition and Learning: Induction, Proof, Discovery, and Statistics	Topics in Cognition and Learning: Induction, Proof, Discovery, and Statistics	Topics in Cognition and Learning: Induction, Proof, Discovery, and Statistics
การบริหารจัดการและภาวะผู้นำทาง การศึกษา (Management and Educational Leadership)	การบริหารและการจัดการศึกษา (Education Administration and Management)	-	-	-	-	-	-
การบริหารการศึกษาทั่วไป	สถิติทางการศึกษาเบื้องต้น (Statistics in Education I)	-	-	Principles of Instructional Technology	Topics in Cognition and Learning: Induction, Proof, Discovery, and Statistics	Topics in Cognition and Learning: Induction, Proof, Discovery, and Statistics	Topics in Cognition and Learning: Induction, Proof, Discovery, and Statistics
จิตวิทยาพื้นฐานทางการศึกษา (Psychological Foundation of education)	จิตวิทยาสำหรับครู (Psychology for Teachers)	Educational Psychology: Theories and Applications for Learning and Teaching	Educational Psychology: Theories and Applications for Learning and Teaching	Educational Psychology	Introduction to Philosophy of Education	Introduction to Philosophy of Education	Introduction to Philosophy of Education
จิตวิทยาสำหรับครูและการศึกษาพิเศษ (Psychology for Teachers and Special Education)	การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความ ต้องการพิเศษ (Education for Students with Special Needs)	-	-	-	Psychological & Educational Resilience Among Children&Youth	Psychological & Educational Resilience Among Children&Youth	Psychological & Educational Resilience Among Children&Youth
คุณธรรมของครู (School Teacher Ethics)	จิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Consciousness and Ethics for Professional Teacher)	-	-	Ethics and Teaching	-	-	-
เอกศึกษา (สำหรับโปรแกรมศึกษานิยม) (Independent Study I)	-	-	-	-	Undergraduate Honors Seminar (สำหรับ Undergraduate Honors program)	Undergraduate Honors Seminar (สำหรับ Undergraduate Honors program)	Undergraduate Honors Seminar (สำหรับ Undergraduate Honors program)

ตารางที่ 4.5 เที่ยบรายวิชาชีพครูและวิชาชีพเลือก การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของครู ของหลักสูตรสาขาวิชาครูศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา (ต่อ)

หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย	
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (จุฬาฯ) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2552)	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (มศว) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2553)	Bachelor of Education สิงคโปร์ (NIE, Nanyang Technological U.) (ปี ค.ศ.2012)	Bachelor of Education มาเลเซีย (Malaya U.) (ปี ค.ศ.2011-2012)	หลักสูตรการผลิตครูของอเมริกา			
ปริญญาโท (สำหรับโปรแกรมเกียรตินิยม) (Research Project)	-	-	-	Thesis Units			
ปฏิบัติการวิชาชีพ 1 (Practice in Teaching Profession I)	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 1 (Practicum in Profession of Teacher I)	School Experience (2 weeks long, 1 week in primary school, 1 week in a secondary school)	School Orientation Programme (minimum 7 days in a school with supervision of a cooperating teacher and a lecturer-in-charge)	ไม่มีฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับปริญญาตรี แต่มีวิชา Elementary Teaching Seminar/ Secondary Teaching Seminar จำนวน 16 Units (แบ่งตามหลักสูตรซึ่งแบ่งเป็น ในระดับปริญญาโท (1 ปี) และกำหนดประเด็นสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้			
ปฏิบัติการวิชาชีพ 2 (Practice in Teaching Profession II)	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 2 (Practicum in Profession of Teacher II)	Teaching Assistantship (5 weeks long to observe and help their Cooperating Teachers)	Teaching Practice 1 (5 weeks long to plan, teach and manage pupil independent teaching)	instruction, curricular planning, classroom interaction processes, portfolio development, school organization, teaching contexts			
	การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 3 (Practicum in Profession of Teacher III)	Teaching Practice 2 (10 weeks long independent teaching, holistic school attachment experience)	Teaching Practice 2 (10 weeks long independent teaching, holistic school attachment experience)				
	การปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 (Internship in Education I)						
	การปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 (Internship in Education II)						

หัวข้อที่ 3 รายวิชาซีพครุและวิชาเลือก

3.1 ลักษณะของรายวิชา

1) หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย ทั้งหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีลักษณะของวิชาซีพครุและวิชาเอกคล้ายกันคือ วิชาเอกแบ่งตามสาขาวิชาต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา สังคม ศิลปศึกษา ดนตรี พลศึกษา ภาษาต่างๆ ซึ่งพบว่ามีความคล้ายกันกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทของประเทศไทยสิงคโปร์ แต่มีรายวิชาเอกที่แตกต่างไป คือ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การละคร และวิทยาศาสตร์ผู้บริโภครวมและครอบครัว ซึ่งมีลักษณะของวิชาเกี่ยวกับวิธีวิทยาการสอนและเนื้อหาความรู้ตามศาสตร์วิชาต่างๆ และได้แบ่งย่อยออกเป็น 2 หมวด คือ หมวด Curriculum Studies (CS) เน้นเกี่ยวกับ methodology for teaching รวมถึง Pedagogical skills in teaching ของรายวิชาเอกต่างๆ และหมวด Subject Knowledge (SK) มีรายวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ความเชี่ยวชาญในรายวิชาเอก

2) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซียและหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการจัดวิชาซีพครุและวิชาเอกตามศาสตร์ด้านการศึกษา โดยหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซีย แบ่งเป็นวิชาเอก (Major Courses) และวิชารอง (Minor Courses) ตามหลักสูตรที่มี 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (Bachelor of Education in Teaching English as a Second Language: TESL), หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (Bachelor of Early Childhood Education) และหลักสูตรการแนะแนวการศึกษา (Bachelor of Counselling) ทั้งนี้วิชารองของแต่ละหลักสูตร มีลักษณะตามศาสตร์ด้านการศึกษา เช่น หลักสูตร TESL มี Minor Courses แบ่งเป็น Art Education, Moral Education และ Literature in English Education และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มี Minor Courses แบ่งเป็น Special Education และ Instructional Technology เช่นเดียวกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าไม่มีการแยกวิชาเอกเป็นวิชาต่างๆ แต่มี Subfield Course แบ่งเป็น Teaching and Learning, Education Research and Policy และ Educational Technology

3.2 วิชาที่มีความคล้ายกัน

1) รายวิชาในหมวดวิชาซีพครุของ 5 สถาบันกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความคล้ายกันในหลายวิชา คือ วิชาทางด้านภาษาต่างๆ สำหรับใช้ในการสอน วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและสังคม วิชาจิตวิทยาสำหรับครู วิชาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา วิชาการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งพบว่า สำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทของประเทศไทยสิงคโปร์จะไม่มีวิชาการพัฒนาหลักสูตรในวิชาแกน แต่พบในบางสาขาวิชาเอกจะมีวิชาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

เช่น Music Curriculum, Curriculum and Pedagogy for Primary Science และมีวิชาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรใน B.Ed. (Part-time) ส่วนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซียไม่มีวิชาแกนกลาง แต่มีวิชาเกี่ยวกับหลักสูตรในวิชาหมวด Minor Courses ซึ่งหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตของประเทศไทยจะกำหนดเป็นวิชาบังคับ

วิชาการวิจัยทางการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์จะพบวิชาดังกล่าวอยู่ในหมวด Academic Subject (AS) นอกจากนั้น อีก 4 สถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีวิชาทางการวิจัย และวิชาการวัดและประเมินผลทางการศึกษา แต่พบว่าหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซียไม่มีวิชาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนการสอนในวิชาแกนกลาง แต่มีในวิชาหมวด Major Courses

2) วิชาที่คล้ายกันระหว่าง 4 สถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย มหาวิทยาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซีย และมหาวิทยาลัยแอสตันพอร์ตของประเทศสหรัฐอเมริกา) คือ วิชาสถิติทางการศึกษา

3) วิชาที่คล้ายกันระหว่าง 3 สถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์) คือ วิชาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และวิชาพื้นฐานการศึกษา

4) วิชาที่คล้ายกันระหว่าง 3 สถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย และมหาวิทยาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซีย) คือ วิชาด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีวิชาคุณธรรมของครู มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีวิชาจิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพ และมหาวิทยาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซียมีวิชา Ethics and Teaching

5) วิชาที่คล้ายกันระหว่าง 3 สถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย และมหาวิทยาลัยแอสตันพอร์ตของประเทศสหรัฐอเมริกา) คือ วิชาที่เกี่ยวข้องการศึกษาพิเศษ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีวิชาจิตวิทยาสำหรับครูและการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีวิชาการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และมหาวิทยาลัยแอสตันพอร์ตของประเทศสหรัฐอเมริกามีวิชา Psychological & Educational Resilience among Children&Youth ซึ่งมีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับประชากรเด็กที่ด้อยโอกาส

หัวข้อที่ 4 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเพียงแห่งเดียวในสถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีการฝึกสอนเฉพาะในชั้นปีสุดท้าย กลุ่มตัวอย่างอื่นๆ จะมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูระหว่างกำลังศึกษา ซึ่งอาจจะแตกต่างกันตามชั้นปี เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดให้ฝึกสอนระหว่างศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 2, 3, 4 (วิชาละ 2 หน่วยกิต ใช้เวลา 4-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) และฝึกสอนทั้งปีการศึกษาในชั้นปีที่ 5 สำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือฝึกสอนระหว่างศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 (2 สัปดาห์, 5 สัปดาห์, 5 สัปดาห์ และ 10 สัปดาห์ ตามลำดับชั้นปี) และหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซียจะมีรายวิชาเพื่อการฝึกเป็นครูผู้ช่วยและศึกษาดูงานในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 7 วัน ในภาคการศึกษาที่ 1 ของชั้นปีที่ 4 และจะฝึกสอนในภาคการศึกษาที่ 2 ของชั้นปีที่ 4 ทั้งนี้จำนวนชั่วโมงในการฝึกและเงื่อนไขการผ่านการฝึกสอนแตกต่างกันไม่มากนัก ส่วนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มีการฝึกสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี แต่จะพบในหลักสูตรระดับปริญญาโท ซึ่งเวลาในการศึกษา 1 ปี ระหว่างเรียนจะมีวิชาฝึกสอนในทุกภาคการศึกษา

หัวข้อที่ 5 โปรแกรมเกียรตินิยม

โปรแกรมเกียรตินิยมเป็นโปรแกรมหนึ่งในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เป็นโปรแกรมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษและมีผลการเรียนดีเยี่ยม เพื่อให้สามารถศึกษาอีกทางด้านวิชาการและการวิจัย เน้นให้นักศึกษารู้จักค้นคว้า สามารถคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ และสามารถต่อยอดการศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกในระยะเวลายาวนาน โดยพบใน 2 หลักสูตรคือหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่มีลักษณะแตกต่างกัน ดังนี้

1) ด้านการเข้าสู่โปรแกรม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คัดเลือกนักศึกษาเข้าโปรแกรมเกียรตินิยมในชั้นปีที่ 2 โดยมีเกณฑ์คือ คะแนนสะสมเมื่อเรียนจบชั้นปีที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 3.50 ส่วนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถสมัครเข้าโปรแกรมระหว่างที่ศึกษาภายใน 3 ปีการศึกษาแรก โดยไม่มีเกณฑ์ด้านคะแนน

2) ด้านวิชาเพิ่มเติมสำหรับโปรแกรมเกียรตินิยม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวิชาเอกที่ศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ในชั้นปีที่ 4 ส่วนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกามีวิชา Undergraduate Honor Seminar เรียนในชั้นปีที่ 4 ซึ่งต้องเรียนในทุกภาคการศึกษา รวมทั้งพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ และสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ด้วยการสอบปากเปล่าต่อสาธารณะ สุดท้ายคือนำเสนอเผยแพร่ผลงานในเวทีสาธารณะ

ตารางที่ 4.6 เที่ยบรายวิชาเลือกอื่นๆ ของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา

หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย	
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) (พ.ศ.2552)	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (มศว) (พ.ศ.2553)	สิงคโปร์ (NIE, Nanyang Technological U.) (ปี ค.ศ.2012)	Bachelor of Education (ปี ค.ศ.2011-2012)	หลักสูตรการผลิตครูของอเมริกา (Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ.2013)	
การวิจัยและพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา (Research and Development of Educational media and instruments)	การออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้การสอน (Instructional Media Design and Development)	Facilitating Asynchronous Online Discussion	Principles of Instructional Technology	Interactive Media and Education	
หลักการแนะแนว (Principles of Guidance)	การแนะแนวเพื่อการพัฒนาคุณค่าแห่งตน (Guidance for Self-Esteem Development)	Basic Counseling Skills for Teachers in Initial Training Programme	* ไม่มีวิชาแกนกลาง แต่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวในหลักสูตร (B Ed Counseling)	-	
จิตวิทยาการสอนการคิดและการสร้างสรรค์ (Psychology of Teaching Thinking and Creativity)	การพัฒนาทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย (Thinking Skills and Creativity Development in Young Children)	Problem-solving Strategies of Primary School Pupils	Thinking and Communication Skills	-	
จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน (Psychology of Education)	การพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง (Developing Higher Order of Thinking Skills)	Facilitating Asynchronous Online Discussion (ทักษะการคิดวิเคราะห์)			
วาทวิทยาสำหรับครู (Speech for Teachers)	วาทวิทยาและการพัฒนาบุคลิกภาพ (Art of Speech and Teacher's Personality Development and Character)	- Communication Skills for Teachers - Academic Discourse Skills			
สันติศึกษา (Peace Education)	จิตสำนึกและการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมือง (Social and Politics Consciousness and Participation)	Multicultural Studies: Appreciating & Valuing Differences	Ethnic Relationship	Socio-cultural Theory and Practices: Race, Ethnicity, and Linguistic Diversity in Classrooms	Gender & Sexuality in the Schools
จิตวิทยาพื้นฐานการศึกษา (Psychological Foundation of Education)				Education of Immigrant Students: Psychological Perspectives	Education, Gender and Development

ตารางที่ 4.6 เที่ยบรายวิชาเลือกอื่นๆ ของหลักสูตรสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตรบัณฑิตสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา (ต่อ)

หลักสูตรการผลิตของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตของอเมริกา
หลักสูตรศาสตรบัณฑิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ.2552)	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (มศว) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2553)	Bachelor of Education สิงคโปร์ (NIE, Nanyang Technological U.) (ปี ค.ศ.2012)	Bachelor of Education มาเลเซีย (Malaya U.) (ปี ค.ศ.2011-2012)	Undergraduate Program in Education (Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ. 2013)
-	ลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Scout, Red Cross Youth and Student Activities)	-	Uniform Unit Management	
-	งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน (Voluntary Works and Youth Activities)	-	-	Hip Hop, Youth Identities, and the Politics of Language
-	การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education)	-	-	Early Childhood Education Practicum
-	จิต สมอง และการเรียนรู้ของมนุษย์ (Mind, Brain and Human Learning)	Motivating Pupil to Learn	-	Topics in Cognition and Learning: Induction, Proof, Discovery, and Statistics Child Development in and Beyond Schools
กระบวนการกลุ่มสำหรับครู (Group Process for Teachers)	-	Fundamentals of Group Guidance	-	-

หัวข้อที่ 6 รายวิชาเลือกอื่นๆ

จากการศึกษาพบรายวิชาที่คล้ายกันทั้ง 5 สถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์ มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซีย และมหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา) คือ

1) วิชาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน แต่ทั้งนี้พบว่า หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์เน้นสื่อการสอนทางออนไลน์

2) วิชาเกี่ยวกับการศึกษาในกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน เช่น เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เพศ และความแตกต่างทางสติปัญญาเช่น ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือผู้เรียนด้อยโอกาส ซึ่งเป็นวิชาที่สอดคล้องกับสมรรถนะของครูอาเซียนที่ได้ระบุไว้ในสมรรถนะที่ 6.8 เคารพในความหลากหลายของผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีวิชาสันติศึกษา (อยู่ในรายวิชาเลือก) ในคำอธิบายรายวิชามีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและความหลากหลาย บทบาทของศาสนา สิทธิมนุษยชน และวิชาจิตวิทยาพื้นฐานการศึกษา มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งความแตกต่างในที่นี่เกี่ยวกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ

หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีวิชาจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมทางการเมือง (อยู่ในรายวิชาเลือก) ซึ่งในคำอธิบายรายวิชามีเนื้อหาเกี่ยวกับการตระหนักถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ที่หลากหลาย และการทำความเข้าใจต่อสังคมแบบพหุวัฒนธรรม และวิชาการประเมินเพื่อเสริมพลังการเรียนรู้ ในคำอธิบายรายวิชามีเนื้อหาเกี่ยวกับการเสริมพลังการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์ มีวิชา Multicultural Studies: Appreciating & Valuing Differences ซึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับการศึกษาความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา เพื่อให้เกิดความเคารพและเห็นคุณค่าของทุกวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกัน

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซียมีวิชา Ethnic Relationship และวิชา Islamic and Asian Civilization ซึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับการเรียนรู้ต่างวัฒนธรรม ความรู้เกี่ยวกับ คุณค่า ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ของชนชาติต่างๆ ของนักศึกษาที่มาเรียนร่วมกัน

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา มีวิชา Socio-cultural Theory and Practices: Race, Ethnicity, and Linguistic Diversity in Classrooms, วิชา Education of Immigrant Students: Psychological, วิชา Perspectives Education, Gender and Development ซึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ทั้งเชื้อชาติ การอพยพย้ายถิ่นมายังอเมริกา เพศหญิง รวมถึงเพศที่สาม ดังเช่น ในวิชา Gender & Sexuality in the Schools วิชาที่เรียนเกี่ยวกับทฤษฎีความผิดปกติทางเพศต่างๆ ประสบการณ์ ธรรมชาติและวัฒนธรรมของกลุ่มที่รักเพศเดียวกัน เช่น เลสเบียน เกย์ ไบเซกซวล

รายวิชาที่คล้ายกันระหว่าง 4 สถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1) วิชา วาทวิทยาหรือวิชาการสื่อสาร (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์ และ มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซีย) พบว่า มีวิชา วาทวิทยาสำหรับครู วิชา วาทวิทยา Communication Skill for Teachers และ Thinking and Communication Skills ตามลำดับ

2) วิชาการพัฒนาทักษะการคิด (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์ และ มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซีย) พบว่า หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย และหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซีย มีรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นวิชาจิตวิทยาการสอน การคิดและการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นเพียงทักษะหนึ่งในกลุ่มทักษะการคิดระดับสูงซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะ 4 ด้าน คือ 1) ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ทักษะการคิดแบบพินิจวิเคราะห์ 3) ทักษะการคิดเหตุผลตรรกะ และ 4) ทักษะแก้ปัญหาและตัดสินใจ สำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์มีวิชา Problem-Solving Strategies of Primary School Pupils เน้นทักษะการคิดแก้ปัญหา วิชา Fundamentals of Group Guidance มีเนื้อหาบางส่วนเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการตัดสินใจ และวิชา Facilitating Asynchronous Online Discussion มีเนื้อหาบางส่วนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งพบว่าเป็นรายวิชาที่พัฒนาทักษะการคิดแต่ไม่ครบทักษะการคิดระดับสูงทั้ง 4 ด้านเช่นเดียวกัน ส่วนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่พบวิชาที่เน้นพัฒนาทักษะการคิดและวิชาเกี่ยวกับการแนะแนวและให้คำปรึกษา ส่วนในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลายาของประเทศมาเลเซียไม่มีวิชาในวิชาแกนกลาง แต่จะมีเฉพาะในหลักสูตร Bachelor of Counseling

รายวิชาที่คล้ายกันระหว่าง 3 สถาบันกลุ่มตัวอย่าง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของประเทศไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยางของประเทศสิงคโปร์ และมหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา) คือ วิชาเกี่ยวกับพัฒนาการเรียนรู้ในมนุษย์ และวิชาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์

ตารางที่ 4.7 เปรียบรายวิชาที่แตกต่างกันของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2552)	หลักสูตรการฝึกสอนของประเทศไทย (หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2553)	หลักสูตรการฝึกสอนของประเทศไทย (หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2012)	หลักสูตรการฝึกสอนของประเทศไทย (หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2011-2012)	หลักสูตรการฝึกสอนของอเมริกา (Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ.2013)
<p>รายวิชาที่แตกต่างกัน</p> <p>การพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา (Educational Human Resource Development)</p> <p>กิจกรรมศิลปะสำหรับครู (Art Activity for Teachers)</p> <p>ศิลปะการช่างสำหรับครู (Art and Craft for Teachers)</p> <p>ประเด็นปัจจุบันทางศิลปศึกษา (Current Issue in Art Education)</p> <p>ภูมิปัญญาทางศิลปะพื้นฐาน (Local Art Wisdom)</p> <p>การวางแผนและการจัดระบบทางศิลปศึกษา (Planning and System Organizing in Art Education)</p> <p>ตั้งคตินิยม (Music Appreciation)</p> <p>การสอนเครื่องดนตรีไทย (Thai Musical Instrument Instruction)</p> <p>การสอนเครื่องดนตรี (Musical Instrument Instruction)</p> <p>ดนตรีศึกษาในการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Musical Education in Non-Formal Education)</p>	<p>การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสาธารณะ (Public Concern-Based Learning)</p> <p>การประถมศึกษา (Elementary Education)</p> <p>การมัธยมศึกษา (Secondary Education)</p> <p>การต่อรองกับวัฒนธรรมการบริโภค (Negotiating Consumer Culture)</p> <p>การจัดการความรู้ (Knowledge Management)</p> <p>การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (Child Rearing and Parenting)</p> <p>การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance in Education)</p> <p>การจัดการเรียนรู้นอกระบบและตามอัธยาศัย (Non-formal and Informal Learning Management)</p> <p>การเรียนรู้ระดับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก (Conscious and Subconscious Learning)</p>		<p>Self and Organization</p> <p>Leadership</p> <p>Basic Course On Culture of Entrepreneurship</p>	<p>Tutoring: Seeing a Child Through Literacy</p> <p>The Young Adult Novel: A Literature for & Adult Adolescents</p> <p>Contexts that Promote Youth Development</p>

ตารางที่ 4.7 เปรียบรายวิชาที่แตกต่างกันของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศที่นำมาศึกษา (ต่อ)

หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย		หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย	หลักสูตรการผลิตครูของประเทศไทย	หลักสูตรการผลิตครูของอเมริกา
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ปี พ.ศ.2552	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (มศว) (หลักสูตร ปี พ.ศ.2553)	Bachelor of Education	Bachelor of Education	มาเลเซีย (Malaya U.) (ปี ค.ศ.2011-2012)	มาเลเซีย (Malaya U.) (ปี ค.ศ.2011-2012)	Undergraduate Program in Education (Stanford U. School of Education) (ปี ค.ศ. 2013)
<p>รายวิชาที่แตกต่างกัน (ต่อ)</p> <p>กิจกรรมดนตรีสำหรับครู</p> <p>การศึกษานอกโรงเรียนชั้นนำ</p> <p>การพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ตาม อ้อยาคัย</p> <p>เด็กที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>สุขภาพจิตโรงเรียน</p> <p>จิตวิทยาการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>เด็กที่มีความสามารถพิเศษ</p> <p>จิตวิทยาการสอนเด็กด้วยไอที</p> <p>การปรับปรุงพฤติกรรมในการศึกษา</p> <p>ปัญหาพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ</p> <p>ประชากรศึกษา</p> <p>สิ่งแวดล้อมศึกษา</p> <p>การศึกษานอกสถานที่เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม</p>	<p>การประเมินเพื่อเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ (Evaluation for Learning Empowerment)</p>					

หัวข้อที่ 7 รายวิชาที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาพบรายวิชาที่แตกต่างกัน มีข้อสังเกต ดังเช่น

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวิชาเลือกที่มีลักษณะเป็นวิชาที่เน้นด้านศิลปะ ดนตรี ในกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส

หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวิชาเลือกที่มีลักษณะเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานอาสาสมัคร การสร้างจิตสาธารณะ และการมีจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมทางสังคม และการเมือง

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซีย มีวิชา Basic Course On Culture of Entrepreneurship ซึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการ ตั้งแต่ วิเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา จรรยาบรรณของผู้ประกอบการ ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม โอกาสทางธุรกิจ ศักยภาพในการเริ่มต้นธุรกิจ การพัฒนาแผนธุรกิจ และทักษะในการดำเนินกิจการ ซึ่งความเป็นผู้ประกอบการนี้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซียได้บรรจุเป็นหนึ่งในเจ็ดผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร จาก 5 สถาบันผลิตครูซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างประเทศที่ศึกษาพบว่า มีมาเลเซียเพียงแห่งเดียวที่ให้ ความสำคัญกับการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาครู

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชา ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำสมรรถนะที่สังเคราะห์แล้ว จากตอนที่ 1 ส่วนที่ 1 จำนวน 77 รายการ เพื่อมาวิเคราะห์กับคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรที่ได้นำมาศึกษาทั้ง 5 หลักสูตร เพื่อพิจารณาถึง รายวิชาที่มีการส่งเสริมและสร้างสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยมี วิธีดำเนินการ คือ กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์รายวิชา โดยได้จากการนำสมรรถนะแต่ละ สมรรถนะมาแสดงเป็นรายการพฤติกรรมที่สามารถแสดงถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นประเด็นสำคัญของการวิเคราะห์รายวิชาในหลักสูตรทั้ง 5 หลักสูตรเพื่อศึกษาดูว่า มีเนื้อหาที่ เกี่ยวข้องกับสมรรถนะต่างๆ หรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับคำสำคัญที่กำหนดเป็นเกณฑ์ โดยเฉพาะคำ สำคัญที่คลุมเครือหรือคำที่ใกล้เคียงกับเกณฑ์ โดยมองคำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในคำอธิบายรายวิชาต่างๆ ว่าตรงกับเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ ถ้าตรง ถือว่ามีเนื้อหาที่สอนเกี่ยวกับสมรรถนะนั้นๆ

หลักสูตรทั้ง 5 หลักสูตรที่นำมาวิเคราะห์นั้น พบว่า ไม่มีหลักสูตรใดใน 5 หลักสูตรของสถาบัน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคำสำคัญตามรายการสมรรถนะครบทั้ง 77 รายการ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.8-4.11 โดยรายละเอียดของรหัสวิชานั้นจะแสดงในภาคผนวก ข

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะหลัก/พื้นฐาน

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
สมรรถนะหลัก/พื้นฐาน (Core – Bases of Competency)						
1) ความเป็นครู						
1.1) รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	✓	✓	✓	✓	N/A	4
1.2) รอบรู้ในกลยุทธ์การสอน	✓	✓	✓	✓	N/A	4
1.3) รอบรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู คุณลักษณะ และมาตรฐานวิชาชีพครู	✓	✓	✓	✓	N/A	4
1.4) รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ครูและวิชาชีพครู	✓	✓	✓	N/A	N/A	3
1.5) สร้างความก้าวหน้าและพัฒนา วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	N/A	4
1.6) แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้เพื่อให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลง	✓	✓	N/A	✓	N/A	2
1.7) สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ ผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	N/A	4
2) ปรัชญาการศึกษา						
2.1) รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและ ทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	5
2.2) รอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธี การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการ พัฒนาที่ยั่งยืน	✓	✓	✓	N/A	N/A	3
3) ภาษา วัฒนธรรม และค่านิยมของศตวรรษที่ 21						
3.1) พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ เสริมสร้างความเป็นครู	✓	✓	✓	✓	✓	5
3.2) พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อ การสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยาย ความรู้ที่เป็นสากล	✓	✓	✓	✓	✓	5
3.3) พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของ ผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษ ที่ 21	✓	✓	N/A	✓	N/A	3

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะหลัก/พื้นฐาน (ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
4) จิตวิทยาสำหรับครู						
4.1) ครอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์	✓	✓	✓	✓	✓	5
4.2) ครอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	5
4.3) ครอบรู้ในจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	5
4.4) ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	✓	✓	✓	N/A	✓	4

จากตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะหลัก/พื้นฐาน พบว่ามีสมรรถนะที่ทุกหลักสูตรมีการบรรจุเป็นรายวิชาไว้ 6 รายการ คือ ครอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการเป็นครู พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ครอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์ ครอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา และครอบรู้ในจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันพอร์ตของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่สามารถหาข้อมูลที่แสดงถึงการสร้างสมรรถนะด้านความเป็นครูในรายวิชาได้

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ. 2552)	มศว (พ.ศ. 2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency)						
1) หลักสูตร						
1.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	5
1.2) นำหลักสูตรไปใช้อย่างเหมาะสม	✓	✓	N/A	✓	✓	4
1.3) ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	✓	✓	N/A	N/A	N/A	2
2) การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้						
2.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติ	✓	✓	✓	N/A	✓	4
2.2) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	✓	✓	✓	N/A	N/A	3
2.3) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา	N/A	✓	N/A	N/A	✓	2
2.4) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ	N/A	✓	N/A	N/A	N/A	1
2.5) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออาหารและเรียนรู้อย่างเป็นมิตร	N/A	✓	N/A	N/A	N/A	1
2.6) ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้	N/A	✓	N/A	N/A	✓	2
2.7) เข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	5
2.8) จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ	N/A	✓	✓	N/A	✓	3
3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้						
3.1) นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	5
3.2) ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	5

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ. 2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011- 2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้						
4.1) ครอบรู้ในหลักการ แนวคิด และ การปฏิบัติในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	5
4.2) นำผลการวัดและการประเมินไป ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	✓	✓	N/A	✓	✓	4
4.3) ค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ การทดสอบ/เครื่องมือประเมิน	✓	✓	N/A	✓	✓	4
4.4) ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม	✓	✓	N/A	N/A	N/A	2
5) การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา						
5.1) ครอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนว ปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา	✓	✓	N/A	N/A	N/A	2
5.2) ครอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา	✓	✓	N/A	N/A	N/A	2
5.3) นำผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้	N/A	✓	N/A	N/A	N/A	1
5.4) สร้างกลยุทธ์การสร้างควม ร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษา และชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
6) การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้						
6.1) กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	N/A	✓	✓	N/A	✓	3
6.2) สื่อสารกับผู้เรียนได้เหมาะสมกับ ระดับของผู้เรียน	✓	✓	N/A	N/A	✓	3
6.3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	N/A	✓	✓	N/A	N/A	2
6.4) ประยุกต์การตั้งคำถามและสร้าง ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน	N/A	✓	✓	✓	N/A	3
6.5) สร้างวิธีสอนในบริบทของ ท้องถิ่น	✓	✓	N/A	N/A	✓	3
6.6 จัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่าง เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	N/A	4

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ. 2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011- 2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
7) การเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน						
7.1) ประเมินความต้องการในการเรียนรู้	N/A	N/A	N/A	N/A	✓	1
7.2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึง ทักษะ ทักษะคิด และค่านิยม	N/A	N/A	N/A	✓	N/A	1
7.3) จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและระยะเวลา	✓	N/A	N/A	✓	N/A	2
7.4) จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน	N/A	N/A	N/A	✓	✓	2
7.5) เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับผู้เรียน	✓	N/A	✓	✓	✓	4
7.6) กำหนดมาตรการการประเมินผลที่เหมาะสม	N/A	✓	N/A	N/A	N/A	1
7.7) นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0

จากตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ พบว่ามีสมรรถนะที่ทุกหลักสูตรมีการบรรจุเป็นรายวิชาไว้ 5 รายการ คือ รอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร เคารพในความหลากหลายของผู้เรียน ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อัตโนมัติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อัตโนมัติ และรอบรู้ในหลักการ แนวคิดและแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ยังพบข้อสังเกตว่า สมรรถนะด้านการบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา พบรายวิชาที่สร้างสมรรถนะด้านดังกล่าวเฉพาะในหลักสูตรสาขาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย แต่ไม่พบในหลักสูตรสาขาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของต่างประเทศ

นอกจากนี้ สมรรถนะที่ไม่ได้ถูกบรรจุในรายวิชาของทุกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 รายการ คือ สร้างกลยุทธ์การสร้างร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสมรรถนะรายการนี้สามารถพัฒนาเป็นรายวิชาเลือก เช่น งานอาสาสมัครและพัฒนาสังคม และ

สามารถอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมอื่นในรายวิชาที่เกี่ยวข้องได้ เช่น กิจกรรมอาสาสมัคร การดูงาน การฝึกประสบการณ์การสอนหรือการฝึกสอนในสถาบันการศึกษา อีกรายการสมรรถนะหนึ่งคือนำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน ซึ่งอยู่ในด้านการเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน พบข้อสังเกตว่าด้านนี้ประกอบด้วยสมรรถนะจำนวน 8 รายการ ซึ่งสมรรถนะนี้อยู่ในลำดับสุดท้ายของกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับแผนการสอน โดยจะพบทุกสมรรถนะที่เป็นการเชื่อมโยงเกี่ยวกับการเตรียมแผนการสอน ตั้งแต่ การประเมินความต้องการในการเรียนรู้ การจัดระบบของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การจัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและระยะเวลา รวมถึงจัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน การเลือกวิธีสอน เลือกรูปแบบการเรียนการสอน การกำหนดมาตรการการประเมินผล แต่พบว่าขาดรายการสมรรถนะสุดท้าย ซึ่งก็คือ การนำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่สำคัญของการเรียนการสอนในหลายรายวิชา ซึ่งเป็นวงจรของการพัฒนาคุณภาพสิ่งต่างๆ ตั้งแต่การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามกระบวนการ (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) แต่จะขาดส่วนของการนำผลที่ได้จากการตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานมาพัฒนาปรับปรุงงานในรอบต่อไป (Act) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะสำหรับครูยุคใหม่

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
ด้านสมรรถนะสำหรับครูยุคใหม่ (New Generation Teachers Competency)						
1) นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน						
1.1) ออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	5
1.2) รอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร	✓	✓	✓	✓	✓	5
1.3) แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	5
1.4) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	5
1.5) ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	5
1.6) บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	5
1.7) ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน	✓	✓	N/A	N/A	✓	3
2) การพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS)						
2.1) พัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	N/A	4
2.2) บูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน	✓	✓	✓	✓	N/A	4
2.3) ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน	N/A	✓	N/A	N/A	N/A	1
3) การพัฒนาด้านวิชาชีพ						
3.1) วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน	N/A	N/A	✓	✓	N/A	2
3.2) จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	N/A	N/A	N/A	✓	N/A	1

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะสำหรับครูยุคใหม่ (ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552(พ.ศ.2553)	มศว (ค.ศ.2012)	NIE (ค.ศ.2011-2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
3.3) ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ฯลฯ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
3.4) ทำหน้าที่ที่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
3.5) ประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0

จากตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะสำหรับครูยุคใหม่ พบว่ามีสมรรถนะที่ทุกหลักสูตรมีการบรรจุเป็นรายวิชาไว้ 6 รายการ โดยที่ทั้ง 6 รายการนี้อยู่ในด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน แต่ยังขาดสมรรถนะรายการสุดท้าย คือ ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นที่น่าสังเกตว่า ในหลายด้านของสมรรถนะพบว่าจะขาดการติดตาม การประเมินผล และการนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุง ซึ่งเป็นวงจรของการควบคุมคุณภาพ ซึ่งอาจจะทำให้การพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่เกิดประสิทธิภาพที่เต็มที่ นอกจากนี้ ยังพบว่าสมรรถนะในด้านการพัฒนาวิชาชีพได้มีการบรรจุเป็นรายวิชาเพียง 1-2 หลักสูตรเท่านั้น และหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทยทั้ง 2 หลักสูตร ไม่มีการบรรจุสมรรถนะในรายวิชาใดเลย ดังเช่น การวิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ทำหน้าที่ที่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่ และประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพที่จัดขึ้น จึงเป็นข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า สมรรถนะการพัฒนาวิชาชีพอาจเป็นสมรรถนะที่ไม่จำเป็นสำหรับบรรจุในหลักสูตรระดับปริญญาตรี แต่อาจมีความจำเป็นสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาและประกอบวิชาชีพครูมาระยะหนึ่งแล้ว

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะด้านจิตใจและมนุษยสัมพันธ์

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ. 2552)	มศว (พ.ศ. 2553)	NIE (ค.ศ. 2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
สมรรถนะด้านจิตใจและมนุษยสัมพันธ์ (Affective Competency)						
1) การส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม						
1.1) เรียนรู้ ตระหนักและประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู	✓	✓	N/A	✓	N/A	3
1.2) เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ	✓	✓	N/A	✓	N/A	3
1.3) ยกระดับและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู	✓	✓	N/A	✓	N/A	3
1.4) ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยม จริยธรรมและศีลธรรม	✓	N/A	✓	N/A	N/A	2
2) การสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน						
2.1) พัฒนาทักษะด้านการประชาสัมพันธ์	✓	✓	✓	✓	N/A	4
2.2) พัฒนาความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง	N/A	N/A	✓	✓	✓	3
2.3) รู้วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา	N/A	✓	✓	N/A	✓	3
2.4) ร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน	✓	✓	N/A	N/A	✓	3
3) การจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน						
3.1) แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	5
3.2) พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓	5
3.3) จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริม	✓	✓	N/A	✓	✓	4
3.4) ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน	N/A	N/A	✓	N/A	N/A	1

จากตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชา ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามกลุ่มสมรรถนะด้านจิตใจและมนุษยสัมพันธ์ พบว่ามีสมรรถนะที่ ทุกหลักสูตรมีการบรรจุเป็นรายวิชาไว้ 2 รายการคือ แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และ พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยแสดงตนพอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่สามารถหาข้อมูลที่แสดงถึงการสร้างสมรรถนะ ด้านการส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรมได้

จากการวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมทุกด้านพบว่า รายการสมรรถนะที่มีความถี่น้อย ซึ่งผู้วิจัย กำหนดอยู่ที่ความถี่ 1-2 นั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 22 รายการ จากทั้งหมด 77 รายการ ซึ่งจะเป็นข้อมูล สำหรับสมรรถนะครูที่ควรจะพัฒนาให้เกิดขึ้น และควรมีการดำเนินการให้มีรายวิชาที่ส่งเสริม สมรรถนะครูดังกล่าว ซึ่งควรจะนำมาบรรจุในหลักสูตรต่อไป

ข้อสังเกตที่พบเฉพาะหลักสูตรของประเทศไทย พบว่า สมรรถนะของครูที่จำเป็นหลาย ประการที่ไม่ได้ถูกบรรจุไว้ในเนื้อหาของรายวิชา ซึ่งอาจทำให้นักศึกษาดูการพัฒนาสมรรถนะ ด้านต่างๆ ดังเช่น การจัดการความรู้ การจิตสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็น ระเบียบ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออาหารและเรียนรู้อย่างเป็นมิตร การส่งเสริมมาตรฐาน ระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้ การคงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน การนำผล การประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การสร้างกลยุทธ์เพื่อให้เกิดความ ร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน การกำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่ สอดคล้องกับรูปแบบและเอื้อต่อการเรียนรู้ของกระตือรือร้นของผู้เรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การประยุกต์การตั้งคำถามและทักษะการปฏิสัมพันธ์ การ ประเมินความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียน การเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่าง ของผู้เรียน การเลือกอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสม การกำหนดวิธีการประเมินผลที่ เหมาะสม การนำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน การพัฒนา ทักษะการคิดระดับสูง (HOTS) ของผู้เรียน การประเมินทักษะการคิดระดับสูงของผู้เรียน การพัฒนา ด้านวิชาชีพของนักเรียน การพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง และการแบ่งปันความ รับผิดชอบให้แก่ชุมชนในการจัดการศึกษา

จากรายการสมรรถนะทั้งสิ้น 77 รายการ พบว่า สมรรถนะที่ไม่ได้บรรจุในเนื้อหาของรายวิชาของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวน 24 รายการ และสมรรถนะที่ไม่ได้บรรจุในเนื้อหาของรายวิชาของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจำนวน 15 รายการ สำหรับหลักสูตรของประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีสมรรถนะที่ไม่ได้บรรจุในเนื้อหาของรายวิชาจำนวน 33 รายการ 31 รายการ และ 39 รายการ ตามลำดับ ซึ่งพบว่า หลักสูตรของทั้ง 3 ประเทศนี้ ไม่ได้กำหนดให้มีเนื้อหาในรายวิชาที่พัฒนาสมรรถนะเกี่ยวกับ กฎหมายของวิชาชีพครู การประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินผลผู้เรียน การพัฒนาด้านวิชาชีพ และการส่งเสริมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งสมรรถนะทั้งหมดนี้เป็น สมรรถนะที่กำหนดโดยองค์กรวิชาชีพครูของประเทศไทย

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

การประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ กลุ่มครูดีเด่น ซึ่งเป็นครูที่ได้รับรางวัลจากหน่วยงานระดับประเทศ ซึ่งการวิจัยนี้เลือกครูผู้ที่ได้รับรางวัล “ครูผู้สอนดีเด่น” จากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ปี 2556 จำนวน 256 ฉบับ และกลุ่มของผู้บริหารโรงเรียน ทั่วประเทศจำนวน 256 ฉบับ พบว่าได้รับแบบสอบถามของกลุ่มครูดีเด่นกลับคืนจำนวน 199 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.73 สำหรับแบบสอบถามของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนได้รับกลับคืนจำนวน 184 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.88 โดยภาพรวมทั้งสองกลุ่มได้รับกลับคืนรวมจำนวน 383 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.80 ผู้วิจัยของนำเสนอตารางวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์เป็นตาราง โดยแบ่งเป็นกลุ่มครุฑีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 สถานภาพส่วนบุคคลของครุฑีเด่น และผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิ การศึกษาสูงสุด ประสบการณ์สอน วิทยฐานะตำแหน่งทางวิชาการ และภาคที่โรงเรียนตั้งอยู่

สถานภาพส่วนบุคคล	ครุฑีเด่น n = 199		ผู้บริหารโรงเรียน n = 184		รวม n = 383	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ						
ชาย	83	47.71	114	61.96	197	51.44
หญิง	116	58.29	70	38.04	186	48.56
2. อายุ						
น้อยกว่า 30 ปี	1	0.50	6	3.26	7	1.83
30 - 39 ปี	46	23.12	12	6.52	58	15.14
40 - 49 ปี	56	28.14	24	13.04	80	20.89
ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป	96	48.24	142	77.17	238	62.14
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด						
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	2	1.01	3	1.63	5	1.31
ประกาศนียบัตรบัณฑิต ชั้นสูง	1	0.50	-	-	1	0.26
ปริญญาตรี	90	45.23	14	7.61	104	27.15
ปริญญาโท	102	51.26	155	84.24	257	67.10
ปริญญาเอก	4	2.01	12	6.52	16	4.18
4. ประสบการณ์สอน						
1 - 5 ปี	1	0.50	9	4.89	10	2.61
6 - 10 ปี	26	13.07	16	8.70	42	10.97
11 - 15 ปี	26	13.07	15	8.15	41	10.70
16 - 20 ปี	28	14.07	14	7.61	42	10.97
21 - 25 ปี	36	18.09	30	16.30	66	17.23
ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป	82	41.21	100	54.35	182	47.52

ตารางที่ 4.12 สถานภาพส่วนบุคคลของครุตีเด่น และผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิ การศึกษาสูงสุด ประสบการณ์สอน วิทยฐานะตำแหน่งทางวิชาการ และภาคที่โรงเรียนตั้งอยู่ (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	ครุตีเด่น n = 199		ผู้บริหาร โรงเรียน n = 184		รวม n = 383	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	5. วิทยฐานะตำแหน่งทาง วิชาการ					
ครูชำนาญการ	64	32.16	24	13.04	88	22.98
ครูชำนาญการพิเศษ	132	66.33	128	69.57	260	67.89
ครูเชี่ยวชาญ	2	1.01	22	11.96	24	6.27
ครูเชี่ยวชาญพิเศษ	1	0.50	10	5.43	11	2.87
6. ภาคที่โรงเรียนตั้งอยู่						
ภาคเหนือ	40	20.10	44	23.91	84	21.93
ภาคกลาง	58	29.15	61	33.15	119	31.07
ภาคตะวันออก	30	15.08	25	13.59	55	14.36
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	39	19.60	27	14.67	66	17.23
ภาคใต้	32	16.08	27	14.67	59	15.40

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มครุตีเด่น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.29 สำหรับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.96 ทั้งสองกลุ่มช่วงอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.24 และ ร้อยละ 77.17 ตามลำดับ รองลงมาเป็นช่วงอายุ 40-49 ปี ทั้งสองกลุ่มมีวุฒิปริญญาโทจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 51.26 และ 84.24 ตามลำดับ รองลงมาคือวุฒิปริญญาตรี ทั้งสองกลุ่มมีประสบการณ์การสอนระยะเวลามากกว่า 26 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 41.21 และร้อยละ 54.35 ตามลำดับ รองลงมาคือ 21-25 ปี ทั้งสองกลุ่มมีวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.33 และร้อยละ 69.57 ตามลำดับ รองลงมาคือวิทยฐานะครูชำนาญการ และผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มสังกัดในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.15 และร้อยละ 33.15 ตามลำดับ รองลงมาคือภาคเหนือ

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น โดยใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งรูปแบบการตอบข้อมูลเป็นแบบสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) ในรูปมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 77 ข้อ ผู้วิจัยได้ระบุความต้องการจำเป็น (needs identification) โดยใช้สูตร $PNI_{modified}$ และกำหนดให้ระดับความจำเป็นของแต่ละข้อรายการมีค่าเท่ากับ 5 ซึ่งเป็นค่าสูงสุด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในตอนนี้นำแสดงค่าที่ระบุระดับความต้องการจำเป็นด้วยค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ของแต่ละรายข้อรายการ โดยข้อที่มีค่ามากที่สุด แสดงว่าเป็นข้อที่มีความต้องการจำเป็นระดับสูง ที่ควรให้ความสำคัญนำมาพัฒนา ก่อน ผู้วิจัยแยกการวิเคราะห์เป็นตาราง โดยแบ่งเป็นกลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใน
ศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน

ข้อรายการ	กลุ่มครูดีเด่น		กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
สมรรถนะหลัก/พื้นฐาน (Core-Bases of Competency)				
ด้านความเป็นครู				
1. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	0.375	71	0.347	72
2. รอบรู้ในกลยุทธ์การสอน	0.490	42	0.479	40
3. รอบรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู คุณลักษณะ และมาตรฐานวิชาชีพครู	0.359	75	0.389	63
4. รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู	0.515	29	0.551	23
5. สร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง	0.408	60	0.424	59
6. แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	0.469	48	0.442	56
7. สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน	0.457	51	0.379	65
ด้านปรัชญาการศึกษา				
8. รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา	0.512	31	0.528	28
9. รอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน	0.512	32	0.579	17
ด้านภาษา วัฒนธรรมและค่านิยมของศตวรรษที่ 21				
10. พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล	0.890	2	0.723	7
11. พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล	1.033	1	0.971	2
12. พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21	0.730	9	0.628	11
ด้านจิตวิทยาสำหรับครู				
13. รอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์	0.443	54	0.452	51
14. รอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา	0.412	59	0.457	49
15. รอบรู้ในจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา	0.487	43	0.486	39
16. ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	0.508	34	0.508	33

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใน ศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

ข้อรายการ	กลุ่มครูดีเด่น		กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency)				
ด้านหลักสูตร				
17. รอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร	0.466	49	0.473	42
18. นำหลักสูตรไปใช้อย่างเหมาะสม	0.495	41	0.479	41
19. ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	0.637	14	0.587	15
ด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน				
20. รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง	0.464	50	0.444	55
21. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	0.588	17	0.564	20
22. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา	0.604	15	0.541	26
23. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ	0.376	69	0.372	68
24. จูงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	0.470	47	0.461	47
25. ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้	0.513	30	0.467	44
26. เข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน	0.451	52	0.436	57
27. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ	0.498	39	0.452	50
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้				
28. นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้	0.869	4	0.938	3
29. ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	0.875	3	1.042	1
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้				
30. รอบรู้ในหลักการ แนวคิด และการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	0.478	45	0.521	31
31. นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	0.549	20	0.559	21
32. ค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการทดสอบ/เครื่องมือประเมิน	0.546	21	0.651	9
33. ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม	0.500	38	0.526	30

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

ข้อรายการ	กลุ่มครูดีเด่น		กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านการบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา				
34. รอบรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา	0.516	28	0.460	48
35. รอบรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา	0.532	25	0.447	53
36. นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.531	26	0.503	35
37. สร้างกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียน	0.551	19	0.515	32
ด้านการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้				
38. กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	0.496	40	0.495	38
39. สื่อสารกับผู้เรียนได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	0.365	74	0.355	70
40. ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	0.393	64	0.340	74
41. ประยุกต์การตั้งคำถามและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน	0.432	56	0.465	46
42. สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น	0.534	24	0.503	34
43. จัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	0.385	65	0.387	64
ด้านการเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน				
44. ประเมินความต้องการในการเรียนรู้	0.541	22	0.535	27
45. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึง ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และค่านิยม	0.375	70	0.450	52
46. จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและระยะเวลา	.368	72	0.398	62
47. จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน	0.586	18	0.576	18
48. เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับผู้เรียน	0.384	66	0.436	58
49. กำหนดมาตรการการประเมินผลที่เหมาะสม	0.395	63	0.471	43
50. นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน	0.440	55	0.568	19

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใน ศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

ข้อรายการ	กลุ่มครูดีเด่น		กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
สมรรถนะสำหรับครูยุคใหม่ (New Generation Teachers Competency)				
ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้				
ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน				
51. ออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน อย่างเหมาะสม	0.527	27	0.542	25
52. ครอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร	0.539	23	0.503	36
53. แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน	0.443	53	0.527	29
54. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน	0.482	44	0.559	22
55. ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ	0.505	37	0.546	24
56. บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน	0.641	12	0.584	16
57. ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน	0.691	10	0.640	10
ด้านการพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS)				
58. พัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน	0.812	6	0.758	6
59. บูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน	0.772	8	0.790	5
60. ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน	0.779	7	0.866	4
ด้านการพัฒนาด้านวิชาชีพ				
61. วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน	0.645	11	0.664	8
62. จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับกับความต้องการของผู้เรียน	0.639	13	0.604	12
63. ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจาก กิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ฯลฯ	0.593	63	0.592	14
64. ทำหน้าที่พี่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่	0.478	46	0.466	45
65. ประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น	0.511	33	0.495	37
สมรรถนะด้านจิตใจและมนุษยสัมพันธ์ (Affective Competency)				
ด้านการส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม				
66. เรียนรู้ ตระหนักและประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู	0.377	68	0.347	71
67. เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ	0.827	5	0.595	13
68. ยกระดับและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู	0.506	35	0.444	54
69. ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยม จริยธรรมและ ศีลธรรม	0.419	58	0.402	61

ตารางที่ 4.13 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใน ศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

ชื่อรายการ	กลุ่มครูดีเด่น		กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านการสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ฯลฯ)				
70. พัฒนาทักษะด้านการประชาสัมพันธ์	0.384	67	0.377	66
71. พัฒนาความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง	0.399	62	0.368	69
72. รู้วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดศึกษา	0.506	36	0.406	60
73. ร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน	0.405	61	0.325	75
ด้านการจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน				
74. แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	0.304	77	0.312	76
75. พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง	0.367	73	0.343	73
76. จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริม	0.428	57	0.376	67
77. ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน	0.340	76	0.290	77
ค่าเฉลี่ย	0.521		0.513	

จากตารางที่ 4.13 แสดงผลการประเมินและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น จำแนกเป็นกลุ่มครูดีเด่น และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่า กลุ่มครูดีเด่นมีความต้องการจำเป็นระหว่าง 0.304-1.033 และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นระหว่าง 0.290-1.042 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เรียงค่าดัชนี PNI_{modified} จากมากไปหาน้อย ค่าดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ย PNI_{modified} ของแต่ละกลุ่ม ผู้ระบุความต้องการจำเป็นถือว่ามีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา ซึ่ง กลุ่มครูดีเด่นมีค่าเฉลี่ย PNI_{modified} เท่ากับ 0.521 และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ย PNI_{modified} เท่ากับ 0.513 ดังนั้นกลุ่มครูดีเด่นได้ประเมินความต้องการจำเป็นในแต่ละรายการสมรรถนะ พบว่ามีสมรรถนะที่มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสิ้น 27 สมรรถนะ และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน พบสมรรถนะที่มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยทั้งสิ้น 32 สมรรถนะ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเรียงลำดับใหม่ ดังแสดงในตารางที่ 4.14 และตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.14 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น

อันดับ	PNI _{modified}	ข้อที่	สมรรถนะ
1	1.033	11	พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล
2	0.890	10	พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล
3	0.875	29	ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
4	0.869	28	นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
5	0.827	67	เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ
6	0.812	58	พัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน
7	0.779	60	ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน
8	0.772	59	บูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน
9	0.730	12	พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21
10	0.691	57	ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน
11	0.645	61	วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน
12	0.641	56	บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน
13	0.639	62	จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับกับความต้องการของผู้เรียน
14	0.637	19	ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
15	0.604	22	พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา
16	0.593	63	ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ฯลฯ
17	0.588	21	จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
18	0.586	47	จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน
19	0.551	37	สร้างกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียน
20	0.549	31	นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
21	0.546	32	ค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการทดสอบ/เครื่องมือประเมิน
22	0.541	44	ประเมินความต้องการในการเรียนรู้
23	0.539	52	รอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
24	0.534	42	สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น
25	0.532	35	รอบรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
26	0.531	36	นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้
27	0.527	51	ออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

จากตารางที่ 4.14 แสดงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่น ปรากฏว่า กลุ่มครูดีเด่นมีความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ย $PNI_{modified}$ ซึ่งเท่ากับ 0.521 จำนวน 27 รายการ สมรรถนะ ซึ่งรายการที่นิตินักศึกษาคูครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 ข้อแรก คือ พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล (1.033) พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล (0.890) ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (0.875) นำผลงานวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ (0.869) และเรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ (0.827) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน

อันดับที่	$PNI_{modified}$	ข้อที่	สมรรถนะ
1	1.042	29	ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
2	0.971	11	พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล
3	0.938	28	นำผลงานวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้
4	0.866	60	ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน
5	0.790	59	บูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน
6	0.758	58	พัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน
7	0.723	10	พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล
8	0.664	61	วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน
9	0.651	32	ค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการทดสอบ/เครื่องมือประเมิน
10	0.640	57	ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน
11	0.628	12	พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21
12	0.604	62	จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับกับความต้องการของผู้เรียน
13	0.595	67	เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ
14	0.592	63	ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ฯลฯ
15	0.587	19	ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
16	0.584	56	บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน
17	0.579	9	รอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตารางที่ 4.15 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน (ต่อ)

อันดับที่	PNI _{modified}	ข้อที่	สมรรถนะ
18	0.576	47	จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน
19	0.568	50	นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน
20	0.564	21	จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
21	0.559	31	นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
22	0.559	54	พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน
23	0.551	4	รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู
24	0.546	55	ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
25	0.542	51	ออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
26	0.541	22	พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา
27	0.535	44	ประเมินความต้องการในการเรียนรู้
28	0.528	8	รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา
29	0.527	53	แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
30	0.526	33	ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม
31	0.521	30	รอบรู้ในหลักการ แนวคิด และการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
32	0.515	37	สร้างกลยุทธ์การสร้างร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียน

จากตารางที่ 4.15 แสดงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ย PNI_{modified} ซึ่งเท่ากับ 0.513 จำนวน 32 สมรรถนะ ซึ่งรายการที่นิสิตนักศึกษาครูควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 ข้อแรก คือ ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (1.042) พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล (0.971) นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (0.938) ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน (0.866) และ บูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน (0.790) ตามลำดับ

เมื่อศึกษาในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม พบว่า สมรรถนะที่อยู่ในลำดับความ ต้องการสูง 23 ลำดับแรก มีความเหมือนกัน หากมีการสลับลำดับกันเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ยัง พบว่า รายการสมรรถนะที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มครูดีเด่น กับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนที่จัดลำดับ ความสำคัญไม่ตรงกัน คือ กลุ่มครูดีเด่น ให้ความสำคัญในเรื่องของ การสร้างวิธีสอนในบริบทของ ท้องถิ่น การรอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การรอบรู้หลักการ แนวคิด แนว ปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการ พัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งทั้ง 4 สมรรถนะนี้ ในกลุ่มผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญหรือความต้องการ จำเป็นในระดับสูง แต่สำหรับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน รายการสมรรถนะให้ความต้องการจำเป็นใน ระดับสูงซึ่งแตกต่างกับกลุ่มครูดีเด่นจำนวน 9 สมรรถนะ คือ การรอบรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและ วิชาชีพครู การรอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนา การรอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้าง การพัฒนาที่ยั่งยืน การรอบรู้ในหลักการ แนวคิดและการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน การประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม การนำผลการประเมิน ผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน การแสวงหาความรู้และทักษะการใช้ ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน และการใช้ สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมข้อมูลของทั้งสองกลุ่ม คือกลุ่มครูดีเด่นและกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียนเข้าด้วยกัน แล้วนำมาคำนวณและประมวลผลร่วมกัน พบสมรรถนะที่มีความต้องการ จำเป็นที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ย $PNI_{modified}$ มีจำนวน 31 สมรรถนะ ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่นและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน

อันดับที่	PNI _{modified}	ข้อที่	สมรรถนะ
1	1.003	11	พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล
2	0.955	29	ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
3	0.902	28	นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
4	0.821	60	ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน
5	0.810	10	พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล
6	0.786	58	พัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน
7	0.781	59	บูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน
8	0.716	67	เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ
9	0.681	12	พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21
10	0.666	57	ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน
11	0.654	61	วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน
12	0.622	62	จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับกับความต้องการของผู้เรียน
13	0.614	56	บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน
14	0.613	19	ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
15	0.596	32	ค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการทดสอบ/เครื่องมือประเมิน
16	0.593	63	ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ฯลฯ
17	0.581	47	จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน
18	0.577	21	จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
19	0.574	22	พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา
20	0.554	31	นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
21	0.544	9	รอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
22	0.538	44	ประเมินความต้องการในการเรียนรู้
23	0.534	51	ออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
24	0.534	37	สร้างกลยุทธ์การสร้างร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียน

ตารางที่ 4.16 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่นและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน

อันดับที่	PNI _{modified}	ข้อที่	สมรรถนะ
25	0.532	4	รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู
26	0.524	55	ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
27	0.522	52	รอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
28	0.520	8	รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา
29	0.519	54	พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน
30	0.519	42	สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น
31	0.518	36	นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อ

จากตารางที่ 4.16 แสดงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของของกลุ่มครูดีเด่นและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่า มีความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ย PNI_{modified} ซึ่งเท่ากับ 0.517 จำนวน 31 สมรรถนะ ซึ่งรายการที่นิสิตนักศึกษาครูควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 ข้อแรก คือ พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล (1.003) ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ (0.955) นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ (0.902) ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน (0.821) และ พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล (0.810) ตามลำดับ

สรุปสาระที่ได้จากการศึกษา ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การร่างหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า

1) ด้านความเป็นครู กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครูมีความสำคัญจำเป็นที่ครูจะต้องมีการพัฒนาในเรื่องนี้

2) ด้านปรัชญาการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาเกิดขึ้นกับครูเสียก่อน จึงจะสามารถนำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนเพื่อให้เป็นผู้มีความรู้รอบด้านต่อไป

3) ด้านภาษา วัฒนธรรมและค่านิยมของศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร โดยพบว่าระดับความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการเตรียมพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น พื้นฐานแรกทีจำเป็นในการสอนนักเรียนที่อาจมีความแตกต่างหลากหลายมากขึ้นในอนาคต คือ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร นอกจากเพื่อการสื่อสารแล้ว ยังเพื่อที่จะแสวงหาความรู้ที่เป็นสากลได้

4) ด้านหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินหลักสูตร และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

5) ด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับผู้เรียน จนถึงสามารถพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนในสถานศึกษา

6) ด้านการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เพื่อการผลิตงานวิจัย ทั้งเพื่อพัฒนาตนเองและการนำผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมถึงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

7) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด และการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถนำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน รวมถึงมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการทดสอบหรือเครื่องมือประเมินที่เหมาะสม

8) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และสามารถนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้

9) ด้านการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สร้างความร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมถึงสามารถสร้างวิสัยทัศน์ในบริบทของท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ได้อย่างเหมาะสม

10) ด้านการเตรียมแผนการสอน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และควรต้องประเมินความต้องการในการเรียนรู้ก่อนจัดทำแผนการสอน รวมทั้งนำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน

11) ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร สามารถแสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอน ด้วยการออกแบบ

ประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนที่สอน เมื่อใช้แล้วจะต้องมีการติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถใช้สื่อระหว่างการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ

12) ด้านการพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS) ประกอบไปด้วย ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการคิดแบบพินิจพิเคราะห์ ทักษะการคิดเหตุผลตรรกะ และทักษะแก้ปัญหาและตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของตนเองเสียก่อน แล้วจึงจะสามารถนำไปพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงให้แก่ผู้เรียน โดยการบูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน และสามารถประเมินทักษะดังกล่าวของผู้เรียนด้วย

13) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญว่า ผู้เรียนอาจไม่ได้เน้นทางด้านวิชาการทุกคน การพัฒนาให้ผู้เรียนมีวิชาชีพจึงมีความสำคัญ ดังนั้นครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ในการวิเคราะห์ความต้องการและสามารถเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน รวมถึงจัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น

14) ด้านการส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ รวมถึงหลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล รวมถึงคุณลักษณะรวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ซึ่งควรเสริมสร้างเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ซึ่งเหมาะสมกับยุคแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โดยสรุปพบว่า สมรรถนะที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มครูดีเด่นและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน มีเกือบครบทุกด้าน ยกเว้นด้านจิตวิทยาสำหรับครู ด้านการสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน หรือชุมชน และด้านการจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน โดยมีข้อสังเกตว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนประเมินความจำเป็นอยู่ในระดับสูง และประเมินว่าครูส่วนใหญ่มีสมรรถนะดังกล่าวอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน จึงไม่เกิดความแตกต่างในการคำนวณและทำให้ค่า $PNI_{modified}$ มีค่าต่ำ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ครูและผู้บริหารประเมินว่าครูส่วนใหญ่มีสมรรถนะทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับดี รวมถึงด้านความเป็นครู ที่ครูและผู้บริหารประเมินว่ามีความต้องการจำเป็นสำหรับสมรรถนะด้านนี้เพียง 1 รายการ คือ รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู ที่ยังมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาให้มากขึ้น ขึ้น เช่นเดียวกับด้านจิตวิทยาความเป็นครู ด้านการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน และด้านการจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินว่าครูส่วนใหญ่ในปัจจุบันมีสมรรถนะด้านดังกล่าวอยู่ในระดับสูงแล้ว

ตอนที่ 3 ผลการจัดทำ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาของตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้รวบรวมสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการร่างหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ไว้จำนวนหนึ่ง แต่ผู้วิจัยยังพบประเด็นสำคัญอีกประการคือ เมื่อพิจารณาข้อมูลของสมรรถนะที่มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ PNI_{modified} เฉพาะในส่วนของการประเมินความจำเป็น (I: Important) นั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ประเมินระดับความจำเป็นอยู่ในระดับสูงหลายรายการ ดังนั้น ในการร่างหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำทั้ง สมรรถนะทั้ง 77 รายการมากำหนดในเนื้อหารายวิชาให้ครบถ้วน แต่จะแบ่งเป็นสมรรถนะหลักและสมรรถนะรอง ซึ่งจะแสดงเป็นลักษณะของแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ต่อไป โดยในตอนี้ 3 นี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการจัดทำ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ส่วนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

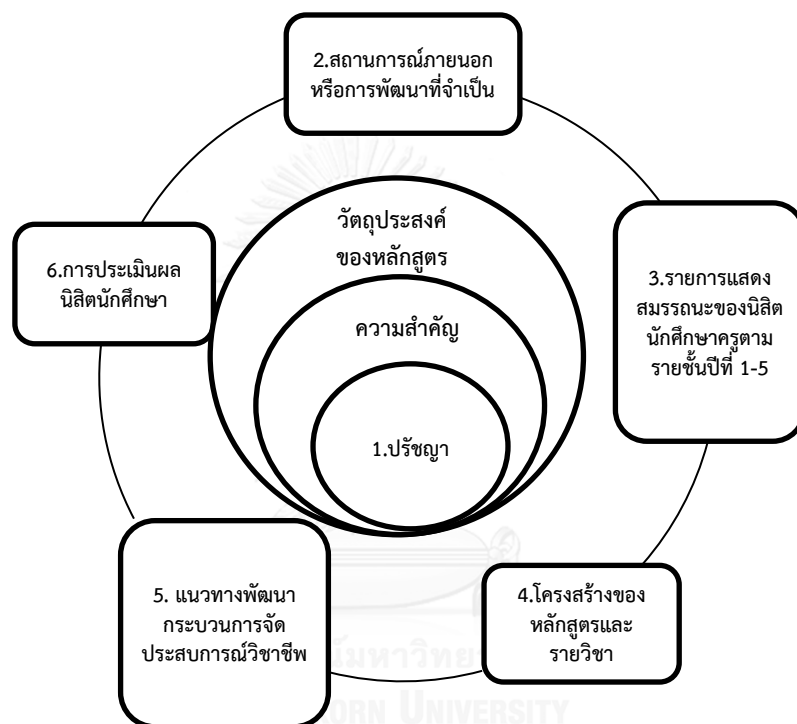
ส่วนที่ 3 ผลการปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 3 ส่วนที่ 1 ผลการจัดทำ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ เป็นผลการวิจัยซึ่งนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี โดยใช้สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกรอบในการออกแบบ รวมถึงนำข้อมูลจากตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ร่วมกันในการจัดทำร่างหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์ 6 หัวข้อ ดังนี้

- 1) ประสิทธิภาพ ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- 2) สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการพัฒนาหลักสูตร
- 3) รายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครุตามรายชั้นปีที่ 1-5
- 4) โครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา

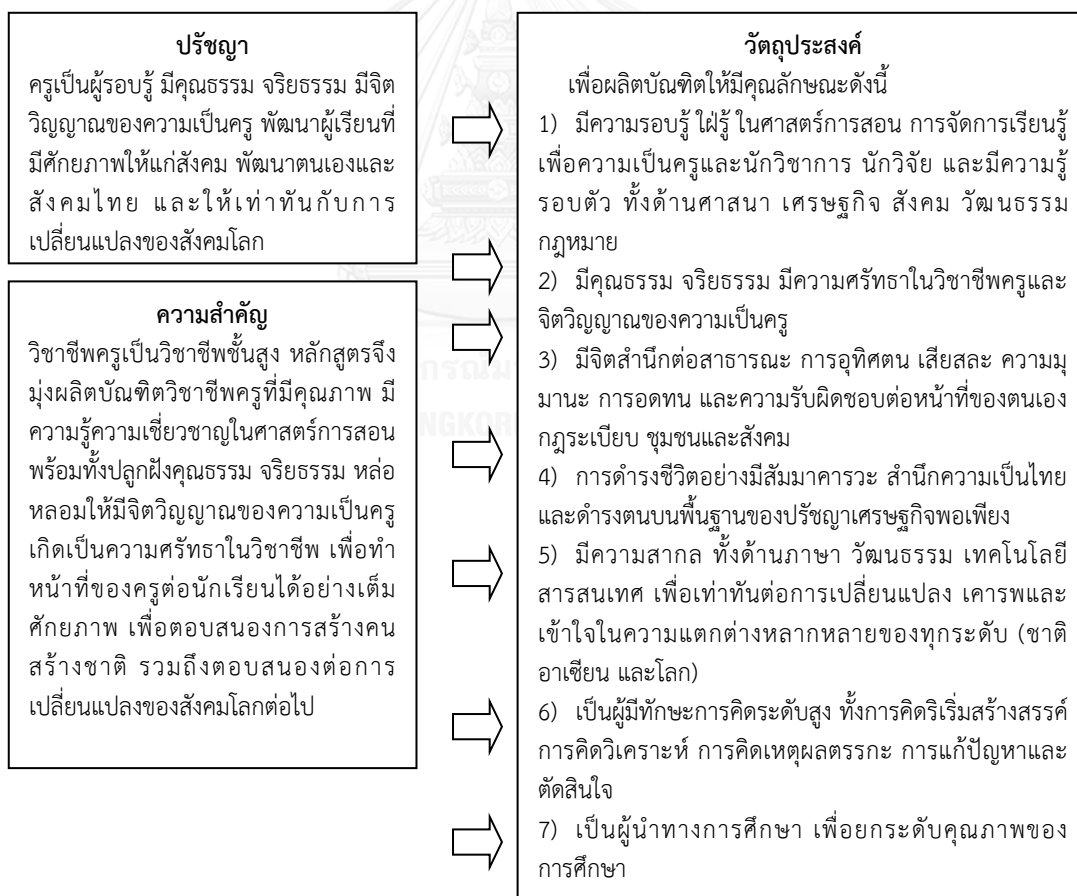
- 4.1 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร
 - 4.2 โครงสร้างหลักสูตร
 - 4.3 รายวิชา
 - 4.4 แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา
- 5) แนวทางพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ
 - 6) ประเมินผลนิสิตนักศึกษา
- ดังแสดงเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 3 รายละเอียดของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบฯ

หัวข้อที่ 1 ปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

จากข้อมูลของแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของครูที่กลุ่มตัวอย่างต้องการสามารถสรุปได้สาระตามความถี่ที่พบในข้อเสนอแนะซึ่งต้องการให้ครูมีลักษณะดังนี้คือ มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครู จิตสำนึกของการเป็นครูที่ดี จิตสำนึกต่อสาธารณะ การอุทิศตน เสียสละ การอดทน ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ การมีสัมมาคารวะ การแต่งกายและการใช้ภาษาที่เหมาะสม และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นและนำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู สามารถสรุปได้สาระเพิ่มเติมดังนี้คือ เน้นด้านคุณธรรมความดี ทักษะของการใช้ภาษาสากล ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความพอเพียงในการดำเนินชีวิต การเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม การใช้อุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยี ความเป็นผู้นำทางการศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 ปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หัวข้อที่ 2 สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการพัฒนา หลักสูตร

1) แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2560) ซึ่งต้องการให้อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน สร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบทบาทสูงในประชาคมอาเซียนและมุ่งส่งคุณภาพอุดมศึกษาระดับนานาชาติ

2) แนวโน้มการรวมตัวของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดให้เปิดเสรีการค้าและการบริการด้านการอุดมศึกษา รวมถึงบูรณาการการเป็นประชาคมอาเซียนให้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาเตรียมพร้อมในการรองรับให้ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ โดยเฉพาะสมรรถนะของครู ได้มีความพยายามศึกษาวิจัยร่วมกันเพื่อให้เกิดสมรรถนะร่วมของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังเช่น การวิจัยกรอบสมรรถนะของครูแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของซีมีโอ อินโนเทค (SEAMEO INNOTECH) นอกจากนี้ ยังส่งผลให้หลักสูตรต้องมีการเตรียมการทั้งด้านการสื่อสารภาษาสากล ค่านิยม วัฒนธรรม สำหรับบัณฑิต

3) ระบบประกันคุณภาพของอาเซียน (AUN-QA) มาใช้เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพของหลักสูตรในมหาวิทยาลัยว่ามีความทัดเทียมกับนานาชาติและสามารถรองรับการเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรในปัจจุบันควรพัฒนาให้หลักสูตรผ่านการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐานอาเซียน

4) การประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556 ฉบับล่าสุด ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2556 ประกอบด้วย สาระความรู้และสมรรถนะ 11 ด้านดังต่อไปนี้ คือ ความเป็นครู ปรัชญาการศึกษา ภาษาและวัฒนธรรม จิตวิทยาสำหรับครู หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ โดยครูจะต้องมีสมรรถนะครบทุกด้านจึงจะสามารถขอใบประกอบวิชาชีพครูหรือรับการประเมินเพื่อเพิ่มวิทยฐานะได้

5) แนวโน้มของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งประชาคมโลกเชื่อมโยงสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วทั่วถึง อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ซึ่งผู้เรียนต้องมีทักษะการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT Literacy) เนื่องจากมีข้อมูลจำนวนมากมหาศาลที่ผู้เรียนต้องรู้เท่าทัน รู้จักการกลั่นกรองข้อมูล การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

6) กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

7) แนวโน้มความเป็นพลเมืองของโลก สมาชิกของสังคมต้องเรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลายในลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรม การยอมรับเคารพซึ่งกันและกัน การคงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองไม่ทิ้งความเป็นตนเอง และมีความเคารพในอัตลักษณ์ของสังคมรอบข้าง รวมทั้งส่งเสริมวิถีการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้สังคมที่มีความหลากหลายสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสันติและความเข้าใจ รวมทั้งสิทธิเสรีภาพจะต้องอยู่บนฐานของกฎหมายร่วมกัน

8) แนวโน้มของสภาพปัญหาของครูทั้งในอดีตและปัจจุบัน ปัญหาที่พบบางประการ ดังเช่น ปัญหาการดำรงชีวิตของครู ปัญหาการผลิตครูสำหรับคนที่ไม่ได้ต้องการเป็นครู ปัญหาครูขาดความเชี่ยวชาญในการสอน ปัญหาต่างๆ จึงควรได้รับการแก้ไขและพัฒนา

หัวข้อที่ 3 รายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูตามรายชั้นปีที่ 1-5

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมกับลักษณะของการกำหนดแผนการศึกษาของรายวิชาต่างๆ จากการวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ที่ได้ศึกษาจากข้างต้น เพื่อกำหนดรายวิชาให้เหมาะสมในแต่ละชั้นปี ดังเช่น ลักษณะของสมรรถนะที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติตนเอง ผู้อื่นและสังคม สมรรถนะเหล่านี้จะจัดอยู่ในชั้นปีที่ 1 สมรรถนะบางรายการที่จะเกิดขึ้นเมื่อนิสิตนักศึกษาได้ศึกษาในรายวิชาชีพ สมรรถนะบางรายการเป็นสมรรถนะพื้นฐานเพื่อต่อยอดในสมรรถนะอื่นๆ ต่อไป จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 ดังนี้

ปีที่ 1

1. รอบรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู คุณลักษณะและมาตรฐานวิชาชีพครู
2. รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู
3. รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา
4. รอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์
5. เรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน⁽¹⁾
6. เรียนรู้ ตระหนักและประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู และเรียนรู้หลักเกณฑ์ จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ
7. แสดงออกทางความคิดที่สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจ⁽²⁾
8. ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน⁽³⁾
9. แสดงความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัยในตนเอง⁽⁴⁾

ปีที่ 2

1. แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. รอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา
3. จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
5. ประยุกต์การตั้งคำถามและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน
6. เรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน⁽¹⁾
7. รอบรู้ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ
8. เข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน
9. รอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน และใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
10. บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอน
11. แสดงออกทางความคิดที่มีเหตุผล ตรรกะ⁽²⁾
12. ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร เพื่อการศึกษา ค้นคว้า รับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล⁽³⁾
13. ยกย่องความมีคุณธรรม จริยธรรม⁽⁴⁾

(1) (2) (3) (4) หมายถึง สมรรถนะที่มีการพัฒนาเป็นระดับต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ 1-5

ปีที่ 3

1. เรียนรู้ในกลยุทธ์การสอน
2. เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับของผู้เรียน
3. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน⁽¹⁾
4. รอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร และนำไปใช้อย่างเหมาะสม
5. ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
6. รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้
7. จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ระยะเวลา และความแตกต่างของผู้เรียน
8. ผลิตผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
9. รอบรู้ในหลักการ แนวคิด และการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
10. ค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการทดสอบ/เครื่องมือประเมิน
11. พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21
12. สร้างกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียน
13. วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน และจัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพที่จัดขึ้น
14. จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริมต่างๆ ร่วมกิจกรรมกับชุมชน
15. แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์⁽²⁾
16. ใช้ภาษาต่างประเทศในวิชาชีพ⁽³⁾
17. แสดงความมีจรรยาบรรณของครู⁽⁴⁾

ปีที่ 4

1. รอบรู้ในกลยุทธ์การสอน
2. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน⁽¹⁾
3. ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
4. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
5. กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

(1) (2) (3) (4) หมายถึง สมรรถนะที่มีการพัฒนาเป็นระดับต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ 1-5

6. นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
7. นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
8. ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม
9. รอบรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา
10. ประเมินความต้องการในการเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยม
11. ออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
12. ดำรงชีวิตอย่างมีสัมมาคารวะ สำนึกความเป็นไทย และดำรงตนบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
13. สร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง
14. แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
15. พัฒนาทักษะด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง และรู้วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดศึกษา
16. แสดงออกทางความคิดแบบพินิจวิเคราะห์⁽²⁾
17. ใช้ภาษาต่างประเทศในวิชาชีพ⁽³⁾
18. แสดงความมีศรัทธาในวิชาชีพ เป้าหมายของการเป็นครู⁽⁴⁾

ปีที่ 5

1. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน⁽¹⁾
2. มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา มุ่งมั่นที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก
3. ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้
4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ
5. นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้
6. สื่อสารกับผู้เรียนได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน
7. จัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม
8. สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น
9. กำหนดมาตรการการประเมินผลของแผนการสอนที่เหมาะสม และนำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน
10. ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน

(1) (2) (3) (4) หมายถึง สมรรถนะที่มีการพัฒนาเป็นระดับต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ 1-5

11. สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน
12. พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21
13. เรียนรู้วิธีการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS)⁽²⁾
14. ใช้ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ภาษาต่างประเทศในวิชาชีพ⁽³⁾
15. แสดงความมีจิตวิญญาณความเป็นครู⁽⁴⁾

(1) (2) (3) (4)

หมายถึง สมรรถนะที่มีการพัฒนาเป็นระดับต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ 1-5

โดยสรุปจากหมายเหตุท้ายหน้ากระดาษ คือ สมรรถนะที่มีการพัฒนาเป็นระดับต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ 1-5 คือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) เรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน (ชั้นปีที่ 1-2) และรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน (ชั้นปีที่ 3-5)

ความคล่องในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องเป็นผู้รู้ดีและกระจ่างในเนื้อหา ครูผู้มีความรู้ทั้งในเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นครูมืออาชีพ จัดเป็นครูเก่ง เรียกครูประเภทนี้ว่า Teacher Professional; Content Knowledge หรือ TPCK ดังนั้น นิสิตนักศึกษาครูจึงจำเป็นที่จะได้เรียนรู้ตลอด 5 ชั้นปีการศึกษา โดยชั้นปีที่ 1-2 จะเป็นการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน และในชั้นปีที่ 3-5 นิสิตนักศึกษาครูจะต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน เพื่อที่เป็นครูที่มีความรู้ในองค์ความรู้และแก่นของความรู้ก่อนออกแบบการสอน

(2) แสดงออกทางความคิดที่สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจ (ชั้นปีที่ 1) ความคิดที่มีเหตุผลตรรกะ (ชั้นปีที่ 2) ความคิดสร้างสรรค์ (ชั้นปีที่ 3) ความคิดแบบพินิจพิเคราะห์ (ชั้นปีที่ 4) และทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS) (ชั้นปีที่ 5)

ความคิดระดับสูงเป็นความคิดที่เกิดขึ้นด้วยกระบวนการที่ซับซ้อนและมีขั้นตอนการคิดหลายขั้น ซึ่งประกอบไปด้วยลำดับความคิดดังนี้ 1) ความคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ 2) ความคิดที่มีเหตุผลตรรกะ 3) ความคิดสร้างสรรค์ และ 4) ความคิดแบบพินิจพิเคราะห์ ซึ่งหลักสูตรควรมีรายวิชาที่สามารถพัฒนาทักษะด้านความคิดเหล่านี้ตามลำดับหรือโดยการบูรณาการระหว่างทักษะการคิด 2-3 ทักษะได้ แต่ผู้สอนอาจเน้นทักษะความคิดด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ ด้วยการสอดแทรกในวิธีการสอนในรายวิชา เพื่อกระตุ้นทักษะความคิดดังกล่าว แต่ทั้งนี้สำหรับชั้นปีที่ 5 จะเป็นการสรุปแล้วจัดลำดับความคิดระดับสูง (HOTS) ในภาพรวม รวมถึงการประเมินทักษะความคิดระดับสูงดังกล่าว

(3) ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน (ชั้นปีที่ 1) ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร (ชั้นปีที่ 2) ภาษาต่างประเทศในวิชาชีพ (ชั้นปีที่ 3-4) ใช้ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ภาษาต่างประเทศในวิชาชีพ (ชั้นปีที่ 5)

การพัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากลนั้น ต้องอาศัยการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามลำดับ โดยเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร เพื่อการสืบค้น เสาะแสวงหาความรู้ที่เป็นสากล ต่อมาเป็นการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อการประกอบวิชาชีพครู และสุดท้ายคือ นิสิตนักศึกษาครูจำเป็นที่จะสามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาต่างประเทศ สำหรับการประกอบวิชาชีพในด้านต่างๆ

(4) มีคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัยในตนเอง (ชั้นปีที่ 1) ตระหนักและตอบสนองพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม (ชั้นปีที่ 2) แสดงความมีจรรยาบรรณของครู (ชั้นปีที่ 3) แสดงความมีศรัทธาในวิชาชีพ (ชั้นปีที่ 4) แสดงความมีจิตวิญญาณความเป็นครู (ชั้นปีที่ 5)

สมรรถนะด้านความเป็นครู มีความสำคัญจำเป็นที่ครูจะต้องได้รับการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการสร้างความเป็นครู ทั้งนี้ควรปลูกฝังสมรรถนะด้านนี้ให้เกิดขึ้นตลอด 5 ปี การศึกษา ทั้งในรายวิชาและกิจกรรมเสริมความเป็นครู เพื่อให้เพิ่มระดับความมีคุณธรรมจริยธรรมของครู ถึงความมีศรัทธาในวิชาชีพครู การรู้จักรักษาจรรยาบรรณของครูและมีจิตวิญญาณความเป็นครูก่อนสำเร็จการศึกษาไปประกอบวิชาชีพ แต่ทั้งนี้สมรรถนะที่แยกออกมานี้เพียงเพื่อแสดงให้เห็นถึงระยะเวลาของการขัดเกลาและหล่อหลอมความเป็นครูที่ควรต้องปลูกฝังเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี การศึกษา ทั้งนี้สามารถหลอมหลวมสมรรถนะเหล่านี้ด้วยการบูรณาการเข้าด้วยกันได้ตามความเหมาะสม

หัวข้อที่ 4 โครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา

4.1 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี), 2554 และประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2557, 2557)

4.2 โครงสร้างหลักสูตร

4.2.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต

4.2.2 หมวดวิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า 124 หน่วยกิต

4.2.2.1 วิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 46 หน่วยกิต (รายวิชาไม่น้อยกว่า 34 หน่วยกิต และปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต)

4.2.2.2 วิชาเอก ไม่น้อยกว่า 78 หน่วยกิต

4.2.3 หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

4.3 รายวิชา

ผู้วิจัยคัดสรรเนื้อหาสาระที่สำคัญที่ได้จากการศึกษาในตอนต้นที่ 1 และตอนที่ 2 เพื่อนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงรายวิชาเดิม หรือนำเสนอรายวิชาใหม่ที่เน้นสมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และผลการศึกษาจากการประเมินความต้องการจำเป็นของ

สมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 จากกลุ่มตัวอย่างครูดีเด่นและผู้บริหารโรงเรียนและผลจากการศึกษาซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการศึกษาด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชาจำนวน 26 รายวิชา ซึ่งแบ่งเป็นรายวิชาที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.17 และรายวิชาที่ได้จากผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.18 และรายวิชาที่ได้จากผลการศึกษาด้วยการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา จากการศึกษาสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับ	ประเด็น	ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา	รายวิชา
1	ความสามารรถด้านภาษาอังกฤษของครู	เพื่อการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษใหม่มีความเข้มข้น ครบถ้วน ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งควรกำหนดให้มีวิชาภาษาอังกฤษสำหรับครู เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษามีความรู้ได้เรียนในทุกปีการศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 หรือควรมีรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ รวมถึงวิชาที่เน้นวิชาเอกของบัณฑิตนักศึกษาคณะครุศาสตร์ เพื่อให้มีการเรียนเป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้งควรมีหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ที่เป็นหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษเพื่อเปิดรับบัณฑิตนักศึกษาวไทยและต่างประเทศที่สนใจ ทั้งนี้ควรมีระบบทดสอบโดยกำหนดเป็น ข้อกำหนดก่อนสำเร็จการศึกษา	1) ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน 2) ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ 3) พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ 4) ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพครู
2	คุณธรรมจริยธรรมของครู	เพื่อการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษามีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการมีจริยภาพบรรณของครู การมีจิตวิญญาณของความเป็นครู การเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน ดังนั้น ควรกำหนดให้มีความคุณธรรมจริยธรรมของครู โดยให้ศึกษาค่านิยมที่ดีของครู ตัวอย่าง ครูดีเด่น ครูที่ทุ่มเทกับการเรียนการสอนของนักเรียน รวมถึงกรณีศึกษาของครูที่ไม่ดีด้วยเช่นเดียวกัน เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษามีความรู้ถึงสิ่งที่ดีและไม่ดีควรปฏิบัติและการเป็นครูที่ดี เนื่องจากพบว่าการเรียนด้วยทฤษฎี บัณฑิตนักศึกษายังไม่เห็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นอาจให้ผู้สอนมีสื่อที่ศึกษาครูก็ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งในการใช้ชีวิตประจำวัน บุคลิกภาพ การแต่งกาย การใช้ภาษาที่เหมาะสม การเคารพพบน้อมต่อผู้ใหญ่ การมีสัมมาคารวะ การดำรงตนเพื่อเป็นครูที่ดี เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับบัณฑิตนักศึกษาคือได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้พบรายวิชาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของครูในหลักสูตรเดิม แต่ควรมีการยกระดับให้ครูมีจิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู รวมถึงควรต้องมีการอบรมการตรวจสอบ ทดสอบ มีการบันทึกพฤติกรรมหรือรายงานประจำเดือนหรือประจำปีว่านักศึกษาก่ออะไรบางอย่างที่แสดงว่าตระหนักถึงความเป็นครู	1) วิชาจิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) วิชาคุณธรรมของครู สำหรับบัณฑิตนักศึกษารุ่นปี 1
3	ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน	บัณฑิตนักศึกษาคือคนที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ซึ่งครอบคลุมองค์ความรู้ทั้งด้านวัฒนธรรม ศาสนา สังคม กฎหมาย ค่านิยมต่างๆ เพื่อให้เข้าใจในความแตกต่างหลากหลาย เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษามีความรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมหน้าที่พลเมือง การเป็นพลเมืองของอาเซียนและเป็นพลเมืองของโลก โดยให้ครอบคลุมทั้ง 3 เสาหลัก คือ ด้านการเมืองความมั่นคงอาเซียน ด้านเศรษฐกิจอาเซียน และด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน รวมถึงผลกระทบท่อต่อการประกอบอาชีพและการมีงานทำของคนไทยในด้านการศึกษาเตรียมตัวเพื่อการแข่งขัน ซึ่งการเตรียมตัวเกี่ยวกับอาเซียนนั้นจะต้องเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเทศไทยด้วย (local > nation > asian > global)	วิชาอาเซียนศึกษา

ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา จากการศึกษาภาคสนามผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็น	ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา	รายวิชา
4	ความพอเพียงในการดำเนินชีวิต	เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ครูขาดการวางแผนและการบริหารการเงินที่ดีซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการสอนของครู จึงควรจัดให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน การวางแผนทางการเงิน การลงทุน ความพอประมาณด้านการออม โดยให้ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ฯลฯ เพื่อให้เข้าใจถึงระบบเศรษฐกิจของสังคมปัจจุบัน เพื่อการดำรงชีวิต และเพื่อก่อให้เกิดการบริหารทรัพยากรและการเงินที่ถูกต้อง	1) วิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับครู 2) วิชาเศรษฐกิจพอเพียง
5	กฎหมายเชิงวิชาชีพครู	เพื่อให้ครูมีความรู้ เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู กฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน กฎหมายแรงงาน การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม กฎหมายที่ดูแลด้านการบริการสุขภาพ เพื่อให้ครูมีความรอบรู้ ป้องกันการถูกชักนำหรือการตกใจในเรื่องต่างๆ จนเกิดความวิตกกังวล เนื่องจากภาพลักษณ์ของครูในสังคมนั้นแสดงถึงการเป็นผู้มีความรู้ ความน่าเชื่อถือ ซึ่งสามารถจะเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้อื่นได้อีกทางหนึ่ง	วิชากฎหมายพื้นฐานในวิชาชีพครู
6	การผลิตผลงานวิจัย	เนื่องจากครูปัจจุบันจำเป็นต้องผลิตผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อนำไปสอนและพัฒนาผู้เรียน และผลงานวิจัยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของผลงานเพื่อการยื่นขอวิทยฐานะ แต่พบว่าส่วนใหญ่ครูไม่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัย หรือยังมีความรู้หรือทักษะการวิจัยที่น้อยเพียงพอ ทั้งนี้พบว่า ในหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือหลักสูตรวิทยานิพนธ์เพียง 1 รายวิชา และกำหนดให้ทำวิจัยในชั้นเรียนในชั้นปีสุดท้าย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำเร็จการศึกษา ดังนั้นจึงควรมียาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียนแยกออกมาอีก 1 รายวิชา เพื่อเพิ่มทักษะการวิจัยให้กับนิสิตนักศึกษาคู	วิชาหลักการวิจัยในชั้นเรียน
7	การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	เพื่อให้ครูมีลักษณะของครูยุคใหม่ ซึ่งจะสามารถถ่ายทอดและสร้างให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้ ดังนั้น นิสิตนักศึกษาคูจึงควรได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบของสาระวิชาหลัก หัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก โดยบูรณาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับผู้เรียน เพื่อให้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน	วิชาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
8	ความเป็นผู้นำทางการศึกษา	เพื่อให้บัณฑิตศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำ ทักษะในการบริหาร หลักการคิด ทักษะการคิด ทักษะการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การบริหารจัดการ หรือการปฏิบัติงานต่างๆ ทั้งงานขนาดเล็กและขนาดใหญ่ซึ่งต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นในองค์การสำเร็จลุล่วง ทั้งนี้เพื่อให้บัณฑิตศึกษาสามารถพัฒนาตนเองในสถานประกอบการที่รับผิดชอบสูงขึ้น สถานศึกษา และมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกในนโยบายและกระบวนการการศึกษา สามารถปรับปรุงให้มีความก้าวหน้าในการจัดระบบการศึกษา	วิชาภาวะผู้นำทางการศึกษา

ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิศวกรรมศาสตรศึกษาศาสตร์

ลำดับ	ประเด็น	ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา	รายวิชา
1	ทักษะการคิดระดับสูง (Higher Order Thinkings)	เป็นสมรรถนะที่สำคัญของครูในอนาคตอันใกล้นี้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นควรมีรายวิชาที่ให้อิทธิพลการเรียนรู้ซึ่งจะสามารถพัฒนาทักษะการคิดของนิสิตนักศึกษาให้ครบทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการคิดแบบพินิจพิเคราะห์ ทักษะการคิดเหตุผลตรรกะ และทักษะแก้ปัญหาและตัดสินใจ รวมถึงกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดดังกล่าว เพื่อให้บัณฑิตศึกษาคูรูก้าวไปออกแก้ปัญหาและตัดสินใจ	วิชาทักษะการคิดระดับสูง
2	ความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน	ปัจจุบันในสังคมไทยและประชาคมอาเซียน มีกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางสติปัญญา เช่น เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม สังคม การเมือง เชื้อชาติ เพศทางเลือก และความแตกต่างทางสติปัญญา เช่น ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือผู้เรียนด้วยโอกาส ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้บัณฑิตศึกษาคูรูกำลังเรียนรู้เพื่อให้อำนาจและรู้จักวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน	วิชาพหุวัฒนธรรมศึกษา
3	การเป็นผู้ประกอบการ	เหตุผลหนึ่งที่เกิดจากสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนไป จึงเกิดวิถีชีวิตที่มีธุรกิจและการประกอบอาชีพส่วนตัว เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจของประเทศไทย ดังนั้น ควรมีวิชาเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานในการเป็นผู้ประกอบการ ตั้งแต่ วิเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ทรัพยากรของผู้ประกอบการ ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม โอกาสทางธุรกิจ ศักยภาพในการเริ่มต้นธุรกิจ การพัฒนาแผนธุรกิจ และทักษะในการดำเนินงานเลือกและสร้างธุรกิจทางเลือกหนึ่งเป็นประกอบอาชีพให้กับนิสิตนักศึกษา	วิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ
4	การจัดการความรู้ (Knowledge management)	ตามที่ในปัจจุบัน โลกได้เข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy – KBE) งานต่างๆ จำเป็นต้องใช้ความรู้มาสร้างผลผลิตให้เกิดมูลค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้น นิสิตนักศึกษาควรจะสามารถรวบรวมความรู้ที่กระจัดกระจายอยู่ต่างๆ มารวมไว้ที่เดียวกัน การสร้างบรรยากาศให้คนคิดค้น เรียนรู้ สร้างความรู้ใหม่ การจัดระเบียบความรู้ในเอกสาร ก็น่าจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ครูประจำการกับครูบรรจุใหม่ หรือครูที่อยู่นอกมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอน การแก้ปัญหา เทคนิคการสอน สื่อการสอน ฯลฯ เพื่อนำไปพัฒนางานของตนเองให้สัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้ควรจัดเป็นรายวิชาแยกออกมาจากการเป็นเพียงส่วนหนึ่งของรายวิชาอื่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งกระบวนการของการจัดการความรู้ที่แท้จริง	วิชาการจัดการความรู้

ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็น	ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา	รายวิชา
5	เทคโนโลยีทางการศึกษา	นิสิตนักศึกษาควรมีความสนใจติดตามเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ นอกเหนือจากเทคโนโลยีการศึกษาที่ใช้อยู่เป็นประจำ ดังเช่น บทเรียนออนไลน์ (e-Learning) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) หรือการสืบค้นข้อมูลโดยใช้โปรแกรมค้นหา (Search Engine) หากแต่ปัจจุบันได้มีโปรแกรมเพื่อการสื่อสารทั้งทางคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ตโฟนที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต โดยจะทำให้ผู้ใช้เรียนสามารถติดตามข่าวสารและศึกษารายวิชาได้ตลอดเวลา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาก็ได้ เช่น เว็บไซต์ (Webboard) หรือการสนทนากลุ่มผ่านไลน์ (Line) การสร้างแฟนเพจ (Fanpage) บนเฟซบุ๊ก (Facebook) เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ฯลฯ	วิชา Social Media สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาศาสตร์
6	การสร้างบทเรียนท้องถิ่น	เนื่องจากกการเป็นครูอาจไม่ได้จำกัดแค่โรงเรียนใหญ่ๆในเมือง ยังพบว่า ครูจำนวนมากที่ซึ่งได้ถูกบรรจุในโรงเรียนท้องถิ่น ซึ่งพบว่าการใช้หลักสูตรกลางของกระทรวงศึกษาดังกล่าวที่เรียนนั้นอาจจะมีประโยชน์ไม่เหมาะสมควรกับบริบทของนักเรียนในท้องถิ่นห่างไกล ซึ่งพบว่า มีการจำกัดทั้งทางด้านทรัพยากรในการเรียนการสอน และนักเรียนส่วนใหญ่อาจจะไม่ได้ศึกษาในระดับสูง ครูจึงควรมีทักษะในการออกแบบและสร้างบทเรียนท้องถิ่น โดยสร้างควมสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของครู และจัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับกับความต้องการของผู้เรียนในบริบทของแต่ละชุมชนนั้นๆ โดยเป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสร้างกลยุทธ์เพื่อให้เกิดความร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	วิชาการสร้างและพัฒนาระบบเรียนท้องถิ่น
7	จิตวิทยาการแนะแนว	ปัจจุบันพบว่านอกเหนือจากปัญหาทางด้านภาาการเรียงของนักเรียนแล้ว นักเรียนส่วนหนึ่งยังได้รับผลกระทบจากปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ซึ่งส่งผลอย่างต่อประสิทธิผลของการศึกษา ดังนั้นครูควรจะได้เรียนรู้เทคนิคการแนะแนว การให้คำแนะแนว การสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดเพื่อรับทราบปัญหาทั้งปัญหาด้านภาาการเรียน ปัญหาส่วนตัวของนักเรียน เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาหรือเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนสามารถเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	จิตวิทยาการแนะแนว
8	งานอาสาสมัคร	เพื่อเป็นการสร้างจิตสาธารณะและการมีจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมทางสังคมกับนิสิตนักศึกษาครู เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในวิถีคิด วิธีการทำงานอาสาสมัคร พร้อมทั้งมีทักษะในการปฏิบัติงานอาสาสมัคร อันจะเป็นรากฐานในการพัฒนาสำนักวิชาอาสาสมัคร และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต	วิชางานอาสาสมัครและพัฒนาระบบสังคม

ตารางที่ 4.19 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา จากผลการศึกษาดำเนินการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ลำดับ	ประเด็น	ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา	รายวิชา
1	ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของครู	เหตุผลเช่นเดียวกับที่นำเสนอในตารางที่ 4.17	1) ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน* 2) ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้* 3) พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ* 4) ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพครู*
2	การผลิตผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	เหตุผลเช่นเดียวกับที่นำเสนอในตารางที่ 4.17	วิชาหลักการทำวิจัยในชั้นเรียน*
3	ทักษะการจัดการจัดตั้งการเรียนรู้ การคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน	เหตุผลเช่นเดียวกับที่นำเสนอในตารางที่ 4.18	วิชาทักษะการจัดการจัดตั้งการคิดระดับสูง*
4	พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21	เหตุผลเช่นเดียวกับที่นำเสนอในตารางที่ 4.17	วิชาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*
5	การคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน	เหตุผลเช่นเดียวกับที่นำเสนอในตารางที่ 4.18	วิชาพหุวัฒนธรรมศึกษา*

*จัดกับวิชาที่นำเสนอไปในตารางที่ 4.17 และตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.19 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา จากผลการศึกษาค้นคว้าด้วยความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็น	ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา	รายวิชา
6	การสร้างบทเรียนท้องถิ่น	เหตุผลเช่นเดียวกับที่นำเสนอในตารางที่ 4.18	วิชาการสร้างและพัฒนาบทเรียนท้องถิ่น*
7	กฎหมายเชิงวิชาชีพครู	เหตุผลเช่นเดียวกับที่นำเสนอในตารางที่ 4.17	วิชากฎหมายพื้นฐานในวิชาชีพครู*
8	คุณธรรมจริยธรรมของครู	เหตุผลเช่นเดียวกับที่นำเสนอในตารางที่ 4.17	วิชาจิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู*
9	เทคโนโลยีทางการศึกษา	เหตุผลเช่นเดียวกับที่นำเสนอในตารางที่ 4.18	วิชา Social Media สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษ*
10	การประกันคุณภาพการศึกษา	นิสิตนักศึกษาและครูประจำการในปัจจุบันยังมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างไม่ถูกต้อง มองเป็นเพียงการเพิ่มภาระของงานเอกสาร ดังนั้น นิสิตนักศึกษาควรได้รับความเข้าใจและปรับตัวตนคดีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากมีการประกันคุณภาพศึกษานั้นเป็นมุมมองเพื่อประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา รวมถึงวงจรของการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่เห็นประโยชน์ที่ชัดเจน จึงควรให้ความรู้เกี่ยวกับการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษากลับไปใช้ในการพัฒนาแผนการสอน และกระบวนการจัดการเรียนการสอนต่อไป	วิชาการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้
11	การประเมินหลักสูตร	การพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยผลจากการประเมินเป็นสำคัญ แต่เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรได้ถูกบรรจุไว้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้กระบวนการของประเมินหลักสูตรมีกระบวนการที่หลากหลายวิธี เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของหลักสูตรว่า หลักสูตรนั้นๆ มีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อมีไปแล้ว บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ เพียงใด เพื่อมีผลมาใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพสูงขึ้น รวมถึงสามารถนำผลการประเมินหลักสูตรมาพัฒนาในระดับแผนการสอนต่อไป ดังนั้นจึงควรแยกออกเป็นวิชาที่เน้นกระบวนการของประเมินหลักสูตรให้ชัดเจน	วิชาหลักและวิธีการประเมินหลักสูตร

*จำกัดบริบทที่นำเสนอไปในตารางที่ 4.17 และตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.19 ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา จากผลการศึกษาค้นคว้าการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็น	ข้อเสนอแนะและเหตุผลเพื่อการกำหนดรายวิชา	รายวิชา
12	การประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	กลุ่มตัวอย่างประเมินให้ความสำคัญจำเป็นอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้พบว่าปัจจุบันแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษามีความพร้อมสูง แต่กลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ไม่ได้เป็นเทคโนโลยีด้วย เนื่องจากบริบทแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน การสร้าง ออกแบบสื่อการเรียนการสอน จึงมีความสำคัญเท่าเทียมกันเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ซึ่งพบว่า รายวิชาเดิมที่มีอยู่นั้น เน้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ รวมถึงการเรียนเกี่ยวกับสื่อและอุปกรณ์การสอนในระดับทั่วไปแล้วนั้น ควรต้องรู้จักการออกแบบและใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมในแต่ละวิชาด้วย นอกจากนี้มีลิตินักศึกษายังควรรู้จักและวิธีการติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วย	วิชาพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา
13	การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	เนื่องจากจัดการการเรียนรู้ในชั้นเรียนสื่อเป็นกระบวนการสำคัญซึ่งจะทำให้หลักสูตรประสบผลสำเร็จ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สามารถออกแบบได้หลายวิธี และจำเป็นที่จะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกัน สำหรับเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะต้องเข้าใจแนวคิดหลักการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนกระบวนการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนของกระบวนการเรียนรู้แต่ละวิธี แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมเข้าสู่ยุคคนไทยยุคใหม่ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลจากการศึกษาเสนอแนะให้ครูจัดการเรียนรู้บนฐานวิทยาศาสตร์หรือใช้วิธีทวิวิทยาศาสตร์ ดังเช่น การเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ฯลฯ	วิชาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
14	การจัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	พบว่ามีการศึกษาที่คิดงมในมหาวิทยาลัยเฉพาะและเป็นรายวิชาซึ่งบังคับสำหรับบัณฑิตศึกษาคู ดังนั้น ผู้วิจัยจะไม่นำเสนอรายวิชาใหม่ และคำอธิบายรายวิชาที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว แต่ยังเป็นความต้องการจำเป็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแสดงถึงมีลิตินักศึกษาคูยังไม่ได้รับความรู้หรือความเข้าใจที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานจริง จึงควรเพิ่มจุดเน้นของรายวิชาในเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เห็นถึงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง	วิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

โดยสรุปของการนำเสนอรายวิชาจากผลการศึกษาทั้ง 3 ตารางข้างต้น คือ รายวิชาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 รายวิชา รายวิชาจากการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ จำนวน 8 รายวิชา และรายวิชาที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ที่ไม่ซ้ำซ้อนกับ 2 ส่วนข้างต้นจำนวน 5 รายวิชา รวมทั้งสิ้น 26 รายวิชา นอกจากนี้เพื่อให้ครอบคลุมสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงได้นำรายวิชาเดิมที่มีความสำคัญ จำนวน 12 รายวิชา ซึ่งในบางรายวิชานั้นได้ทำการแยกเนื้อหาที่สำคัญซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงเนื้อหาส่วนหนึ่งของวิชาออกเป็นอีกหนึ่งรายวิชา เพื่อให้ได้รายวิชาที่สามารถสร้างและพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างครบถ้วน ดังนั้นสรุปการนำเสนอรายวิชาที่ควรมีในหลักสูตรได้จำนวนทั้งสิ้น 38 รายวิชา (ดังจะแสดงแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชาในหัวข้อ 4.4) ประกอบด้วย

1. รายวิชาที่สามารถจัดอยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

- 1) ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน
- 2) ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้
- 3) พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ
- 4) ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพครู
- 5) เศรษฐศาสตร์สำหรับครู
- 6) เศรษฐกิจพอเพียง
- 7) เอเชียศึกษา
- 8) พหุวัฒนธรรมศึกษา
- 9) ทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง
- 10) ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ
- 11) งานอาสาสมัครและพัฒนาสังคม

2. รายวิชาที่สามารถจัดอยู่ในหมวดวิชาเฉพาะด้าน

- 1) คุณธรรมของครู
- 2) จิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์
- 3) ทฤษฎีการศึกษา
- 4) พื้นฐานวิชาชีพครู
- 5) จิตวิทยาการศึกษา
- 6) การพัฒนาหลักสูตร

- 7) เทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา
- 8) การวัดและประเมินผลการศึกษา
- 9) ภาวะผู้นำทางการศึกษา
- 10) กฎหมายพื้นฐานในวิชาชีพครู
- 11) กลยุทธ์การสอน
- 12) หลักการทำวิจัยในชั้นเรียน
- 13) การประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้
- 14) จิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

3. รายวิชาที่สามารถจัดอยู่ในหมวดวิชาเลือก

- 1) จิตวิทยาการเรียนรู้
- 2) จิตวิทยาการแนะแนว
- 3) การพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา
- 4) การสร้างและพัฒนาบทเรียนท้องถิ่น
- 5) การจัดการชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
- 6) การออกแบบแผนการสอนและแผนการเรียนรู้
- 7) หลักและวิธีการประเมินหลักสูตร
- 8) การพัฒนาเครื่องมือทดสอบและประเมิน
- 9) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 10) Social Media สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา
- 11) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- 12) ทักษะการประชาสัมพันธ์
- 13) การจัดการความรู้

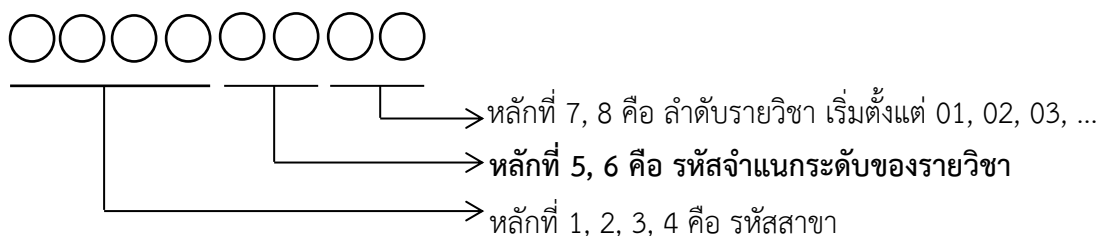
4.4 แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) โดยแสดงให้เห็นถึงรายวิชาในหลักสูตรรับผิดชอบต่อสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

แผนที่หลักสูตร (Curriculum Mapping) เป็นการแสดงถึงรายละเอียดของการสอนที่เกี่ยวกับระยะเวลา สอนอย่างไร และสอนอะไร รวมถึงสามารถใช้ประโยชน์ในการวัดประเมิน หรืออธิบายผลสำเร็จของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เรียน ดังที่ เจคอบ (Heidi H. Jacob) ประธานการออกแบบหลักสูตรและผู้อำนวยการศูนย์แผนที่หลักสูตรให้ความหมายว่า แผนที่หลักสูตรเป็นกระบวนการที่แสดงถึงสิ่งที่ครูผู้สอนต้องทำต่อนักเรียนผ่านรายวิชาของปฏิทินโรงเรียน และเป็น

แนวทางรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของบทเรียน หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ที่จะสามารถตรวจสอบได้จริง (Association for Supervision and Curriculum Development Alexandria, 2009) และ ฮาร์ดเดน (Harden, 2001) อธิบายถึงหน้าที่ของแผนที่หลักสูตรสำหรับหลักสูตรสาขาวิชาเภสัชศาสตร์ไว้ว่า 1) เพื่อให้หลักสูตรมีความกระชับต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบที่มีมากมายของหลักสูตร และแผนที่หลักสูตรสามารถช่วยอธิบายถึงหลักสูตรได้ 3 แนวทางคือ 1) อธิบายถึงสิ่งที่ตั้งใจจะสอนและสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนจริง 2) แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบหลักที่มีความแตกต่างกัน ผลลัพธ์การเรียนรู้ โอกาสการเรียนรู้ เนื้อหาและการประเมินผล 3) อธิบายส่วนประกอบที่สำคัญของหลักสูตร เช่น แหล่งการเรียนรู้ ระยะเวลา สถานที่เรียนรู้ เช่นเดียวกับเจคอบ (Heidi H. Jacob, 2003) และริชาร์ด (Richard Clayton, 2005) อธิบายว่า สิ่งสำคัญที่จะนำมาสร้างแผนที่หลักสูตรคือ เนื้อหา ทักษะ และการประเมิน

งานวิจัยของซีซีเลีย โจเลน มาเรียน แกรนท์ และคาเรน (Cecilla M., IoLaine R., Marion K., Grant H., & Karen A. (2007) ชี้ให้เห็นถึงหลักสูตรระดับดุซญีบัณฑิตของสาขาเภสัชศาสตร์ที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้บนฐานสมรรถนะมาใช้รายงาน ผลลัพธ์ที่คาดหวังประกอบด้วย 5 ขอบเขต ประกอบด้วย 18 สมรรถนะที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังแสดงถึงกรอบความคิดของหลักสูตรสำหรับนักศึกษาสาขาเภสัชศาสตร์ที่วิทยาลัยเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแอริโซนา และเป็นการพิจารณาเบื้องต้นของการประเมินหลักสูตร

การกำหนดรหัสประจำวิชาของหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยจะประกอบไปด้วย รหัสสาขา 4 หลัก รหัสจำแนกระดับของรายวิชา 2 หลัก และลำดับรายวิชา 2 หลัก ดังเช่น 27171001 หมายถึง รายวิชาของสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (รหัส 2717) เปิดสอนเป็นวิชาเพื่อเตรียมขั้นพื้นฐาน สำหรับชั้นปีที่ 1 (10) เป็นลำดับที่ 1 (01) ของรายวิชาของสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ผู้วิจัยนำเสนอการจัดการรหัสจำแนกระดับของรายวิชา ตามหลักการจัดทำฐานข้อมูลและสารสนเทศของเอนเซมส์ (NCHEMS: The National Center for Higher Education Systems at the Western Interstate Commission for Higher Education) (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544) ซึ่งเอนเซมส์เป็นองค์กรพิเศษ ทำหน้าที่คล้ายศูนย์วิจัยและพัฒนา โดยการพัฒนากระบวนการวางแผนและระบบงบประมาณระดับอุดมศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยอาจเลือกนำไปใช้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้เอนเซมส์ได้จัดทำพจนานุกรมฐานข้อมูลและตัวอย่างสารสนเทศที่ใช้ในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอการกำหนดเลขที่เขตข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชา ดังนี้

รหัส	การจำแนก
10	การเตรียมขั้นพื้นฐาน (Preparation) ระดับชั้นปีที่ 1
20	ระดับพื้นฐาน ระดับชั้นปีที่ 2
30	ระดับต่ำ (Lower Division) ระดับชั้นปีที่ 3
40	ระดับสูง (Upper Division) ระดับชั้นปีที่ 4

จากข้อมูลข้างต้น ในประเทศไทยได้นำแผนที่หลักสูตรมาใช้แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของรายวิชาต่อมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนที่กำหนดไว้ 5 ด้าน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ซึ่งเรียกว่าแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำแผนที่หลักสูตรใหม่ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงรายวิชาในหลักสูตรที่มีความรับผิดชอบต่อสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 รายการใดบ้าง ที่บรรจุอยู่ในรายวิชาใน (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในงานวิจัยนี้ จึงเรียกใหม่ได้เป็น “แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) โดยจัดแบ่งตาม 17 ด้านของสมรรถนะ 77 สมรรถนะย่อย ซึ่งบางรายวิชาอาจไม่นำสู่สมรรถนะบางรายการก็ได้ ซึ่งกำหนดให้ “ ” = ไม่ได้รับผิดชอบสมรรถนะนี้, 1=เป็นความรับผิดชอบระดับน้อย, 2=เป็นความรับผิดชอบระดับปานกลาง, 3=เป็นความรับผิดชอบหลัก รวมถึงแบ่งตามองค์ประกอบหลัก 3 ประการของสมรรถนะ คือ ความรู้ (Knowledge: K) ทักษะ (Skills: S) และ คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes: A) โดยผู้วิจัยได้พิจารณาจากรายวิชาว่ามีจุดเด่นของสมรรถนะใดในรายวิชานั้นๆ ซึ่งจะครอบคลุมสมรรถนะที่จำเป็นต่อครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 17 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 4.20

จากตารางที่ 4.20 ผู้วิจัยได้นำเสนอรายวิชาทั้งสิ้น 38 รายวิชา ซึ่งได้จัดระดับของ ความเหมาะสมในการสอนในการเตรียมขั้นพื้นฐาน (รหัส 10) มีจำนวน 8 รายวิชา รายวิชาที่อยู่ใน ระดับพื้นฐาน (รหัส 20) จำนวน 8 รายวิชา รายวิชาที่อยู่ในระดับต่ำ (รหัส 30) จำนวน 12 รายวิชา และรายวิชาที่อยู่ในระดับสูง (รหัส 40) จำนวน 12 รายวิชา ซึ่งในภาพรวมของทุกรายวิชาที่นำเสนอ จะครอบคลุมสมรรถนะที่จำเป็นต่อครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 17 ด้าน โดยมี ทุกรายวิชาจะมีสมรรถนะที่เป็นความรับผิดชอบหลัก ความรับผิดชอบระดับปานกลางในสมรรถนะ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 1 สมรรถนะ และมีสมรรถนะที่เป็นความรับผิดชอบระดับน้อยใน สมรรถนะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 1 สมรรถนะ

อย่างไรก็ตาม แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบนี้มีความเป็นอิสระและความ ยืดหยุ่นแก่อาจารย์ผู้สอนที่จะเพิ่มเติมรายละเอียดให้มากกว่าหรือลึกซึ้งกว่าที่แผนที่แสดงการกระจาย ความรับผิดชอบที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ตามความถนัดของอาจารย์แต่ละท่านและตามลักษณะธรรมชาติ ของรายวิชานั้นๆ โดยจะไปปรากฏในรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3)

หัวข้อที่ 5 แนวทางพัฒนากระบวนการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครู (การฝึกประสบการณ์ วิชาชีพระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา)

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภากำหนดให้นักศึกษาครูต้องมีระยะเวลาของการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี และกำหนดให้มีการปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเป็นเวลา 1 ปี จึงมีสิทธิ์ ได้รับใบประกอบวิชาชีพครู การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนิสิตนักศึกษาครูจึงมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่จะทำให้การผลิตนิสิตนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพราะเมื่อนักศึกษาไปปฏิบัติหน้าที่ ครู นำความรู้และทักษะความเป็นครู ที่ได้เรียนรู้ไปใช้จริงในโรงเรียน โดยลงมือปฏิบัติทั้งงานการสอน งานครูอื่นๆ และได้สัมผัสจิตวิญญาณความเป็นครูไปพร้อมๆ กัน จากความสำคัญดังกล่าวก่อนที่นิสิต นักศึกษาจะไปปฏิบัติการสอน หน่วยผลิตครูและผู้เกี่ยวข้องต้องเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อน ออกฝึกประสบการณ์ โดยนักศึกษาจะได้ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระในการเป็นครู เสริมสร้างทัศนคติความรู้ใหม่ๆ ทักษะสมัย รวมทั้งฝึกทักษะและอบรมคุณลักษณะความเป็นครู เป็นต้น เพื่อ เสริมความสามารถและบุคลิกภาพให้เหมาะสมพร้อมปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

ผลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากการ วิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ และ ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สามารถรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ จัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพดังนี้

1) ระยะเวลา

หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ควรมีการกำหนดให้นักศึกษาต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน รวมทั้งการจัดให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับโรงเรียนระหว่างเรียน โดยจัดรายวิชากลุ่มฝึกปฏิบัติการวิชาชีพระหว่างเรียนตั้งแต่ชั้นปีการศึกษาที่ 1-4 ซึ่งสามารถกำหนดเป็นจำนวนวัน จำนวนสัปดาห์ และเพิ่มจำนวนเวลาตามระดับชั้นปีการศึกษา ซึ่งเป็นการให้นักศึกษาได้มีความรู้เบื้องต้นโดยการไปศึกษาสังเกตงานของครู และมีการทดลองสอนจริง เป็นเวลาโดยรวมเทียบเท่า 1 ภาคการศึกษา หรือ 270 ชั่วโมง

สำหรับระยะเวลาของปีการศึกษาที่ 5 ภาคการศึกษาที่ 1 ควรมีการสัมมนาหรือจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือข้อผิดพลาดที่พบจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน และร่วมพิจารณากิจกรรมเสริมสร้างความรู้หรือทักษะที่จำเป็นเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้รับความรู้หรือทักษะเพิ่มเติมจำนวน 1 ภาคการศึกษา เพื่อให้สามารถฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเต็มเวลาในสถานศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษาหรือ 270 ชั่วโมงได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งสิ้น 540 ชั่วโมง (โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์กำหนดให้หน่วยกิตสำหรับการฝึกปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ซึ่ง 1 หน่วยกิตเท่ากับ 45 ชั่วโมง) สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 5 ระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนและปฏิบัติการสอน

ช่วงเวลาของการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสามารถปรับได้ตามลักษณะความสามารถของนิสิตนักศึกษา ซึ่งอาจมีความประสงค์สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 4 ปีครึ่งหรือไม่ต่ำกว่า 9 การศึกษา ตามเกณฑ์การขอสำเร็จการศึกษาของหลักสูตร ดังนั้นช่วงระยะเวลาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนตั้งแต่ชั้นปีการศึกษาที่ 1 ถึงปีการศึกษาที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 นิสิตนักศึกษาจะสามารถนำความรู้มาแลกเปลี่ยนในกลุ่มสาขาของนิสิตนักศึกษา อาจารย์และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดี ปัญหาหรือข้อผิดพลาดที่พบ เพื่อจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ตามประเด็นปัญหาที่พบจำนวน 1 ภาคการศึกษา คือในปีการศึกษาที่ 4 ภาค

การศึกษาที่ 2 เพื่อนำความรู้และทักษะที่ได้เพิ่มเติมไปฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเต็มเวลาในปีการศึกษาที่ 5 ภาคการศึกษาที่ 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) หลักการปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน

นิสิตนักศึกษาลงเรียนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน ซึ่งถือเป็นรายวิชาที่มีความสำคัญยิ่ง เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้เบื้องต้นโดยการไปศึกษาสังเกตงานของครู และมีการทดลองสอนจริง นิสิตนักศึกษาทุกคนจะต้องผ่านการประเมินผลในรายวิชานี้ โดยกำหนดระดับคะแนนไม่ต่ำกว่า C รวมถึงนิสิตนักศึกษาจะต้องผ่านการประเมินผลการเรียนในหมวดวิชาเฉพาะด้านทุกรายวิชา รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน จะมีการเรียนการสอนตลอดภาคเรียน และมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วมเพื่อหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริง ได้เข้าไปสัมผัสกับบรรยากาศของอาชีพครูในโรงเรียนโดยตรง โดยการดู ฟัง ชักถาม สังเกต ไปช่วยปฏิบัติงานบางประการที่ได้รับมอบหมายกับครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และนิสิตนักศึกษาจะรับการทดลองสอน ซึ่งเป็นวิธีการหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริง โดยการนำเทคนิค วิธีการจากการเรียนภาคทฤษฎี เกี่ยวกับการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโปรแกรมวิชาที่เรียนไปทดลองสอนหรือทดลองปฏิบัติงานที่หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยนิสิตนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนในแต่ละรายวิชาต้องผ่านการเข้าชั้นเรียนและร่วมกิจกรรมของรายวิชา

รายการที่นิสิตนักศึกษาต้องปฏิบัติในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนต้องมีรายการไม่น้อยไปกว่าสาระการฝึกทักษะและสมรรถนะตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีของผูประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดสาระการฝึกทักษะและสมรรถนะของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน ประกอบด้วย

(ก) สาระการฝึกทักษะ

- (1) การสังเกตการจัดการเรียนรู้
- (2) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- (3) การทดลองสอนในสถานการณ์จำลอง และสถานการณ์จริง
- (4) การออกแบบทดสอบ ข้อสอบหรือเครื่องมือวัดผล
- (5) การตรวจข้อสอบ การให้คะแนน และการตัดสินผลการเรียน
- (6) การสอบภาคปฏิบัติและการให้คะแนน
- (7) การวิจัยแก้ปัญหาผู้เรียน
- (8) การพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ

(ข) สมรรถนะ

- (1) สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจุดประสงค์การสอนที่หลากหลาย
- (2) สามารถปฏิบัติการสอน ออกแบบทดสอบ วัดและประเมินผลผู้เรียน
- 3) หลักการปฏิบัติในการฝึกปฏิบัติการสอน

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรีเป็นการนำความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วทั้งหมดและประสบการณ์ที่ได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนมาใช้ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูเสมือนเป็นครูประจำการคนหนึ่ง ซึ่งจะศึกษาในสถานการณจริงที่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องกันรวมเป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา (ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงเทียบเท่าให้นับเป็น 1 หน่วยกิต)

ข้อกำหนดของครูสภาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดสาระการฝึกทักษะและสมรรถนะสำหรับการปฏิบัติงานสอนในสาขาวิชาเฉพาะไว้ดังนี้

(ก) สาระการฝึกทักษะ

- (1) การสอน นิสิตนักศึกษาต้องเข้าสอนในชั้นใดชั้นหนึ่ง หรือรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา โดยมีชั่วโมงสอนตามวิชาเอก ไม่น้อยกว่า 10 คาบ และไม่เกิน 12 คาบ ต่อสัปดาห์ ทั้งนี้จะต้องทำการวางแผนการสอน ทำกำหนดการสอนทุกรายวิชาที่สอน และการจัดทำแผนในรายวิชาที่รับผิดชอบและส่งให้อาจารย์ที่เลี้ยงตรวจก่อนสอน และเตรียมสิ่งต่างๆ ให้พร้อมที่จะสอน โดยการบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาระหว่างที่ปฏิบัติการสอน นิสิตนักศึกษาจะต้องสังเกตการสอนของอาจารย์ที่เลี้ยงหรือเพื่อนนักศึกษา เพื่อศึกษา วิธีการ และกำหนดแบบแผนในการสอนของตนเอง

- (2) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ นิสิตนักศึกษาจะต้องบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้ ผลิตสื่อและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ และใช้เทคนิคและยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- (3) การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

- (4) การสัมมนาทางการศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ และสะท้อนผลปฏิบัติการสอนในการสัมมนาการศึกษา

(ข) สมรรถนะ

- (1) สามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอก
- (2) สามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพ ทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และทำรายงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) สามารถปฏิบัติงานอื่นในสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

หัวข้อที่ 6 การประเมินผลนิสิตนักศึกษา

หลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียนในการให้ระดับคะแนน ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนอยู่ภายใต้หลักการที่ว่าประเมินเพื่อการวินิจฉัยข้อดีและข้อควรปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะตามลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่องกัน ซึ่งจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาครูได้ทราบผลการประเมินแล้วนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาสมรรถนะในการเป็นครูให้มีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ ดังนั้นจึงมีการประเมินผลเพื่อตัดสินความสามารถนั้นๆ เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยประมวลข้อมูลจากการประเมินสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูตามข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และจากการศึกษาแนวทางการฝึกหัดครูของประเทศฟินแลนด์ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การประเมินผลของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ควรแบ่งเป็นการประเมินผลก่อนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและการประเมินก่อนสำเร็จการศึกษา

การประเมินผลสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน นิสิตนักศึกษาจะต้องได้หน่วยกิตและเกรดในรายวิชาที่กำหนดก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอน รวมถึงการกำหนดรายวิชาที่จะต้องเรียนมาก่อนลงทะเบียนเรียนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน ดังนี้

วิชา	รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน (หมายเลขลำดับรายวิชาควรมีมากกว่าหรือเท่ากับ 2 วิชาขึ้นไป เช่น วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 1, วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 2)	ได้หน่วยกิตรายวิชาชีพครูไม่น้อยกว่าร้อยละ 10-50
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (หมายเลขลำดับรายวิชาที่กำหนดไว้สูงสุด)	ได้หน่วยกิตรายวิชาชีพครูไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 - การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกรายวิชา (เกรดไม่ต่ำกว่า C) หรือการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาผ่านตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด

หมายเหตุ ข้อกำหนดนี้ ควรอยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตรโดยความเห็นชอบของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งนี้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของคุรุสภา

นิสิตนักศึกษาที่จะได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นอกจากผลการเรียนในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนจะต้องผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ข้างต้นแล้ว ผลจากการศึกษามีข้อเสนอแนะให้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลด้วยการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) ซึ่งเป็นการสอบเบื้องต้นเพื่อคัดเลือกในขั้นแรก เพื่อเป็นเงื่อนไขในการให้สิทธิในการปฏิบัติการสอน และเพื่อให้อาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง รวมถึงสถานศึกษาได้มั่นใจว่านิสิตนักศึกษามีความสามารถด้านวิชาการเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นครู รวมถึงการกำหนดรายวิชาที่จะต้องเรียนมาก่อน ดังนี้

วิชา	รายวิชา/การสอบที่ต้องเรียนมาก่อน
ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - *ผลการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) ได้รับการประเมินว่า “ผ่าน” - รายวิชาชีพครูและวิชาเอกบังคับครบตามโครงสร้างของหลักสูตร - การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนทุกรายวิชา (เกรดไม่ต่ำกว่า C)

หมายเหตุ *ข้อกำหนดนี้ ควรอยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตร ซึ่งอาจเป็นทางเลือกหนึ่งเท่านั้น

การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ควรประเมินทั้งความรู้ คุณลักษณะ และสมรรถนะของครูในด้านต่างๆ ซึ่งอาจรวมสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในการประเมินด้วย โดยอาศัยผู้ประเมินหลายฝ่าย ได้แก่ หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถานศึกษา เพื่อนนิสิตนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ในบางกรณีอาจให้นิสิตนักศึกษามีการประเมินการปฏิบัติการสอนของตนเองด้วย ทั้งนี้ นิสิตนักศึกษาจะต้องมีการทำผลงานวิจัยในชั้นเรียน แฟ้มสะสมงาน และรายงานผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อนำเสนอต่อผู้รับผิดชอบเพื่อประเมินผล และนำผลการประเมินทั้งหมดมาประเมินเป็นเกรดในการประเมินผล การประเมินผลของรายวิชาการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและรายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มีข้อกำหนดที่แตกต่างจากรายวิชาอื่นๆ กล่าวคือ ถ้าผู้เรียนได้ค่าระดับคะแนนต่ำกว่า “C” หรือเกรด 2.00 ในรายวิชาใด ผลประเมินถือว่าตกหรือไม่ผ่านการเรียนในรายวิชานั้น ผู้เรียนจะต้องลงทะเบียนเรียนใหม่ และถ้าได้รับการประเมินต่ำกว่า “C” เป็นครั้งที่สอง จะต้องมีเกณฑ์เพื่อการปรับปรุงหรือกำหนดการหมดสภาพการเป็นนักศึกษา

การประเมินผลเพื่อสำเร็จการศึกษา ควรเป็นไปตามกฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนนให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยนิสิตจะต้องผ่านการประเมินผลการเข้าโครงการหรือกิจกรรมเสริมความเป็นครูของนิสิตนักศึกษาตลอดหลักสูตร โดยพิจารณาเป็นรายบุคคล และได้รับการรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงผ่านการประเมินจากผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนและผลการปฏิบัติการสอนเพิ่มเติมเวลา นอกจากนี้ หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรีควรจัดการสอบประมวลความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู (Comprehensive Examination) สำหรับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยเป็นการสอบที่รวมข้อสรุปของเนื้อหาที่นิสิตนักศึกษาได้เรียนทั้งหมด เพื่อทดสอบความรู้กว้างในสาระวิชาการ กลุ่มวิชา (Set of examinations) ซึ่งอาจรวมถึงการวัดคุณลักษณะของความเป็นครูก่อนสำเร็จการศึกษา

ตอนที่ 3 ส่วนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านความชัดเจนและความสำคัญของปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องตามประเด็นว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้มีความน่าสนใจ เนื่องจากได้เน้นด้านการพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจะเกิดขึ้นในไม่ช้า และสถาบันผลิตครูควรเตรียมพร้อมในการตอบโจทย์ดังกล่าว รวมถึงมีแนวโน้มที่ประเทศสมาชิกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับการผลิตครูร่วมกันระหว่างประเทศ ดังนั้น ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ ควรจะต้องมีค่าและประโยคที่ชัดเจนที่สื่อถึงการพัฒนาสมรรถนะครูดังกล่าว ซึ่งปรัชญาของหลักสูตรสามารถระบุถึงแนวคิด ความเชื่อและจุดมุ่งหมายที่ต้องการ จึงสามารถเขียนให้ถึงความคาดหวังที่สูงได้ บางท่านแสดงความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์บางข้ออาจจะไม่สามารถทำให้เกิดได้ในนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เช่น เป็นผู้นำทางการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพของการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษามากกว่า นอกจากนี้บางท่านเสนอให้ปรับภาษาในวัตถุประสงค์ โดยควรขึ้นต้นด้วยคำกริยาให้เหมือนกันทุกข้อ

2) ด้านความสอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นกับสภาพสังคมปัจจุบันและสถานการณ์ภายนอก

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเห็นว่า สถานการณ์และแนวโน้มที่ส่งผลให้ควรปรับหรือพัฒนาหลักสูตรนั้น ทุกข้อที่ระบุในหลักสูตรมีความถูกต้องและเป็นจริงในปัจจุบันและอนาคต แต่ควรปรับบางประเด็นที่ใกล้เคียงกัน รวมข้อให้กระชับมากยิ่งขึ้น บางท่านให้ข้อเสนอแนะแนวโน้มของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งขณะนี้มีความก้าวไกลมากยิ่งขึ้น จึงควรปรับข้อความ

บางส่วนให้สอดคล้องและทันสมัยมากยิ่งขึ้น สำหรับประเด็นด้านปัญหาที่เกิดขึ้นที่ส่งผลให้ควรปรับและพัฒนาหลักสูตรนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่า ควรปรับข้อความจากเชิงลบให้เป็นเชิงบวก

3) ด้านความเหมาะสมของรายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1-5

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า สมรรถนะที่เกิดขึ้นของนิสิตนักศึกษาครูแต่ละชั้นปีมีความเหมาะสมตามรายวิชาที่ได้กำหนดไว้ในแผนการศึกษา และมีข้อเสนอแนะว่า สมรรถนะที่ได้แบ่งแยกไว้นี้สามารถมีประโยชน์มากกว่านี้คือ หากมีการประเมินสมรรถนะของแต่ละชั้นปีว่าสามารถเกิดขึ้นในนิสิตนักศึกษาจริงหรือไม่ จะเป็นการทบทวนเพื่อเป็นการตรวจสอบเป็นระยะ นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านชี้แนะว่า สมรรถนะบางรายการควรเรียงลำดับให้ถูกต้อง โดยเสนอให้การพัฒนาสมรรถนะเกี่ยวกับทักษะการคิดแบบพินิจวิเคราะห์ควรจะนำมาลำดับก่อนการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์

4) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาของเนื้อหาสาระของรายวิชาในหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่ารายวิชาที่ได้พัฒนานี้มีความน่าสนใจในหลายวิชา และมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้พัฒนาให้มีในหลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ต่อไป เพื่อให้นิสิตนักศึกษาครูรุ่นใหม่ได้มีความรู้ใหม่ๆ ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม การเรียนรู้ใหม่ๆ ในศตวรรษที่ 21 ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านได้แนะนำเพิ่มเติมในประเด็นที่ควรจัดเป็นรายวิชาใหม่ที่น่าสนใจสำหรับการเป็นครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 คือ วิชาการต่อรองกับวัฒนธรรมการบริโภค (Negotiating Consumer Culture) วิชาการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) และผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านเสนอแนะให้ปรับชื่อรายวิชาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5) ด้านความครอบคลุมของรายวิชา เนื้อหาสาระ กับสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และความสัมพันธ์ของรายวิชา เนื้อหาสาระกับแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping)

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาสาระในหลักสูตรมีความครอบคลุมสาระที่จะพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ตามรายละเอียดที่แสดงในแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา ซึ่งเป็นแผนที่ที่ผู้สอนสามารถใช้เป็นแผนที่นำทางในการออกแบบการเรียนการสอน แต่มีข้อสังเกตถึงการนำไปใช้จริงของจำนวนรายวิชาที่มีจำนวนมาก ซึ่งบางรายวิชาไม่สามารถเลือกเรียนได้ทั้งหมดหากอยู่ในหมวดวิชาเลือก ดังนั้นจึงไม่ควรจัดกลุ่มรายวิชาไว้ในหมวดต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้สาระในแต่รายวิชาได้โดยไม่จำกัดขอบเขต

6) ด้านแนวทางพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า หัวข้อนี้เป็นหัวข้อที่มีความสำคัญและต้องศึกษาอย่างลึกซึ้งซึ่งสามารถนำมาจัดทำเป็นงานวิจัยแยกออกมาเป็นงานวิจัยอีกชิ้นหนึ่ง ดังนั้น หัวข้อนี้จึงขอปรับเป็นเพียงข้อเสนอแนะสำหรับการจัดประสบการณ์วิชาชีพเท่านั้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอว่า รูปแบบการจัดระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนมีการปรับมาหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน และขณะนี้ยังไม่ม้งานวิจัยหรือข้อสรุปว่ารูปแบบใดจะส่งผลให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีประสิทธิภาพมากที่สุด จึงได้เสนอแนะแนวทางพัฒนา ดังนี้

- ควรมีการปฏิบัติการสอนต่อเนื่องตลอด 1 ปีการศึกษา ไม่ควรลดจำนวนเวลาน้อยกว่านี้ เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่า ตามที่ได้ปฏิบัติโดยใช้เกณฑ์ 1 ปีการศึกษามาโดยตลอดนั้น ยังไม่สามารถส่งผลให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และให้ความคิดเห็นสนับสนุนเกี่ยวกับการยืดหยุ่นกรอบเวลาของการปฏิบัติการสอน โดยสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้สามารถปฏิบัติการสอนในชั้นปีหรือภาคการศึกษาอื่นได้ ไม่จำเป็นต้องจัดเฉพาะในชั้นปีที่ 5 เท่านั้น หากพบว่ามีเหมาะสมและสามารถพัฒนาคุณภาพของนิสิตนักศึกษาครู

- ระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนนั้น ควรกำหนดให้มีรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน โดยนิสิตนักศึกษาสามารถฝึกได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4

- แนวทางหนึ่งของผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนหรือการฝึกปฏิบัติการสอน ควรให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสฝึกทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยจัดเป็นการฝึกในระดับประถมศึกษาจำนวน 8 สัปดาห์ และระดับมัธยมศึกษาจำนวน 8 สัปดาห์ รวมเป็น 16 สัปดาห์ในหนึ่งภาคการศึกษา หรืออาจจัดการฝึกในโรงเรียนสาธิต 1 ภาคการศึกษาและโรงเรียนภายนอก 1 ภาคการศึกษา

- การจัดประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศก์ ควรมีการพบปะที่เป็นประจำหรือประมาณสองสัปดาห์ต่อหนึ่งครั้ง รวมถึงเสนอให้นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ด้วย เพื่อรับรู้สถานการณ์หรือปัญหาต่างๆ ที่รุ่นพี่ได้พบก่อนการเริ่มฝึกปฏิบัติการสอนของตนเองในปีต่อไป

7) ด้านการประเมินผลนิสิตนักศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นสอดคล้องตามประเด็นว่า การประเมินผลสำหรับการเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน การปฏิบัติการสอน ควรเป็นไปตามกฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนนให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้สิ่งที่เห็นควรสนับสนุนให้เกิดขึ้น เช่น การกำหนดการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) สำหรับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก่อนการปฏิบัติการสอน หรือการสอบประมวลผลความรู้ (Exit-Exam หรือ Comprehensive Examination) เกี่ยวกับวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ก่อนสำเร็จการศึกษา นอกเหนือจากการจัดสอบเพียงด้านภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือคอมพิวเตอร์ตามที่บางหลักสูตรหรือบางสถาบันกำหนดเป็นเบื้องต้น แต่ยังเป็นประเด็นที่ต้องอภิปรายกันต่อไป เนื่องจาก ควรต้องพิจารณาผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ หรือหน่วยงานที่ควรร่วมรับผิดชอบในการจัดการทดสอบ

8) ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำว่า การพัฒนาหลักสูตรไม่ควรยึดกรอบใดกรอบหนึ่ง ซึ่งอาจจะพัฒนาบนพื้นฐานของกฎเกณฑ์ของหน่วยงานต้นสังกัดส่วนหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) หรือของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาส่วนหนึ่ง หากหลักสูตรนั้นมีความเป็นไปได้และมีรูปแบบที่น่าสนใจ และสามารถตอบสนองต่อคุณภาพของครูและสอดคล้องกับบริบทของประเทศ จะมีความเป็นไปได้สูงที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาจะเปิดกว้างในการรับรองมาตรฐานหลักสูตร ดังนั้นจึงเป็นข้อเสนอในงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อให้เกิดงานวิจัยต่อไปในการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ในรูปแบบอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิจึงได้ให้ข้อเสนอแนะในการตรวจสอบนิยามศัพท์เกี่ยวกับคำว่า หลักสูตรต้นแบบ เพื่อไม่ให้เป็นการจำกัดกรอบของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยสามารถใช้เป็นทางเลือกหรือแนวคิดที่จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรอื่นได้

ตอนที่ 3 ส่วนที่ 3 ผลการปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

จากผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ที่ได้พัฒนาขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยมีเหตุผลในการปรับปรุง ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ประเด็นการปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ประเด็นข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อคิดเห็นต่อหลักสูตร		เหตุผลและการปรับปรุง
	ปรับปรุง	คงเดิม	
1. ประชญาควรระบุถึงจุดเด่นของการพัฒนาหลักสูตรที่จะเน้นการพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และปรับให้สื่อถึงความเชื่อของหลักสูตรต่อผู้เรียน	✓		เพื่อให้ปรัชญามีความชัดเจนที่สะท้อนการพัฒนาสมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 จึงได้มีการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็น “การศึกษาตามหลักสูตรผลิตครูนี้เป็นการเตรียมครูผู้รอบรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู สร้างครูยุคใหม่ที่จะพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพให้แก่สังคม พัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมไทย เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และสังคมโลก”
2. วัตถุประสงค์บางข้อไม่สามารถให้เกิดขึ้นได้ในหลักสูตรปริญญาตรี		✓	วัตถุประสงค์ข้อที่ 7 “เป็นผู้นำทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพของการศึกษา” เพื่อพัฒนาให้นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีความรู้ความเข้าใจในเบื้องต้นของลักษณะความเป็นผู้นำ พฤติกรรมของผู้นำ สร้างความเป็นผู้นำ ดังรายวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษาในแผนการศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้นิสิตนักศึกษามีสมรรถนะที่ส่งผลให้สามารถต่อยอดสู่การเป็นผู้บริหารต่อไปได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ควรสร้างสมรรถนะดังกล่าวตั้งแต่นิสิตนักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จึงยังคงวัตถุประสงค์ข้อนี้ไว้

ตารางที่ 4.21 ประเด็นการปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

ประเด็นข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อคิดเห็นต่อหลักสูตร		เหตุผลและการปรับปรุง
	ปรับปรุง	คงเดิม	
3. การปรับภาษาของวัตถุประสงค์	✓		ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้นำหน้าด้วยคำกริยาทุกข้อ
4. ควรปรับบางประเด็นของสถานการณ์ภายนอก แนวโน้มหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการพัฒนาหลักสูตร ข้อที่มีความใกล้เคียงกัน ควรรวมข้อให้กระชับมากยิ่งขึ้น และข้อที่เป็นสภาพปัญหาให้ปรับหัวข้อให้เป็นเชิงบวก	✓		ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการรวมประเด็นแนวโน้มของการสื่อสารในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ร่วมกับประเด็นกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาของครูปรับหัวข้อใหม่เป็นการพัฒนาที่เร่งด่วน
5. การประเมินหรือการตรวจสอบสมรรถนะที่เกิดในนิสิตนักศึกษาในแต่ละชั้นปีตามรายการสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1-5		✓	การสร้างกระบวนการประเมินหรือการตรวจสอบสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาในแต่ละชั้นปีเป็นส่วนที่เพิ่มเติมนอกเหนืองานวิจัยชิ้นนี้ แต่พบว่า การตรวจสอบสมรรถนะที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอนั้น สามารถทำได้ในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของรายวิชา หากต้องการประเมินสมรรถนะเป็นระดับชั้นปี อาจารย์ผู้สอนสามารถประเมินร่วมกันได้ สำหรับการประเมินสมรรถนะจากทั้งหลักสูตร สามารถกำหนดเพิ่มเติมได้ในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่แต่ละหลักสูตรระบุไว้ใน มคอ.7 ซึ่งสามารถวัดได้เมื่อผู้เรียนศึกษาครบตามหลักสูตร

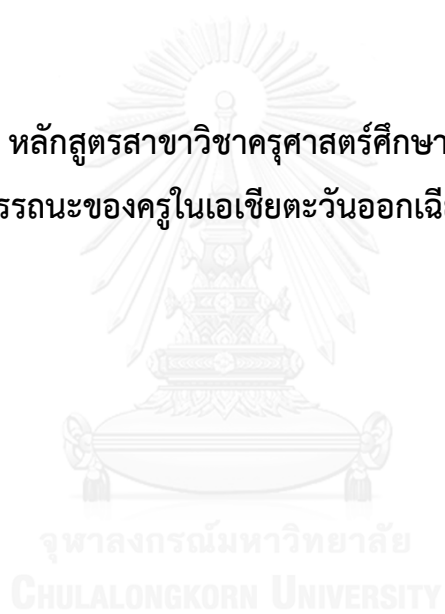
ตารางที่ 4.21 ประเด็นการปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

ประเด็นข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อคิดเห็นต่อหลักสูตร		เหตุผลและการปรับปรุง
	ปรับปรุง	คงเดิม	
6. ปรับชื่อรายวิชาให้ชัดเจน และนำเสนอรายวิชาที่น่าสนใจ	✓		ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดย - วิชาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง ปรับเป็น วิชาการพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง - วิชา Social Media สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา ปรับเป็น วิชาสื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา - วิชาทักษะการประชาสัมพันธ์ ปรับเป็นการประชาสัมพันธ์สำหรับครู - เพิ่มวิชาการต่อรองกับวัฒนธรรมการบริโภค (Negotiating Consumer Culture)
7. ข้อจำกัดในการเสนอแนะทางการจัดประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนและการปฏิบัติการสอน	✓		ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดย แนวทางการจัดประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนและการปฏิบัติการสอนจะนำเสนอในรูปแบบของข้อเสนอแนะ ทางเลือกและโอกาส เนื่องจากการเสนอแนะทางการจัดประสบการณ์วิชาชีพครุศึกษานั้นมีรายละเอียดที่มาก จึงเสนอให้เป็นข้อเสนองานวิจัยครั้งต่อไป
8. ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติการสอนควรมีความต่อเนื่องและระยะเวลาควรไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา	✓		ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดย ปรับให้แผนผังของช่วงเวลาในการฝึกนั้นมี ความต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา แต่ ไม่กำหนดชั้นปีการศึกษา ซึ่งนิสิตนักศึกษา สามารถมีโอกาสนในการฝึกปฏิบัติการสอนตั้งแต่ ชั้นปีที่ 4 หากผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก่อนการ ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ตารางที่ 4.21 ประเด็นการปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

ประเด็นข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อคิดเห็นต่อหลักสูตร		เหตุผลและการปรับปรุง
	ปรับปรุง	คงเดิม	
9. ควรตรวจสอบนิยามศัพท์ของคำว่าหลักสูตรต้นแบบ	✓		ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยปรับเป็นความหมายของ หลักสูตรต้นแบบ เป็น หลักสูตรที่สร้างขึ้นเป็นแบบฉบับ สามารถใช้เป็นต้นเค้าสำหรับสร้างหลักสูตรให้มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน หรือสำหรับเลือกใช้สาระในส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์
ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต/การศึกษาศาสตรบัณฑิต

ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : ครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต/การศึกษาศาสตรบัณฑิต
 ภาษาอังกฤษ : Bachelor of Education Program/
 Bachelor Degree Program of Education

2. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

ไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต

หมวดวิชาชีพรุ ไม่น้อยกว่า 46 หน่วยกิต

3. สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร

1) แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2560) ซึ่งต้องการให้อุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้และพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน สร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบทบาทสูงในประชาคมอาเซียนและมุ่งสู่คุณภาพอุดมศึกษาระดับนานาชาติ

2) แนวโน้มการรวมตัวของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดให้เปิดเสรีการค้าและการบริการด้านการอุดมศึกษา รวมถึงบูรณาการการเป็นประชาคมอาเซียนให้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดทำกรอบแผนอุดมศึกษา ระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาเตรียมพร้อมในการรองรับให้ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ โดยเฉพาะสมรรถนะของครู ได้มีความพยายามศึกษาวิจัยร่วมกันเพื่อให้เกิดสมรรถนะร่วมของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังเช่น การวิจัยกรอบสมรรถนะของครูแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของซีมีโอ อินโนเทค (SEAMEO INNOTECH) นอกจากนี้ ยังส่งผลให้หลักสูตรต้องมีการเตรียมการทั้งด้านการสื่อสารภาษาสากล ค่านิยม วัฒนธรรม สำหรับบัณฑิต

3) การนำระบบประกันคุณภาพของอาเซียน (AUN-QA) มาใช้เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพของหลักสูตรในมหาวิทยาลัยว่ามีความทัดเทียมกับนานาชาติและสามารถรองรับการเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรในปัจจุบันควรพัฒนาให้หลักสูตรผ่านการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐานอาเซียน

4) การประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ฉบับล่าสุด ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2556 ประกอบด้วย สาระความรู้และสมรรถนะ 11 ด้านดังต่อไปนี้ คือ ความเป็นครู ปรัชญาการศึกษา ภาษาและวัฒนธรรม จิตวิทยาสำหรับครู หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ โดยครูจะต้องมีสมรรถนะครบทุกด้านจึงจะสามารถขอใบประกอบวิชาชีพครูหรือรับการประเมินเพื่อเพิ่มวิทยฐานะได้

5) กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

6) แนวโน้มความเป็นพลเมืองของโลก สมาชิกของสังคมต้องเรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลายในลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรม การยอมรับเคารพซึ่งกันและกัน การคงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองไม่ทิ้งความเป็นตนเอง และมีความเคารพในอัตลักษณ์ของสังคมรอบข้าง รวมทั้งส่งเสริมวิถีการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้สังคมที่มีความหลากหลายสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสันติและความเข้าใจ รวมทั้งสิทธิเสรีภาพจะต้องอยู่บนฐานของกฎหมายร่วมกัน

7) การพัฒนาที่เร่งด่วนจากสภาพปัญหาของครูที่ผ่านมา ปัญหาที่พบบางประการ ดังเช่น ปัญหาการดำรงชีวิตของครู ปัญหาครุขาดความเชี่ยวชาญในการสอน ปัญหาต่างๆ จึงควรได้รับการแก้ไขและพัฒนา เนื่องจากสังคมมีความคาดหวังความเป็นแบบอย่างที่ดีของครู

ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

1. ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.1 ปรัชญา

การศึกษาตามหลักสูตรผลิตครูนี้เป็นการเตรียมครูผู้รอบรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู สร้างครูยุคใหม่ที่จะพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพให้แก่สังคม พัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมไทย เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และสังคมโลก

1.2 ความสำคัญ

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรจึงมุ่งผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์การสอน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมหล่อหลอมให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู เกิดเป็นความศรัทธาในวิชาชีพ เพื่อทำหน้าที่ของครูได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อตอบสนองการสร้างคน สร้างชาติ รวมถึงตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรอบรู้ ใฝ่รู้ ในศาสตร์การสอน การจัดการเรียนรู้ เพื่อความเป็นครูและนักวิชาการ นักวิจัย และมีความรู้รอบตัว ทั้งด้านศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย
- 2) มีคุณธรรม จริยธรรม มีความศรัทธาในวิชาชีพครูและจิตวิญญาณของความเป็นครู
- 3) มีจิตสำนึกต่อสาธารณะ การอุทิศตน เสียสละ ความมุ่งมั่น การอดทน และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง กฎระเบียบ ชุมชนและสังคม
- 4) มีความสากล ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง เคารพและเข้าใจในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของทุกระดับ (ชาติ อาเซียน และโลก)
- 5) มีทักษะการคิดระดับสูง ทั้งการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดเหตุผล ตรรกะ การแก้ปัญหาและตัดสินใจ
- 6) ดำรงชีวิตอย่างมีสัมมาคารวะ สำนึกความเป็นไทย และดำรงตนบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 7) เป็นผู้นำทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพของการศึกษา

2. โครงสร้างของหลักสูตร

2.1 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี), 2554 และประกาศศุภสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา เพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2557, 2557)

2.2 โครงสร้างหลักสูตร

2.2.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต

2.2.2 หมวดวิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า 124 หน่วยกิต

2.2.2.1 วิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 46 หน่วยกิต (รายวิชาไม่น้อยกว่า 34 หน่วยกิต และปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต)

2.2.2.2 วิชาเอก ไม่น้อยกว่า 78 หน่วยกิต

2.2.3 หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

2.3 รายวิชา (นำเสนอเฉพาะรายวิชาที่จัดไว้เพื่อสำหรับพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21) จำนวน 39 รายวิชา

รายวิชาที่สามารถจัดอยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

1) ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	3(3-0-5)
2) ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้	3(2-2-5)
3) พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ	3(2-2-5)
4) ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพครู	3(2-2-5)
5) เศรษฐศาสตร์สำหรับครู	2(2-0-2)
6) เศรษฐกิจพอเพียง	2(2-0-5)
7) อาเซียนศึกษา	2(2-0-2)
8) พหุวัฒนธรรมศึกษา	2(2-0-2)
9) การพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง	2(1-2-3)
10) ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ	2(2-0-5)
11) งานอาสาสมัครและพัฒนาสังคม	3(1-4-5)

รายวิชาที่สามารถจัดอยู่ในหมวดวิชาเฉพาะด้าน

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

1) คุณธรรมของครู	2(2-0-5)
2) จิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์	2(2-0-2)
3) ทฤษฎีการศึกษา	2(2-0-5)
4) พื้นฐานวิชาชีพครู	2(2-0-5)
5) จิตวิทยาการศึกษา	2(2-0-2)
6) การพัฒนาหลักสูตร	3(2-2-5)
7) เทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา	2(1-2-5)
8) การวัดและประเมินผลการศึกษา	2(2-0-4)
9) ภาวะผู้นำทางการศึกษา	2(2-0-4)
10) กฎหมายพื้นฐานในวิชาชีพครู	2(2-0-2)
11) กลยุทธ์การสอน	2(2-0-5)
12) หลักการทำวิจัยในชั้นเรียน	3(3-0-6)
13) การประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้	3(2-2-4)
14) จิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	2(2-0-5)

รายวิชาที่สามารถจัดอยู่ในหมวดวิชาเลือก

1) จิตวิทยาการเรียนรู้	1(1-0-2)
2) จิตวิทยาการแนะแนว	1(1-0-2)
3) การพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา	2(1-2-5)
4) การสร้างและพัฒนาบทเรียนท้องถิ่น	2(1-2-5)
5) การจัดการชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	2(1-2-3)
6) การออกแบบแผนการสอนและแผนการเรียนรู้	2(2-0-2)
7) หลักและวิธีการประเมินหลักสูตร	2(2-1-5)
8) การพัฒนาเครื่องมือทดสอบและประเมิน	2(1-2-2)
9) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	2(1-2-3)
10) สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา	2(1-2-5)
11) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	1(1-0-2)
12) การประชาสัมพันธ์สำหรับครู	2(1-2-6)
13) การจัดการความรู้	2(2-0-6)
14) การต่อรองกับวัฒนธรรมการบริโภค	2(2-0-5)

2.4 แผนการศึกษา (เป็นแผนเบื้องต้น สามารถปรับเวลาในการเรียน ทั้งปีการศึกษา ภาคต้น/ปลาย ได้)

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ที่	ชื่อรายวิชา	ภาค	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4		ปี 5	
			1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
	กลุ่มวิชาภาษา	นก.										
1	ภาษาไทย*	3	3									
2	ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	3	3									
3	ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้	3			3							
4	พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ	3					3					
5	ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพครู	3							3			
วิชาศึกษาทั่วไปตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย ตามกลุ่มต่างๆ เช่น สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สหศาสตร์ ฯลฯ (นำเสนอเฉพาะรายวิชาที่ จัดไว้เพื่อสำหรับพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21)												
6	อาเซียนศึกษา	2	2									
7	เศรษฐศาสตร์สำหรับครู	2			2							
8	เศรษฐกิจพอเพียง	2							2			
9	พหุวัฒนธรรมศึกษา	2			2							
10	การพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง	2								2		
11	ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ	2		2								
12	งานอาสาสมัครและพัฒนาสังคม	3								3		

*รายวิชาเดิม นำมาเสนอเพื่อความสมบูรณ์ของหลักสูตร

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน 124 หน่วยกิต (นำเสนอเฉพาะรายวิชาที่จัดไว้เพื่อสำหรับ
พัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21)

ที่	ชื่อรายวิชา	ภาค	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4		ปี 5	
			1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
	วิชาชีพครู (ไม่น้อยกว่า 46 หน่วยกิต)	นค.										
1	คุณธรรมของครู	2	2									
2	จิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์	2		2								
3	ทฤษฎีการศึกษา	2		2								
4	พื้นฐานวิชาชีพครู	2	2									
5	จิตวิทยาการศึกษา	2			2							
6	การพัฒนาหลักสูตร	2					2					
7	เทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา	2			2							
8	การวัดและประเมินผลการศึกษา	2					2					
9	ภาวะผู้นำทางการศึกษา	2							2			
10	กฎหมายพื้นฐานในวิชาชีพครู	2		2								
11	กลยุทธ์การสอน	2						2				
12	หลักการวิจัยในชั้นเรียน	3						3				
13	การประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้	3							3			
14	จิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	2					2					
15	ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน*	4				1		1	1	1		
16	ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา*	12									6	6
17	วิชาเลือก (2 หน่วยกิต)	2										
	วิชาเอก (ไม่น้อยกว่า 78 หน่วยกิต)											

*รายวิชาเดิม นำมาเสนอเพื่อความสมบูรณ์ของหลักสูตร

3. องค์ประกอบเกี่ยวกับประสบการณ์ภาคสนาม

3.1 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน

การจัดให้นิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน ตามจำนวนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนที่สถาบันกำหนด โดยกิจกรรมการเรียนการสอนจะเน้นการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วมเพื่อหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริง ได้เข้าไปสัมผัสกับบรรยากาศของอาชีพครูในโรงเรียนโดยตรง โดยการดู ฟัง ซักถาม สังเกต ไปช่วยปฏิบัติงานบางประการที่ได้รับมอบหมายกับครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และนิสิตนักศึกษาจะรับการทดลองสอน ซึ่งเป็นวิธีการหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริง โดยการนำเทคนิค วิธีการจากการเรียนภาคทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามโปรแกรมวิชาที่เรียนไปทดลองสอนหรือทดลองปฏิบัติงานที่หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

รายวิชากลุ่มฝึกปฏิบัติการวิชาชีพระหว่างเรียน นิสิตนักศึกษาสามารถลงทะเบียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 โดยมีการกำหนดเป็นจำนวนวัน จำนวนสัปดาห์ และเพิ่มจำนวนเวลาตามระดับชั้นปีการศึกษา โดยในชั้นปีที่ 4 นิสิตนักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 5 เพื่อเป็นการเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติการสอนในเบื้องต้นก่อนการปฏิบัติการสอนจริงต่อไป

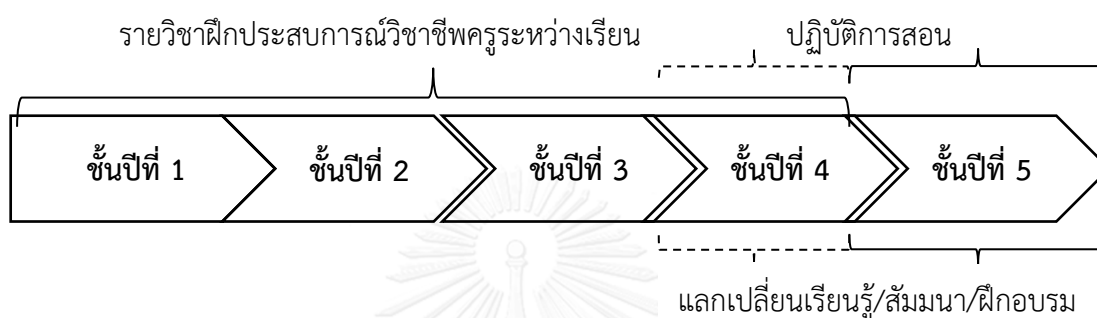
โดยนิสิตนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนในแต่ละรายวิชาต้องผ่านการเข้าชั้นเรียนและร่วมกิจกรรมของรายวิชาที่กำหนด สารระการฝึกทักษะของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน ประกอบด้วย

- (1) การสังเกตการจัดการเรียนรู้
- (2) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- (3) การทดลองสอนในสถานการณ์จำลอง และสถานการณ์จริง
- (4) การออกแบบทดสอบ ข้อสอบหรือเครื่องมือวัดผล
- (5) การตรวจข้อสอบ การให้คะแนน และการตัดสินผลการเรียน
- (6) การสอบภาคปฏิบัติและการให้คะแนน
- (7) การวิจัยแก้ปัญหาผู้เรียน
- (8) การพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ

3.2 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

การจัดให้นิสิตนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลา 1 ปี ภายใต้การนิเทศร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานศึกษา การปฏิบัติการสอนเป็นการนำความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วทั้งหมด และประสบการณ์ที่ได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนมาใช้ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูเสมือนเป็นครูประจำการคนหนึ่ง ซึ่งจะศึกษาในสถานการณ์จริงที่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องกันรวมเป็นเวลา

2 ภาคการศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต (ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงเทียบเท่าให้นับเป็น 1 หน่วยกิต) ทั้งนี้นิสิตนักศึกษาสามารถเริ่มฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 4 ในกรณีที่นิสิตนักศึกษาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และมีการจัดการสัมมนาหรือจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือข้อผิดพลาดที่พบจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนและระหว่างปฏิบัติการสอน และควรจัดอย่างสม่ำเสมอ ทุกๆ 2 สัปดาห์ สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนและปฏิบัติการสอน

สาระการฝึกทักษะและสมรรถนะสำหรับการปฏิบัติงานสอนในสาขาวิชา มีดังนี้

(ก) สาระการฝึกทักษะ

(1) การสอน นิสิตนักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนชั้นใดชั้นหนึ่ง หรือรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา โดยมีชั่วโมงสอนตามวิชาเอก ไม่น้อยกว่า 10 คาบ และไม่เกิน 12 คาบ ต่อสัปดาห์ ทั้งนี้จะต้องทำการวางแผนการสอน ทำกำหนดการสอนทุกรายวิชาที่สอนและการจัดทำแผนในรายวิชาที่รับผิดชอบและส่งให้อาจารย์ที่เลี้ยงตรวจก่อนสอน และเตรียมสิ่งต่างๆ ให้พร้อมที่จะสอน โดยการบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาระหว่างที่ปฏิบัติการสอน นิสิตนักศึกษาจะต้องสังเกตการสอนของอาจารย์ที่เลี้ยงหรือเพื่อนนักศึกษา เพื่อศึกษา วิธีการ และกำหนดแบบแผนในการสอนของตนเอง

(2) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ นิสิตนักศึกษาจะต้องบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้ ผลิตสื่อและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ และใช้เทคนิคและยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(3) การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน นิสิตนักศึกษาต้องเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งสองประเภท คือ ประเภทการวิจัยเพื่อรู้และเข้าใจปัญหา และประเภทการวิจัยเพื่อพัฒนา/แก้ปัญหา ดังนั้นกำหนดให้นิสิตนักศึกษาทำวิจัยเพื่อรู้และเข้าใจปัญหาการเรียนการสอนหรือ

อื่นๆ ในภาคเรียนที่ 1 และให้นิสิตฝึกทำวิจัยเพื่อพัฒนา/แก้ไขปัญหาการเรียนการสอนหรืออื่นๆ ในภาคเรียนที่ 2 ทั้งนี้กำหนดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยของนิสิตนักศึกษาแต่ละคน เพื่อให้คำปรึกษาในการกำหนดประเด็นหัวข้อที่จะศึกษากระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน และเขียนรายงานผลการวิจัยให้ถูกต้อง ซึ่งคณะวิชาอาจจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานวิจัยของนิสิตนักศึกษาเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน การประเมินผลงานวิจัยของนิสิตนักศึกษาโดยอาจารย์ที่ปรึกษาประเมินด้วยแบบประเมินงานวิจัย

(4) งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ งานบริการวิชาการหรือบริการชุมชนของโรงเรียน

(5) การสัมมนาทางการศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ และสะท้อนผลปฏิบัติการสอนในการสัมมนาการศึกษา

(6) งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

4. การประเมินผล

4.1 การประเมินผลทั้งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน

การประเมินผลสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน นิสิตนักศึกษาจะต้องได้หน่วยกิตและเกรดในรายวิชาที่กำหนดก่อนออกฝึกปฏิบัติการสอน รวมถึงการกำหนดรายวิชาที่จะต้องเรียนมาก่อนลงทะเบียนเรียนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน ดังนี้

วิชา	รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน (หมายเลขลำดับรายวิชาควรมีมากกว่าหรือเท่ากับ 2 วิชาขึ้นไป เช่น วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 1, วิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน 2)	ได้หน่วยกิตรายวิชาวิชาชีพครูไม่น้อยกว่าร้อยละ 10-50
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (หมายเลขลำดับรายวิชาที่กำหนดไว้สูงสุด)	ได้หน่วยกิตรายวิชาวิชาชีพครูไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 - การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกรายวิชา (เกรดไม่ต่ำกว่า C) หรือการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาผ่านตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด

หมายเหตุ ข้อกำหนดนี้ ควรอยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตรโดยความเห็นชอบของหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งนี้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของคุรุสภา

4.2 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

นิสิตนักศึกษาที่จะได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา นอกจากผลการเรียนในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนจะต้องผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ข้างต้นแล้ว หลักสูตรอาจกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเข้ารับการประเมินผลด้วยการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) โดยเป็นการสอบที่รวมข้อสรุปของเนื้อหาที่นิสิตนักศึกษาได้เรียนทั้งหมดรวมทั้งการทดสอบสมรรถนะต่างๆที่เกิดขึ้นจากรายวิชา ซึ่งอาจจัดโดยสภาวิชาชีพหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวมถึงการกำหนดรายวิชาที่จะต้องเรียนมาก่อน ดังนี้

วิชา	รายวิชา/การสอบที่ต้องเรียนมาก่อน
ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - *ผลการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) ได้รับการประเมินว่า “ผ่าน” - รายวิชาวิชาชีพครูและวิชาเอกบังคับครบตามโครงสร้างของหลักสูตร - การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนทุกรายวิชา (เกรดไม่ต่ำกว่า C) - ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 - กรณีนิสิตนักศึกษาจะลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 นิสิตนักศึกษาจะสอบผ่านรายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1

*ข้อกำหนดนี้ ควรอยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตร ซึ่งอาจเป็นทางเลือกหนึ่งเท่านั้น

การประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จะประเมินทั้งความรู้ คุณลักษณะ และสมรรถนะของครูในด้านต่างๆ ซึ่งอาจรวมสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในการประเมินด้วย โดยอาศัยผู้ประเมินหลายฝ่าย ได้แก่ หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถานศึกษา เพื่อนนิสิตนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ในบางกรณีอาจให้นิสิตนักศึกษามีการประเมินการปฏิบัติการสอนของตนเองด้วย ทั้งนี้นิสิตนักศึกษาจะต้องมีการทำผลงานวิจัยในชั้นเรียน แฟ้มสะสมงาน และรายงานผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อนำเสนอต่อผู้รับผิดชอบเพื่อประเมินผล และนำผลการประเมินทั้งหมดมาประเมินเป็นเกรดในการประเมินผล

4.3 การประเมินผลเพื่อสำเร็จการศึกษา

4.3.1 กฎระเบียบหรือหลักเกณฑ์ ในการให้ระดับคะแนน (เกรด) ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี

4.3.2 วัดและประเมินจากผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน และผลการปฏิบัติการสอนเต็มเวลา

4.3.3 การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้

4.3.4 การสอบประมวลความรู้และคุณลักษณะของความเป็นครู*

4.3.5 การจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครู มีโครงการกิจกรรมเสริมความเป็นครูทุกปี ตลอดหลักสูตร โดยมีการประเมินผลการเข้าโครงการของนิสิตนักศึกษาเป็นรายบุคคล โดยได้รับการรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติให้สำเร็จการศึกษา

*ข้อกำหนดนี้ ควรอยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตร ซึ่งอาจเป็นทางเลือกหนึ่งเท่านั้น

5. รายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูตามรายชั้นปีที่ 1-5

สมรรถนะบางรายการเป็นสมรรถนะพื้นฐานเพื่อต่อยอดในสมรรถนะอื่นๆ ต่อไป จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 ทั้งนี้สมรรถนะบางรายการอาจไม่เกิดขึ้นเนื่องจากรายวิชาที่เสนอเพื่อการพัฒนาสมรรถนะนั้นเป็นรายวิชาเลือก ซึ่งนิสิตนักศึกษาอาจเลือกหรือไม่เลือกเรียนได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ครบตามสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ควรดูแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ในหัวข้อที่ 6 ประกอบการพิจารณาการกำหนดแผนการศึกษา

ปีที่ 1

1. รอบรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู คุณลักษณะและมาตรฐานวิชาชีพครู
2. รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู
3. รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา
4. รอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์
5. เรียนรู้ ตระหนักและประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู และเรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ
6. เรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน⁽¹⁾
7. แสดงออกทางความคิดที่สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจ⁽²⁾
8. ใช้ภาษาต่างประเทศในชีวิตประจำวัน⁽³⁾
9. แสดงความรับผิดชอบต่อ มีคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัยในตนเอง⁽⁴⁾

(1) (2) (3) (4) หมายถึง สมรรถนะที่มีการพัฒนาเป็นระดับต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ 1-5

ปีที่ 2

1. แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอน
3. ครอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา
4. จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น
5. ครอบรู้ในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ
6. เข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน
7. ครอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน และใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
8. เรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ⁽¹⁾
9. แสดงออกทางความคิดที่มีเหตุผล ตรรกะ ⁽²⁾
10. ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร เพื่อการศึกษา ค้นคว้า รับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล ⁽³⁾
11. ยกระดับความมีคุณธรรมจริยธรรม ⁽⁴⁾

ปีที่ 3

1. เรียนรู้ในกลยุทธ์การสอน
2. เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับของผู้เรียน
3. ครอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร และนำไปใช้อย่างเหมาะสม
4. ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
5. ครอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้
6. จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ระยะเวลา และความแตกต่างของผู้เรียน
7. ผลิตผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
8. ครอบรู้ในหลักการ แนวคิด และการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
9. ค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการทดสอบ/เครื่องมือประเมิน
10. พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21
11. สร้างกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียน

(1) (2) (3) (4) หมายถึง สมรรถนะที่มีการพัฒนาเป็นระดับต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ 1-5

12. วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน และจัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพที่จัดขึ้น
13. จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริมต่างๆ ร่วมกิจกรรมกับชุมชน
14. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน⁽¹⁾
15. แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์⁽²⁾
16. ใช้ภาษาต่างประเทศในวิชาชีพ⁽³⁾
17. แสดงความมีจรรยาบรรณของครู⁽⁴⁾

ปีที่ 4

1. รอบรู้ในกลยุทธ์การสอน
2. ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
3. นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
4. นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
5. ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม
6. ประเมินความต้องการในการเรียนรู้ และกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยม
7. ออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
8. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
9. กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
11. รอบรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา
12. สร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง
13. แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
14. สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน
15. พัฒนาทักษะด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง และรู้วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดศึกษา
16. ประยุกต์การตั้งคำถามและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน
17. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน⁽¹⁾

(1) (2) (3) (4) หมายถึง สมรรถนะที่มีการพัฒนาเป็นระดับต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ 1-5

18. แสดงออกทางความคิดแบบพินิจพิเคราะห์⁽²⁾
19. ใช้ภาษาต่างประเทศในวิชาชีพ⁽³⁾
20. แสดงความมีศรัทธาในวิชาชีพ เป้าหมายของการเป็นครู⁽⁴⁾

ปีที่ 5

1. มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา มุ่งมั่นที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก
2. ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้
3. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ
4. นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้
5. สื่อสารกับผู้เรียนได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน
6. จัดการกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม
7. สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น
8. กำหนดมาตรการการประเมินผลของแผนการสอนที่เหมาะสม และนำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน
9. ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน
10. สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน
11. พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21
12. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน⁽¹⁾
13. เรียนรู้วิธีการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS)⁽²⁾
14. ใช้ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ภาษาต่างประเทศในวิชาชีพ⁽³⁾
15. แสดงความมีจิตวิญญาณความเป็นครู⁽⁴⁾

(1) (2) (3) (4) หมายถึง สมรรถนะที่มีการพัฒนาเป็นระดับต่อเนื่องตั้งแต่ปีที่ 1-5

6. แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) โดยแสดงให้เห็นถึงรายวิชาในหลักสูตรรับผิดชอบต่อสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

แผนที่หลักสูตร (Curriculum Mapping) สำหรับหลักสูตรนี้ได้จัดทำเป็นแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบจากสมรรถนะสู่รายวิชา จัดแบ่งตาม 17 ด้านของสมรรถนะ 77 สมรรถนะย่อย ทั้งนี้แผนการศึกษาแบ่งตามชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ตามรหัสวิชาในตำแหน่งที่ 5, 6 คือ รหัสประจำแกระดับของรายวิชา รวมถึงแสดงให้เห็นถึงรายวิชาในหลักสูตรมีความรับผิดชอบต่อสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 รายการใดบ้าง ซึ่งบางรายวิชาอาจไม่นำสู่สมรรถนะบางรายการก็ได้ ซึ่งกำหนดให้ “ ”= ไม่ได้รับผิดชอบสมรรถนะนี้, 1=เป็นความรับผิดชอบระดับน้อย, 2=เป็นความรับผิดชอบระดับปานกลาง, 3=เป็นความรับผิดชอบหลัก รวมถึงแบ่งตามองค์ประกอบหลัก 3 ประการของสมรรถนะ คือ ความรู้ (Knowledge: K) ทักษะ (Skills: S) และ คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes: A) โดยผู้วิจัยได้พิจารณาจากรายวิชาว่ามีจุดเด่นของสมรรถนะใดในรายวิชานั้นๆ ซึ่งจะครอบคลุมสมรรถนะที่จำเป็นต่อครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 17 ด้าน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ภาคผนวก คำอธิบายรายวิชา

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน 3(3-0-5)

ศึกษาและพัฒนาด้านภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานทั้งด้านการฟัง การพูด ในรูปแบบภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน การอ่านและการเขียนเพื่อสื่อความหมาย และการติดต่อ การอ่านเรื่องทั่วไป ข้อความ กำหนดการ ป้ายประกาศต่างๆที่พบในชีวิตประจำวัน สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ภาษาตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมเจ้าของภาษา การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ 3(2-2-5)

ฝึกการใช้ทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้านแบบบูรณาการ ให้สามารถ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ทักษะการอ่านโดยใช้เทคนิคการอ่านขั้นสูง เช่น การอ่านเพื่อหาหัวข้อเรื่อง การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญและรายละเอียด ให้สามารถเขียนสรุปความเพื่อรายงานข้อความที่อ่าน และให้มีทักษะการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนจากแหล่งข้อมูลสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้โดยเน้นทักษะการอ่าน การเขียนและการสืบค้น พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารรวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่สากล

พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ 3(2-2-5)

พัฒนาไวยากรณ์พื้นฐาน โครงสร้างประโยค การออกเสียง และคำศัพท์ระดับสูง โครงสร้างทางภาษาศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับหน้าที่ภาษา การอ่านกราฟ การ์ตูน ตาราง สัญลักษณ์ สถิติ ดัชนี ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับการใช้พจนานุกรมและการตรวจจับที่ผิด ทักษะการอ่านขั้นสูงที่ลงลึกในรายละเอียด การอภิปรายในห้องเรียนโดยมีพื้นฐานจากงานอ่านที่ได้รับมอบหมายให้ทำนอกเวลาเรียนและการมีส่วนร่วมในการอภิปรายประเด็นต่างๆ โดยใช้ภาษาอังกฤษ

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพครู

3(2-2-5)

พัฒนาผู้เรียนใหม่ทักษะภาษาอังกฤษในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อจุดประสงค์เฉพาะในการทำงานในองค์กร ในการสืบค้นและการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ การใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะสาขาวิชา เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการอ่านเพื่อความเข้าใจการเขียนนี้ สรุปความและการพูดรายงาน สามารถค้นคว้าในหัวข้อที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนจากสื่อต่างๆ การเตรียมการเขียนและการนำเสนอรายงานทางวิชาการแบบปากเปล่า กระบวนการเลือกหัวข้ออย่างมีระบบ และมีขั้นตอน การค้นคว้าหัวข้อ การรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ การจัดเตรียม ข้อมูล การจัดเตรียมการสัมมนา การฝึกซ้อม การนำเสนอรายงาน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ

อาเซียนศึกษา

2(2-0-2)

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียน พัฒนาการความร่วมมือของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน กฎบัตรอาเซียน ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ข้อมูลพื้นฐานและบทบาทของประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศและองค์การคู่เจรจาอาเซียน ความเป็นพลเมืองอาเซียน การพัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล รวมถึงสถานการณ์ต่างๆ ของอาเซียนในปัจจุบัน

เศรษฐกิจพอเพียง

2(2-0-5)

ศึกษาหลักแนวคิดทฤษฎีของระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยโดย แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมและสถาบันที่มีต่อระบบสังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาของสังคมและเศรษฐกิจตามแนวคิดระบบทุนนิยมที่ผ่านมา ศึกษาปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ทฤษฎีใหม่และวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมระดับบุคคล ชุมชน ประเทศชาติ แนวทางการดำรงตนบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์ความสำเร็จของกรณีศึกษาที่มีการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับเหตุการณ์จริง ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อนำทฤษฎีหรือแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

เศรษฐศาสตร์สำหรับครู

2(2-0-2)

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค สภาพเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน แนวโน้มในอนาคตที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต การนำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต ความสำคัญและบทบาทของการจัดการการเงิน สินทรัพย์ ทางการเงิน สินทรัพย์ถาวร และสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และประเด็นที่น่าสนใจในปัจจุบัน โดยเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ สามารถนำไปปรับใช้ในวิชาชีพ

พหุวัฒนธรรมศึกษา

2(2-0-2)

ความหมาย แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมในระบบสังคมลักษณะต่างๆ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเภทและองค์ประกอบของวัฒนธรรม ผลกระทบที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมกับวิถีชีวิต เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม สังคม การเมือง เพศทางเลือก และความแตกต่างทางสติปัญญา เช่น ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือผู้เรียนด้อยโอกาส การเรียนรู้เพื่อความเข้าใจ วิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

การพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง

2(1-2-3)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคิด พัฒนาการกระบวนการคิดของมนุษย์ แนวคิดทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง กระบวนการของการคิดในแบบต่างๆ การทำแผนที่ความคิด การคิดเป็นระบบ การคิดเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงเหตุผลตรรกะ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาและกระบวนการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และกระบวนการตัดสินใจ ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้วิธีการคิดเพื่อประเมินข้อมูลและความรู้ต่างๆ เทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน ฝึกปฏิบัติ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด และการประเมินการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

2(2-0-5)

ความหมายและความสำคัญของธุรกิจ รูปแบบของธุรกิจ ความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ศึกษาหลักการและแนวคิดในการเป็นผู้ประกอบการ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ขั้นตอนการเริ่มธุรกิจ การจัดทำแผนธุรกิจเบื้องต้น การประเมินความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจและปัญหาของการเริ่มธุรกิจ การแสวงหาและประเมินโอกาสทางธุรกิจ การประเมินตนเองสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ

งานอาสาสมัครและพัฒนาสังคม

3(1-4-5)

บทบาทของการศึกษาในงานอาสาสมัครเพื่อพัฒนาสังคม การมีคุณธรรม จริยธรรม การมีจิตอาสา และจิตสาธารณะ การดำเนินชีวิตที่ทำประโยชน์และมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยส่วนรวม การมีจิตสำนึกรักประเทศชาติ พัฒนาจิตใจใฝ่ช่วยเหลือผู้อื่น หลักการช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีต่างๆ หรือ เหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้น จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริมร่วมกับชุมชนซึ่งตอบสนองประโยชน์ต่อสังคม

คุณธรรมของครู

2(2-0-5)

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับครู ความเป็นครูและคุณลักษณะครูที่ดี คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม บุคลิกภาพ และการพัฒนาตนของครู ศึกษาปัญหาที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพครู ศึกษารูปแบบและวิถีชีวิตจากบุคคลตัวอย่างที่มีประวัติโดดเด่นในเชิงคุณธรรมและจริยธรรม การพัฒนาและการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของครู และการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพครู วิธีการให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยม จริยธรรมและศีลธรรม และเรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

จิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์ 2(2-0-2)

ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจิตวิทยาพื้นฐาน ความเป็นมาและขอบเขตของจิตวิทยา ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีผลต่อพฤติกรรม พัฒนาการของมนุษย์ การเรียนรู้ บุคลิกภาพ แรงจูงใจ อารมณ์ของมนุษย์ ความคิด สติปัญญา การปรับตัว สุขภาพจิต และพฤติกรรมทางสังคม กระบวนการความรู้ความเข้าใจ บุคลิกภาพและการปรับตัว พฤติกรรมทางสังคม การนำจิตวิทยาไปใช้ในการดำเนินชีวิต การบูรณาการการสอนและกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพจริงของพฤติกรรมมนุษย์ และการใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

ทฤษฎีการศึกษา 2(2-0-5)

องค์ประกอบทางการศึกษา แนวคิด ปรัชญาและทฤษฎีการศึกษา การประยุกต์เอาหลักการและทฤษฎีทางการศึกษาไปใช้เป็นหลักในการจัดการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การพัฒนาปรัชญาการศึกษาที่เหมาะสมกับสังคมไทยทฤษฎีการศึกษา ทฤษฎีการศึกษา 5 ทฤษฎีใหญ่ การผสมผสานทฤษฎีการศึกษาต่างๆ

พื้นฐานวิชาชีพครู 2(2-0-5)

ศึกษาความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาทหน้าที่ของครู ภาระงานของครู คุณลักษณะและมาตรฐานวิชาชีพครู คุณลักษณะของครูที่ดี แนวคิดทฤษฎีและปรัชญาการศึกษา การจัดการศึกษาตามแนวคิดและปรัชญาต่างๆ ของไทย ประวัติความเป็นมา ระบบการจัดการศึกษาไทย แผนพัฒนาการศึกษาไทย พัฒนาการของวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู การพัฒนาวิชาชีพครู

จิตวิทยาการศึกษา 2(2-0-2)

ฐานคิดและองค์ความรู้ทางจิตวิทยาการศึกษา ความหมายของจิตวิทยาการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิทยากับการศึกษา วิธีการศึกษาทางจิตวิทยา การจำแนกผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนและความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน การประยุกต์หลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน การเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

การพัฒนาหลักสูตร

3(2-2-5)

ทฤษฎีหลักสูตร ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร รูปแบบของหลักสูตร ประเภทของหลักสูตร ส่วนประกอบของหลักสูตร การวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงและการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาและสร้างหลักสูตรแบบต่างๆ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรอิงมาตรฐาน ฝึกปฏิบัติ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และนำหลักสูตรไปใช้อย่างเหมาะสม การออกแบบการสอนและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและอิงมาตรฐาน

เทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา

2(1-2-5)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ แนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา แหล่งสารสนเทศเพื่อการศึกษา การใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศต่างๆ ทางการศึกษาและการเรียนรู้ ปฏิบัติการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน การใช้งานอินเทอร์เน็ต ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เวิลด์ ไวด์ เว็บ การประชุมทางไกล อินเทอร์เน็ตในวงการศึกษาไทยเพื่อพัฒนาและการศึกษาค้นคว้าทางการศึกษา บูรณาการเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษากับการเรียนการสอน การเลือก การผลิตและการปรับปรุงเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพชั้นเรียน

การวัดและประเมินผลการศึกษา

2(2-0-4)

ศึกษาความหมาย ความมุ่งหมาย ความสำคัญ หลักการ แนวคิดและแนวปฏิบัติในการวัดและการประเมินผลการศึกษา พัฒนาการของการประเมินผลการศึกษา รูปแบบการประเมินผลการศึกษา การวางแผนการประเมินผลการศึกษา วิธีการวัดและประเมินผลระหว่างเรียนและประเมินผลหลังเรียน วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลที่ได้จากการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน วิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาการวัดและประเมินผลในโรงเรียน ค้นคว้าความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการทดสอบและประเมินผล ฝึกปฏิบัติการวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

ภาวะผู้นำทางการศึกษา

2(2-0-4)

ความหมายและความสำคัญของภาวะผู้นำ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ ประเภทของผู้นำ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ พฤติกรรมของผู้นำ แนวคิดและอุปนิสัยของบุคคลที่มีประสิทธิผลต่อการเป็นผู้นำ บทบาทหน้าที่ของผู้นำระดับต่างๆ ในองค์การเพื่อพัฒนาผู้ร่วมงาน แนวคิดภาวะผู้นำ คุณลักษณะและบทบาทของผู้นำ การประเมินภาวะผู้นำของตนเองและศักยภาพการเป็นผู้นำ การแสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การเข้าใจตนเอง การตั้งเป้าหมายและการพัฒนาตนเอง การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทักษะระหว่างบุคคล การพัฒนาทักษะในการพัฒนางาน การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะด้านสังคมที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและการทำงานเป็นทีม เน้นการฝึกปฏิบัติ กิจกรรมฝึกฝนตนเองและกิจกรรมกลุ่ม

กฎหมายพื้นฐานในวิชาชีพครู

2(2-0-2)

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บุคคลและทรัพย์สิน นิติกรรม และสัญญาหนี้ และละเมิด ชื่อ ชาย เช่าทรัพย์สิน/เช่าซื้อ ค้ำประกัน จำนอง จำนำ ตัวเงิน และเช็ค ห้างหุ้นส่วน บริษัท หุ้น และตลาด หลักทรัพย์ ธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายภาษี ตลอดจนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา พระราชกำหนด กฎระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาไทย วิเคราะห์และนำความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาไทยไปใช้ประกอบวิชาชีพครูและพัฒนาวิชาชีพครู ศึกษาวิเคราะห์กรณีตัวอย่างการใช้กฎหมายทางการศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา

กลยุทธ์การสอน

2(2-0-5)

วิธีการสอนและเทคนิคการสอนในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ กลยุทธ์การสอน องค์ประกอบ ขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เทคนิคการสอนและกลวิธีต่างๆที่ใช้เสริมกระบวนการสอน ขั้นตอนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับของผู้เรียน

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

หลักการทําวิจัยในชั้นเรียน

3(3-0-6)

ความหมายและระเบียบวิธีวิจัยในสาขาการศึกษา ความหมายและความสำคัญ ศึกษารูปแบบและวิธีการวิจัยในชั้นเรียน กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน/สถานศึกษา การศึกษาผลงานวิจัยทางการศึกษา ขั้นตอนการวิจัย เทคนิคการสร้างเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการทดลอง สังเกต บันทึก การวิเคราะห์ และผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน การนำเสนอผลงานการวิจัย การเขียนข้อเสนอการวิจัยและรายงานการวิจัย การประเมินข้อเสนอและนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

การประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้

3(2-2-4)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติกับการประกันคุณภาพการศึกษา ศึกษาปัจจัย ตัวชี้วัด และระบบการประกันคุณภาพการศึกษา แนวปฏิบัติในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในองค์ประกอบต่างๆ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดระบบและการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาและข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา แนวทางการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้และการเรียนการสอน

จิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2(2-0-5)

จิตสำนึกและจริยธรรมครู จรรยาบรรณวิชาชีพครู ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาชีพครู ระเบียบข้าราชการครู เกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมจำเป็นในการประกอบวิชาชีพครู การปลูกฝังจิตสำนึกทางจริยธรรม จรรยาบรรณและค่านิยมที่ดีของครู ความสำคัญของวิชาชีพครู กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความมีวิสัยทัศน์ ความมีศรัทธาในวิชาชีพครูรวมทั้งแนวทางการประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู เรียนรู้ผ่านบุคคลตัวอย่างที่ได้รับการยกย่อง แนวทางการยกระดับและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

จิตวิทยาการเรียนรู้ 1(1-0-2)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ขอบข่ายและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ธรรมชาติของผู้เรียน ลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ ประเภทของการเรียนรู้ การคิดกับการเรียนรู้ ระบบพัฒนาการเรียนรู้ในระดับวัยต่างๆ วิธีการและเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้

จิตวิทยาการแนะแนว 1(1-0-2)

ความหมาย ความสำคัญ จุดมุ่งหมายของจิตวิทยาการแนะแนว จิตวิทยาการให้คำปรึกษา ความรู้เบื้องต้น หลักการและทฤษฎีต่างๆ สำหรับการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น บทบาทหน้าที่และจรรยาบรรณของผู้ให้คำปรึกษา การจดบริการให้คำปรึกษา การจัดกิจกรรมแนะแนวและให้คำปรึกษา การช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพ

การพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา 2(1-2-5)

คุณสมบัติเฉพาะของสื่อพื้นฐาน รูปแบบการเรียนรู้ ความรู้ด้านการออกแบบและกระบวนการผลิตสื่อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือผลิตฝึกปฏิบัติการออกแบบและผลิตสื่อพื้นฐานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ในการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษาอย่างเหมาะสม และการปรับปรุงให้เหมาะสม การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน วิธีใช้สื่อระหว่างการจัดการเรียนการสอน การติดตามและประเมินการใช้สื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษาในการเรียนการสอน

การสร้างและพัฒนาบทเรียนท้องถิ่น 2(1-2-5)

ศึกษาทฤษฎี หลักการ กระบวนการและทักษะสำคัญในสร้างกลยุทธ์การสร้างร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น การให้บริการทางการศึกษาและการอาชีพ การร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยเฉพาะการนำศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

การจัดการชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2(1-2-3)

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการชั้นเรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน ห้องเรียน สร้างสรรค์และกลยุทธ์การบริหารจัดการชั้นเรียน เทคนิคการจัดแหล่งเรียนรู้และ สิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ จูงใจให้ เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้ การ ออกแบบและจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ การประเมินและการนำ ผลไปใช้ในการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย แหล่งเรียนรู้ทั้ง ธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น พัฒนาศูนย์ การเรียนในสถานศึกษา

การออกแบบแผนการสอนและแผนการเรียนรู้ 2(2-0-2)

รูปแบบและรายละเอียดของแผนการสอนและแผนการเรียนรู้ ความสำคัญของแผนการเรียนรู้ ลักษณะที่ดีและประโยชน์ของแผนการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ องค์ประกอบและ ขั้นตอนการจัดทำแผนการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ การประเมินความต้องการในการเรียนรู้ การวางแผนกิจกรรม เนื้อหา สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การเลือก วิธีสอน สื่อการสอน วิธีหรือมาตรการการประเมินผลวัด การเตรียมการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ระยะเวลาและความแตกต่างของผู้เรียน การนำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมา พัฒนาแผนการสอน

หลักและวิธีการประเมินหลักสูตร 2(2-1-5)

แนวคิดพื้นฐานการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและการสอน วิเคราะห์หลักสูตร รูปแบบการ ประเมินหลักสูตร การวางแผนเพื่อการประเมินหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมาย ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ใน การประเมินหลักสูตร การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอ ผลการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้คุณภาพ การศึกษาดีขึ้น

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

การพัฒนาเครื่องมือทดสอบและประเมิน 2(1-2-2)

ลักษณะของเครื่องมือ เทคนิคการวัดที่ดี ประเภทของแบบทดสอบ การประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม การวางแผนการสร้างแบบทดสอบชนิดต่างๆ การสร้างแบบทดสอบ เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านพุทธิปัญญา เครื่องวัดวัดและประเมินผลด้านจิตปัญญา เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านทักษะปัญญา การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดผลแบบต่างๆ การทดลองใช้ การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบและปรับปรุงแบบทดสอบ ฝึกปฏิบัติการสร้างแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์และฝึกปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการศึกษา การนำไปทดลองใช้ สถิติเบื้องต้นในการวัดและประเมิน ทดสอบและการแปลความหมายของคะแนนจากการสอบ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2(1-2-3)

ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้ ความหมายและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม เทคนิคและวิทยาการการเรียนรู้ กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสารกับผู้เรียนตามระดับของผู้เรียน กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ บริหารจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน การบันทึกผลการเรียนรู้และการนำไปใช้ ฝึกปฏิบัติการทดลองจัดการเรียนรู้

สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา 2(1-2-5)

พื้นฐานการเกิดสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ศึกษาความหมายประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ วิวัฒนาการของสื่อสังคมออนไลน์ ประสิทธิภาพของสื่อสังคมออนไลน์ ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัด ประโยชน์ของสื่อสังคมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนหรือเสนอสื่อ แนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การบริโภคเนื้อหาสู่การผลิตเนื้อหา การสร้างและการมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นในสื่อสังคมออนไลน์ การสร้างชุมชนหรือสมาชิกของผู้ใช้สื่อออนไลน์ การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน การออกแบบการสอนด้วยสื่อสังคมออนไลน์ การสร้างสรรค์สื่อเพื่อการศึกษาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น สื่อประเภทเนื้อหา เรื่องราว บทความ วิดีโอ เพลง รูปภาพ ข่าว ที่เผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์ การเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต สื่อต่างๆในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Social Network)

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1(1-0-2)

พัฒนาการของสังคมโลก ตั้งแต่เริ่มต้นสมัยใหม่เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยศึกษาความสัมพันธ์ทางด้าน การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศิลปะ วัฒนธรรม ความเชื่อวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อม อันเป็นพื้นฐานแห่งการพัฒนาของโลกสมัยใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน สภาพและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคม ลักษณะของสังคมแห่งการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การเสริมสร้างการเรียนรู้ และการรวมพลังเพื่อการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้เพื่อศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21

การประชาสัมพันธ์สำหรับครู

2(1-2-6)

หลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ อิทธิพล และความสำคัญของการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ การใช้หลักการประชาสัมพันธ์และจิตวิทยาการประชาสัมพันธ์ หลักของการเรียนรู้และการสื่อสาร บุคลิกภาพและการปรับตัวในด้านการสื่อสาร จิตวิทยาการสื่อสารในสังคม ทฤษฎีจิตวิทยาในการสื่อสารระดับต่างๆ หลักมนุษยสัมพันธ์ พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อเจตคติกรณีศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาในการสื่อสาร หลักและเทคนิคการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ ฝึกปฏิบัติทักษะด้านการประชาสัมพันธ์ หลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง และการร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การประยุกต์การตั้งคำถามและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

การจัดการความรู้

2(2-0-6)

ความหมายและความสำคัญของความรู้ ประเภทและระดับของความรู้ ทฤษฎีการจัดการความรู้ เป้าหมายของการจัดการความรู้ องค์ประกอบของการจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ วิธีการการสร้างความรู้ จำแนก วิเคราะห์ และจัดระเบียบความรู้ แบ่งปันความรู้ในองค์กร เครื่องมือการเรียนรู้และการจัดการความรู้ ระบบการจัดเก็บและค้นคืนองค์ความรู้ กรณีศึกษาการจัดการความรู้ในภาคต่าง ๆ เช่น ภาคธุรกิจ ภาครัฐ ภาคการศึกษา เป็นต้น

จำนวนหน่วยกิต (บรรยาย-ปฏิบัติ-ศึกษาด้วยตนเอง)

การต่อรองกับวัฒนธรรมการบริโภค

2(2-0-5)

วัฒนธรรมการบริโภคในระบบทุนนิยม การก่อรูปของวัฒนธรรมการบริโภคในระบบทุนนิยม ความเชื่อที่มีต่อวัฒนธรรมการบริโภค ผลกระทบของวัฒนธรรมการบริโภคต่อการดำรงชีพของผู้คนในสังคม ระบบสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมการบริโภคที่ส่งผ่านทางสื่อในรูปแบบต่างๆ วิธีการรู้เท่าทันวัฒนธรรมการบริโภค การสร้างอำนาจต่อรองอย่างมีสติและมีปัญญากับวัฒนธรรมการบริโภคนิยม ความพอเพียงในการใช้ชีวิต การสร้างกระบวนการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ วิเคราะห์ การรู้เท่าทันสื่อ และมีวิธีการต่อรอง รูปแบบของโฆษณาสินค้าที่แฝงเร้นในรูปแบบต่างๆ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
2. ประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
3. พัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21
4. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยการสังเคราะห์สมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ผลการสังเคราะห์สมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยจำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 17 ด้าน 77 สมรรถนะ ดังนี้

สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

1. สมรรถนะหลัก/พื้นฐาน (Core – Bases of Competency)

1) ความเป็นครู

- 1.1) รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน
- 1.2) รอบรู้ในกลยุทธ์การสอน
- 1.3) รอบรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู คุณลักษณะและมาตรฐานวิชาชีพครู

- 1.4) รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู
- 1.5) สร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง
- 1.6) แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
- 1.7) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

2) ปรัชญาการศึกษา

- 2.1) รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา
- 2.2) รอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) ภาษา วัฒนธรรม และค่านิยมของศตวรรษที่ 21

- 3.1) พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล
- 3.2) พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่สากล
- 3.3) พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21

4) จิตวิทยาสำหรับครู

- 4.1) รอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์
- 4.2) รอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา
- 4.3) รอบรู้ในจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา
- 4.4) ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

2. สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency)

1) หลักสูตร

- 1.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร
- 1.2) นำหลักสูตรไปใช้อย่างเหมาะสม
- 1.3) ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

2) การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

- 2.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง
- 2.2) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2.3) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 2.4) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ

- 2.5) จูงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น
- 2.6) ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้
- 2.7) เข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน
- 2.8) จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ
- 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
 - 3.1) นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
 - 3.2) ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 - 4.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 4.2) นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
 - 4.3) ค้นคว้าความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการทดสอบ ประเมินและประเมินผล
 - 4.4) ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม
- 5) การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 5.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
 - 5.2) รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 5.3) นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้
 - 5.4) สร้างกลยุทธ์การสร้างร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 6) การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้
 - 6.1) กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 6.2) สื่อสารกับผู้เรียนได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน
 - 6.3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
 - 6.4) ประยุกต์การตั้งคำถามและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน
 - 6.5) สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น
 - 6.6) บริหารจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน
- 7) การเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน
 - 7.1) ประเมินความต้องการในการเรียนรู้
 - 7.2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงความรู้ ทักษะ ความถนัด และค่านิยม
 - 7.3) จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและระยะเวลา
 - 7.4) จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

- 7.5) เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับผู้เรียน
- 7.6) กำหนดมาตรการการประเมินผลที่เหมาะสม
- 7.7) นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน

3. สมรรถนะครูยุคใหม่ (New Generation Teachers Competency)

- 1) นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน
 - 1.1) ออกแบบ ประยุกต์ใช้ และอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
 - 1.2) ครอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
 - 1.3) แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
 - 1.4) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน
 - 1.5) ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ
 - 1.6) บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน
 - 1.7) ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2) การพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS)
 - 2.1) พัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน
 - 2.2) บูรณาการการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน
 - 2.3) ประเมินการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน
- 3) การพัฒนาด้านวิชาชีพ
 - 3.1) วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนาด้านวิชาชีพของผู้เรียน
 - 3.2) จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
 - 3.3) ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ฯลฯ
 - 3.4) ทำหน้าที่พี่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่
 - 3.5) ประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น

4. สมรรถนะด้านจิตใจและมนุษย์สัมพันธ์ (Affective Competency)

- 1) การส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม
 - 1.1) เรียนรู้ ตระหนักและประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู
 - 1.2) เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ
 - 1.3) ยกระดับและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู
 - 1.4) ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยม จริยธรรมและศีลธรรม
- 2) การสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน
 - 2.1) พัฒนาทักษะด้านการประชาสัมพันธ์

- 2.2) พัฒนาความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง
- 2.3) ระบุวิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบให้แก่ชุมชนต่อการจัดการศึกษา
- 2.4) ร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน
- 3) การจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน
 - 3.1) แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
 - 3.2) พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง
 - 3.3) จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตรเสริม
 - 3.4) ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน

จากการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใน ศตวรรษที่ 21 ที่สังเคราะห์ได้ข้างต้น โดยการเทียบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาของหลักสูตร สาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ที่นำมาศึกษา ได้ข้อมูลดังนี้

การแบ่งสาขาวิชาเพื่อการผลิตครูของประเทศไทยแบ่งตามวิชา จึงทำให้มีจำนวนสาขาวิชา จำนวนมาก 10-23 สาขาวิชา สำหรับต่างประเทศจะแบ่งสาขาจำนวนน้อย เช่น วิทย-ศิลป์ ประถม-มัธยม สำหรับการจัดโครงสร้างหลักสูตรและการแบ่งหมวดวิชา ประเทศไทยและประเทศ สหรัฐอเมริกาแบ่งตามลักษณะของรายวิชา เช่น หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชา บังคับ หมวดวิชาเลือก แต่สำหรับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ จัดแบ่งตามประเภทของกลุ่มวิชา เช่น กลุ่มวิชาทางการศึกษา (Education Studies) กลุ่มหลักสูตรและการสอน (Curriculum Studies) กลุ่มความรู้ในสาขาวิชา (Subject Knowledge) กลุ่มวิจัยและการบูรณาการ (Essential Courses) กลุ่มวิชาด้านศิลปะการสอนและ/หรือการศึกษา (Pedagogical Content Knowledge Subject Areas and/or Inclusive Education) กลุ่มวิชาทักษะด้านภาษาเสริมและวาทกรรม (Language Enhancement and Academic Discourse Skills) กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ (English Language Proficiency) กลุ่มวิชาวรรณกรรมอังกฤษ (English Literature)

ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือฝึกปฏิบัติการสอน (Practicum หรือ Teaching Practice) ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำหนดให้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นปีที่ 5 จำนวน 16 หน่วยกิต หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้ฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน ในปีการศึกษาที่ 2, 3, 4 และฝึกปฏิบัติการสอนในปีการศึกษาที่ 5 จำนวนรวม 18 หน่วยกิต สำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทของ ประเทศสิงคโปร์ ได้กำหนดหน่วยกิตสำหรับการฝึกประสบการณ์สอน (Practicum) ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4

(2 สัปดาห์, 5 สัปดาห์, 5 สัปดาห์ และ 10 สัปดาห์ ตามลำดับชั้นปี) จำนวนรวม 21 หน่วยกิต สำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมาลาयाของประเทศมาเลเซียจะกำหนดให้มีการฝึกประสบการณ์สอน (Teaching Practice) โดยเป็นครูผู้ช่วยและศึกษาดูงานในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 7 วัน ในภาคการศึกษาที่ 1 ของชั้นปีที่ 4 และจะฝึกสอนในภาคการศึกษาที่ 2 ของชั้นปีที่ 4 จำนวนรวม 8 หน่วยกิต และสำหรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแอสตันฟอร์ดของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ได้กำหนดหน่วยกิตในการฝึกสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี แต่จะพบในหลักสูตรระดับปริญญาโท ซึ่งเวลาในการศึกษา 1 ปี ระหว่างเรียนจะมีวิชาฝึกสอนในทุกภาคการศึกษา

รายวิชาของสถาบันกลุ่มตัวอย่างมีความคล้ายกันในหลายวิชา เช่น วิชาทางด้านภาษา วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและสังคม วิชาจิตวิทยาสำหรับครู วิชาเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา วิชาการพัฒนาหลักสูตร วิชาการวิจัยทางการศึกษา วิชาสถิติทางการศึกษา วิชาการจัดการเรียนรู้ และวิชาพื้นฐานการศึกษา วิชาคุณธรรมของครู วิชาการศึกษาของกลุ่มนักเรียนพิเศษ วิชาการพัฒนาทักษะการคิด วิชาวาทวิทยาหรือวิชาการสื่อสาร ทั้งนี้จะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันไป บางสถาบันจะกำหนดเป็นสาขาวิชา บางสถาบันเป็นเพียงรายวิชา สำหรับรายวิชาเลือกพบว่า แต่ละสถาบันมีรายวิชาที่ความแตกต่างกันตามบริบทของสังคมของประเทศนั้นๆ เพื่อรองรับการเป็นประชากรของประเทศและประชาคมโลก เช่น วิชาสันติศึกษา วิชาจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมทางการเมือง วิชาเกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ทั้งเชื้อชาติ การอพยพย้ายถิ่นมายังอเมริกา เพศหญิง รวมถึงเพศทางเลือก วิชาเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานในการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

ผลการศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน ด้วยการเทียบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาเป็นเพียงส่วนหนึ่งเพื่อให้เห็นแนวปฏิบัติที่ดีและรายวิชาที่น่าสนใจสำหรับการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญในอนาคต นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 77 สมรรถนะ พบว่า ไม่มีหลักสูตรใดที่มีรายวิชาเพื่อตอบสนองสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูยุคใหม่ จึงเป็นที่มาของการพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

การสำรวจความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ได้ทำการศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากครูดีเด่น ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับรางวัล “ครูผู้สอนดีเด่น” จากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และกลุ่มของผู้บริหารโรงเรียนทั่วประเทศ จำนวน 383 ฉบับ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่ต้องการ (Importance: I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (degree of success: D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ คือ $PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) และผู้วิจัยได้เรียงค่าดัชนี PNI_{modified} จากมากไปหาน้อย โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ย PNI_{modified} ถือว่ามีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา ปรากฏว่า มีความต้องการจำเป็นจำนวน 31 สมรรถนะ จาก 77 สมรรถนะ ซึ่งรายการที่นิสิตนักศึกษาครุควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 ข้อแรก คือ พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน และ พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากลตามลำดับ

สาระที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การร่างหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในแต่ละด้าน พบว่า

- 1) ด้านความเป็นครู ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู
- 2) ด้านปรัชญาการศึกษา ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 3) ด้านภาษา วัฒนธรรมและค่านิยมของศตวรรษที่ 21 ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร โดยพบว่าระดับความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับหนึ่ง นอกจากเพื่อการสื่อสารแล้ว ยังเพื่อที่จะแสวงหาความรู้ที่เป็นสากลได้
- 4) ด้านหลักสูตร ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินหลักสูตร และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

5) ด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับผู้เรียน จนถึงสามารถพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา

6) ด้านการวิจัย ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เพื่อการปฏิบัติงานวิจัย ทั้งเพื่อพัฒนาตนเองและการนำผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมถึงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

7) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด และการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถนำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน รวมถึงมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการทดสอบหรือเครื่องมือประเมินที่เหมาะสม

8) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และสามารถนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้

9) ด้านการบริหารสถานศึกษา ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สร้างความร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมถึงสามารถสร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ได้อย่างเหมาะสม

10) ด้านการเตรียมแผนการสอน ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และควรต้องประเมินความต้องการในการเรียนรู้ก่อนจัดทำแผนการสอน รวมทั้งนำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน

11) ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร สามารถแสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอน ด้วยการออกแบบ ประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนที่สอน เมื่อใช้แล้วจะต้องมีการติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถใช้สื่อระหว่างการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

12) ด้านการพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS) ประกอบไปด้วย ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการคิดแบบพินิจพิเคราะห์ ทักษะการคิดเหตุผลตรรกะ และทักษะแก้ปัญหาและตัดสินใจ ซึ่งครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงให้แก่ผู้เรียน โดยการบูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับบทเรียน

13) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ในการวิเคราะห์ความต้องการและสามารถเตรียมแผนการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน รวมถึงจัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น

14) ด้านการส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ครูมีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่างๆ รวมถึงหลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล รวมถึงคุณลักษณะรวมถึงค่านิยมของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ซึ่งควรเสริมสร้างเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ซึ่งเหมาะสมกับยุคแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย พบประเด็นว่า เมื่อวิเคราะห์เฉพาะการประเมินความจำเป็น (I: Important) พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ประเมินระดับความจำเป็นอยู่ในระดับสูงหลายรายการ และเมื่อวิเคราะห์เฉพาะการประเมินถึงระดับสมรรถนะที่ครูส่วนใหญ่เป็นอยู่ (D: degree of success) พบว่าอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน จึงไม่เกิดความแตกต่างในการคำนวณและทำให้ค่า $PNI_{modified}$ มีค่าต่ำ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า สมรรถนะดังกล่าวมีความสำคัญจำเป็น ดังนั้น ในการร่างหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำทั้งสมรรถนะทั้ง 77 รายการมากำหนดในเนื้อหารายวิชาให้ครบถ้วน แต่จะแบ่งเป็นสมรรถนะหลักและสมรรถนะรอง ซึ่งจะแสดงในลักษณะของแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping)

3. ผลการพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

การจัดทำหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียด 6 หัวข้อ ดังนี้

3.1 กำหนดปรัชญา ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปได้สาระดังนี้

ปรัชญาของหลักสูตร : การศึกษาตามหลักสูตรผลิตครูนี้เป็นการเตรียมครูผู้รอบรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู สร้างครูยุคใหม่ที่จะพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพให้แก่สังคม พัฒนาค้นเอง พัฒนาสังคมไทย เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และสังคมโลก

ความสำคัญ : วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรจึงมุ่งผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์การสอน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมหล่อหลอมให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู เกิดเป็นความศรัทธาในวิชาชีพ เพื่อทำหน้าที่ของครูได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อตอบสนองการสร้างคน สร้างชาติ รวมถึงตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21ต่อไป

- วัตถุประสงค์:
- 1) มีความรอบรู้ ใฝ่รู้ ในศาสตร์การสอน การจัดการเรียนรู้ เพื่อความเป็นครูและนักวิชาการ นักวิจัย และมีความรู้รอบตัว ทั้งด้านศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย
 - 2) มีคุณธรรม จริยธรรม มีความศรัทธาในวิชาชีพครูและจิตวิญญาณของความเป็นครู
 - 3) มีจิตสำนึกต่อสาธารณชน การอุทิศตน เสียสละ ความมุ่งมั่น การอดทน และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง กฎระเบียบ ชุมชน และสังคม
 - 4) มีความสากล ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง เคารพและเข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของทุกระดับ (ชาติ อาเซียน และโลก)
 - 5) มีทักษะการคิดระดับสูง ทั้งการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดเหตุผลตรรกะ การแก้ปัญหาและตัดสินใจ
 - 6) ดำรงชีวิตอย่างมีสัมมาคารวะ สำนึกความเป็นไทย และดำรงตนบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 7) เป็นผู้นำทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพของการศึกษา

3.2 สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้การศึกษาสภาพการณ์ และภาวะที่ส่งผลกระทบต่อทำให้ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ให้ผลิตครูรุ่นใหม่ให้มีสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 มีหลากหลายประเด็น ซึ่งพบ 7 ประเด็น คือ 1) แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย 2) แนวโน้มการรวมตัวของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประชาคมอาเซียน 3) การนำระบบประกันคุณภาพของอาเซียน (AUN-QA) ที่นำมาใช้เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพของหลักสูตร 4) ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารະความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 5) กระแสการปรับเปลี่ยนทาง

สังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 6) การอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย ในลักษณะของสังคมพหุวัฒนธรรม และ 7) การพัฒนาที่เร่งด่วนจากสภาพปัญหาของครูที่ผ่านมา

3.3 กำหนดรายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูตามรายชั้นปีที่ 1-5

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมกับลักษณะของการกำหนดแผนการศึกษาของรายวิชาต่างๆ จากการวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ เพื่อการกำหนดรายวิชาให้เหมาะสมในแต่ละชั้นปี ทั้งนี้สมรรถนะพื้นฐานจะจัดอยู่ในชั้นปีที่ 1 เพื่อการปรับตัวในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย สมรรถนะบางรายการจะเกิดขึ้นเมื่อนิสิตนักศึกษาได้ศึกษาในรายวิชาชีพ และสมรรถนะบางรายการซึ่งเป็นสมรรถนะพื้นฐานเพื่อต่อยอดในสมรรถนะอื่นๆ ต่อไป จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 ทั้งนี้สมรรถนะบางรายการอาจไม่เกิดขึ้นเนื่องจากรายวิชาที่เสนอเพื่อการพัฒนาสมรรถนะนั้นเป็นรายวิชาเลือก ซึ่งนิสิตนักศึกษาอาจเลือกหรือไม่เลือกเรียนได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ครบตามสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ควบคู่แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ประกอบการพิจารณาการกำหนดแผนการศึกษา

3.4 กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา โดยใช้กรอบเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ของกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) และประกาศครุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2557 ได้โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการฝึกปฏิบัติการสอน จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน ไม่น้อยกว่า 124 หน่วยกิต
 - 2.1 วิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 46 หน่วยกิต (รายวิชาไม่น้อยกว่า 34 หน่วยกิต และปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต)
 - 2.2 วิชาเอก ไม่น้อยกว่า 78 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

การกำหนดเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ผู้วิจัยคัดสรรเนื้อหาสาระที่สำคัญ ด้วยการบูรณาการเนื้อหาสาระจาก 3 ส่วน คือ สมรรถนะที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 การคัดสรรรายวิชาจากการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ และผลจากการศึกษาซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ผลจากการดำเนินงานทำให้สามารถกำหนดรายวิชาที่ควรมีในหลักสูตรได้ทั้งสิ้น 26 รายวิชา นอกจากนี้เพื่อให้ครอบคลุมสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงได้นำรายวิชาเดิมที่มีความสำคัญ จำนวน 12 รายวิชา ซึ่งในบางรายวิชานั้นได้ทำการแยกเนื้อหาที่สำคัญซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงเนื้อหาส่วนหนึ่งของวิชาออกเป็นรายวิชาใหม่ เพื่อให้ได้รายวิชาที่สามารถสร้างและพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ จากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอรายวิชาที่มีความสำคัญต่อการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 เพิ่มเติมจำนวน 1 รายวิชา ดังนั้นสรุปการนำเสนอรายวิชาที่ควรมีในหลักสูตรได้ทั้งสิ้น 39 รายวิชา ประกอบด้วย รายวิชาที่สามารถจัดอยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 11 รายวิชา รายวิชาที่สามารถจัดอยู่ในหมวดวิชาเฉพาะด้าน จำนวน 14 รายวิชา และรายวิชาที่สามารถจัดอยู่ในหมวดวิชาเลือก จำนวน 14 รายวิชา

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบซ้ำด้วยการจัดทำแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบ (Curriculum Mapping) จากสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 สู่รายวิชาในหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 โดยจัดแบ่งตาม 17 ด้านของสมรรถนะ 77 สมรรถนะย่อย และแสดงให้เห็นถึงรายวิชาในหลักสูตรมีความรับผิดชอบต่อสมรรถนะครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 รายการใดบ้าง ซึ่งบางรายวิชาอาจไม่นำสู่สมรรถนะบางรายการก็ได้ โดยได้กำหนดระดับของการรับผิดชอบต่อเป็น ความรับผิดชอบระดับหลัก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และไม่ได้รับผิดชอบสมรรถนะนี้ พบว่ารายวิชาที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ทุกด้าน

3.5 แนวทางพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพ

หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ควรจัดรายวิชากลุ่มฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ระหว่างเรียนตั้งแต่ชั้นปีการศึกษาที่ 1-4 ซึ่งสามารถกำหนดเป็นจำนวนวัน จำนวนสัปดาห์ และเพิ่มจำนวนเวลาตามระดับชั้นปีการศึกษา ซึ่งเป็นการให้นักศึกษาได้มีความรู้เบื้องต้นโดยการไปศึกษาสังเกตงานของครู ศึกษาสภาพแวดล้อม และมีการทดลองสอนจริง โดยในชั้นปีที่ 4 นิสิตนักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 5 เพื่อเป็นการเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติการสอนในเบื้องต้นก่อนการปฏิบัติการสอนจริงต่อไป

รายการที่นิสิตนักศึกษาต้องปฏิบัติในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องมีรายการไม่น้อยไปกว่าสาระการฝึกทักษะและสมรรถนะตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้กำหนด

สาระการฝึกทักษะและสมรรถนะของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน เช่นเดียวกันกับการฝึกปฏิบัติการสอน ซึ่งนิสิตนักศึกษาครูจะฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูเสมือนเป็นครูประจำการคนหนึ่ง ซึ่งจะศึกษาในสถานการณ์จริงที่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องกันรวมเป็นเวลา 2 ภาคการศึกษา หรืออย่างน้อย 240 ชั่วโมง ซึ่งแบ่งเป็นการปฏิบัติการสอนในวิชาเอก 120 ชั่วโมง และปฏิบัติงานครู 120 ชั่วโมง สำหรับสาระการฝึกทักษะและสมรรถนะสำหรับการปฏิบัติงานสอนในสาขาวิชาเฉพาะ ไม่น้อยไปกว่าที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของคุรุสภาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

นิสิตนักศึกษาสามารถเริ่มฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 4 ในกรณีที่นิสิตนักศึกษาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และมีการจัดการสัมมนาหรือจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือข้อผิดพลาดที่พบจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนและระหว่างปฏิบัติการสอน และควรจัดอย่างสม่ำเสมอ ทุกๆ 2 สัปดาห์

3.6 กำหนดการประเมินผล

ผู้วิจัยได้ประมวลสาระความรู้ของแนวทางการฝึกหัดครูของประเทศฟินแลนด์ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสกัดสาระของเอกสาร บทความ งานวิจัย ข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่าระบบการประเมินผลคุณภาพของบัณฑิตสาขาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ เสนอให้มีการจัดการประเมินผลก่อนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและการประเมินก่อนสำเร็จการศึกษา

การประเมินผลสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน นิสิตนักศึกษาจะต้องได้หน่วยกิตและเกรดในรายวิชาที่กำหนดก่อนลงทะเบียนเรียนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียน และก่อนที่นิสิตนักศึกษาจะได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา หลักสูตรอาจกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเข้ารับการประเมินผลด้วยการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) โดยเป็นการสอบที่รวมข้อสรุปของเนื้อหาที่นิสิตนักศึกษาได้เรียนทั้งหมดรวมทั้งการทดสอบสมรรถนะต่างๆที่เกิดขึ้นจากรายวิชา ซึ่งอาจจัดโดยสภาวิชาชีพหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวมถึงการกำหนดรายวิชาที่จะต้องเรียนมาก่อน เพื่อเป็นเงื่อนไขในการให้สิทธิในการปฏิบัติการสอน และเพื่อให้มั่นใจได้ว่านิสิตนักศึกษามีความสามารถด้านวิชาการเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นครู สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ควรประเมินทั้งความรู้ คุณลักษณะ และสมรรถนะของครูในด้านต่างๆ ซึ่งอาจรวมสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในการประเมินด้วย โดยอาศัยผู้ประเมินหลายฝ่าย ได้แก่ หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถานศึกษา เพื่อนนิสิตนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ในบางกรณีอาจให้นิสิตนักศึกษามีการประเมินการปฏิบัติการสอนของตนเองด้วย ทั้งนี้ นิสิตนักศึกษาจะต้องมีการทำผลงานวิจัยในชั้นเรียน แฟ้มสะสมงาน และรายงานผล

การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อนำเสนอต่อผู้ที่รับผิดชอบเพื่อประเมินผล และนำผลการประเมินทั้งหมดมาประเมินเป็นเกรดในการประเมินผล

การประเมินผลเพื่อสำเร็จการศึกษา หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรีที่มีความพร้อมอาจจัดให้มีการสอบประมวลความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู (Comprehensive Examination) สำหรับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยเป็นการสอบที่รวมข้อสรุปของเนื้อหาที่นิสิตนักศึกษาได้เรียนทั้งหมด ซึ่งอาจรวมถึงการวัดคุณลักษณะของความเป็นครูก่อนสำเร็จการศึกษา

4. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์ ด้านการพัฒนาครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ด้านพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ใช้บัณฑิต ให้ความคิดเห็นว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้มีความน่าสนใจเนื่องจากได้เน้นด้านการพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจะเกิดขึ้นในไม่ช้า และสถาบันผลิตครูควรเตรียมพร้อมในการตอบโจทย์ดังกล่าว ดังนั้น ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ ควรจะต้องมีค่าและประโยคที่ชัดเจนที่สื่อถึงการพัฒนาสมรรถนะครูดังกล่าว สำหรับรายการแสดงสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1-5 มีความเหมาะสมตามรายวิชาที่ได้กำหนดไว้ในแผนการศึกษา และควรมีการประเมินสมรรถนะของแต่ละชั้นปีว่าสามารถเกิดขึ้นในนิสิตนักศึกษาจริงหรือไม่ โดยจัดระบบการประเมินเป็นระยะ รายวิชาที่พัฒนาขึ้นในหลักสูตรมีความน่าสนใจและมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้พัฒนาให้มีในหลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ต่อไป เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษารุ่นใหม่ได้มีความรู้ใหม่ๆ ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม การเรียนรู้ใหม่ๆ ในศตวรรษที่ 21 และผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านได้เสนอแนะรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เนื้อหาสาระในวิชาของหลักสูตรมีความครอบคลุมสาระที่จะพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชาสามารถนำไปใช้เป็นแผนที่นำทางในการออกแบบการเรียนการสอน

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นพ้องกันประเด็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์วิชาชีพว่า ควรมีการวิจัยศึกษาอย่างลึกซึ้งต่อไป และเสนอแนะให้ควรกำหนดให้มีรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียน โดยนิสิตนักศึกษาสามารถฝึกได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 และควรจัดประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์นิเทศก์

เป็นประจำหรือประมาณสองสัปดาห์ต่อหนึ่งครั้ง รวมถึงเสนอให้นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 5 เพื่อรับรู้สถานการณ์หรือปัญหาต่างๆ ที่รุ่นพี่ได้พบก่อนการเริ่มฝึกปฏิบัติการสอนของตนเองในปีต่อไป สำหรับการประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนสามารถจัดให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสเรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 และสำหรับหลักสูตรที่มีความพร้อมอาจให้มีการจัดสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) สำหรับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก่อนการปฏิบัติการสอน หรือการสอบประมวลผลความรู้ (Exit-Exam หรือ Comprehensive Examination) เกี่ยวกับวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ก่อนสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ควรอยู่ในดุลยพินิจของผู้รับผิดชอบหลักสูตร ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ดังต่อไปนี้

1. จากการสังเคราะห์สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 พบว่าสมรรถนะจำนวน 77 รายการนั้น ครอบคลุมในสมรรถนะของครูไทยซึ่งเป็นสมรรถนะที่กำหนดโดยองค์รววิชาชีพครูของประเทศไทยและเหมาะสมกับการเป็นครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ยังมีความเหมาะสมกับการเป็นครูไทยในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมระดับสากล แต่ทั้งนี้การพัฒนาสมรรถนะของครูผ่านกระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์นั้นเป็นเพียงการพัฒนาในเบื้องต้นสำหรับครูก่อนประจำการในระยะเวลาเพียง 5 ปี การพัฒนาสมรรถนะของวิชาชีพรูนั้น สำคัญที่การพัฒนาด้วยตนเอง ด้วยองค์รววิชาชีพครูหรือด้วยสถาบันการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งควรให้ความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะของครูประจำการต่อไป ซึ่งผลการวิจัยของสุรเดช อนันตสวัสดิ์ (2554) พบว่า สมรรถนะของครูส่งผลโดยตรงต่อความสุขในการเรียนของผู้เรียน และเมื่อนักเรียนเกิดความสุขในการเรียนจะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งอาจจะทำได้โดยการเข้ารับการอบรม การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีการใช้สื่อนวัตกรรมการสอนใหม่ๆ เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาที่เรียน และควรสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจในสิ่งที่ครูสอนจึงจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 77 รายการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้นั้น พบว่าสอดคล้องกับข้อเสนอแนวทางในการดำเนินงานพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูชาว

ไทยเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ซึ่งได้จากรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานวิชาชีพของครูชาวไทยกับครูประชาคมอาเซียน (สุภัทรา เอื้อวงศ์ และคณะ, 2556) ซึ่งเสนอว่าด้านความรู้ที่หน่วยงานควรเข้ามามีบทบาท โดยอาจเป็นสถาบันการผลิตครูต้องนำสู่การพัฒนาหลักสูตรและจัดเนื้อหาสาระและกระบวนการสอนเพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ดังกล่าวนี้นี้

- 1) ความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล เพื่อการติดต่อสื่อสารและเพิ่มขีดความสามารถ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ การแสวงหาความรู้ ข้อมูลและสามารถเลือกใช้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการคิดอย่างเป็นระบบ การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงตรรกะ
- 4) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเป็นครู รวมทั้งกฎหมายและ/หรือข้อกำหนดร่วมกันของประเทศในกลุ่มอาเซียน
- 5) ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนทั้งสามเสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม
- 6) ความรู้เกี่ยวกับแผน/แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดและของประเทศที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน
- 7) ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสร้างพลังอำนาจให้กับผู้เรียน
- 8) ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กและแนวทางการปกป้อง
- 9) ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและสันติภาพศึกษา

2. จากการวิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย ประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียน พบว่า ในภาพรวมมีการให้ความสำคัญในสมรรถนะของครูแตกต่างกันไปตามบริบทของวัฒนธรรมของครูในแต่ละประเทศและบริบทของสังคม ดังเช่น ประเทศไทยให้ความสำคัญเน้นที่คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ การส่งเสริมด้านศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะสังเกตได้ว่าประเทศอื่นๆ ไม่ได้ส่งเสริมในด้านนี้ สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ประกอบไปด้วยประชากรที่มีความหลากหลายของเชื้อชาติ เนื้อหาในหลักสูตรจึงเน้นเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน ทั้งเชื้อชาติ การอพยพย้ายถิ่นมายังอเมริกา เพศหญิง รวมถึงเพศทางเลือก ดังนั้นจึงได้ข้อสังเกตซึ่งจะเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรได้ว่าการออกแบบหลักสูตรสำหรับระดับปริญญาบัณฑิตนั้น ควรมีการศึกษา การวิจัย สภาวะแวดล้อม บริบทโดยภาพรวม สภาพปัญหาและความต้องการที่ชัดเจน โดยจะพบได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้น ส่วนใหญ่เป็นการประเมินหลักสูตรในสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งจะทำให้การประเมินความพึงพอใจ

ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือประเมินลักษณะของหลักสูตรเท่านั้น อาจทำให้ได้ข้อมูลสนับสนุน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรที่ไม่เพียงพอ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องการข้อมูลที่สำคัญจำเป็นมากกว่านี้ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวไว้ในบรรณร่างหลักสูตรว่า ต้องมีการศึกษาแนวโน้มของสังคมและความต้องการการศึกษาในอนาคต ข้อมูลเหล่านี้ควรจะได้มาด้วยวิธีการวิจัยมากกว่าอาศัยประสบการณ์คณะกรรมการหลักสูตร ซึ่งควรจะเป็นกระบวนการที่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาโดยภาพรวมอย่างจริงจัง ในทุกๆ รอบ 5 ปี

3. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งพบสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นจำนวน 31 สมรรถนะนั้น ซึ่งสมรรถนะที่นิสิตนักศึกษาครูควรได้รับการพัฒนามากที่สุด 5 ข้อแรก คือ

อันดับที่ 1) พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งรับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล และอันดับที่ 5) พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นครูสากล พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของศูนย์ทดสอบทางวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสำรวจพบว่า มาตรฐานภาษาอังกฤษของบัณฑิตที่จบในประเทศไทยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานสากลที่จะศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่ใช้คะแนน TOEFL ตั้งแต่ 550 ขึ้นไป ค่าเฉลี่ยคะแนน CU-TEP ซึ่งเทียบกับคะแนน TOEFL ของบัณฑิตกลุ่มวิทยาศาสตร์เท่ากับ 450 คะแนน กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เท่ากับ 444 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าบัณฑิตจากประเทศสิงคโปร์และประเทศฟิลิปปินส์ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนน TOEFL เกิน 550 คะแนน บัณฑิตจากประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย เมียนมาร์ เวียดนาม และกัมพูชา มีค่าเฉลี่ยคะแนน TOEFL เกิน 500 คะแนน ผลการวิจัยแสดงว่า บัณฑิตไทยจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาอังกฤษอย่างเร่งด่วนเพื่อให้มีความสามารถทันกับบัณฑิตจากประเทศเพื่อนบ้าน และทันกับการเป็นประชาคมโลกที่สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลกับบัณฑิตจากประเทศอื่นได้ (กาญจนา ปราบพาล และประกายแก้ว โอภาณนท้อมตะ, 2545)

อันดับที่ 2) ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และอันดับที่ 3) นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งทั้งสองอันดับนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทกาญจน์ ชินประห์ชัย และสิริพันธ์ สุวรรณมรรคา (2555) พบว่านิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 มีปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 5 ประเด็น คือ (1) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการกระบวนการและขั้นตอนการทำวิจัยปฏิบัติ การในชั้นเรียน (2) ขาดความชัดเจนของรูปแบบการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (3) นิสิตมีภาระงานมากประกอบกับการทำวิจัยต้องใช้เวลามาก และนิสิตไม่สามารถบริหารจัดการเวลาได้ (4) ขาดงบประมาณในการทำวิจัย และ (5) ปัญหาที่เกิดจากตัวนิสิตเอง รวมถึงสอดคล้องกับผลการประเมินและติดตามผลหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2538) สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกภาษาไทย พบว่าบัณฑิตคณะครุศาสตร์ สาขามัธยมศึกษา วิชาเอก

ภาษาไทยให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับน้อยคือความสามารถในการทำวิจัย (กมลพร บัณฑิตยานนท์ และวิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเฝ้า, 2555) สำหรับครูประจำการยังพบปัญหาด้านการผลิตผลงานวิจัยเช่นเดียวกัน ดังพบได้จากงานวิจัยของจินตนา ชูสังข์ (2549) พบว่าครูมีสมรรถนะด้านภาวะศุกคาม คือ การวิเคราะห์สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research) ซึ่งพบว่าเป็นประเด็นจุดอ่อนและภาวะศุกคามอยู่ในทุกด้าน ตั้งแต่ด้านการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล เมื่อนำมาจัดลำดับความสำคัญของความจำเป็นเร่งด่วนในการส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นพบว่า ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นด้านที่มีความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนเป็นอันดับแรก นอกจากนี้พบว่า

อันดับที่ 4) ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีขั้นตอนการคิดหลายชั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิภา รักยิ่งเจริญ และคณะ (2555) กล่าวไว้ว่าความคิดขั้นสูงเป็นความสามารถทางสติปัญญาที่ต้องพัฒนาให้เกิดในขณะที่ยังอยู่ในสถานศึกษา เพื่อเรียนรู้เนื้อหาและหลักการ รวมทั้งแนวคิดในวิชาต่างๆ และยังพบอีกว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านอาจารย์มีผลต่อการใช้ความคิดขั้นสูงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การที่อาจารย์บอกวัตถุประสงค์รายวิชาและเทคนิคการสอนของอาจารย์ที่ทำให้เกิดความคิด คือ การให้ทำ Concept mapping มีผลในระดับมากที่สุด และปัจจัยด้านสื่อการสอนมีความสัมพันธ์กับการใช้ความคิดขั้นสูงอันดับที่สอง ทั้งนี้วิธีการเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิตนักศึกษาครูระดับปริญญาตรีจากงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2549) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูง 10 แนวทางหลัก คือ 1) การส่งเสริมปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสมอง 2) เป็นแบบอย่างที่ดี การจัดสภาพแวดล้อมและการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการคิด 3) การพัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะนักคิด 4) การใช้โปรแกรม/สื่อสำเร็จรูปที่พัฒนาการคิดโดยตรง 5) การจัดรายวิชาเฉพาะที่พัฒนาความรู้และทักษะการคิดโดยตรง 6) การสอนและฝึกทักษะการคิดผ่านทางกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่ส่งเสริมการคิด 7) การสอนและฝึกทักษะการคิดโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนและกระบวนการต่างๆ ที่เน้นการพัฒนาการคิด 8) การบูรณาการการสอนและฝึกทักษะการคิดในการเรียนการสอนเนื้อหาสาระต่างๆ 9) การใช้เทคนิคต่างๆ ที่ส่งเสริมและพัฒนาการคิด และ 10) การจัดกระบวนการเพื่อพัฒนาการคิด (กระบวนการสืบสอบเชิงปรัชญา) เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้หาช่องทางการเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงให้แก่ นิสิตนักศึกษาครูระดับปริญญาตรี คือ 1) การเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงสอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร 2) แนวทางหลักที่สามารถใช้ได้มากที่สุด คือ การบูรณาการทักษะการคิดเข้าไปในรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตร 3) ควรมีการสร้างรายวิชาที่เกี่ยวกับการคิดโดยตรงเพิ่มขึ้นในหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายวิชาที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดหลากหลาย

- 4) ควรมีการปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้เห็นสาระเกี่ยวกับการคิดที่ชัดเจนขึ้น 5) ควรมีการจัดทำเอกสารให้ความรู้และแนวทางในการพัฒนาการคิดและการวัดและประเมินการคิดให้แก่ผู้สอน และ 6) ควรให้ตัวอย่างการสอนคิดที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

4. การจัดโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา

การจัดโครงสร้างหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ให้ข้อคิดเห็นว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรปฏิรูปหลักสูตรร่วมกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน โดยในเบื้องต้น รายวิชาต่างๆ ของอาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่มีธรรมเนียมปฏิบัติในการถ่ายทอดวิชาการสอนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันจากรุ่นสู่รุ่น ควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมสำหรับสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครุยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ควรมีการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรายวิชาในหลักสูตรสาขาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 นั้น ดังนั้นผู้สอนควรจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายร่วมกัน และควรเป็นวิธีการเรียนรู้บนฐานวิทยาศาสตร์หรือใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ ดังเช่น การเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ฯลฯ แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมเข้าสู่ยุคคนไทยยุคใหม่ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน, 2551)

รายวิชาที่ผลการวิจัยเสนอแนะให้มีการบรรจุในหลักสูตร พบข้อสังเกตว่า การกำหนดเนื้อหาวิชาที่เป็นมิติด้านนามธรรม เช่น การมีคุณธรรมจริยธรรม การมีจิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพ การมีจิตใจเมตตากรุณา การเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู จิตสำนึกต่อสาธารณะ การอุทิศตน เสียสละ ความมูมานะ การอดทน การมีสัมมาคารวะ และการสำนึกในความเป็นไทยที่กำหนดในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้นทำได้ยากเมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม เช่น ความรู้หรือทักษะปฏิบัติ ดังนั้น เนื้อหาหลักสูตรจึงประกอบด้วย การปูพื้นฐานความรู้ต่างๆ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ พร้อมกับจัดให้มีประสบการณ์ตรงจากการฝึกงาน ซึ่งข้อดีของการจัดเนื้อหาในลักษณะนี้ จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาแนวคิดด้านความเป็นครู ทั้งนี้สอดคล้องกับ Jackson & Jackson (1975 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2548) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนและมีความหมายต่อตนเอง และจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักผูกพัน ความต้องการและความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป

นอกจากการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาที่เสริมสร้างสมรรถนะด้านต่างๆ ให้กับนิสิตนักศึกษาครุแล้ว วิธีการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้สอนนิสิตนักศึกษาครุควรเน้นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 คือ หลักการสอนสู่ศตวรรษที่ 21 (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์,

2557) เป็นหลักการสอนสู่ศตวรรษที่ 21 ร่วมกับการเปลี่ยนวัฒนธรรมการสอน จากการศึกษาที่ผู้เรียนต้องได้รับความรู้จากครูคนเดียวมาเป็นการสอนให้ผู้เรียนหาความรู้ด้วยตัวเองได้ด้วยกระบวนการเหล่านี้ทักษะที่คาดหวังจึงจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ มีวิธีการสอนดังนี้ 1) การสอนแบบเน้นปัญหา (Problem-Based Instruction) 2) การสอนแบบเน้นกรณีศึกษา (Case-Based Instruction) 3) การสอนแบบเน้นการวิจัย (Research-Based Instruction) 4) การสอนแบบเน้นโครงการ (Project-Based Instruction) 5) การสอนแบบเน้นผลงาน (Productivity-Based Instruction) 6) การสอนแบบเน้นการทำงาน (Work-Based Instruction) และ 7) การสอนแบบเน้นการตกผลึก (Crystal-Based Instruction)

สำหรับรายวิชาที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ดังเช่น รายวิชาพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง สอดคล้องกับทักษะสำหรับประเทศไทย 7 กลุ่ม ของไฟฟูร์ย สีนลาร์ตัน (2557) ซึ่งพิจารณาเฉพาะทักษะสำหรับอนาคตแล้ว ทักษะของคนไทยที่เราควรพัฒนาแยกเป็น 7 กลุ่มหลักดังนี้ 1) ทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณและการประเมิน 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ 4) ทักษะการผลิตและคิดนวัตกรรม 5) ทักษะการเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหา 6) ทักษะการสื่อสารและความมั่นใจในตนเอง และ 7) ทักษะทางคุณธรรมและความรับผิดชอบ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การเน้นทักษะด้านการคิดระดับสูงนั้นมีความสำคัญและต้องการคนไทยรุ่นใหม่ได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

รายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการที่พัฒนาใหม่นั้น สอดคล้องกับทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีเรื่องการคิดในเชิงธุรกิจและทักษะประกอบการ ดังที่ไฟฟูร์ย สีนลาร์ตัน (2557) เสนอความคิดเห็นไว้ว่า “ผู้เขียนบางคน บางสำนักเสนอแตกต่างกันไปบ้างเกี่ยวกับทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 แต่โดยภาพรวมจะเหมือนกันยกเว้นเรื่อง Entrepreneurial Spirit ที่บางเล่มไม่พูดถึง แต่เมื่อดูโลกในอนาคตแล้ว คงหลีกเลี่ยงไปจากเรื่องของทักษะทางการค้าขายไปไม่ได้ โดยการคิดในเชิงธุรกิจและทักษะประกอบการนี้ เป็นทักษะในเชิงของการดำเนินงานทางธุรกิจและการค้าซึ่งจะเป็นลักษณะของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจน” รวมถึง ทิศนา แคมมณี (2555) กล่าวถึง 7 ทักษะเพื่อการอยู่รอดในศตวรรษที่ 21 หนึ่งในเจ็ดข้อนั้นคือ การคิดริเริ่มและการเป็นผู้ประกอบการที่สร้างสรรค์ (Initiative and Entrepreneurship)

แต่นอกเหนือจากนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอรายวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับครู และรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงไว้เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาคูครูที่มีความตั้งใจประกอบวิชาชีพครูเป็นหลัก ควรมีคุณลักษณะของความพอประมาณ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต เหมาะสมกับการเป็นต้นแบบตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริขึ้นชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองและดำเนินชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี สามารถควบคุมและจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2558)

ความพอเพียงจะทำให้ครูสามารถบริหารจัดการการเงินได้ดี อันไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตและการทำงาน

รายวิชาการประกันคุณภาพการศึกษาและการนำไปใช้ เป็นวิชาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ ในแนวปฏิบัติในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบและตัวชี้วัด สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไป ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อะไรและการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานสัมมนาเรื่อง “ทางออกในการบริหารคุณภาพการศึกษา: การบริหารผู้ประเมินภายนอกแนวใหม่” ซึ่งจัดโดยนิติต คุรุศาสตร์ดุสิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ประชุม เสนอว่าควรพัฒนาผู้ประเมินรุ่นใหม่ ด้วยการจัดให้มีหลักสูตรด้านการประเมินคุณภาพในคณะ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 12 หน่วยกิตขึ้นไป (ซึ่งผู้ประเมินของ สมศ.ยังไม่มีอาชีพ, 2558)

รายวิชาอาเซียนศึกษาและพหุวัฒนธรรมศึกษา เป็นวิชาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรมและการสนใจต่อโลก ซึ่งทักษะนี้เป็นทักษะที่สะท้อนเครือข่ายของโลกยุคใหม่ที่มากับ แนวคิดโลกาภิวัตน์และเครื่องจักรที่คนในสังคมโลกจะต้องรู้จักคนอื่นๆ โดยเฉพาะในโลกอื่นที่ไม่ใช่ โลกของตนเอง การรู้จักโลกและวัฒนธรรมอื่นมีทั้งเป้าหมายเพื่อการอยู่ร่วมกันและเป้าหมายในเชิง เศรษฐกิจด้วยพร้อมกันไป (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2557)

สำหรับแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบของสมรรถนะจากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ในรูปแบบที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นนั้น สามารถนำมาพิจารณาเทียบกับมาตรฐาน คุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ซึ่งกำหนดมาตรฐาน การเรียนรู้ของบัณฑิตไว้ 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม เทียบได้กับ สมรรถนะด้านการส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรม และจริยธรรม (ด้านที่ 15 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสมรรถนะด้านจิตใจและมนุษยสัมพันธ์)
- 2) ด้านความรู้ เทียบได้กับ สมรรถนะด้านความเป็นครู และสมรรถนะด้านปรัชญา การศึกษา (ด้านที่ 1 และด้านที่ 2 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสมรรถนะหลัก/พื้นฐาน)
- 3) ด้านทักษะทางปัญญา เทียบได้กับ สมรรถนะด้านการพัฒนาทักษะการจัดลำดับการ คิดระดับสูง (ด้านที่ 13 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสมรรถนะครูยุคใหม่)
- 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ เทียบได้กับ สมรรถนะ ด้านจิตวิทยาสำหรับครู (ด้านที่ 4 ในกลุ่มสมรรถนะหลัก/พื้นฐาน) สมรรถนะด้านการสร้างเครือข่าย กับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนและสมรรถนะด้านการจัดสวัสดิการและภารกิจแก่นักเรียน (ด้านที่ 16 และด้านที่ 17 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสมรรถนะด้านจิตใจและมนุษยสัมพันธ์)

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เทียบได้กับ สมรรถนะด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน (ด้านที่ 12 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสมรรถนะครูยุคใหม่)

6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ เทียบได้กับ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และด้านการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (ด้านที่ 6 และด้านที่ 10 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่)

สรุปได้ว่า สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในงานวิจัยชิ้นนี้มีความครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของสาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์

5. การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนและการฝึกปฏิบัติการสอน

การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครู ผลการศึกษาเสนอให้ควรมีจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนตั้งแต่ชั้นปีการศึกษาที่ 1-4 ซึ่งสามารถกำหนดเป็นจำนวนวัน จำนวนสัปดาห์ เพิ่มจำนวนตามระดับชั้นปี เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับการสอนและนักเรียน นอกจากนี้นิสิตนักศึกษาจะได้มีโอกาสทดสอบและวิเคราะห์ความต้องการของตนเองว่าวิชาชีพครูเหมาะสมกับตนเองมากน้อยเพียงไร เพื่อให้นิสิตนักศึกษาสามารถวางแผนการเรียนได้ถูกต้องโดยเร็ว สำหรับการฝึกปฏิบัติการสอนควรกำหนดระยะเวลาต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา เพื่อให้นิสิตศึกษานำความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วทั้งหมดและประสบการณ์ที่ได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างเรียนมาใช้ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูเสมือนเป็นครูประจำการคนหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษารายการฝึกหัดครูของประเทศฟินแลนด์ ซึ่งพบว่า การฝึกปฏิบัติการสอนจะแบ่งเป็น การฝึกสอนขั้นต้น (Orientation practicum) ที่เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนวิชาเฉพาะด้านทางการศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกสอนขั้นสูง (Advanced practicum) โดยการฝึกสอนขั้นต้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างความเข้าใจให้แก่ศึกษาเกี่ยวกับงานการสอน และทำความเข้าใจกับวิถีการต่างๆ ในการทำหน้าที่ครู อีกเป้าหมายหนึ่งคือ เพื่อให้นักศึกษาพบเส้นทางของตนเองในการทำหน้าที่ครู และเปลี่ยนแปลงไปเป็นผู้ที่มีความสามารถในการพัฒนาการสอนของตน สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการสอนได้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม (รสสุคนธ์ มกรมณี, 2553) รวมถึงความคิดเห็นของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ที่กล่าวว่า “ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 ชั้นทดลองสอน ทำให้เข้าใจถึงจิตวิญญาณความเป็นครูมากขึ้น ได้ฝึกฝนการสอนในห้องเรียน ทำให้ได้รับมุมมองต่างๆ ในด้านเทคนิคการสอน การสร้างสื่อการสอนจากเพื่อนๆ และจากคำแนะนำของอาจารย์ ซึ่งบางคนก็สามารถสอนได้ดี และบางคนก็ยังมีข้อต้องปรับปรุง ซึ่งทุกครั้งที่เพื่อนๆ ได้ทดลองสอน และคำแนะนำจากอาจารย์ล้วนเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาที่จะนำคำแนะนำเหล่านั้นไปปรับใช้ในอนาคตต่อไป” (มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์,

2554: ออนไลน์) นอกจากนี้ควรมีภาคปฏิบัติที่สนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาครูสามารถปฏิบัติงานครูในสังคมได้ ดังผลการวิจัยของ Murrell (2001 อ้างถึงใน ธิตารัตน์ ตันนิรัตน์, 2551) พบว่า การพัฒนาครูคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาวิชาชีพครูของคณะกรรมการวิชาชีพแห่งชาติ (NCTAF) สรุปว่า หัวใจสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การมีส่วนร่วมในชุมชน นิสิตนักศึกษาครูต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาครูที่สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานครูได้อย่างดีเยี่ยม และมีความรับผิดชอบในการพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณภาพ สำหรับการติดตามคุณภาพการปฏิบัติการสอนควรมีการจัดการสัมมนาหรือจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือข้อผิดพลาดที่พบจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนและระหว่างปฏิบัติการสอน และควรจัดอย่างสม่ำเสมอทุกๆ 2 สัปดาห์

การเพิ่มประสิทธิผลของการฝึกปฏิบัติการสอนให้นิสิตนักศึกษาครูที่ยังขาดประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนหรือมีประสบการณ์น้อย หรือมีความรู้แต่ยังไม่มีความมั่นใจปฏิบัติ นั้น ปัจจุบันการศึกษาไทยได้นำนวัตกรรมกระบวนการพี่เลี้ยง (Mentoring) มาใช้ในการพัฒนาครูให้มีบทบาทสำคัญของการเป็นครูร่วมทั้งสร้างชุมชนนักเรียนรู้มืออาชีพ (Professional learning community) (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2558) ได้เสนอกระบวนการพี่เลี้ยงไว้ว่า นิสิตนักศึกษาครูออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้นต้องอยู่ภายใต้การแนะนำ นิเทศ โดยครูพี่เลี้ยง (mentor) โดยพี่เลี้ยงเป็นผู้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดแนวคิด ความรู้ ประสบการณ์ ในเรื่องราวต่างๆ ให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างครูอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าในต่างประเทศมีการสร้างความร่วมมือในระดับของครูพี่เลี้ยงในรูปแบบเครือข่ายอาจารย์พี่เลี้ยง ดังเช่น เครือข่ายอาจารย์พี่เลี้ยงของเมืองริชมอนด์ร่วมกับศูนย์ศึกษาศาสตร์การผลิตครูของมหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย ประเทศแคนาดาซึ่งได้สร้างระบบประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาของตนเองและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่อาจารย์พี่เลี้ยงเกี่ยวกับความเข้าใจและการปฏิบัติงานของตนเองกับนิสิตฝึกสอน โดยใช้ MPI (Mentoring Profile Inventory) ซึ่งระบบนี้มีจุดประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาตนเองของอาจารย์พี่เลี้ยง รวมทั้งการพัฒนาการนิเทศในระดับโรงเรียนซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ โดยกราฟและข้อมูลแสดงรายละเอียดของแรงจูงใจและอุปสรรคในการให้คำปรึกษา ครูพี่เลี้ยงไทยสามารถนำมาศึกษาและปรับใช้ได้

6. การประเมินผลนิสิตนักศึกษา

การประเมินผลการเรียนหรือการปฏิบัติงานของนิสิตนักศึกษาครูซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินต่างๆ เพื่อทดสอบและวัดคุณภาพนิสิตนักศึกษา เสนอให้สถาบันผลิตครูที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ ฯลฯ ควรจัดให้มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลด้านการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) ซึ่งเป็นการสอบเบื้องต้นเพื่อคัดเลือกในขั้นแรกและเป็นเงื่อนไขในการให้สิทธิในการปฏิบัติการสอน ก่อนการได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพิ่มเติมจากการพิจารณาผลการเรียนในรายวิชาที่จำเป็น เพื่อให้ทุกฝ่ายมั่นใจได้ว่านิสิตนักศึกษามีความสามารถด้านวิชาการเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นครู สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ควรมีการประเมินทั้งความรู้ คุณลักษณะ และสมรรถนะของครูในด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึงสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ในการประเมินด้วย โดยอาศัยผู้ประเมินหลายฝ่าย ได้แก่ หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถานศึกษา เพื่อนนิสิตนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ในบางกรณีอาจให้นิสิตนักศึกษามีการประเมินตนเองด้วย ทั้งนี้นิสิตนักศึกษาจะต้องมีการทำผลงานวิจัยในชั้นเรียนสองประเภท โดยในภาคเรียนที่ 1 ให้นิสิตนักศึกษาฝึกทำวิจัยเพื่อรู้และเข้าใจปัญหา สำหรับในภาคเรียนที่ 2 นิสิตนักศึกษาจะทำวิจัยเพื่อพัฒนา/แก้ไขปัญหาการเรียนการสอน รวมถึงงานอื่นๆ เช่น แฟ้มสะสมงาน และรายงานผลการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อนำเสนอต่อผู้รับผิดชอบเพื่อประเมินผล

การประเมินผลเพื่อสำเร็จการศึกษา หลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตรศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรีที่มีความพร้อมอาจจัดให้มีการสอบประมวลความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู (Comprehensive Examination) สำหรับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยเป็นการสอบที่รวมข้อสรุปของเนื้อหาที่นิสิตนักศึกษาได้เรียนทั้งหมด รวมถึงการวัดคุณลักษณะหรือสมรรถนะของครูก่อนสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ยังเป็นเพียงข้อเสนอแนะเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผลิตครู เช่น สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และหน่วยงานผู้ใช้ครู ควรสร้างความร่วมมือเพื่อร่วมกันกำหนดมาตรฐานที่มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการการใช้ ร่วมกันวางแผนเพื่อคัดกรองคนเก่ง คนดี และมีความตั้งใจเข้ามาเป็นครู วางแผนกำหนดจำนวนการผลิตเพื่อกำหนดคุณภาพของครูเพื่อแก้ปัญหาการผลิตไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภากำหนด โดยศึกษาสำรวจอัตราความต้องการใช้ครู รวมถึงการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูให้มีกรอบกำหนดระดับการสอนของครู เช่น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตามสาขาที่ศึกษา เช่น ประเภทวิทยาศาสตร์ (Science) หรือประเภทศิลปะ (Art) เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพของครูให้เหมาะสมกับการปฏิบัติการสอน

2. สถาบันผลิตครูที่มีความพร้อมควรพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เป็นหลักสูตรนานาชาติ สำหรับระดับปริญญาตรีซึ่งใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน หรือพัฒนาหลักสูตรให้มีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น การส่งผู้เชี่ยวชาญมาทำการสอน การเทียบโอนหน่วยกิต การให้ปริญญาระหว่างสถาบัน หรือร่วมมือกับต่างประเทศในด้านการพัฒนาหลักสูตร

3. ระบบประเมินคุณภาพของนิสิตนักศึกษาครูควรเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่จะเพิ่มเติมในหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ที่มีความพร้อม ซึ่งควรมีการทดสอบและประเมินเป็นระยะๆ เพื่อแสดงคุณภาพและรับรองความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ และเพื่อยกระดับของวิชาชีพ ด้วยการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) ซึ่งเป็นการสอบเพื่อประเมินความรู้ทางด้านวิชาชีพครูพื้นฐานและการทดสอบวัดสมรรถนะต่างๆ ซึ่งอาจรวมถึงการสอบวัดประมวลความรู้ (Comprehensive Examination) ซึ่งอาจจัดโดยสภาวิชาชีพหรือผู้รับผิดชอบของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 77 รายการ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ควรนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรการผลิตครู โดยสามารถออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะและนำสมรรถนะมากำหนดในเนื้อหารายวิชาให้ครบถ้วน ซึ่งสามารถแบ่งเป็นสมรรถนะหลักและสมรรถนะรอง เพื่อให้มีการเน้นสมรรถนะหลักในวิชาให้มีความชัดเจน

2. การนำหลักสูตรต้นแบบนี้ไปปรับใช้ในหลักสูตร ควรแบ่งเป็นระยะ เช่น ระยะแรก เป็นการปรับรายวิชาหรือปรับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ/การปฏิบัติการสอน และระยะที่สอง เป็นการปรับแนวทางการประเมินผลนิสิตนักศึกษา

3. หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูควรมีการจัดระบบและกลไกในการพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นครูผู้สอนนิสิตนักศึกษาครูด้วยอีกทางหนึ่ง

4. อาจารย์ประจำหลักสูตร ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรควรทำความเข้าใจในเป้าหมายการผลิตครู แนวโน้มของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะของบัณฑิตครูสำหรับการเป็นครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำหลักสูตร และศึกษาการนำหลักสูตรไปใช้ รวมถึงอาจารย์ผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้างและการนำหลักสูตรไปใช้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างเรียนและการปฏิบัติการสอนของนิสิตนักศึกษาครู ทั้งด้านสาระการฝึกทักษะ ข้อกำหนดในการฝึกประสบการณ์ และการประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการฝึกประสบการณ์ที่แท้จริง

2. ควรศึกษาและวิจัยรูปแบบการประเมินนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสม เช่น การสอบวัดคุณสมบัติ การสอบประมวลความรู้ ทั้งการออกแบบทดสอบ กระบวนการทดสอบ ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการทดสอบ และหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการจัดการทดสอบ ฯลฯ

3. ควรศึกษาติดตามสมรรถนะที่เกิดกับนิสิตนักศึกษา หากได้นำหลักสูตรนี้ไปปรับใช้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา(พ.ศ. 2547 – 2556). อัดสำเนาเย็บเล่ม.
- _____, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักมาตรฐานและประเมินผล
อุดมศึกษา. 2548. เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และแนวทางการ
บริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี,
สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน.
- กลุ่มงานพัฒนาระบบการฝึก. 2554. เอกสารสรุปผลการประชุม เรื่อง การพัฒนาระบบและรูปแบบ
การฝึกตามความสามารถ (Competency Based Training: CBT). กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน.
- กาญจนา จันทร์สุขพุ่ม. 2549. แนวโน้มหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับ
ปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏในทศวรรษหน้า. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กาญจนา ปราบพาล และประกายแก้ว โอบานนท์อมตะ. 2545. การสำรวจความสามารถการใช้
ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทย. จุฬาลงกรณ์ ปีที่ 21 ฉบับที่ 3: 12-16.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. 2554. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ชั้นการฝึกสอน. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา <http://rruteachers.blogspot.com/2011/02/2.html>. สืบค้นเมื่อ 31
พฤษภาคม 2558.
- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556. ราชกิจจานุเบกษา 130 ตอนพิเศษ 130 ง.
(2556, 4 ตุลาคม): 65-71.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ. 2553.
ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.
2558. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบลิ๊ก.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. 2553. คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://hrd.obec.go.th>. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2556.
- โครงการ ASEAN Watch. 2558. ประกาศเลื่อนกำหนดการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
ออกไปอีก 1 ปี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://aseanwatch.org>. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม
2558.

- จอมพงศ์ มงคลวนิช และคณะ. 2554. รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการรับรองมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. โบนัสปริเพรส จำกัด.
- จารุวรรณ รัตนโกคา. 2551. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพหัตถกรรมโดยภูมิปัญญาไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะครุศาสตร์. 2552. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539. การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: อลีน เพรส.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. 2555. หลักสูตรอิงสมรรถนะ: กรอบหลักสูตรกลุ่มผลิต. ภาษพัฒนา: ศูนย์พัฒนา การสอนภาษาไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://thailanguageinstruction.wordpress.com>. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2555.
- ผู้ประเมินของสมศ.ยังไม่มีอาชีพ. เดลินิวส์ (27 มกราคม 2558): 21.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ. 2550. การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาของประเทศไทย มาเลเซียและสิงคโปร์. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.kb.psu.ac.th:8080/psukb/bitstream/2553/5124/2/292717.pdf สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2555.
- ชัยพัฒนา, มูลนิธิ. 2558. เศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.chaipat.or.th/chaipat/content/porpeing/porpeing.html> สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2558.
- ดาวรุ่ง ชะระอ่ำ. 2547. การพัฒนารูปแบบการผลิตครูวิชาชีพของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์-ดุสิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพนคร นาคง. 2546. การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดที่อิงมาตรฐาน ในรายวิชาเสริมสมรรถภาพในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุสิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา เขมมณี. 2548. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทศนา เขมมณี. 2555. บัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21: การปรับหลักสูตรการสอน. (เอกสารอัดสำเนา).
- ทศนา เขมมณี และคณะ. 2549. การนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิตนักศึกษา ครูระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา : รายงานผลการวิจัย. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ, สำนักงาน. 2554. การศึกษาการเตรียมความพร้อมของ มหาวิทยาลัยราชภัฏในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ.2558. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.lib.hcu.ac.th/asean.php สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2555.
- เทียน ทองแก้ว. มปป. สมรรถนะ (Competency) : หลักการและแนวปฏิบัติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.competency.mju.ac.th/doc/22141.doc สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2555.
- ธิดารัตน์ ดันนิตร์. 2551. การเปรียบเทียบหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 4 ปี และ 5 ปี: การศึกษาวิจัยแบบพหุวิธี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อึ้ง บัวศรี. 2542. ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ธนธการพิมพ์.
- นภาเดช บุญเชิดชู. 2552. การพัฒนาแบบแผนการพัฒนสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐาน วิชาชีพทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา เพชรสม. 2542. หลักสูตรและการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- นิสดารก์ เวชานนท์. 2549. Competency Based Approach. กรุงเทพมหานคร: กราฟโก ซิสเต็มส์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2546. การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บัณฑิต ฉัตรวีโรจน์. 2550. การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2530. ครุศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544. หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2545. หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: นิชิน แอดเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548. ราชกิจจานุเบกษา 122 ตอนพิเศษ 39 ง. (2548, 25 พฤษภาคม): 7-13.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี). ราชกิจจานุเบกษา 128 ตอนพิเศษ 62 ง. (2554, 3 มิถุนายน): หน้า 12.
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ.2556. ราชกิจจานุเบกษา 130 ตอนพิเศษ 156 ง. (2556, 12 พฤศจิกายน): 43-54.
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ.2557. ราชกิจจานุเบกษา 131 ตอนพิเศษ 46 ง. (2557, 14 มีนาคม): 16-19.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ. 2010. การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน 2558. กรุงเทพมหานคร.
- พรชูลี อาชวอำรุง. 2547. เอกสารประกอบการสอนวิชา Select Topic การสังเคราะห์สาระอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา 116 ตอนที่ 74 ก. (2542, 19 สิงหาคม): 1-23.
- พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546. ราชกิจจานุเบกษา 120 ตอนที่ 52 ก. (2546, 11 มิถุนายน): 1-30.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. 2551. สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กลุ่มงานส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. 2558. รู้เนื้อหาก่อนสอนเก่ง การเปลี่ยนวัฒนธรรมคุณภาพในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิสนุ พงศ์ศรี. 2549. การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เทียมผ้า การพิมพ์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. 2557. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภัทร์ธิดา บุญเสริมส่ง. 2554. การนำเสนอรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งเพชร สงวนพงษ์. 2550. การพัฒนาหลักสูตรปริญญาบัณฑิตสาขากายภาพบำบัดที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพโดยใช้ผลลัพธ์ปลายทางเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. 2554. รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการรับรองมาตรฐาน ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: โบนัส พรินเพรส จำกัด.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. 2556. การประกาศเกียรติคุณครูผู้สอนดีเด่น ประจำปี 2556. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.ksp.or.th/ksp2013/content/view.php?mid=92&did=403. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2556.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนัก. กลุ่มยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ ศูนย์พัฒนาการศึกษา ระหว่างประเทศ. 2553. การบรรยายวิชาการเพื่อสร้างความตระหนักเรื่องการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนัก. สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ. 2554. รายงานการประชุมสภาครูอาเซียน ครั้งที่ 26 หัวข้อเรื่อง ASEAN Educators : Rising Above Challenging Times (นักรักศึกษาอาเซียน : การก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ksp.or.th> สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2555.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2554. การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อาร์ แอนด์ เอ็น ปริ้นท์ จำกัด.
- วัลลภ กันทรัพย์. 2536. นักวิเคราะห์เขาทำอะไรกัน?. วารสารการวิจัยทางการศึกษา 23(4) (ตุลาคม - ธันวาคม): 9-17.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. 2546. การพัฒนาดัชนีวัดคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา. วารสารครุศาสตร์. 3 (มีนาคม – มิถุนายน): 12-19.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. 2555. การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 5 ปี ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และข้อเสนอแนะสำหรับหลักสูตรครุ 6 ปี. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ. 2550. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตด้วยกิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สารสนเทศทางการศึกษาสำหรับผู้บริหาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://doc.obec.go.th/doc/web_doc/information_eis.htm สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2557.
- ศรินครินทร์วิโรดม. มหาวิทยาลัย. คณะศึกษาศาสตร์. 2553. หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2553). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://edu.swu.ac.th/menu-edu-service> สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2556.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. 2548. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา ปี 2549-2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. 2548. แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency Based Learning. กรุงเทพมหานคร: ศิริวัฒนา อินเทอร์เน็ต จำกัด (มหาชน).
- สุบิน ยุระรัช และคณะ. 2554. ความพร้อมในการพัฒนาระดับบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย 17 (ธันวาคม 2554): 1-15.
- สุภัทรา เอื้อวงศ์ และคณะ. 2556. รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานวิชาชีพครูชาวไทยกับครูประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สุวิมล ว่องวานิช. 2550. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศรี ไชยสร, สุรพล บัวพิมพ์ และสุนทรี คนเที่ยง. 2543. รายงานวิจัยเอกสารเรื่อง หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับปริญญาตรี. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- สำนักข่าวแห่งชาติ, กรมประชาสัมพันธ์. 2555. ผลวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบุบุคลากรทางการศึกษาไทย 80 เปอร์เซ็นต์มีความรู้เรื่องประเทศอาเซียนน้อย ชี้ หากเริ่มเข้าอาเซียน

อาจจะเห็นผลกระทบมากขึ้น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://thainews.prd.go.th>. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2555.

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. 2555. เสนอผลิตครูไทยมาตรฐานอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaipost.net> สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2555.

อริยพร คุโรตะ. 2550. การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกรินทร์ สีมหาศาล. 2545. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.

ภาษาอังกฤษ

Association for prevention Teaching and Research. 2008. Competency to Curriculum Toolkit. Comlumbia School of Nursing. Center for Health Policy.

Association for Supervision and Curriculum Development Alexandria. 2009. Getting Results with Curriculum Mapping. Facilitator's Guide. Virginia USA.

Bender, D. S. 2002. Pre-service teacher training in Massachusetts Colleges and Universities: The impact of teacher education standards. Dissertation Abstract Online. Doctoral's Thesis. **Johnson & Wales University**. [online] Available from <http://proquest.umi.com>. [2012, July 7]

Boyatzis, R. E. 1982. The Competent Manager: A Model for Effective Performance. John Wiley&Sons, New York, NY.

Boyatzis, R. E. 2008. Competencies in the 21st century. Journal of Management Development. 27: 5-12.

Boyer Valley. 2011. Curriculum Mapping. [online] Available from <http://slideplayer.com/slide/3060047>. [2015, April 24]

Bradley, M. J., Seidman, R. H., & Painchaud, S. R. 2012. Saving higher education: the integrated, competency-based three-year bachelor's degree program. San Francisco: Jossey-Bass.

Cecilla M. P.; JoLaine R. D.; Marion K. S.; Grant H. S. & Karen A S. 2007. Cuurriculum Mapping in Program Assessment and Evaluation. American Journal of Pharmaceutical Education. 71(2): 20.

- Concil for Adult and Experiential Learning (CAEL). 2012. Competency-Based Degree Programs in the U.S. Postsecondary Credentials for Measurable Student Learning and Performance. [online] Available from www.cael.org. [2012, September 15]
- Harden RM. 2001. Curriculum mapping: a tool for transparent and authentic teaching and learning. AMEE Guide. 23: 123-137.
- Heidi H. Jacobs. 2003. Your Curriculum Mapping Initiative. What Is Mapping? Heidi Hayes Jacobc defines Curriculum Mapping as: A calendar-based procedure for collecting a data. Curriculum Mapping Conference. [online] Available from <http://slideplayer.com/slide/241554>. [2015, April 24]
- Joseph A. Gliem and Rosemary R. Gliem. 2003. Calculating, Interpreting, and Reporting: Cronbach's Alpha Reliability Coefficient for Likert-Type Scales. Available from <http://scholarworks.iupui.edu/handle/1805/344/Gliem+&+Gliem.pdf> [2013, October 1]
- Kaufman Roger and English F. W. 1979. Needs assessment : concept and application. Educational Technology Publications, Englewood Cliffs, New Jersey.
- Kern, D. E.; Thomas, P. A.; Howard, D. M. & Bass, E. B. 1998. Curriculum Development for Medical Education. Baltimore: The John Hopkins University Press.
- McClelland, D. C. 1973. Testing for competence rather than for intelligence. American Psychologist, 28: 1-14.
- Ornstein, A. G., & Hunkins, F. P. 2004. Curriculum foundations, principles, and issues. New York: Pearson Education.
- Parry, S. B. 1998. Just What is a Competency (And Why Should You Care?). Training. 35: 58-64.
- Queensland University of Technology. 2002. The Thailand Education Reform Project. [online] Available from <http://www.edthai.com/publication/0005/fulltext.pdf>. [2012, June 19]
- Richard Clayton. 2005. KHIS Curriculum Mapping Process – A Vehicle for Collaborative Improvements in Teaching & Learning. [online] Available from <http://slideplayer.com/slide/760259>. [2015, April 24]
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., and Lewis, Arthur. J. 1981. Curriculum Planning for Better Teaching and Learning. New York: Holt, Rinehart an Winston.

- Sayler, J. G. & Alexander, W. M. 1974. Planning Curriculum for Schools. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- SEAMEO INNOTECH. 2010. Teaching Competency Standards in Southeast Asian Countries: ELEVEN COUNTRY AUDIT. [Online] Available from <http://seameo-innotech.org>. [2012, June 7]
- Shermon, D. 2004. Competency Based HRM: A Strategic Resource for Competency Mapping Assessment and Development Centre's. New Delhi: Tata McGraw-hill.
- Spencer, L. M. Jr. and Spencer, S. M. 1993. Competence at Work : Models for Superior Performance. John Wiley and Sons, New York, NY.
- Stanford Graduate School of Education. 2012-2013. Stanford Teacher Education Program. [online] Available from <http://gse-step.stanford.edu>. January 23, 2013.
- Stanford Graduate School of Education. 2012. Undergraduate Minor in Education. [online] Available from <http://ed.stanford.edu/academics/undergraduate/minor>. [2013, January 18]
- Stanford Graduate School of Education. 2012. Undergraduate Honors in Education. [online] Available from <http://ed.stanford.edu/academics/undergraduate/honors>. [2013, January 18]
- Susan, B., Rebecca R., Carolyn C. C. and Carolyn G. F. 1996. Needs Assessment: A Creative and Practical Guide for Social Scientists. Taylor&Francis. Brun-Brumfield, Inc.
- Taba, Hilda. 1962. Curriculum development: Theory and practice. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- The National Institute of Education (NIE), Singapore. 2012. Bachelor of Education Programme. [online] Available from <http://www.nie.edu.sg/>. [2012, October 17]
- Taylor, Ralph W. 1949. Basic Principle of Curriculum and instruction. Chicago: The University of Chicago press.
- University of Malaya, Malaysia. 2012. Bachelor of Education Programme (TESL). [online] Available from <http://www.um.edu.my/>. [2012, October 17]

- Uys, L. R., & Gwele, N. S. 2005. Curriculum development in nursing process and innovation. New York: Routledge.
- Voorhees, R. A. 2001. Competency-Based Learning Models: A Necessary Future, In R.A. Voorhees (ed.), Measuring What Matters: Competency-Based Learning Model in Higher Education. New Directions for Institutional Research, XXVIII: 5-27.
- Wim Kouwenhoven. 2009. Competence-based curriculum development in Higher Education: a globalised concept?. Technology Education and Development, Aleksandar Lazinica and Carlos Calafate (Ed.), [online] Available from: <http://www.intecopen.com/books/technology-education-and-development/competence-based-curriculum-development-in-higher-education-a-globalised-concept>. [2012, December 16]

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษา
2. ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ	กรรมการคณบดี
4. ดร.พรศรี นิยมแก้ว	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานวิชาชีพ
สำนักงานเลขาธิการคณบดี
5. ดร.ลมัยพร แผล่งหล้า	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอมรินทราราม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

1. ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	ประธานกรรมการคณบดี
2. ดร.พรศรี นิยมแก้ว	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานวิชาชีพ
สำนักงานเลขาธิการคณบดี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ	กรรมการคณบดี
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอักษิมา วัฒนบูรานนท์	หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์	อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์	รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) หลักสูตร
ต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใน
ศตวรรษที่ 21

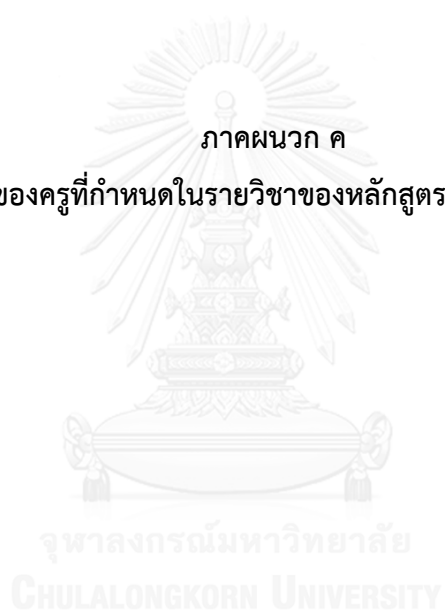
1. รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ	กรรมการครุสภา
2. ดร.พรศรี นิยมแก้ว	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานวิชาชีพ
สำนักงานเลขาธิการครุสภา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์	หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ แสงจันทร์	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6. อาจารย์ ดร.อัจฉรา นิยมภา	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชันซ์ชัย อธิเกียรติ	หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
8. อาจารย์ ดร.รุ่งทิวา แยมรุ่ง	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9. อาจารย์ ดร.วรวิภา สุภาพ	ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตและบริการชุมชน
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปนิดา ศิริกุลวิเชฐ	อดีตผู้อำนวยการศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11. รองศาสตราจารย์ พัชรี วรจรัสรังสี	รองผู้อำนวยการฝ่ายหลักสูตรและการสอน
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายประถม
12. ดร.ลย์พร แห่่งหล้า	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอมรินทร์าราม

ภาคผนวก ข
การสังเคราะห์สมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
1. สมรรถนะหลัก/พื้นฐาน (Core – Bases of Competency)						
1) ความเป็นครู						
1.1) รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	✓ (วิชาเอก)	✓ (วิชาเอก)	✓ (หมวดAS)	✓ (Major Courses)	N/A	4
1.2) รอบรู้ในกลยุทธ์การสอน	✓ (2716302)	✓ (ศษ 331)	✓ (หมวดAS)	✓ (PPET2104)	N/A	4
1.3) รอบรู้เกี่ยวกับสภาพงานครู คุณลักษณะ และมาตรฐานวิชาชีพครู	✓ (2726207)	✓ (ศษ 111)	✓ (AED201)	✓ (PAET1102)	N/A	4
1.4) รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครู และวิชาชีพครู	✓ (2726207)	✓ (ศษ 111)	✓ (AED201)	N/A	N/A	3
1.5) จัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู	N/A	✓ (ศษ 331)	N/A	N/A	N/A	1
1.6) สร้างความก้าวหน้าและพัฒนา วิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง	✓ (2726207)	✓ (ศษ 111)	✓ (AED105)	✓ (PAET1102, PDET4101)	N/A	4
1.7) แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	✓ (2725181)	✓ (ศษ 381)	N/A	✓ (GXEX1401)	N/A	2
1.8) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน	✓ (2746501)	✓ (ศษ 111)	✓ (AED231)	✓ (PBET2106)	N/A	4
2) ปรัชญาการศึกษา						
2.1) รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎี การศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนา สถานศึกษา	✓ (2726207)	✓ (ศษ 211)	✓ (AED105, AED201, AED480)	✓ (PAET1102)	✓ (EDUC101, EDUC110, EDUC204)	5
2.2) รอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการ จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ ยั่งยืน	✓ (2726501, 2722326)	✓ (ศษ 211)	✓ (AED105)	N/A	N/A	3
3) ภาษา วัฒนธรรม และค่านิยมของศตวรรษที่ 21						
3.1) พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการ เป็นครู	✓ (2719112)	✓ (ศษ 201, ศษ 202)	✓ (AMX301)	✓ (GXEX1414)	✓ (EDUC149)	5
3.2) พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนา วิชาชีพครู	✓ (2725398, 2725181)	✓ (ศษ 201, ศษ 202)	✓ (หมวดSK, หมวดAS)	✓ (หมวดEnglish Commu.Prog)	✓ (EDUC149)	5
3.3) ใช้ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ ร่วมกันอย่างสันติ	✓ (2722354)	✓ (ศษ 211)	✓ (AMX301)	✓ (GXEX1414)	N/A	4

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
3.4) ให้ความรู้ สร้างทักษะและทัศนคติรวมถึงค่านิยมของศตวรรษที่ 21	✓ (2722209, 2722326, 2722354)	✓ (ศษ 211)	N/A	✓ (GXEX1414)	N/A	3
4) จิตวิทยาสำหรับครู						
4.1) รอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์	✓ (2759214)	✓ (ศษ 241)	✓ (AED106)	✓ (PPET2104)	✓ (EDUC203)	5
4.2) รอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา	✓ (2759214, 2759290)	✓ (ศษ 241)	✓ (AED106)	✓ (PPET2104)	✓ (EDUC204)	5
4.3) รอบรู้ในจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา	✓ (2759216)	✓ (ศษ 241)	✓ (AED232)	✓ (B.Ed (Counselling))	✓ (EDUC203)	5
4.4) ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	✓ (2759216)	✓ (ศษ 241)	✓ (AED106)	N/A	✓ (EDUC204)	4
2. ด้านสมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency)						
1) หลักสูตร						
1.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร	✓ (2716303)	✓ (ศษ 421)	✓ (AED105, AED480)	✓ (Minor courses)	✓ (EDUC208B)	5
1.2) ปฏิบัติการนำหลักสูตรไปใช้	✓ (2716303)	✓ (ศษ 421)	N/A	✓ (Minor courses)	✓ (EDUC208B)	4
1.3) ปฏิบัติการประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตร	✓ (2716303)	✓ (ศษ 421)	N/A	N/A	N/A	2
2) การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้						
2.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติ	✓ (2759214)	✓ (ศษ 331)	✓ (AED237, AED303)	N/A	✓ (EDUC283)	4
2.2) บูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม	✓ (2759216)	✓ (ศษ 331)	✓ (AED233)	N/A	N/A	3
2.3) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา	N/A	✓ (ศษ 383)	N/A	N/A	✓ (EDUC303X)	2
2.4) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ	N/A	✓ (ศษ 291, ศษ 231)	N/A	N/A	N/A	1

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
2.5) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออาหารและเรียนรู้อย่างเป็นมิตร	N/A	✓ (ศษ 332)	N/A	N/A	N/A	1
2.6) จูงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	✓ (2759214)	✓ (ศษ 241)	✓ (AED106, AED233, AED380)	✓ (PPET2104)	✓ (EDUC283)	5
2.7) ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้	N/A	✓ (ศษ 341)	N/A	N/A	✓ (EDUC283)	2
2.8) เคารพในความหลากหลายของผู้เรียน	✓ (2722354,2 759214)	✓ (ศษ 213, ศษ 452)	✓ (AED201, AED232, AMX301)	✓ (GXEX1411, GXEX1414)	✓ (EDUC103B, EDUC121X, EDUC208B)	5
2.9) คงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	N/A	✓ (ศษ 331)	✓ (AED231)	N/A	✓ (EDUC283)	3
3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้						
3.1) ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	✓ (2756501)	✓ (ศษ 471)	✓ (หมวดAS)	✓ (PPEC3137)	✓ (EDUC223)	5
3.2) ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	✓ (2756501)	✓ (ศษ 471, ศษ 427)	✓ (หมวดAS)	✓ (PPEC3137)	✓ (EDUC223)	5
4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้						
4.1) รอบรู้ในหลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	✓ (2757306, 2758501)	✓ (ศษ 451)	✓ (AED106, AED236)	✓ (Major courses)	✓ (EDUC218, EDUC303X)	5
4.2) ปฏิบัติการวัดและการประเมินผลและนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	✓ (2757306, 2758501)	✓ (ศษ 451)	N/A	✓ (Major courses)	✓ (EDUC218)	4
4.3) ค้นคว้าความรู้/ทักษะเกี่ยวกับการทดสอบ ประเมินและประเมินผล	✓ (2757306)	✓ (ศษ 451)	N/A	✓ (Major courses)	✓ (EDUC218)	4
4.4) พัฒนาความรู้และรวบรวมเครื่องมือสำหรับการประเมิน	✓ (2757306)	✓ (ศษ 451)	N/A	N/A	N/A	2
4.5) ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม	✓ (2757306)	✓ (ศษ 451)	N/A	N/A	N/A	2
4.6) นำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้	✓ (2757306)	✓ (ศษ 451)	N/A	N/A	N/A	2

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
5) การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา						
5.1) ครอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา	✓ (2747404)	✓ (ศษ 461)	N/A	N/A	N/A	2
5.2) ครอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพฯ	✓ (2747404, 2758501)	✓ (ศษ 361, ศษ 461)	N/A	N/A	N/A	2
5.3) นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้	N/A	✓ (ศษ 361)	N/A	N/A	N/A	1
5.4) สร้างกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
6) การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้						
6.1) กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่สอดคล้องรูปแบบและเอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้นของผู้เรียน	N/A	✓ (ศษ 331, ศษ 333)	✓ (AED106, AED233)	N/A	✓ (EDUC283)	3
6.2) สื่อสารอย่างเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	✓ (2719372)	✓ (ศษ 201)	N/A	N/A	✓ (EDUC111)	3
6.3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	N/A	✓ (ศษ 331)	✓ (AED231)	N/A	N/A	2
6.4) ประยุกต์การตั้งคำถามและทักษะการปฏิสัมพันธ์	N/A	✓ (ศษ 201)	✓ (AED233)	✓ (PEAT4101)	N/A	3
6.5) สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น	✓ (2716401)	✓ (ศษ 422)	N/A	N/A	✓ (EDUC103A)	3
6.6) บริหารจัดการกิจกรรมในชั้นเรียน	✓ (2716302)	✓ (ศษ 361)	✓ (AED303)	✓ (PPET3104)	N/A	4
7) การเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน						
7.1) ประเมินความต้องการในการเรียนรู้	N/A	N/A	N/A	N/A	✓ (EDUC333A)	1
7.2) จัดระบบของวัสดุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยม	N/A	N/A	N/A	✓ (PPET3104)	N/A	1
7.3) จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและระยะเวลา	✓ (2716302)	N/A	N/A	✓ (PPET3104)	N/A	2

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
7.4) จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึง ความแตกต่างของผู้เรียน	N/A	N/A	N/A	✓ (PPET3104)	✓ (EDUC103B)	2
7.5) เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชา และระดับผู้เรียน	✓ (2716302)	N/A	✓ (AED107)	✓ (PPET3104)	✓ (EDUC333A)	4
7.6) เลือกอุปกรณ์ประกอบการเรียนการ สอนอย่างเหมาะสม	N/A	✓ (ศษ 401)	N/A	✓ (PPET3104)	✓ (EDUC333B)	3
7.7) กำหนดมาตรการการประเมินผลที่ เหมาะสม	N/A	✓ (ศษ 451)	N/A	N/A	N/A	1
7.8) นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อ คิดเห็นของผู้สอนมาพัฒนาแผนการสอน	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
3. ด้านสมรรถนะครูยุคใหม่ (New Generation Teachers Competency)						
1) นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน						
1.1) ออกแบบ การประยุกต์ใช้ และการ ประเมินสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	✓ (2726207, 2726122)	✓ (ศษ 381, ศษ 401)	✓ (AED107, AED381, AED237)	✓ (PPET3104)	✓ (EDUC106, EDUC342)	5
1.2) รอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสาร	✓ (2726207, 2726343)	✓ (ศษ 381)	✓ (AED382)	✓ (PPET3104)	✓ (EDUC106, EDUC342)	5
1.3) แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน	✓ (2726207)	✓ (ศษ 381)	✓ (AED237, AED383)	✓ (PPET3104)	✓ (EDUC333B, EDUC342)	5
1.4) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ เหมาะสมกับบทเรียน	✓ (2726207)	✓ (ศษ 381)	✓ (AED107)	✓ (Instructional Technology)	✓ (EDUC124)	5
1.5) ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอน อย่างมีคุณภาพ	✓ (2726207)	✓ (ศษ 381, ศษ 401)	✓ (AED107)	✓ (Instructional Technology)	✓ (EDUC106, EDUC342)	5
1.6) บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน	✓ (2726207)	✓ (ศษ 381)	✓ (AED107, AED237)	✓ (Instructional Technology)	✓ (EDUC124)	5
1.7) ติดตามและประเมินการใช้สื่อการ เรียนการสอน	✓ (2726207)	✓ (ศษ 401)	N/A	N/A	✓ (EDUC342)	3

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

(ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
2) การพัฒนาทักษะการจัดการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS)						
2.1) พัฒนาทักษะ HOTS แก่ผู้เรียน	✓ (คิด สร้างสรรค์)	✓ (ศษ 411)	✓ (คิดแก้ปัญหา, ตัดสินใจ)	✓ (PBET2106)	N/A	4
2.2) บูรณาการ HOTS ในผู้เรียน	✓ (คิด สร้างสรรค์)	✓ (ศษ 411)	✓ (คิดแก้ปัญหา, ตัดสินใจ)	✓ (PBET2106)	N/A	4
2.3) ประเมิน HOTS ของผู้เรียน	N/A	✓ (ศษ 411)	N/A	N/A	N/A	1
3) การพัฒนาด้านวิชาชีพ						
3.1) วิเคราะห์เพื่อให้ทราบความต้องการในการพัฒนา	N/A	N/A	✓ (AED232)	✓ (GXEX1412)	N/A	2
3.2) จัดเตรียมแผนการพัฒนาด้านวิชาชีพของแต่ละคน	N/A	✓ (ศษ 382)	N/A	✓ (GXEX1412)	N/A	2
3.3) จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพ	N/A	N/A	N/A	✓ (GXEX1412)	N/A	1
3.4) พิจารณาถึงความสอดคล้องของกิจกรรมที่จัดขึ้นกับความต้องการ	N/A	N/A	N/A	✓ (GXEX1412)	N/A	1
3.5) ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้ และทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ฯลฯ	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
3.6) ทำหน้าที่พี่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
3.7) ประเมินผลกระทบของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	0
4. สมรรถนะด้านจิตใจและมนุษยสัมพันธ์ (Affective Competency)						
1) การส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม						
1.1) ตระหนักและประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู	✓ (2726 207)	✓ (ศษ 111)	N/A	✓ (PAET3101)	N/A	3
1.2) เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ	✓ (2726 207)	✓ (ศษ 111)	N/A	✓ (PAET3101)	N/A	3
1.3) ยกระดับและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู	✓ (2726 207)	✓ (ศษ 111)	N/A	✓ (PAET3101)	N/A	3
1.4) ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยม จริยธรรมและศีลธรรม	✓ (2718313)	N/A	✓ (AED106)	N/A	N/A	2

ตารางการวิเคราะห์สมรรถนะของครูที่กำหนดในรายวิชาของหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (ต่อ)

สมรรถนะของครูเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21	หลักสูตรผลิตครูของสถาบันกลุ่มตัวอย่าง					ความถี่
	จุฬาฯ (พ.ศ.2552)	มศว (พ.ศ.2553)	NIE (ค.ศ.2012)	Malaya U. (ค.ศ.2011-2012)	Stanford U. (ค.ศ.2013)	
2) การสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน						
2.1) ส่งเสริมทักษะด้านการ ประชาสัมพันธ์	✓ (2719372)	✓ (ลศ 301)	✓ (ALS101, ALK201)	✓ (PBET2106)	N/A	4
2.2) พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง	N/A	N/A	✓ (ALK201)	✓ (PAET4101)	✓ (EDUC110)	3
2.3) แบ่งปันความรับผิดชอบให้แก่ ชุมชนในการจัดศึกษา	N/A	✓ (ศษ 422)	✓ (AED201)	N/A	✓ (EDUC110)	3
2.4) ร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน	✓ (2746501)	✓ (ศษ 383)	N/A	N/A	✓ (EDUC116X)	3
3) การจัดสวัสดิการและการกิจอื่นแก่นักเรียน						
3.1) แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	✓ (2759210)	✓ (ศษ 242)	✓ (AED232, AED281, AED282)	✓ (B.Ed Counselling)	✓ (EDUC203)	5
3.2) พัฒนาการให้คำปรึกษาและ ทักษะอื่นในแบบบูรณาการ	✓ (2759210)	✓ (ศษ 242)	✓ (AED232)	✓ (B.Ed Counselling)	✓ (EDUC256)	5
3.3) จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้าน สังคมและหลักสูตรเสริม	✓ (2746501)	✓ (ศษ 311)	N/A	✓ (PDEX2101, PDET1105)	✓ (EDUC116X)	4
3.4) ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุ ฉุกเฉิน	N/A	N/A	✓ (AED281)	N/A	N/A	1

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง

“การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์
ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21”

(สำหรับครูดีเด่น)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศสหรัฐอเมริกา ตามสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสมรรถนะดังกล่าว ได้ทำการสังเคราะห์สมรรถนะร่วมกับสมรรถนะครูของไทยตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ จนได้รายการสมรรถนะสำคัญของครู ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการทำการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นของสมรรถนะดังกล่าวจากบุคลากรครูดีเด่น เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้เนื้อหาหลักสูตรและรายการสมรรถนะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการเป็นครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยในส่วนนี้คือ บุคลากรครูซึ่งได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ “รางวัลครูผู้สอนดีเด่น” จากหน่วยงานระดับประเทศคือ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ข้อมูลของท่านมีคุณค่ายิ่งต่อการวิจัยและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการผลิตครู

ขอขอบคุณอย่างสูง

นางสาวลลิตกุล กุศลรัตน์รักษ์

นิสิตหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณากรอกข้อมูลและทำเครื่องหมาย ✓ ใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ 1.ชาย 2.หญิง
2. อายุ 1. น้อยกว่า 30 ปี 2. 30-39 ปี
 3. 40-49 ปี 4. ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด 1.ปริญญาตรี 2.ประกาศนียบัตรบัณฑิต
 3.ปริญญาโท 4.ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
 5.ปริญญาเอก 6.อื่นๆ ระบุ.....
4. ประสบการณ์การสอน 1.1-5 ปี 2.6-10 ปี
 3.11-15 ปี 4.16-20 ปี
 5.21-25 ปี 6.ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป
5. วิทยฐานะตำแหน่งทางวิชาการ
 1.ครูชำนาญการ 2.ครูชำนาญการพิเศษ
 3.ครูเชี่ยวชาญ 4.ครูเชี่ยวชาญพิเศษ
6. ตำแหน่งทางบริหาร
7. ชื่อโรงเรียนที่สังกัดจังหวัด.....
 1.ภาคเหนือ 2.ภาคกลาง
 3.ภาคตะวันออก 4.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 5.ภาคใต้

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

คำชี้แจง โปรดพิจารณาและทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 5 4 3 2 1 ทั้ง 2 ด้าน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับระดับความจำเป็นของสมรรถนะ และระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบัน* เป็นอยู่ซึ่งแต่ละด้านแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

	ด้านระดับความจำเป็น	ด้านระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบัน* เป็นอยู่
5 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นมากที่สุด	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่มากที่
4 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นมาก	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่มาก
3 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นปานกลาง	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่ปานก
2 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นน้อย	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่น้อย
1 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นน้อยที่สุด	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่น้อยที่

*ครูปัจจุบัน ในที่นี้ หมายถึง ครูส่วนใหญ่ในปัจจุบันตามการรับรู้ของท่าน

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. สมรรถนะหลัก/พื้นฐาน (Core – Bases of Competency)										
ด้านความเป็นครู										
1. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. รอบรู้ในกลยุทธ์การสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. รอบรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู คุณลักษณะ และมาตรฐานวิชาชีพครู	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4. รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5. สร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่าง ต่อเนื่อง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6. แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เพื่อให้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
7. สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการ พัฒนาศักยภาพผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านปรัชญาการศึกษา										
8. รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการ ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
9. รอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านภาษา วัฒนธรรมและค่านิยมของศตวรรษที่ 21										
10. พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความ เป็นครูสากล	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
11. พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้ง รับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
12. พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลใน ศตวรรษที่ 21	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านจิตวิทยาสำหรับครู										
13. รอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
14. รอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
15. รอบรู้ในจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
16. ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency)										
ด้านหลักสูตร										
17. รอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
18. นำหลักสูตรไปใช้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
19. ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน										
20. รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
21. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
22. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
23. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
24. จูงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
25. ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
26. เข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
27. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้										
28. นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
29. ผลิตรายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน										
44. ประเมินความต้องการในการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
45. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึง ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
46. จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และระยะเวลา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
47. จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่าง ของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
48. เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับ ผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
49. กำหนดมาตรการการประเมินผลที่เหมาะสม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
50. นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอน มาพัฒนาแผนการสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. สมรรถนะสำหรับศตวรรษที่ 21 (Twenty-First-Century Competency)										
ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน										
51. ออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การ เรียนการสอนอย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
52. รอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ สื่อสาร	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
53. แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อ การเรียนการสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
54. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ บทเรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
55. ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมี คุณภาพ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
56. บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
57. ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS) ประกอบไปด้วย 1) ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ทักษะการคิดแบบพินิจพิเคราะห์ 3) ทักษะการคิดเหตุผลตรรกะ และ 4) ทักษะแก้ปัญหาและตัดสินใจ										
58. พัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
59. บูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับ บทเรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
60. ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของ ผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาด้านวิชาชีพ										
61. วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการ พัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
62. จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
63. ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และ ทักษะที่ได้รับจากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษา ดูงาน ฯลฯ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
64. ทำหน้าที่พี่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
65. ประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่ จัดขึ้น	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4. สมรรถนะอื่นๆ (Other Topical Competency)										
ด้านการส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม										
66. เรียนรู้ ตระหนักและประพฤติปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครู	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
67. เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละ ประเทศ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
68. ยกย่องและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรม วิชาชีพครู	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
69. ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยม จริยธรรมและศีลธรรม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน, ชุมชน ฯลฯ)										
70. พัฒนาทักษะด้านการประชาสัมพันธ์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
71. พัฒนาความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับ ผู้เกี่ยวข้อง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
72. รู้วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัด การศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
73. ร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน										
74. แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
75. พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
76. จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตร เสริม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
77. ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง

“การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์
ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21”

(สำหรับผู้บริหารโรงเรียน)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศสหรัฐอเมริกา ตามสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสมรรถนะดังกล่าว ได้ทำการสังเคราะห์สมรรถนะร่วมกับสมรรถนะครูของไทยตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ จนได้รายการสมรรถนะสำคัญของครู ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการทำการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นของสมรรถนะดังกล่าวจากผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้เนื้อหาหลักสูตรและรายการสมรรถนะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการเป็นครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ข้อมูลของท่านมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการผลิตครู

ขอบพระคุณอย่างสูง

นางสาวลิขิตกุล กุศลรัตน์รักษ์

นิสิตหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณากรอกข้อมูลและทำเครื่องหมาย ✓ ใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ 1.ชาย 2.หญิง
2. อายุ 1. น้อยกว่า 30 ปี 2. 30-39 ปี
 3. 40-49 ปี 4. ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด 1.ปริญญาตรี 2.ประกาศนียบัตรบัณฑิต
 3.ปริญญาโท 4.ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง
 5.ปริญญาเอก 6.อื่นๆ ระบุ.....
4. ประสบการณ์การสอน 1.1-5 ปี 2.6-10 ปี
 3.11-15 ปี 4.16-20 ปี
 5.21-25 ปี 6.ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป
5. วิทยฐานะตำแหน่งทางวิชาการ
 1.ครูชำนาญการ 2.ครูชำนาญการพิเศษ
 3.ครูเชี่ยวชาญ 4.ครูเชี่ยวชาญพิเศษ
6. ตำแหน่งทางบริหาร
7. ชื่อโรงเรียนที่สังกัดจังหวัด.....
 1.ภาคเหนือ 2.ภาคกลาง
 3.ภาคตะวันออก 4.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 5.ภาคใต้

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

คำชี้แจง โปรดพิจารณาและทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 5 4 3 2 1 ทั้ง 2 ด้าน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับระดับความจำเป็นของสมรรถนะ และระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบัน*เป็นอยู่ ซึ่งแต่ละด้านแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

	ด้านระดับความจำเป็น	ด้านระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบัน*เป็นอยู่
5 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นมากที่สุด	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่มากที่สุด
4 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นมาก	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่มาก
3 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นปานกลาง	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่ปานกลาง
2 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นน้อย	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่น้อย
1 หมายถึง ท่านคิดว่า	สมรรถนะนี้มีระดับความจำเป็นน้อยที่สุด	ตรงกับระดับสมรรถนะที่ครูปัจจุบันเป็นอยู่น้อยที่สุด

*ครูปัจจุบัน ในที่นี้ หมายถึง ครูส่วนใหญ่ในปัจจุบันตามการรับรู้ของท่าน

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. สมรรถนะหลัก/พื้นฐาน (Core – Bases of Competency)										
ด้านความเป็นครู										
1. รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. รอบรู้ในกลยุทธ์การสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. รอบรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู คุณลักษณะ และมาตรฐานวิชาชีพครู	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4. รอบรู้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5. สร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่าง ต่อเนื่อง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6. แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เพื่อให้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
7. สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการ พัฒนาศักยภาพผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านปรัชญาการศึกษา										
8. รอบรู้ในปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการ ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
9. รอบรู้เกี่ยวกับแนวคิดและกลวิธีการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านภาษา วัฒนธรรมและค่านิยมของ ศตวรรษที่ 21										
10. พัฒนาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความ เป็นครูสากล	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
11. พัฒนาภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร รวมทั้ง รับหรือขยายความรู้ที่เป็นสากล	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
12. พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ความรู้ ทักษะและทัศนคติ รวมถึงค่านิยมของบุคคลใน ศตวรรษที่ 21	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านจิตวิทยาสำหรับครู										
13. รอบรู้ในจิตวิทยาพื้นฐานและจิตวิทยาพัฒนาการของมนุษย์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
14. รอบรู้ในจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
15. รอบรู้ในจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
16. ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. สมรรถนะการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Functional Competency)										
ด้านหลักสูตร										
17. รอบรู้ในหลักการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตร	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
18. นำหลักสูตรไปใช้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
19. ประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน										
20. รอบรู้ในหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ และการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
21. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
22. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
23. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
24. จูงใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
25. ส่งเสริมการรักษามาตรฐานระดับสูงของสมรรถนะการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
26. เข้าใจในความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
27. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้										
28. นำผลงานวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
29. ผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้										
30. รอบรู้ในหลักการ แนวคิด และการปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
31. นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
32. ค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือการทดสอบ/เครื่องมือประเมิน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
33. ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา										
34. รอบรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
35. รอบรู้หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
36. นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
37. สร้างกลยุทธ์การสร้างร่วมมือกับบุคลากรทางการศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้										
38. กำหนดยุทธศาสตร์การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
39. สื่อสารกับผู้เรียนได้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
40. ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
41. ประยุกต์การตั้งคำถามและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
42. สร้างวิธีสอนในบริบทของท้องถิ่น	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
43. จัดการกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน										
44. ประเมินความต้องการในการเรียนรู้	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
45. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึง ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
46. จัดเตรียมแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและ ระยะเวลา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
47. จัดเตรียมแผนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของ ผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
48. เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและระดับผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
49. กำหนดมาตรการการประเมินผลที่เหมาะสม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
50. นำผลการประเมินผู้เรียนและข้อคิดเห็นของผู้สอนมา พัฒนาแผนการสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. สมรรถนะสำหรับศตวรรษที่ 21 (Twenty-First-Century Competency)										
ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และ การใช้ทรัพยากรสำหรับการเรียนการสอน										
51. ออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียน การสอนอย่างเหมาะสม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
52. รอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
53. แสวงหาความรู้และทักษะการใช้ทรัพยากรเพื่อการ เรียนการสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
54. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
55. ใช้สื่อระหว่างจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
56. บูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
57. ติดตามและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า ครูไทยส่วนใหญ่ใน ปัจจุบัน มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูง (HOTS) ประกอบไปด้วย 1) ทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ทักษะการคิดแบบพินิจพิเคราะห์ 3) ทักษะการคิดเหตุผล ตรรกะ และ 4) ทักษะแก้ปัญหาและตัดสินใจ										
58. พัฒนาทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงแก่ผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
59. บูรณาการทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงกับ บทเรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
60. ประเมินทักษะการจัดลำดับการคิดระดับสูงของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาด้านวิชาชีพ										
61. วิเคราะห์ความต้องการและเตรียมแผนการพัฒนา วิชาชีพของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
62. จัดกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
63. ประยุกต์ แบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้และทักษะที่ ได้จากกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพและการศึกษาดูงาน ฯลฯ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
64. ทำหน้าที่พี่เลี้ยงแก่นักเรียน/ครูใหม่	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
65. ประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนาด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4. สมรรถนะอื่นๆ (Other Topical Competency)										
ด้านการส่งเสริมค่านิยมด้านศีลธรรมและจริยธรรม										
66. เรียนรู้ ตระหนักและประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณ วิชาชีพครู	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
67. เรียนรู้หลักเกณฑ์จริยธรรมวิชาชีพครูในแต่ละประเทศ	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
68. ยกระดับและสร้างหลักเกณฑ์ด้านจริยธรรมวิชาชีพครู	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
69. ให้ความรู้แก่ผู้เรียนและครูผู้ช่วยสอนในเรื่องค่านิยม จริยธรรมและศีลธรรม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ข้อความ	สมรรถนะนี้มีความจำเป็นต่อ การเป็นครูในอาเซียน อยู่ในระดับใด					ท่านคิดว่า <i>ครูไทยส่วนใหญ่ใน</i> <i>ปัจจุบัน</i> มีสมรรถนะนี้ อยู่ในระดับใด				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการสร้างเครือข่ายกับผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน, ชุมชน ฯลฯ)										
70. พัฒนาทักษะด้านการประชาสัมพันธ์	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
71. พัฒนาความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายกับ ผู้เกี่ยวข้อง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
72. รู้วิธีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัด การศึกษา	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
73. ร่วมกิจกรรมด้านสังคมกับชุมชน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการจัดสวัสดิการและภารกิจอื่นแก่นักเรียน										
74. แนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
75. พัฒนาการให้คำปรึกษาและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
76. จัดและสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมและหลักสูตร เสริม	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
77. ช่วยเหลือผู้เรียนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

แบบสัมภาษณ์

เรียน คณาจารย์ผู้ให้สัมภาษณ์

การสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21” มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหลักสูตรสาขาวิชา ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ในปัจจุบัน และความคิดเห็นต่อสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครู รวมถึงข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรต้นแบบสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตร ซึ่งการให้สัมภาษณ์นี้จะมีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรเมื่อท่านให้สัมภาษณ์ตรงความเป็นจริงมากที่สุด โดยการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของหลักสูตร ปัญหา ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาครู และการพัฒนาหลักสูตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำไปเสนอเป็นภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการเท่านั้น และจะรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับ จะไม่เปิดเผยข้อมูลที่เป็นผลกระทบใดๆ ต่อตัวท่านและองค์กรที่ท่านสังกัดอยู่

ขอขอบคุณอย่างสูง

นางสาวลิขิตกุล กุศลรัตน์รักษ์

นิสิตหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. หน่วยงาน/สังกัด.....
3. อายุ.....ปี
4. ตำแหน่งบริหาร.....
5. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
6. ประสบการณ์การสอน.....ปี ประสบการณ์การบริหาร (อื่นๆ.....).....ปี
7. หน่วยงาน/สังกัด.....
8. หน้าที่การรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
 สอนวิชา.....นิสิต/นศ.ชั้นปีที่.....หมวด.....
 วิชา.....นิสิต/นศ.ชั้นปีที่.....หมวด.....
 อื่นๆ.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของหลักสูตร ปัญหา ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของนิสิต นักศึกษาครู และการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

1. ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ที่พบในครุปัจจุบันคืออะไรบ้าง
2. ปัญหาดังกล่าว ท่านคิดว่าหลักสูตรการสอนในระดับปริญญาตรีควรมีการบรรจุรายวิชาใด เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษามีความรู้เพื่อช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้
3. ระดับความเตรียมพร้อมของนิสิตนักศึกษา/ครูรุ่นใหม่ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีความพร้อมในระดับใด
4. วิชาที่ท่านสอนสามารถตอบสนองสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด (กรณีมีรับผิดชอบการสอนในหลักสูตรปริญญาตรี)
5. ท่านได้มีการพัฒนาสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาด้านใด และอย่างไร
6. ท่านคิดว่า นิสิตนักศึกษาปัจจุบันมีปัญหาในการเตรียมตัวเป็นครูแห่งอาเซียนอย่างไรบ้าง
7. ท่านคิดว่าสมรรถนะครูด้านใดบ้างที่ควรพัฒนาให้กับนิสิตนักศึกษาครูไทยเพื่อให้มีสมรรถนะครูแห่งอาเซียนและสู่สากลได้
8. ท่านคิดว่าปัจจุบันหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์มีความเหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 หรือไม่ อย่างไร หากไม่ ควรปรับปรุงอย่างไรบ้าง

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาต้นแบบหลักสูตรสาขาวิชาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21” มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาไทยและประเทศในอาเซียน ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21 และพัฒนาต้นแบบหลักสูตรฯ ซึ่งในการประชุมสนทนากลุ่มในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) ต้นแบบหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ตามกรอบสมรรถนะของครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในศตวรรษที่ 21

วันที่ประชุม.....เริ่มเวลา.....ปิดประชุมเวลา.....

สถานที่ประชุม.....

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม.....คน

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม.....

ผู้บันทึกการสนทนา.....

ผู้ช่วยบริการทั่วไป.....

ประเด็นคำถาม	บันทึกข้อสนทนาผู้เข้าร่วมประชุม	หมายเหตุ
1) ความชัดเจนและความสำคัญ ของปรัชญา ความสำคัญและ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร		
2) ความสอดคล้องของหลักสูตร ที่พัฒนาขึ้นกับสภาพสังคม ปัจจุบันและสถานการณ์ ภายนอก		
3) ความเหมาะสมของรายการ แสดงสมรรถนะของนิสิต นักศึกษาครูชั้นปีที่ 1-5		

ประเด็นคำถาม	บันทึกข้อเสนอแนะผู้เข้าร่วมประชุม	หมายเหตุ
4) การปรับปรุงและพัฒนาของ เนื้อหาของหลักสูตร		
5) ความครอบคลุมของรายวิชา เนื้อหาสาระ กับสมรรถนะของ ครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใน ศตวรรษที่ 21 และความสัมพันธ์ ของรายวิชา เนื้อหาสาระกับ แผนที่แสดงการกระจายความ รับผิดชอบสมรรถนะจาก หลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping)		
6) แนวทางพัฒนากระบวนการ จัดประสบการณ์วิชาชีพระหว่าง เรียนและการฝึกปฏิบัติการสอน		
7) การประเมินผลนิสิตนักศึกษา	 วิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	
8) ความเป็นไปได้ในการนำ หลักสูตรไปใช้		
9) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง หลักสูตร		

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวลิขิตกุล กุศลรัตน์รักษ์ เกิดวันที่ 20 มกราคม พ.ศ.2520 สำเร็จการศึกษาวิทยาศาสตร-บัณฑิต (วท.บ.) สาขาคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2540 สำเร็จการศึกษาระดับศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการอุดมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีการศึกษา 2545 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2553 และได้รับทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและทุนอุดหนุนการวิจัย จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ปัจจุบันปฏิบัติงานในตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม กรุงเทพมหานคร

